

seyir defteri

» İnternette Her Şey Bedava!

Ufuk Yamankılıçoğlu,
Genel Yayın Yönetmeni

“ Yüzüklerin Efendisi ve Harry Potter gibi popüler filmler henüz sinemada çıkmamışken, dijital ortamda binlerce kullanıcı sabitdiskleri üzerinde bu filmlere sahipti. ”

Dosya paylaşım borsaları ve kullanıcı sayıları mantar gibi çoğalırken, telif hakkı sahipleri eserlerinin yasa dışı ve ücretsiz bir şekilde dağıtılmasına karşı çaresiz kalıyorlar. eDonkey, Morpheus, Kazaa ve Grokster gibi peer to peer (P2P) ağlarında kullanıcılar birbirleriyle doğrudan bağlantı kuruyorlar ve merkezi olmayan sunucular üzerinde hiçbir etkili denetim ve yasal işlem yapılamıyor. Napster zamanında kullanıcılar sadece MP3 şarkılarını takas ederken, günümüzde sinema filmleri, yeni çıkan oyunlar ve her türlü program da karşılıklı transfer edilebiliyor. Yüzüklerin Efendisi ve Harry Potter gibi popüler filmler henüz sinemada çıkmamışken, dijital ortamda binlerce kullanıcı sabitdiskleri üzerinde bu filmlere sahipti.

İnternet bağlantı hızlarının ADSL, uydu ve Kablonet bağlantılarıyla giderek artması, dosya boyutlarının DivX gibi sıkıştırma yöntemleriyle giderek azalması ve bir DVD'nin bu şekilde tek bir CD'ye sığdırılabilmesi, bu servislerin popülerliğinin artması ve film, oyun ve yazılım endüstrisine ağır bir darbe indirmesindeki en büyük nedenler.

Telif hakkı olan eserleri bu şekilde download'a sunmak açıkça bir suç teşkil ediyor. Ancak download'a sunmayıp sadece download etmenin suç oluşturup oluşturmadığı halen hukuk çevrelerinde bir tartışma konusu ve bu konuda yasal düzenlemelerin eksikliği hissediliyor.

Dosya paylaşım borsalarında “yakalanmak” olası, ancak bu sadece tesadüf eseri olabilir. Milyonlarca dosya transferini gözetleme imkanına kimse sahip değil.

Dosya paylaşım borsalarının bir diğer tehlikesi de yasa dışı içeriklerin bu yolla kolayca yayılabilmesi. Pornografik ve şiddet içeren görüntülerin yanında her türlü propaganda da sıkça karşınıza çıkabiliyor. Takas borsalarının bazılarında içerik filtreleri mevcut, ancak bunları tek bir tıklamayla kolayca iptal edebiliyorsunuz.

İnternette kimliğinin kesinlikle gizli kalacağını düşünenler de yanıtlıyorlar. Dosyalarını paylaşma sunan herkes ardında belirgin izler bırakır. Avrupa'da bazı İnternet Servis Sağlayıcılar, telif haklı materyalleri paylaşan müşterilerine uyarı mektupları göndermeye başladı. Bu bağlamda “İlgili” okurlarımızın bu konuda dikkatini çekiyor ve kötü bir sürprizle karşılaşmamaları için gerekli uyarıları yapmayı bir görev biliyoruz. Ayrıntılı bilgiler 120. sayfada ve önümüzdeki sayıda.

Ufuk Yamankılıçoğlu

uyaman@chip.com.tr

read.me

» CEBIT'ten Çarpıcı Gelişmeler

Gökhan Sungurtekin,
Yayın Koordinatörü

**“Fuarın yıldızı,
kablosuz veri
transferi
çözümleri.
Bu alanda öne çıkan
standartlar olan
Kablosuz ağ ve
Bluetooth,
iyi bir takım
oluşturuyorlar.”**

CHIP, her yıl olduğu gibi bu yıl da dünyanın en büyük BT fuarındaki yenilikleri sizler için izledi. 13-20 Mart tarihleri arasında, Almanya'nın Hannover şehrinde gerçekleştirilen fuarda gerçekten oldukça yorucu, ancak bir o kadar da keyifli sekiz gün geçirdik.

Fuarların en ilgi çekici yönü tabii ki yeni ürün ve teknolojiler. Sizler için derlediğimiz ürün ve teknoloji haberlerini ilerleyen sayfalarda bulabilirsiniz. Bunun yanında CeBIT, yakın gelecekte karşımıza çıkacak ürünleri şekillendirecek olan gelişmelerin de izlenebileceği bir platform. Dikkatimi çeken bazı gelişmeleri sizlerle paylaşmak istiyorum.

Fuarın yıldızı, kablosuz veri transferi çözümleri. Bu alanda öne çıkan standartlar olan Kablosuz ağ (Wireless LAN, 802.11) ve Bluetooth, iyi bir takım oluşturuyorlar. Bluetooth genelde çevremizdeki kablo karmaşasını ortadan kaldıracak çözümlerle çıkıyor karşımıza. Ayrıca Bluetooth destekli notebook, cep telefonu ve el bilgisayarları (PDA), IrDA portu üzerinden gerçekleştirdiğimiz bağlantının yerini bundan böyle Bluetooth'un alacağını gösteriyor.

Güvenliğin ön plana çıktığı durumlarda ve veri miktarı arttığında ise, kablosuz ağ çözümleriyle karşılaşıyoruz. Ürünler de kullanım amaçlarına uygun olarak bu iki standarttan birisini ya da ikisini birden destekleyebiliyorlar. Örneğin notebook'unuzla, adres defteri senkronizasyonu ya da internet bağlantısı için iletişim kuran cep telefonunuz, sadece Bluetooth desteğine sahip olurken, bunların yanında, iş yerinizdeki ağa erişmek için de kullanabileceğiniz el bilgisayarınız, iki standardı birden destekleyecek.

Mobil iletişim alanındaki en çarpıcı gelişmelerden biri, Japon cep telefonu operatörü NTT DoCoMo'nun başarılı servisi i-mode'un, Avrupa'ya taşınmış olmasıydı. Bilindiği gibi, i-HTML programlama diline dayanan i-mode, bu sayede, renkli ve hareketli resimlerle donatılmış ve WAP'ın donuk yüzüne oranla çok daha çekici olan bir içerik sunulmasına imkan tanıyor.

Almanya'da servisi başlatacak olan E-Plus'ın standında inceleme fırsatı bulduğum i-mode, WAP uygulamalarının yarattığı hayal kırıklığının ardından, UMTS öncesi mobil internet için tekrar ümitlenmemi sağladı açıkçası.

Diğer bir ilginç gelişme ise, ucuzlayan ve sessizleşen sabit disklerin, Vestel'in Replay TV'sinde de olduğu gibi, PC dışındaki aygıtlar için de cazip bir depolama ünitesi durumuna gelmesi. CeBIT'te sergilenen sabit diskli DVD oynatıcılar ve müzik setleri, bu trendin örnekleriydi.

PDA ve cep telefonu işletim sistemleri

PC işletim sistemi alanında tek el olan Microsoft, el bilgisayarları ve cep telefonları işletim sistemi pazarlarına da gözünü dikmiş durumda. Bu pazarların hakimleri şu an Palm ve Symbian; Microsoft, Pocket PC ve Stinger ile payını artırmaya çalışacak. CeBIT'te sırasında düzenlenen forumlar bu pazarların geleceği hakkında çeşitli ipuçları verdiler. Bu konuya gelecek sayıda ayrıntılı olarak değineceğim.

sgokhun@chip.com.tr

CHIP ONLINE

CeBIT fuarı bodyunca derlenen bazı haberleri
www.chip.com.tr/cebit2002
adresinde bulabilirsiniz.

Sürücü Problemleri

"A'dan Z'ye Aygıt Sürücüler"
CHIP 3/2002

Sayın CHIP editörleri, bilgisayarı yeni öğrenmeye başlayan bir kullanıcıyım ve başım sürücü problemleriyle dertteydi hep. İstedğim sürücüyü bir türlü düzgün bir şekilde kurmayı başaramıyordum. "A'dan Z'ye Aygıt Sürücüler" yazınızı okuduktan sonra tam olarak ne yapmam gerektiğini öğrendim ve bunları uyguladım. Şimdi tüm yeni sürücülerini yüklü olarak tıkr tıkr çalışan bir bilgisayarım var. Teşekkürler CHIP!

Eray Elmacı

sayısını azaltmayın.

2- Donanıma ayırdığınız sayfa sayısını azaltmayın. Mümkünse daha çok yeni ürün inceleyin.

3- eChip'e Dreamweaver, Flash, Photoshop, AutoCad, 3DStudio Max dersleri de ekleyin.

4- Yaptığınız anketi her ay bekliyorum. Okuduğum derginin benim isteklerim doğrultusunda

değişebileceğini bilmek heyecan verici.

5- Yardım merkezi ne zamandır devrede bilmiyorum, ama çok hoşuma gitti. Bir de cevaplar biraz uzun olsa...

6- Eskiden sayfa numaraları sayfaların altında idi. Sonra neden yukarı çıktı bilmiyorum. Eskiden daha iyiydi.

7- Allah aşkına artık şu dergi içi tasarımına bir el atın. Buna içindekiler dizini ve özellikle başlıklarda kullandığınız font dahil.

8- Özellikle donanım testlerinde, konu ile ilgili bilgiler, değerlendirme kriterleri vs. yazının başında verilip daha sonra ürün özelliklerine ve yorumlara yer verilse, ürün hakkındaki bilgilerin tamamı başka sayfalara gönderme yapılmadan bir bütün olarak yazılsa daha iyi olur kanaatindeyim. (Bkz. DVD yazıcı testi)

Recep Ulurak

CD'de Flash animasyonları

Öncelikle CHIP Dergisinin 6.yaşını kutlar, başarılı yayın hayatınızda daha nice 6 yıllara erişmenizi temenni ederim. Ben CHIP dergisi hakkında kendi naçizane görüşümü sizinle paylaşmak istedim. Derginizi bütçem yettiği ölçüde takip etmeye çalıştım. Hem dergi içeriği açısından hem de vermiş olduğunuz CD içeriği açısından kanımca Türkiye'de rakipsizsiniz. Şubat sayısında vermiş olduğunuz eğitim bölümünden dolayı size teşekkür ederim. Arayıp da bulamadığım bir CD'yi arşivime katmış oldum. Ben flash animasyonlarıyla ilgileniyorum. Her ne kadar yapmayı beceremesem de... Demem o ki flash animasyonlarından oluşan bir çok internet sitesi var. Bu sitelerde varolan flash dosyalarına zaman zaman CD'nizde yer verseniz benim gibi düşünen bir çok CHIP okurunu sevindirirsiniz. Veya bu önerimi şöyle bir ikinci boyuta taşıyabilirim. Flash animasyonlarından oluşan bir CD arşivini derginizle birlikte biz okuyucularınıza ulaştırmanız.

Norton 2002 programları

Sevgili CHIP, derginizi Şubat 1996'dan beri severek takip ediyorum. Fakat Şubat 2002 sayınızın kapağındaki fiyatı görünce bir an "alsam mı, almasam mı" diye bir hayli düşündüm. Ancak, dayanamayıp almaya karar verdim. Fakat size üzülerek belirtmek istiyorum ki, bu ani fiyat artışı, derginizi takip eden okuyucuları büyük bir hayal kırıklığına uğratmıştır. Ne de olsa ekonomik bozulmalar bizim gibi sizi de etkilemiştir. Ama buna rağmen, fiyatınızı az da olsa geriye çekmenizi temenni ediyorum.

Benim asıl belirtmek istediğim, yakın gelecekte derginizle birlikte tüm "Norton 2002" programlarının 30 günlük deneme sürümlerini bir CD'de toplamanız. Bu, birçok okuyucunuzu eminim ki memnun edecektir. Ayrıca donanım tablolarınızda en kısa zamanda "anakart" test tablolarını görmeyi umut ediyoruz. Böyle kaliteli bir dergi meydana getirdiğiniz için teşekkürler ve hepinize sevgiler...

Arda Başaran

HTML kursu

Merhaba, Bu ayın e-Chip'inin içinde olan PC Online'daki HTML kursu çok işime yaradı ve kendi sitemi yaptım. Bundan dolayı sizlere çok teşekkür ediyorum.

Mesut Ertuğrul

PDF dokümanları

Kaç yıl oldu bilmiyorum, ama uzun zamandır piyasadaki oyun dergileri hariç neredeyse hepsini alıyor ve sürekli okuyorum, ama açıkça söylemeliyim ki en çok

keyif aldığım dergi CHIP. Ben de ilk olarak CD-code ve Shareware bölümünden yakınıyorum. Hiçbir açıklama yok ve şu PDF olarak verdiğiniz ise okunmuyor, fakat not defterinde yazıp verseydiniz belki daha iyi olurdu en azından okunurdu. Bunun çözümü, 5'er 10'ar sayfa halinde bölmek olmaz mı? Bir de olmazsa olmaz gibi bir bölüm yapıp, bilgisayarda olması gereken programları her ay yayınlarsanız, derginizi okumaya başlayanlarda daha iyi bir bakış açısı oluşturmaz mı? Çalışmalarınızda başarılar diliyorum...

H. Hüseyin Asar

CHIP: Bu bölümlerdeki programlarla ilgili ayrıntılı açıklamaları dergi içindeki Ayın Shareware'leri yazısında ve bu programlarla ilgili yazılarda bulabilirsiniz. PDF dokümanlarını okuyabilmek için Basic Kit'teki Adobe Acrobat programını kurmanız yeterli.

Bilgisayarı öğrendik

Her şeyden önce, verdiğiniz hizmetten dolayı ne kadar teşekkür etsek azdır. Çünkü sizin sayenizde, bir iki yıl öncesine kadar çoğumuz için çok yabancı bir cihaz olan bilgisayar, şimdi sizinle birlikte çözülüyor sizinle birlikte anlaşılıyor...

Mehmet Mete

Anketlere devam

Beş yıldır PC dergilerini sürekli olarak takip ediyorum. Gerek dergi gerek eChip, içerik olarak çok iyi. Hele eChip'i dijital dergi gibi kullanma fikri bence mükemmel. Sizden ricam:

1- Dergi fiyatını sabit tutmak uğruna sayfa

Bu düşüncemi değerlendirirseniz bizleri sevindirirsiniz.

Uğur Ata

CHIP: CD'mizde yeterince boş yer olduğunda bu tip "eğlenceli" dosyalara mümkün olduğunca yer vermeye çalışıyoruz.

Windows XP yamaları

Merhaba, Ben eski CHIP okurlarındanım. Sizden önemli bir ricam var, dikkate alırsanız sevinirim. Windows XP'nin önemli güvenlik yamaları, S.pack'ler, disket hazırlama dosyalarını vs. CD'lerinizde verirseniz çok memnun olurum.

Kemal Demir

CHIP: Bu tip dosyalar sistemden sisteme farklılık gösterebiliyor, bu nedenle bunları internetten yüklemeniz daha doğru.

Eğitim CD'leri

Değerli Chip dergisi yazarları, derginizi ilk bilgisayar aldığım günden beri okuyor ve çok fazla yararını görüyorum... Gerek kaybolan dosyalarımı gerekse Windows'umu kurtarıırken kullandığım bilgi ve programların çoğunu size borçluyum... Size sadece bir önerim var, bunun dışında mükemlersiniz diyebilirim. Verdiğiniz CD benim için oldukça doyurucu ama CD sayınızı arttırarak mesela fazladan Utility veya Basic Kit (Open GL ve NAV UpDate vs. dosyalarının olduğu yanımızdan ayıramayacağımız bir CD) ya da Microsoft'un programlarını anlatmayıp Delphi, Visual basic, Java Script veya Macromedia firmasının programlarını anlatan CD'ler vermeniz bence çok daha iyi olur.

Murat Akdeniz

Eski kurslar

CHIP dergisini 1998 yılından itibaren almaya çalışırken, bazı nedenlerden dolayı 1999 ve 2000 yıllarında neredeyse hiç alamamıştım. Fakat şu sıralar yeniden almaya başladım. Bu sene içinde CHIP dergisi, eski senelere göre biraz kötüleşmiş. Çünkü eskiden kurs üstüne kurs veriyordunuz, özellikle Mahmut Karşlıoğlu'nun yapmış olduğu o animasyon kursu ve derginin arkasındaki o +C programlama dili, Visual Basic, Adobe kursları çok iyiydi. Onun sayesinde Lighwawe, Adobe Photoshop'da bir şeyler yapıyordum. Yani benim sizden istediğim Lightwave, 3dmax, Macromedia Flash, Adobe Photoshop, Visual Basic, +C

programlama vb. programların kurslarının başlaması. Özellikle bu kursların CD'nin içinde değil de derginin içinde olmasını istiyorum. İnanın ki derginizde "bir meraklısına bölümü" derginizin satışını çok arttıracak. Zaten insanların derginizden istekleri de genellikle böyle kurslar...

Mehmet Yortanlı

Dijital fotoğraf makinesi testi

Değerli Chip dergisi editörleri, derginizi 1996 yılından beri beğeniyle takip etmekteyiz. Ben ve ailemin okuduğu tek dergi CHIP. Çünkü ihtiyacımız olan bilgiye ulaşmamız derginizde çok kolay. Ayrıca, derginizin yeni tasarımını da kutlamak istiyorum. Sizden birkaç isteğim olacak. Bunlardan ilki CHIP CD'nin içeriği ile ilgili. CD'deki bazı kurulum dosyaları çalışmıyor. (Örneğin Aralık 2001 WindowsBlinds yazılımı.) Dijital fotoğraf makineleri ile ilgili ayrıntılı bir testin iyi olacağını düşünüyorum. Fark ettiğim kadarıyla insanlar web sayfalarına oldukça ilgili. Basit bir web sayfasının oluşturma yöntemleri, maliyeti, içerik ve yardımcı programları hakkında kısa bir yazı dizisi hazırlarsanız birçok insanın mutlu olacağını belirtmek isterim. sağdık Parmaksız

Yabancı kelimelere dikkat

Merhaba, Derginizi beğeni ile takip ediyorum. Benim aktarmak istediğim konu, derginizde kullandığınız yabancı kelimelerin Türkçe olarak kullanılması... zaten şu an birçok kelimenin Türkçesini başarı ile kullanmanız beni sevindiriyor. Bugün CPU yerine işlemci diyebiliyorsak, bunun yaygınlaşmasında mutlaka sizin de büyük payınız vardır. Dışarıdan gelen yabancı kelimenin Türkçe karşılığını türetmekte size de büyük görev düşüyor. Derginizde donanım, yazılım, işlemci, bellek, yazıcı gibi kelimelerin zaman zaman kullanılmasına karşın, bu kadar güzel kelimeler varken hala İngilizcesini kullandığınız bölümler de oluyor. Hatta aynı paragrafta bile aynı kelimenin hem Türkçesini hem İngilizcesini görüyoruz. Yazılarınızı yazarken buna dikkat etmenizi sizden istiyorum. Türkçe karşılığı yazıp, parantez içinde İngilizcesini yazmanız da beni ayrıca sevindirdi. Örneğin, doku aktarım (fill rate) gibi... Böylece hem Türkçesini öğreniyoruz, hem de İngi-

DÜZELTME

Mart 2002 sayımızda yayınlanan Bilişim Sertifikaları konulu yazımızın sonunda Bilge Adam Bilgisayar Eğitim Merkezi ATP başlığı altında anılmıştır. Bilge Adam Eğitim Merkezi'nin CTEC ünvanına sahip olduğu düzeltmesini ilgili okurlarımızın dikkatine sunarız.

lizcesi ile karşılaşınca ne anlama geldiğini anlıyoruz. Bu konu şu an çok önemli gibi gözükmesine de ileride çocuklarımızın "computerim çalışmıyor galiba, hardware sorunu olabilir, primary harddiskim bozuldu" gibi cümleler kullanmaları bugün yapılacak müdahaleler ile engellenebilir. Başarılar dileyerek, bu konuyu bütün yazı işlerinde (editor değil) çalışan arkadaşlarla paylaşmanızı diliyorum.

Dergi yazıları arşivi

Öncelikle derginizi herkes gibi ben de beğenerek devamlı takip ediyorum. Ama bazen kısa bir ara ile aynı konuları anlatıyorsunuz, günümüzde sizin derginizi arada bir alan herhangi birinin olduğunu sanmıyorum, benim gibi herkes sürekli takip ediyor ve evinde arşivliyordur. Şimdi size bu konuda bir önerim var: CD'lerdeki programları arşivlerden bakarak hangi CD'de olduğunu bulmak gerçekten çok işe yarıyor, fakat biz CHIP'i sürekli alan arkadaşlar olarak, dergide yazılan önemli açıklamalar ve konuların da aynı mantıkta CD'de arşivlenmesini istiyoruz. Çünkü bir konuda sıkışınca hangi CHIP dergisinde bu konu ile ilgili bilgi olduğunu hatırlamak çok güç.

Emre Dağ

YORUM VE YARDIM

- Dergideki yazılarla ve genel olarak dergiyle ilgili görüşlerinizi yorum@chip.com.tr adresine gönderebilirsiniz.
- Lütfen bilgisayarla ilgili sorularınızı yardim@chip.com.tr adresine iletin.
- Ayrıca yorum@chip.com.tr adresine göndereceğiniz e-mail'lerde isminizi yazmayı unutmayın.

İÇİNDEKİLER

- 12 **Bir Konu İki Görüş:**
CeBIT'e katılım önemli mi?
- 12 **Midem Müzik Fuarı**
Yeni audio kopya koruması
- 14 **Mobil Pentium 4 İşlemci-M**
Notebook'lar için yeni güç
- 14 **Kevin Mitnick İstanbul'da**
Güvenlik fuarında bir hacker
- 16 **Mahkemede Görüşecekler**
Sun'dan Microsoft'a rest
- 16 **Net Komedi**
Sanal ülkeye iltica dalgası

GATES GÜVEN PEŞİNDE:
Bill Gates e-posta ile çalışanlarını
güvenlik konusunda daha dikkatli
olmaları için uyardı.

Microsoft'ta Güvenlik Bildirgesi

Gates Nihayet Uyandı: “Ortada Bir Sorun Var”

Bill Gates imdat frenini çekti! Microsoft, bir dizi sorun ve eksiklik sonrasında ürünlerini ileride yüksek güvenlik ile donatmayı hedefliyor.

■ Microsoft'un kurucusu ve şimdiki şef program geliştiricisi Bill Gates, çalışanlarına sene de birkaç defa çok özel e-postalar gönderir. Gates, geçen senelerde bu yöntemi, yeni şirket hedeflerini duyurmak için kullanıyordu. Söz konusu mektuplar son iki senedir, 90'ların ortasından itibaren internete entegre edilmeye çalışılan .Net stratejisi hakkında.

Azar dolu uyarı mektubu

Geçenlerde yollanan bu mektuplardan birinin konusu oldukça değişti: Yaklaşık 47 bin çalışan, Outlook posta kutularında, bu sefer oldukça ciddi bir uyarı mektubu ile karşılaştılar.

Microsoft'un, müşterilerin güvenini tekrar kazanmak için firma olarak ciddi anlamda değişmek zorunda olduğunun altının çizildiği mektupta Gates, eğer ileride ürünlerine yeni özellikler eklemek veya güvenlik sorunlarını çözmek arasında seçim yapılmak zorunda kalınırsa, güvenliğin seçilmek zorunda olduğunu tembih ederek, bunun için virüsleri ve korsanları hedef gösterdi ve ancak bu sayede Microsoft kaynaklı ürünlerin güvenilir hale gelebileceğini ifade etti. Gates isteğini “Ürünlerimiz sanki bir kasadan çıkıyormuşçasına güven sunmalı” sözleriyle dile getirdi.

Ciddi kaygılar mı? Makul istekler mi? Yok-

sa muhtemelen sadece bir pazarlama stratejisi mi? Bill Gates, bu kadar büyük bir firmanın tüm çalışanlarına gönderilen bir iç yazışmanın dışarıya sızacağını tabii ki biliyordu ve açık bir ileti göndermişti. Bu iletinin bazı kısımları Microsoft'un bir reklam çalışması gibi görünüyor. Burada, şimdiye kadar nelerin başarıldığı, hataları düzeltmek için ne kadar hummalı bir şekilde çalışıldığı ve rakiplerinin kendilerinden bu işi kesinlikle daha iyi yapmadıkları, ancak rehavete kapılmamaları gerektiği vurgulanıyor.

Güvenli bilgisayarlar geliyor

Bill Gates 47 bin çalışanına gönderdiği bu iletide doğru bir özeleştiride bulunmaktan da kaçınmıyor: "Pazar lideri olarak en iyisini yapabiliriz ve buna mecburuz." Bulunan yeni güvenlik sorunları hakkında, her hafta yeni uyarılar ortaya çıkıyor. Amaç, söz konusu açıkları minimuma düşürmek olmalı. Ve hatanın düzeltilmesi mümkün olduğunda, kullanıcı bunu otomatik olarak kullanabilmeli.

Güvenlik, Gates'in "Trustworthy Computing" (güvenli bilişim) olarak tanımlandığı ve Microsoft'un öncelik verdiği yeni konseptinde özellikle önemsedığı noktalardan sadece biri. Bu konsept, güvenilirlik ve veri korumasını bir arada sağlayacak ve bilgisayar dünyasının ekosistemini tek bir chip'ten global internet hizmetlerine kadar değiştirecek. Gates bu isteğini "Bu sektörü güvenlik konusunda yeni bir basamağa taşımak zorundayız" sözleriyle dile getiriyor. Gates'in düşüncelerine göre bilgisayar ortamı elektrik ve su dağıtımı veya telefon kadar güvenilir olmalı.

» Microsoft'un en tehlikeli hataları

Microsoft'un güvenlik sorunlarının listesi oldukça uzun. Ancak en yeni ve tehlikeli hataları aşağıda bulabilirsiniz:

- **Internet Information Server (IIS):** Code Red ve Nimda kurtları geçen yaz IIS'e başarılı saldırılar gerçekleştirdiler.
- **Windows XP:** Kasım ayında XP'de bulunan bir güvenlik açığı, korsanların XP kullanıcılarının bilgisayarlarına erişmesine imkan tanıyor.
- **Office XP:** İlk güvenlik açığı, korsanların tehlikeli kodları Word, Excel ve Powerpoint altında saklamalarına izin veriyor.
- **MS Passport:** Elektronik cüzdan, kredi kartı numaralarını yeteri kadar koruyamadığı için geliştirilmek zorunda.
- **Internet Explorer:** Microsoft, 6. versiyonunda bir çok güvenlik açığını kapatmak zorunda.

KISA... KISA...

► ITD Marka Oluyor...

Information Technologies Days, marka olma yolunda! Marmara Üniversitesi'nde İ.İ.B.F. İngilizce Ekonomi Kulübü Marmara Community ve T.E.F Elektrik Kulübü tarafından 25-29 Mart 2002 tarihleri arasında ortaklaşa organize edilen Information Technologies Days ile başta üniversite ve lise öğrencileri olmak üzere bilişim ile ilgili herkese ulaşılması hedefleniyor. Marmara üniversitesi kampüsünde düzenlenen fuar ve seminerlerden oluşan organizasyonu, geçen sene olduğu gibi, lise ve üniversite seviyesinde onbinlerce öğrencinin ziyaret etmesi bekleniyor.

► Morkart'la Alışveriş

İnternette alışveriş yaparken, kredi kartı bilgilerinin çalınması endişesi insanları ön ödemeli kartları kullanmaya yönlendiriyor. Konturlu GSM kartları gibi, önceden parası ödenerek alınan bu kartlar, kredi kartı gibi internet üzerinde kullanılabilir ancak limitleri çok sınırlı olduğu ve kısa sürede tüketildiği için, internet üzerinde çalışma tehlikesi bulunmuyor. Türkiye'de, KVK satış noktalarından temin edilebilecek Morkart'lar da bu işlevi görüyor. 15 ve 30 milyonluk paketler halinde satılan kartlar, internet dışında, sisteme üye işyerlerinde de para yerine geçiyor.

Bilgi için: www.morkart.com

► Türkçe DVD ve VCD

Warner Home Video'nun Türkiye temsilcisi Tiglon, Türkçe DVD ve VCD'leri piyasaya sürmeye devam ediyor. Her ay 15 kadar Türkçe dublajlı filmi Türk izleyicisi ile buluşturan firmanın filmlerini web sitesinden takip edebilir ve sipariş verebilirsiniz.

Bilgi için: www.tiglon.com.tr

BİR KONU İKİ GÖRÜŞ

CeBIT'e katılım hala önemli mi?

Dünyanın takip ettiği teknoloji fuarlarından CeBIT 2002'de bazı büyük firmalar yer almadı. Firmaların ekonomik açıdan zor durumda olması ve kötü birleşmeler alışlagelmiş yıllık büyümeyi durdurdu. Hatta bunun sonucunda sergi alanı bile küçüldü. Bazı firmalar içinse, CeBIT katılımı sıkıntılı ekonomik durumdan bağımsız olarak verilen bir karar oldu.

EVET

ERWIN STAUDT
IBM Almanya Yönetim Kurulu Başkanı

Bu sene içerisinde yapılacak E-Business yatırımları 115 milyar euro'yu bulacak. Bu sayede Bilişim Teknolojisi yine en fazla büyüyen sektör konumuna ulaşacak. CeBIT, biz sunucular için yeni çözümlerimizi ve firmamızın neler yapabileceğini doğru platformda bir hafta süresince müşterilere tanıtarak IT sektöründeki rekabet içerisinde bulunma imkânı sağlıyor.

HAYIR

MATHIAS SCHADEL
Dell Avrupa Genel Müdürü

Dell bilgisayarlarının tüm pazarlama aksiyonları belirli bir gruba hitap eder ve elde edilen başarı ise ölçülebilir. CeBIT gibi büyük bir sergi, Dell için büyük kayıplar anlamına gelebilir. Müşteri görüşmeleri yerinde veya telefonda çok daha sakın bir ortamda hummalı fuar çalışmaları olmadan gerçekleştirilebilir. Diğer firmalar fuarda yer alırken biz satış yapmaya devam ettik.

Mantar Gibi Yayılıyor Yarım Milyar Ev İnternete Bağlı

İnternet nüfusu hızla artıyor. Yapılan araştırmalara göre, evlerinden İnternete bağlanan kullanıcıların sayısı, 2001 yılı sonunda 498 milyonu buldu.

Teknoloji dünyasıyla ilgili çalışmalarlarıyla tanınan araştırma şirketi Nielsen/NetRatings'in yaptığı incelemelere dayanarak açıkladığı rakamlara göre, tüm dünyada, evlerinden internete bağlanan kullanıcıların sayısı Temmuz-Eylül 2001'de yüzde 5.1 artış gösterdi ve yarım milyara ulaştı.

Asya ülkelerinde internet kullanımındaki artış yüzde 5.6 olarak gerçekleşirken, Avrupa'da artış yüzde 4.9 oldu. ABD'de yüzde 3.5 ve Latin Amerika'da ise yüzde 3.3 rakamına ulaşıldı. Araştırmaya göre, dünyadaki internet kullanıcılarının yüzde 40'ı Kuzey Amerika'da, yüzde 27'si Avrupa ve Afrika ülkelerinde, yüzde 22'si de Asya ülkelerinde bulunuyor.

Midem Müzik Fuarı

Yeni Audio Kopya Koruması

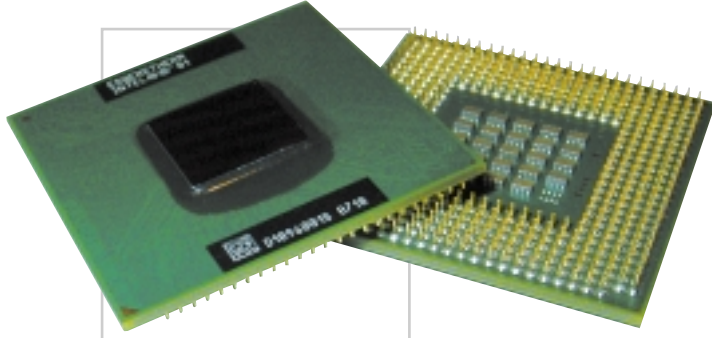
Teknikteki yeni gelişmeler audio kopya korumasına karşı olanların desteklerini ortadan kaldıracak. Sektörün iki lider şirketi Macrovision ve Midbar, kullanıcılar için uygun yeni versiyonlar geliştirdiklerini duyurdular. Midbar, optimizasyonu tamamlanan Cactus Data Shield 200.0.4 versiyonunu Cannes'da düzenlenen müzik fuarı Midem 2002'de tanıttı. Söz konusu korumaya sahip CD'ler sadece müzik setlerinde değil aynı zamanda araba radyoları ve DVD çalıcılarda da kullanılabilirler. Bu tür CD'ler ile beraber sunulan Winamp kopyası artık şarkı listeleri oluşturabiliyor ve farklı yüzler kullanabiliyor.

Macrovision, SafeAudio V3 ile bir adım ileri gidiyor. Bu koruma mekanizmasına sahip CD'ler, PC'ler de dahil olmak üzere tüm audio aygıtlarında çalıştırılıyor. Ancak bu CD'lerin kopyalanabiliyor olması sizin sizi sevindirmesin, çünkü

kopyalanan müzik kuvvetli bir gürültü ile örtülüyor. Bu yöntemi eski SafeAudio da kullanıyordu. SafeAudio V3 ise artık multisession CD'leri de destekliyor. Bu sayede müzik firmaları DRM (Digital Rights Management) koşullarını da ekleyebilirler. Bu, kullanıcının müzik dinlemeden önce bir lisans anlaşmasını değerlendirmesi anlamına geliyor. Acaba bu gelişmeler kullanıcıları sevindirecek mi?

NATALIE IMBRUGLIA: Şarkıcının yeni CD'si de kopya korumalı.

Pil Dostu:

Intel'in yeni mobil Pentium 4 işlemcileri ortalama iki Watt'a ihtiyaç duyuyorlar. Bu da P4 Notebook'ların çalışma sürelerinin bir saat artmasına neden olabiliyor.

■ Intel, haklı nedenlerle "M" uzantılı işlemcileri-ne dikkat edilmesini öğütlüyor. Çünkü "M" olarak adlandırılan Intel Pentium 4 mobil işlemcileri notebook'lar için önemli sayılabilecek enerji tasarruf özellikleri sunuyor. Dinamik saat frekansını düşüren SpeedStep ile Deep Sleep ve Deeper Sleep bekleme konumları, kaliteli akülerde değiştirmeden 3 veya 4 dört saatlik ek çalışma süreleri sağlayabiliyor

Resmi kısaltması P4P-M olan işlemciler, ilk olarak birkaç ay önce 2.0 ve 2.2 GHz'lik masaüstü P4 işlemciler ile dünyaya tanıtılan 0,13 mikrometre teknolojisine sahip Northwood işlemci çekirdeği temeline dayanıyorlar.

Bunlarda bulunan 512 KByte'lık "Advanced Transfer" L2 Cache yeni tasarruf özellikleri ile donatılarak korunmuş. Bunun için ilk olarak saat frekansı 1.6 ve 1.7 GHz ile sınırlandırılmış ve masaüstünden 1,5 volt olan gerilim ihtiyacı 1.3 volta düşürülmüş. Intel ayrıca sadece bunlar için transistör

Mobil Pentium 4 İşlemci-M

Notebook'lar için Masaüstü Gücü

İlk P4 notebook'lar, yüksek akıma ihtiyaç duyan masaüstü işlemcilere dayanıyorlardı. Intel'in yeni mobil Pentium 4 işlemcisi ise daha hesaplı.

kayıp akımı oldukça düşük olan silisyum plakalarını tercih etmiş. Mobil Pentium III işlemcilerinde de bulunan Speed Step modu P4P-M ile tekrar 2 GHz'e yükseltilmiş ve ihtiyaç duyulan gerilimi 1,2 volta düşürülmüş.

Deep ve Deeper Sleep modları da ayrıca çalışırken makinenin boş kalma süresine göre tepki gösteriyor ve böylece enerji ihtiyacı zaman içerisinde sifıra kadar düşürülebiliyor. Ancak bu tepki süreleri oldukça kısa olduğu için kullanıcılar bunu fark etmiyorlar. Deep Sleep birkaç mikrosaniyede aktif olabilirken, Intel'in verilerine göre Deeper Sleep moduna geçmek için iki tuşa basma arasındaki süre yeterli oluyor.

Tüm bu özellikler sayesinde P4P-M'ler için 2 wattın yeterli olması garanti altına alınıyor. Bu, pilin çalışma süresini yüzde otuz oranında arttırırken bu sayede daha soğuk ve sessiz notebook'lar elde etmek mümkün kınıyor. Bu işlemcilere sahip ilk aygıtları test etmek için sabırsızlanıyoruz!

3G Gelişmeleri i-mode Almanya'da

Japon NTT DoCoMo, Japonya'da kullanımda olan 3G servisi i-mod'u kendi ülkesi dışında ilk defa Almanya'da faaliyete geçirdi.

i-mod'un Avrupa'ya yayılması anlamına gelen gelişme, 16 Mart tarihinde, CeBIT fuarında start aldı. Bir sene içerisinde Belçika ve Hollanda'da da hizmete girmesi beklenen i-mod'u kullanmak isteyen kullanıcılar, aylık 3 euro'luk bir ücret ödemek zorundalar. Servis öncelikle GPRS şebekesi üzerinde başlayacak ancak daha sonra üçüncü kuşak, sesli ve görüntülü multimedya uygulamalarını içeren mobil iletişim teknolojilerini de kapsayacak.

Bilgi için: www.nttdocomo.com

Kevin Mitnick İstanbul'la Konuştu

Güvenlik Fuarında Bir Hacker

Bilişim Sistemlerinde Güvenlik Denetim ve Kontrol Konferansı ve Fuarı'nda (SACIS 2002), fuardan daha fazla ilgi gören ve konuşmak için basının sabırsızlandığı ünlü hacker Kevin Mitnick, Amerikan mahkemelerinin özel izniyle ve video konferans yöntemi ile katıldığı konferansta, hacker'lığa nasıl başladığını anlattı. Annesi çalıştığı için evde çok fazla yalnız vakit geçirdiğini ifade eden Mitnick, önce amatör radyoya ilgi duyduğunu, daha sonra telsiz ve telefonlar üzerinde yoğunlaştığını anlattı. Kevin Mitnick, hacker'lığa kötü niyetle değil, entelektüel merakı nedeniyle adım attığını vurguladı. Kevin Mitnick, 1989 yılında Digital Equipment'in sistemini çöktürdü, FBI'nın en çok

KEVIN MITNICK: Onu mahkum edecek yasa olmadığı için mahkemeye bile çıkmadan 4 sene hapis yatan dünyanın en korkulan hacker'ı.

arananlar listesine giren ilk hacker oldu, ardından yakalandı ve bir yıl hapis yattı.

1992 yılında Motor Vehicle'nin sistemlerini kıldı. 1995'te 20 bin kredi kartı numarasının şifresini çaldı, FBI'nın sitesini çöktürdü. FBI, izleme cihazları kullanarak Mitnick'i buldu ve da-

iresinde gözaltına aldı. Herhangi bir elektronik ağı bulunduğuyerde tehlikeli olarak tanımlandığı için kefaletsiz ve mahkemeye hiç çıkarılmadan 4 yıl hapis yattı. 2003'e kadar bilgisayar kullanması ve cep telefonu konuşması yasaklandı.

Bilgi için: www.sacisexpo.com

KISA... KISA...

► Caspian Telecoms Conference

Hazar ve Orta Asya ülkeleri iletişim sektörlerinin 9 bakanı Mayıs ayında İstanbul'da düzenlenecek Caspian Telecoms Conference'ta buluşacak. 22 ve 24 Mayıs 2002 tarihleri arasında Hilton Otel'i'nde düzenlenecek fuarda bakanlar, Çin'den Almanya'ya uzanan 20.000 kilometrelik fiber optik kablunun geliştirilmesi, Rusya'nın ve BDDT'nin uydu ağları gibi konuları tartışacaklar.

► Nokia'dan GPRS Kartı

Nokia, yeni GPRS kartı ile dizüstü bilgisayarlarda sürekli veri bağlantısı sağlamayı planlıyor. Nokia'nın yeni ürünü Nokia D211 ile kullanıcılar dizüstü bilgisayarlar yoluyla e-posta, metinli mesaj ve faks alıp gönderirken ayrıca internet ve çevrimiçi kablosuz bağlantı hizmetlerinden yararlanabilecekler.

Bilgi için: www.nokia.com

► Yabancılar PC Yasak

Pentagon, yabancıların hassas bilgisayar işlerinde çalışmasını yasaklamak yönünde bir çalışma başlattı. Pentagon, bilgisayar sektöründe çalışanların sınıflandırılmış malzemeleri işlemesinde güvenlik taramasına ve özgeçmişlerinin araştırılmasına gerek duymuyordu. 11 Eylül'den sonra yayınlanan e-posta mesajına göre, hassas pozisyonlardaki çalışanların tümünün özgeçmişini bir kaç ay içerisinde araştırılmaya başlanacak.

► Mars'a Yolculukta IBM

Mars'a insanlı yolculuk çalışmaları yapan Austin Texas Üniversitesi'nin, Mars uçuşunun mühendislik hesaplamaları için IBM süper bilgisayarlarını seçmesi, IBM'in gurur kaynağı oldu.

Bilgi için: www.ibm.com

i-Belde

Küçük Esnaf Dünyaya Açılıyor

Anadolu'daki el sanatları, elektronik ticaret uygulamaları ile dünyaya açılacak ve bu ürünlerin ülkeye ihracat girdisi kazandırması sağlanacak. Türkiye Bilişim Derneği'nin (TBD) bir çalışması olan "i-belde projesi", aile şirketi konumundaki küçük işletmeler ile kişisel işletmeler yapısındaki atölyelerde bilgisayar ve internet teknolojilerinin kullanımının, dolayısıyla, bu iş yerlerinde üretilen ürünlerin internet yolu ile tanıtılması ve pazarlanmasını amaçlıyor.

Denizli'nin 4 beldesinde başlatılan projeyle, Yatağan (bıçak, ev aletleri), Yeşilyuva (ayakkabı), Buldan ve Tavas'da (tekstil) üretilen ürünler i-belde projesi kapsamında, elektronik pazar yerinde dünyaya tanıtılacak ve pazarlanacak.

Bilgi için: www.tbd.org.tr

Net Komedi

Sanal Ülkeye İltica Dalgası

Ladonya genel sekreterinin yaptığı açıklamaya göre, 3 binden fazla Pakistanlı'nın, bir Kuzey Avrupa ülkesi olarak adı geçen Ladonya'nın vatandaşı olmak

Kozlarını Mahkemede Paylaşacaklar

Sun'dan Microsoft'a Rest!

İşletim sistemlerinden bağımsız, evrensel bir yazılım geliştirme dili olarak tasarlanan Java'nın, Microsoft tarafından

Windows XP ile kullanılmasının engellenmeye çalışıldığını savunan SUN, Microsoft aleyhine bir milyar dolarlık bir dava açtı. Microsoft'u "rekabeti önleyici yoğun davranışlarda bulunmak"la suçlayan Sun, Java yazılım dilinin gelişimini engellemek için Microsoft'un diğer şirketleri Java'yla çalışmayan ürünler dağıtmaları konusunda zorladığını da öne sürdü.

Microsoft sözcüsü Vivek Varma ise, geçen sene Java konusunda açılan iki davada şirketlerin anlaşmaya vardığını hatırlatarak, Sun'ın kararına şaşırdığını açıkladı. Varma, "Bu konuları aşmamız gerekiyor. Java konusunda tüketicilerin etkisizliği Microsoft'un herhangi bir hareketi yüzünden değil, Sun'ın kendi hataları yüzünden ortaya çıkmıştır", dedi.

Bilgi için: www.sun.com

Video Konferans Ağı

Video Kamera ile Mahkeme

İngiltere'de hükümet tarafından yapılan bir açıklamada, davalara katılacak sanık ve tutukluların video konferans sistemi ile mahkemelere getirilmeden

davalara katılmasını sağlayacak bir çözüm üzerinde çalışıldığı belirtildi. Bu sistemle, tutukluların hapisane ve mahkeme binaları arasında taşınırken oluşan yüksek güvenlik maliyetlerinden tasarruf sağlanması düşünülmüyor. Ayrıca, sistem davada tanıklık etmesi gereken ancak mahkeme binasına getirilmesi psikolojik açıdan doğru olmayan çocuklar için de kullanılabilir.

için iltica talebinde bulunduğu anlaşıldı.

İnternet üzerinde, fikir ve ifade özgürlüğünü sembolize etmek amacıyla kurulan hayali Ladonya Cumhuriyeti aslında Güney İsviçre'de bir dönüm arazisi bulunan ve sadece İnternet üzerinde varlığını sürdüren; sanatçı Lars Vilks'in bir eseri. Ancak bu gerçeğin farkında olmayan üç binden fazla Pakistanlı, bir Avrupa ülkesi sandıkları Ladonya'nın vatandaşı olmak için iltica talebinde bulunarak, dünya çapındaki göç gerçeğini, sanal ortama da taşımış oldular.

Vilks, yarattığı bu sanal ülkenin web sitesindeki göçmenlik başvurularına son zamanlarda Pakistan'dan yoğun talep gelmesi nedeniyle, insanların hayalleri ile oynamış olmamak için harekete geçmek zorunda kaldığını belirtti.

Bilgi için: www.ladonia.net

CeBIT 2002

8.000'in üzerinde işletme, dünyanın en büyük bilgisayar fuarının, IT branşında özlemle beklenen yeniden canlanmayı sağlamasını bekliyor. Bunun hangi eğilimler ve ürünler ile gerçekleşebileceğini, bu sayfalarımızda gösteriyoruz.

16 Sesli SOUND

Senfonik tınılar: Samsung SGH-T100, tek sesli can sıkıcı şingırtılar yerine tamı tamına 16 ses sunuyor. Tabii ki burada 4.096 renkli, moda bir ekran da kullanıma sunuluyor.

MOBİL VIDEO

Yolda film seyretmek:

Archos ürünü yeni Jukebox Multimedia, içinde 10 GByte'lık bir sabitdisk taşıyor. Bu da, TFT Display üzerinde izlenebilecek 10 ila 15 sinema filmine yeterli yer sağlıyor.

Trend 1: Mobil Multimedya

Her şey rengarenk: Yeni cep telefonları rengarenk renkli ekranlarla ve 16 sesli sound ile geliyor. Ek olarak multimedya talebinde olan ve hali vakti yerinde kullanıcıları hızlı internet bağlantıları bekliyor. Cep telefonları fotoğraf çekmeyi, program başlatmayı ve videolar oynatmayı öğreniyor. Ayrıca PDA'lar da telefon edebiliyor.

FUJITSU-SIEMENS DE PDA PAZARINDA

PDA Revaçta: CeBIT 2002'de gördüğümüz bir gelişme de VIA, Asus ve Fujitsu-Siemens gibi pek çok şirketin PDA (Personal Digital Assistant) üretimine girmesi oldu. Böylece yakın zamana kadar sadece HP, Compaq ve Palm gibi birkaç şirketin hakim olduğu PDA pazarına biraz renk gelecek. Özellikle Fujitsu-Siemens'in tasarımı olan ve Intel'in Xscale mimarisini kullanan Pocket LOOX, Microsoft'un en yeni PDA işletim sistemi olan Microsoft Pocket PC 2002 yüklü olarak geliyor ve entegre Bluetooth modülüne sahip. 400MHz'lik Intel PXA250 işlemcisini kullanan aygıt, renkli ekran ve lityum polimer pille donatılmış. Compact Flash ve SD/MMCard bellekleri destekleyen PDA, 32MB ROM ve 64MB RAM belleğe sahip. Yaklaşık 700 euro'luk fiyatla satışa sunulacağı tahmin edilen Pocket LOOX'un oldukça şık bir tasarımı var ve ek modül yardımıyla kolayca bir cep telefonuna dönüşebiliyor.

KAMERALI MULTİMEDYA CEP TELEFONU

Her şeyi yapıyor: Nokia 7650'ye 640x480 çözünürlükte bir dijital kamera entegre edilmiş... Cihaz aynı zamanda SMS'in takipçisi olan yeni Standard Multimedia Messaging System'e de (MMS) hakim. Böylelikle yeni çekilmiş fotoğraflar derhal GPRS ya da Bluetooth üzerinden başka cep telefonlarına ya da e-mail adreslerine iletilebiliyor; hatta istendiğinde yeni kaydedilmiş bir sesli mesaj da eklenmiş olarak...

i-MODE

Japonya'dan Avrupa'ya: E-Plus, CeBIT'te Japonya'da oldukça başarılı olmuş multimedyal mobil telsiz hizmeti i-mode'u tanıttı. NEC ürünü bu cep telefonu, Avrupa'daki ilk i-mode yeteneğine sahip cep telefonu olacak.

GPRS & BLUETOOTH

Nihayet tamam: Compaq ürünü GPRS ve Bluetooth Jacket'ler, iPaq'ı smartphone haline getirmiş. Böylelikle hızla randevu ve veri transferi yapılabiliyor. Hem de kablosuz!

CeBIT 2002

MOBİL PENTIUM 4

Intel'in notebook'larda kruvazörü: Tüm büyük üreticiler CeBIT'te, özellikle akım tasarruflu olan Pentium 4'ün yepyeni mobil modeline sahip notebook'lar sunuyor. Burada Fujitsu Siemens'in 2,4 GHz'e kadar çıkan saat frekanslarıyla, ATI M6C Videochip ve Firewire ile göz kamaştırmak isteyen yeni Amilo-D serisinden bir model görüyorsunuz.

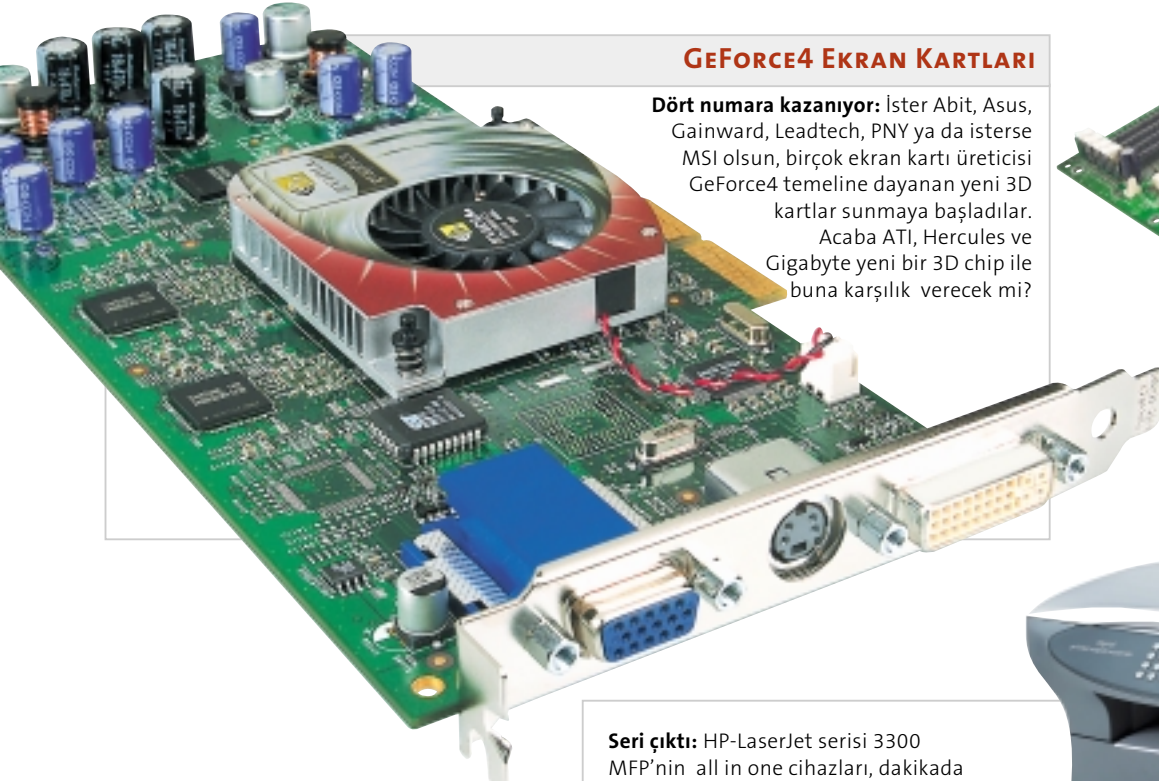
USB 2.0

Şık paketlenmiş: Bu resim çerçevesinde, kendisine yedi USB cihazına kadar cihazın bağlanabildiği gerçek bir USB 2.0 hub yatıyor. Yeni yüksek hızlı USB cihazlar, şimdiye kadarki USB modellerinden 40 kat daha hızlı ve CeBIT'in ardından kitle pazarına sürülmeye hazır.

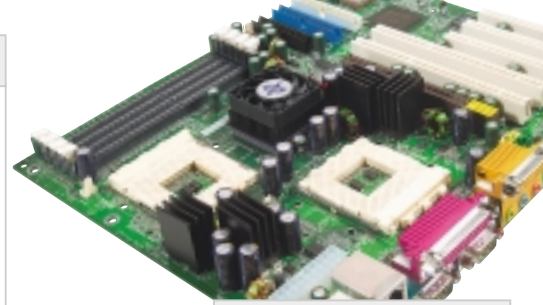
Trend 2: Daha yüksek ve daha hızlı

Bilgisayar endüstrisi sol şeritte yol almayı sürdürüyor: Çalışma temposu, bellek kapasitesi ve transfer hızı noktalarında sürekli yeniden kendi kendini aşıyor. İster chip, ekran kartı ya da isterse firewire ve USB 2.0 gibi arabirimler olsun, hız noktasında trendin değişeceği korkusuna kapılmak yerinde değil.

GEFORCE4 EKRAN KARTLARI

Dört numara kazanıyor: İster Abit, Asus, Gainward, Leadtech, PNY ya da isterse MSI olsun, birçok ekran kartı üreticisi GeForce4 temeline dayanan yeni 3D kartlar sunmaya başladılar. Acaba ATI, Hercules ve Gigabyte yeni bir 3D chip ile buna karşılık verecek mi?

ANAKARTLAR

Çifte soket: VIA KT333 ya da SiS 745 gibi yeni chipsetler yanında Dual CPU ana kartların da popülerliği artıyor, CeBIT'te MSI KzD Master sergilendi.

Seri çıktı: HP-LaserJet serisi 3300 MFP'nin all in one cihazları, dakikada 14 sayfa basıyor ve ısınma süresine gerek duymuyor. Super G3 Standard sayesinde bir faks sayfası için yalnızca üç saniye yeterli oluyor.

DAHA HIZLI YAZDIRMA, TARAMA VE KOPYALAMA

KOMPAKT PROJEKTÖRLER

Beamer'lar geliyor: İster bürodaki sunumlar isterse evdeki DVD filmleri söz konusu olsun, video beamer'lar daha hesaplı, daha aydınlık ve daha kompakt bir hal alıyor. Toshiba ürünü TDP-P5 minik A5 formatında geliyor ve yalnızca 1,1 kilo ağırlığında.

İNCE İŞYERİ BİLGİSAYARI

Büroda şıklık: İşyeri bilgisayarları alanındaki dizayn dalgası için EVO D500 Ultra Slim iyi bir örnek teşkil ediyor. CD/DVD sürücü bir Compaq notebook içinde de kullanılabiliyor, ayrıca bunun tersi de geçerli... EVO Legacy arabirimlerden feragat ediyor, ama beş USB-Port sunuyor.

Trend 3: Daha küçük, ince ve şık

Kod adı dizayn: Burada monoton kutudan birinci sınıf bir görünüme geçiliyor. Bilgisayar sektörü, müşterileri prestije gebe görünüm ile kazanmayı hedefliyor. Bir de fiyatlar düşerse...

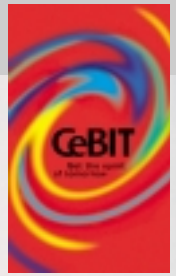
MİNİ FORMATTA MP3 PLAYER

Kibrit kutusu boyutlarında müzikçalar: SV-SD80 aküsü ile birlikte bir 1 euro sikkesinden çok daha fazla büyük değil, Panasonic'e göre dünyanın en küçük MP3 player'ı. Ancak bu iddiayı muhakkak daha da fazla üretici öne sürecek gibi görünüyor.

PORSCHE DİZAYNINDA TFT'LER

Görüş meselesi: Samsung ürünü Syncmaster 171P, kolaylıkla döndürülebiliyor ve böylelikle kullanıcıya alışılmadık görünümler sunuyor. Koreliler dizayncı olarak Porsche firmasıyla çalışıyor, ne de olsa iyi bir nam, ek sükse sağlıyor.

WEB BAĞLANTILI TV SİSTEMİ

Her şey yekpare: Loewe'den Home Entertainment seti "Systems" geliyor. Bu tip zahmetli bir teknik (düz ekran, DVD, subwoofer uydular) kendine uygun biçimde yapılandırılmış bir uzaktan kumandaya da gereksinim duyuyor. Püf noktası, kullanıcının Loewe Channel üzerinden internete doğrudan erişebilmesi.

Trend 4: Oturma odasında internet

Bu dünyanın ofisleri ve gençlerinin odaları çoktan sağlam bir biçimde internete bağlı, bir sonraki hedef olarak IT sektörü oturma odalarını gözüne kestirmiş bulunuyor. İster TV, ister stereo set olsun, her şey internete bağlanmak isteniyor. Evimizdeki koltuk "dijital evrenin merkezi" mi olacak?

WEB PAD'LER VE SUPER PDA'LAR

Koltukta sörf yapanlar için: Viewsonic ürünü "SuperPDA" ViewPad 100 A4 formatında sunuluyor. 1,1 kilo ağırlığında ve bir 10 inç TFT ekranla geliyor. İçinde ise Intel ürünü 206 MHz hızında bir StrongArm işlemci çalışıyor.

INTERNET STEREO SET

World Wide Web'den sesler: Streamium MC-i 200 ile Philips, müziğini internetteki radyo istasyonlarından alan bir stereo set sunuyor. Streaming vasıtasıyla geniş bir bant erişimi üzerinden dünyanın dört bir yanındaki radyo yayınları oturma odasına geliyor, maalesef henüz "Napster düğmesi" eksik.

Trend 5: Xbox

CeBIT'te oyun konsolları sunmak gerçi yasaktı, ama Microsoft'un Xbox'ının Avrupa startı rastlantıymış gibi fuar süresi içinde yer aldı.

OYUN KONSOLUNDA PC TEKNOLOJİSİ

Fuarın kaçak yolcusu: Microsoft, PC teknolojisi temelli Xbox ile Avrupa'da da "video

oyunlarının geleceği"ni ilan etti, üstelik CeBIT sırasında. Microsoft Xbox için özel bir stant planlamamıştı. Buna rağmen Avrupa'da Xbox, fuar da çalışır durumda boy gösterdi. Yalnızca ilk üç ay içinde Microsoft, tamı tamına 1,5 milyon konsol elden çıkarmak istiyor, tabii müşteriler rağbet ederse...

Konsol için 479 euro, oyun başına ise 69 euro'luk fiyatın, kemikleşmiş oyun hayranlarını bile gerçek bir vicdan muhasebesi ile karşı karşıya bırakacağı tahmin ediliyor.

Trend 6: DigiCam

Dijital video ve fotoğraf kameraları geliyor: Film kameraları gitgide daha iyi fotoğraflar çekiyor, Sevindirici olan, çözünürlüğün yükselmesi, fiyatın düşmesi.

CASIO'DAN MINİK MUCİZE CİHAZ

Dünya'nın En İncisi: Casio CeBIT 2002'de dünyanın en ince (11mm) dijital fotoğraf makinesini duyurdu. 88mm uzunluğunda ve 55mm genişliğinde olan Casio EX-M1 sadece 86 gr ağırlığında. 1.31 megapixel'lik CCD sayesinde, 1280x960 çözünürlükte fotoğraf çekebilen cihaz, kaliteli lensinin de desteğiyle, yazılımla bunu 1600x1200'e kadar çıkarabiliyor.

PİKSEL AVI

Hesaplama sanatçısı: Fuji F601, 3,1 milyon gerçek pikselden 6,03 milyon piksele ulaşacak şekilde bir hesaplama yapıyor, yani henüz gerçek bir 6 megapixel kamera değil. Videolar VGA çözünürlükte saniyede 15 resim hızında çalışıyor.

DVD+R/RW YAZICI

Artık "yalnızca" 1.400 euro: Philips DVDR 985 ile, DVD+R ve DVD+RW ortamlarına yazabilen bir stand alone DVD recorder sunuyor. i Link arabirimi üzerinden bir dijital kameradan doğrudan DVD üzerine yazılabiliyor.

Trend 7: DVD Yazıcılar

Stand alone cihazlar gibi PC sürücüler için de şu geçerli: DVD yazıcılar ucuzluyor ve CD yazıcının yerine geçmeye hazırlanıyor. Doğru standart uğruna sürdürülen mücadele, artık fiyat üzerinden cereyan ediyor.

ÇOK YÖNLÜ DVD SÜRÜCÜLER

Gösterişsiz: GMA 4020B, hem DVD-RAM'ler hem de DVD-R/RW'lar yazabiliyor. Geriye yalnızca DVD+R ve DVD-RW kalıyor. Gerçekten her şeyi yapabilen sürücüler, yaz aylarında, Sony'den bekleniyor.

Troubleshooting: Hatalar ve Çözümleri

PC'nize

İÇİNDEKİLER

BIOS Hata Sinyalleri: PC bip'lediğinde ne yapmalı?	32
IRQ'lere Genel Bakış: Kim, hangi IRQ'yu kullanıyor?	34
2000/XP Boot Yöneticisi: Birçok sistemle çalışmak	36

ilkyardım

Bilgisayarınız, ne olduğu anlaşılmayan adres çakışmaları olduğunu söylüyorsa, problem çıkaran bileşeni aramaya koyulursunuz. CHIP, tekrar sorunsuz olarak çalışan bir sisteme kavuşmanız için neler yapmanız gerektiğini açıklıyor.

Donanım

Donanım bileşenleriyle yaşanan sorunları çözebilmek için doğru bilgilere sahip olmak gerekir, zira sorun çıkaran bileşeni tespit etmek ve sorunu gidermek çoğunlukla kolay bir iş değildir. CHIP, yaygın olarak karşılaşılan problemleri ve bunları nasıl çözebileceğinizi açıklıyor.

VIA-Chipset: Dosya işlemlerinde yazma ve okuma hataları

Tüm Windows sürümleri için

PROBLEM: CD-ROM sürücüsünden sabitdiskinize dosya kopyaladığınızda yazma hataları oluşuyor ve veriler bozuluyor.

ÇÖZÜM: Bazı donanım kombinasyonlarında CD-ROM sürücü ve sabitdisk gibi bazı aygıtlar birlikte sorunsuz olarak çalışmayabilirler. Bu örnekte hata, VIA chipsetin sürücülerinden kaynaklanıyor. En yeni sürümü www.viaarena.com/?PageID=2 adresinden yükleyin ve bunları kurun. Maalesef bu problem sadece yeni sürücü sürümünü yükleyerek çözülemiyor. Registry'de de bazı kayıt değişiklikleri yapmak gerekiyor. Ancak endişelenmenize ve Registry'de zahmetli bir şekilde anahtar aramanıza gerek yok. Bu işi sizin için biri halihazırda halletmiş ve gerekli

tüm değişiklikleri otomatik olarak sizin için yapan bir yama (patch) hazırlamış. Yamayı www.warp2search.net/article.php?sid=1727 adresinde bulabilirsiniz.

BIOS: Güncelleme PC'yi komple kullanılamaz hale getiriyor

Tüm Windows sürümleri için

PROBLEM: BIOS'u güncellerken yanlış bir sürümü yüklediniz. Ve bilgisayarınız bu yüzden artık açılmıyor. İşin kötüsü BIOS'a bile giremiyorsunuz.

ÇÖZÜM: Maalesef çoğu durumda BIOS güncellemesini geri alamazsınız. Bazı anakartlar backup chip'ine sahipler, bu chip'te, sizin de söylemeyeceğiniz anakartın orijinal BIOS sürümü bulunuyor. Bu sürümü geri yüklemek için anakarta bir jumper takmanız gerekiyor. Bunun hangi jumper olduğunu yine anakartın kitapçığından öğrenebilirsiniz. Daha sonra bilgisayarınızı açın ve 10 saniye bekleyin. Şimdi eski BIOS sürümü geri yüklenmiş olacaktır. Jumper'ı tekrar eski yerine yerleştirdikten sonra PC'niz artık tekrar çalışmaya hazırdır. Anakartınız bu tip bir fonksiyona sahip değilse BIOS chip'ini üreticisine (veya varsa Türkiye'deki dağı-

İLK ADIM

» Doğru yedekleme

Donanımda veya yazılım seçeneklerinde değişiklikler yapmadan önce, verilerinizi mutlaka yedeklemelisiniz. Zira donanım ve yazılımdaki en küçük bir değişiklikte bile veri kayıpları ortaya çıkabilir. Sonunda elinizde düzgün çalışan, ancak veri kaybına uğramış bir bilgisayar olmaması için yedekleme mutlaka yapılmalı. En iyisi sabitdiskinizin içeriğini komple yedekleyen bir image programı kullanmak. Bu iş için de Drive Image 5 (www.powerquest.com, yaklaşık 60 dolar) oldukça başarılı bir yazılım. Bu programın deneme sürümünü (yapılan işlemleri maalesef kaydetmiyor) bu ayki eCHIP'te "Trouble Shooting" bölümünde bulabilirsiniz. Yazılım aynı zamanda sabitdiskin boot sektörünü de yedekliyor. Boot sektöründe mesela bir boot manager bulunabilir. Diğer backup programları boot yöneticilerini yedeklemiyorlar, bu da işletim sisteminin bir daha açılmamasına neden olabiliyor.

tıcı firmasına) göndermelisiniz. Bu BIOS chip'ini nerede bulabileceğinizi de anakartınızın kitapçığında görebilirsiniz. Anakart üreticiniz, özel donanımlarla BIOS chip'ine yeni bir BIOS sürümünü yükleyebilirler. Ancak bu işlem oldukça pahalı olabileceği için, firmaların çoğu bunun yerine yeni bir BIOS chip'i verme- →

PC Problemlerine Çözümler

yi tercih ediyorlar. Yeni BIOS chip'ini takarken bacalarının kolayca eğilebileceğine ve chip'i doğru bir şekilde yerleştirmeye dikkat edin.

Ekran Kartı: Açılış sırasında yanlış kart tanınıyor

Tüm Windows sürümleri için

PROBLEM: İkinci bir ekran kartını monte ettikten sonra bilgisayar hep yanlış kartla boot etmeye başlıyor.

ÇÖZÜM: Bilgisayar, her bir kartı basit bir prensiple kullanır. İşlemciye en yakın bulunan kart, en yüksek önceliğe sahiptir. Bunun altındaki yuvada bulunan karta

nız olun, fark etmiyor, yeni modeller, harici bir monitörün bağlanmasına imkan veriyor. Bu bağlantı normal bir VGA bağlantısı üzerinden gerçekleşiyor. Notebook'u kapatın ve harici monitörü bağlayın. Daha sonra notebook'u açın. Windows'u açıldıktan sonra bilgisayarınız monitörü tanımalıdır. Monitörünüz tanınmıyorsa, kendiniz duruma müdahale etmelisiniz. Sağ fare tuşu ile masaüstüne tıklayın ve *Özellikler*'i seçin. *Ayarlar/Gelişmiş/Monitör* altında monitör türü olarak "Tak ve Kullan Monitör" seçmeniz gerekiyor.

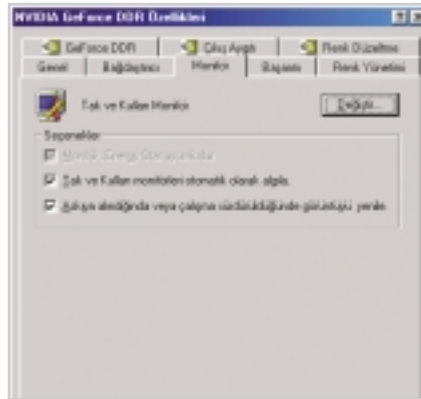
Bir sonraki açılışta Windows, ekranı doğru olarak tanıyacaktır. Şimdi monitörünüz için daha yüksek bir çözünürlük seçebilirsiniz. Ancak daha yüksek bir ekran tazeleme hızı elde edebilmek için ekranın tüm içeriğini harici monitörde görüntüleniz gerekir. Zira notebook'un LCD ekranı sadece 60 Hz'lik yenileme hızıyla çalışabilir.

Anakart: Bilgisayarı açtıktan sonra biiip sesi geliyor

Tüm Windows sürümleri için

PROBLEM: PC'nizi açıyorsunuz ve sadece uzun biiip sesi duyuluyor.

ÇÖZÜM: Bilgisayarınızın biplemesi, hatanın nereden kaynaklandığına işaret eder (alttaki kutuya bakınız). Bu da problemin nereden kaynaklandığını bulmayı oldukça kolaylaştırır, zira bu şekilde hataları kategorize etmek mümkündür. Problem çözümü için büyük ihtimalle PC'nizin kasasını açmanız gerekecektir. Çoğu durumda sorun yuvasından çıkmış bir ekran kartı veya düzgün takılmamış bir işlemci veya RAM modülü olacaktır.

TAK VE ÇALIŞTIR: Windows, harici monitörü düzgün olarak tanımalıdır, bu sayede 640 x 480'in üzerindeki çözünürlüklere çıkabilir.

ise bundan sonra erişilir. Yani sisteminizi belli bir ekran kartıyla boot etmek istiyorsanız bunu mümkün olduğunca işlemciye yakın bir şekilde monte etmeniz gerekiyor.

Diğer ekran kartını ise istediğiniz başka bir yuvaya monte edebilirsiniz. AGP kartlarda bu problemi maalesef çözmek mümkün değil. Zira AGP yuvası her zaman PCI yuvasından daha yüksek bir önceliğe sahiptir. Bu yüzden AGP port'undaki ekran kartı da diğer kartlara göre önceliğe sahiptir.

Notebook: Harici monitörlerde yanlış çözünürlük ayarı

Tüm Windows sürümleri için

PROBLEM: Notebook'a harici bir monitör bağladıktan sonra cihaz, artık 640 x 480 piksel ve 256 renk üzerindeki çözünürlüklere izin vermiyor. Ekran tazeleme hızı da 60 Hz'in üzerindeki değerlere çıkarılamıyor. Ancak monitör aslında daha yüksek çözünürlükleri destekliyor.

ÇÖZÜM: Hangi notebook'a sahip olursanız

BIOS: Bilgisayar açıldıktan sonra BIOS silinmiş

Tüm Windows sürümleri için

PROBLEM: Bilgisayarı gücünden kestikten sonra artık bir daha açılmıyor. BIOS yüklenirken bir hata mesajıyla boot işlemi yarıda kalıyor.

ÇÖZÜM: Normalde BIOS'u güçle besleyen pil, bitmiş olabilir. BIOS'ta tüm önemli sistem verileri kaydedilmiştir. Normalde bir güç kablosu bilgisayarın yeterince enerjiyle besleyebilir. Bu kabloyu bilgisayardan söktüğünüzde ve pil de çok zayıfsa, BIOS chip'i artık yeterince güçle beslenemez ve verilerini kaybeder. Böyle bir durumda tek çözüm BIOS pilini yeniyle değiştirmektir.

BIOS HATA SİNYALLERİ**» PC bip'lediğinde**

Bilgisayarınız açılışta hiçbir tepki vermiyorsa, bunun yerine sadece bip'leyip duruyorsa, aslında hatanın nereden kaynaklandığını söylemeye çalışıyordur. CHIP, BIOS'un en önemli sinyallerinin hangi anlama geldiğini açıklıyor.

AMI-BIOS

1x: RAM arızalı veya yuvasına düzgün oturmamış.
6x: Gate-A20 hatası, çoğunlukla klavyenin bozuk olduğuna işaret eder.
8x: Ekran kartı arızalı veya yuvasına düzgün takılmamış.
11x: Checksum hatası, anakartın pilini kontrol edin, bitmiş olabilir.

Award-BIOS

1x uzun: Anabellekte hata, modüller yuvalarına tam olarak oturmamış olabilir.
1x uzun, 2x kısa: Ekran kartı arızalı veya yuvasına tam oturmamış.
1x uzun, 3x kısa: Klavye arızalı veya bağlı değil (4.5 BIOS sürümünden itibaren, yani yeni anakartlarda, bu sinyaller bir ekran kartı arızasına işaret eder). Sürekli bip'leme: Bellek veya ekran kartı bulunamıyor.

Phoenix-BIOS

1x-1x-4x: BIOS arızalı.
1x-2x-1x: Anakart arızalı.
1x-3x-1x: Anabellek problemi, modüller yuvalarına düzgün oturmamış.
3x-1x-1x: Anakart arızalı.
3x-3x-4x: Ekran kartı arızalı veya yuvasına düzgün olarak oturmamış.

Anakart: Açılıştan PC'den hiçbir yaşam belirtisi yok

Tüm Windows sürümleri için

PROBLEM: PC açılıştan hiçbir tepki vermiyor ve öyle sessiz sedasız kalıyor. Sadece kasa fanı tek başına bir iki defa dönüp duruyor.

ÇÖZÜM: Tüm kabloların doğru olarak bağlandığına dikkat edin ve fişlerin yuvalarına tam olarak oturduğundan emin olun. Ayrıca aygıtın arka tarafındaki ana güç şalterinin açık olup olmadığını kontrol edin. Yurtdışından gelen bazı kasalarda güç şalterinin 230 voltta olup olmadığına dikkat edin. Bazı kasalar 120

GÜÇ CANAVARI: Bazı kasalarda bilgisayarı açmadan önce güç beslemesini 120 volttan 230 volta çıkarmak gerekebilir.

voltta kalmış olabilir. Donanım konfigürasyonunda bazı değişiklikler yaptıysanız, kartların yuvalarına tam olarak oturduğundan da emin olun. Bunlar da bir işe yaramazsa PC'nin güç kablosunu söküp, 5-10 dakika bekledikten sonra kabloyu takıp tekrar açın.

TV Kartı: Terratec TV kartı kayıttan ses vermiyor

Tüm Windows sürümleri için

PROBLEM: Terratec TV kartları yardımıyla televizyon programlarını sabitdiskinize kaydedebiliyorsunuz. Kartla ilgili özel ayarlara ise ulaşamıyorsunuz. Kayıt sırasında ise sadece görüntüler kaydediliyor ve ses alamıyorsunuz.

ÇÖZÜM: Büyük ihtimalle TV kaydı için yanlış Windows ayarları seçilmiş durumda. Çoğu TV kartı, bir ses kablosuyla bilgisayarın ses kartına bağlanmıştır. Ses kartının girişiyle Windows sesi de kaydedebilir. Bu yüzden kablonun bağlı olduğu bağlantıyı kayıt girişi olarak konfigüre etmeniz gerekir. Bunun için en iyisi şunları yapın: Windows'ta ses ayarlarını, görev çubuğunun sağ bölümündeki hopar-

lör simgesine çift tıklayarak açın. Çeşitli ayar çubukları olan bir pencere açılacaktır. *Seçenekler* menüsünden *Özellikler*'e tıklayın. "Ses ayarlaması yap" alanında *Kaydederken*'e tıklayın ve alt pencere bölümünde tüm seçenekleri işaretleyin. Şimdi her girişin önünde küçük bir onay işareti görünmelidir. Şimdi seçeneklerden *Tamam* ile çıkın. Ancak ayar çubuklarının olduğu ses ayarı penceresini açık bırakın.

Terratec TV yazılımına girin ve izlediğiniz programı kaydedin. Bu sırada ses ayarı penceresini ön plana alın. Önce *Mikrofon* altında bulunan *Seç*'e tıklayın. Birkaç saniye sonra *Line In* altındaki *Seç*'e tıklayarak başka bir ses kaynağı seçin. Daha sonra TV yazılımında kaydı durdurun ve kaydettiğiniz video dosyasını oynatın. Böylece doğru kanalı bulabilirsiniz. Kaydın birinci bölümünde ses duyuyorsanız *Mikrofon*'u seçmelisiniz. Kaydın ikinci bölümünde bir şeyler duyuyorsanız, *Line In*'i ses kaynağı olarak seçmelisiniz.

Ekran Kartı: Windows altında görüntü istenilen kalitede değil

Tüm Windows sürümleri için

PROBLEM: Windows altında ekran kartı düzgün görüntüler veremiyor ve bazı hatalar ortaya çıkıyor. Windows açıldıktan sonra ekrandaki simgeler ve metinler çok büyük görünüyor. Ekran tazeleme hızları da çok düşük. Görüntü özelliklerinden ayarları değiştirmeye çalışmak da başarısızlıkla sonuçlanıyor. Ekran kartının çözünürlüğü ve ekran tazeleme hızı üzerinde bir etkiye bulunamıyorsunuz. Yeni sürücüler de bir işe yaramıyor. Bu sürücülerin kurulumu sorunsuz olarak gerçekleşiyor, ancak görüntü ayarları yine eski düşük değerlerde kalıyor.

ÇÖZÜM: Çoğunlukla bu problemler, AGP ekran kartıyla bir PCI kartın adres çakışmasından kaynaklanır. Bazı anakartlarda AGP yuvasıyla onun altındaki ilk PCI yuvası aynı IRQ'yu kullanır. Bu da demektir ki, iki bağlantı yuvasına sahip olmanıza rağmen, bunlardan sadece birini kullanabilirsiniz. Problemi çözmek için bilgisayarı açın ve ekran kartının hemen yanında bir PCI kartının takılı olup olmadığını kontrol edin. Böyle bir komşu kart varsa, söküp başka bir slotu takın. Windows'u yeniden başlattıktan sonra sürücülerini tekrar kurmanız gerekebilir.

Yazılım

Windows 2000 veya XP altında sistem üzerinde değişiklikler yapmak veya Registry'ye kayıtlar eklemek istiyorsanız, administrator (sistem yöneticisi) haklarına sahip olmanız ve sisteme bu şekilde giriş yapmış olmanız gerekir. CHIP, bunun için neler yapmanız gerektiğini açıklıyor.

Windows 2000: Kullanıcı yöneticisini *Start/Settings/Control Panel/Users and Passwords* ile açın. Windows şimdi bir şifre soracaktır. Bilgisayarı kurarken Administrator hesabı için belirlediğiniz şifreyi buraya girin. Daha sonra ilgili kullanıcı adına çift tıklayın. Açılan pencerede *Member of* sekmesine geçin ve burada *Administrators*'u seçin. Tüm ayarları OK ile onaylayın. Şimdi gerekli haklara sahip olacaksınız.

Windows XP: Start menüsünde *All Programs*'a tıklayın ve *Control Panel/User Accounts*'u seçin. Administrator şifresini girdikten sonra administrator hakları vermek istediğiniz kullanıcıya sol fare tuşuyla tıklayın. Daha sonra "Change an account"u seçin ve bir sonraki pencerede "Computer administrator"a ve "Change account type"a tıklayıp değişiklikleri onaylayın. Şimdi tek yapmanız gereken logoff olup daha sonra tekrar logon olmak.

XP Home Edition: Microsoft Backup nereye kayboldu?

Sadece Windows XP Home Edition

PROBLEM: XP Home Edition altında verilerinizi yedekleyemiyorsunuz, çünkü Backup programı eksik.

ÇÖZÜM: Bu sadece ilk bakışta böyle görünüyor. Zira yedekleme fonksiyonu Home sürümünde de birlikte geliyor, ancak standart olarak sisteme kurulmuyor. Backup

programını sonradan elle kurmak için XP kurulum CD'sine ihtiyacınız var. CD'yi Windows Explorer'da açın ve *VALUEADD\MSFT\NTBACKUP* dizinine girin, burada *NTBACKUP.MSI* dosyasını bulacaksınız. Bu dosyaya çift tıklayın. Böylece yedekleme aracının kurulumu başlayacaktır. Programa şimdi *Başlat* menüsünde *Programs/Accessories/System Tools/Backup* altından ulaşabilirsiniz. Programı kullanabilmek için administrator haklarına sahip olmanız gerektiğine dikkat edin.

Internet Explorer: Update fonksiyonu Outlook'u çökertiyor

Sadece Windows Me/2000

PROBLEM: Internet Explorer'ın Update (güncelleme) fonksiyonu yardımıyla yapılan kurulumdan sonra Outlook Express mail programı artık çalışmıyor. Hata mesajında *WUV3IS.DLL* dosyasının bozuk olduğu veya düzgün bir şekilde yüklenmediği söyleniyor.

ÇÖZÜM: Bu problem bildik bir problem. Microsoft maalesef bu yazının yazıldığı tarihe kadar bu problemi giderecek bir yama (patch) sunmadı. Bu yüzden bir kez daha işe kendiniz el atmalısınız.

Başlat menüsünde *Çalıştır*'a tıklayın ve *"regsvr32 /u wuv3is.dll"* girin ve *Tamam* ile onaylayın. Şimdi tek yapmanız gereken bu dosyayı sabitdiskten silmek. Bunun için de şunları yapın: Başlat menüsünde *Bu'a* tıklayın ve aranacak dosya olarak *"wuv3is.dll"* girin. Bulunan dosyaya sağ fare tuşu ile tıklayıp bağlam menüsünden *Sil*'i seçin.

Şimdi diskinizdeki Windows Update dizini olan *C:\PROGRAM FILES\WINDOWSUPDATE* dizinine girin. Burada

IRQ DAĞILIMI

» Hangi aygıt, hangi Interrupt'ı kullanıyor

Değişik IRQ'ler (kesme istekleri), bilgisayara, ne zaman, hangi donanım bileşenine erişebileceğini bildirmek için kullanılırlar. Sistem bu 15 farklı kesme isteğini plug&play yardımıyla kendiliğinden ilgili aygıtlara dağıtır. Ancak bazı donanımlar sabit olarak belli bir IRQ'ye atanmışlardır ve sadece bu kesme isteğinde sorunsuz olarak çalışabilirler. Bu önceden tanımlı kesmeler aşağıdaki pozisyonlarda yer alırlar.

IRQ	Aygıt
0	Sistem saati
1	Klavye denetleyicisi
3	COM-Port 2
4	COM-Port 1
13	Sayısal yardımcı işlemci
14	Birincil IDE denetleyicisi
15	İkincil IDE denetleyicisi

Microsoft'un Windows Update sitesinden yüklenen tüm yeni dosyalar kaydedilir. *WUHISTV3.LOG* dosyası dışındaki diğer tüm dosyaları silebilirsiniz. Bu LOG dosyasında o ana kadar Update sitesinden kurduğunuz tüm yamaların listesi tutulur. **DİKKAT!** Bu dosyayı silerseniz, sitedeki tüm güncellemeleri, diskinizde yüklü olsalar bile, tekrar yüklemeniz gerekir.

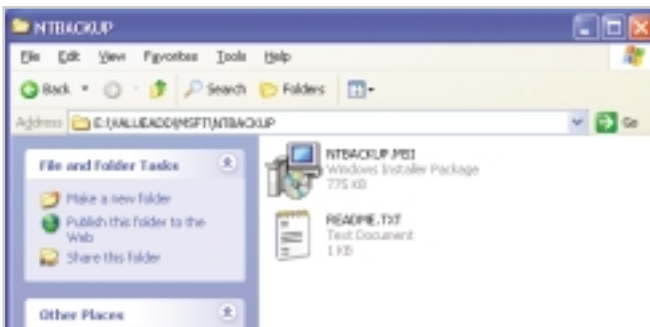
Son olarak Microsoft'un <http://windowsupdate.microsoft.com> update sitesine bağlanın. "Microsoft Windows Update Active Setup"ın kurulmasını isteyen sorulara *Evet* cevabını verin. Microsoft böylece diskinizdeki bozuk dosyayı yeni bir sürümle değiştirecektir. Bilgisayarınızı yeniden başlattıktan sonra Outlook Express mail programı tekrar sorunsuz olarak çalışmaya devam edecektir.

Windows: Meşhur hata mesajları hangi anlama geliyor

Tüm Windows sürümleri

PROBLEM: Windows'un verdiği anlamsız hata mesajlarının aslında ne demek istediğini bilmek istiyorsunuz.

ÇÖZÜM: Windows kilitlenmişse bunun çeşitli nedenleri olabilir. Yanlış bir sürücü sisteme kurulmuş, ya da bir parametre doğru ayarlanmamış olabilir. Hiç kimse sorunun tam olarak nereden kaynaklan-

YEDEKLEME: Windows XP'nin Backup programı Home Edition CD'sinde gizlenmiş, ancak basit bir tıklamayla bunu kurabilirsiniz.

diğını böyle bir durumda bilemez. Bu sırada Windows'un verdiği hata mesajları ise bilgi vermekten ziyade, kullanıcıların kafalarının daha da karışmasına neden oluyor. Belki Windows programcıları dışında, bugüne kadar kimse bu hata kodlarının anlamını bilemedi ve bu yüzden bunlar hiçbir işe yaramamıştı. Ancak artık bu duruma bir son veriliyor. MS Windows Error Messages v2.4 neredeyse imkansızı başarıyor: Konforlu bir arama fonksiyonu sunuyor, bununla listeden her bir kodu ayrı ayrı bulup anlamını öğrenebiliyorsunuz. Böylece hatanın nereden kaynaklanabileceğini daha iyi tahmin edebilir ve problemi çözebilirsiniz. Bu pratik yazılımı eCHIP'te "Touble Shooting" bölümünde bulabilirsiniz.

Ekran Kartı Sürücüsü: Windows ekran kartını doğru tanımlıyor

Sadece Windows XP

PROBLEM: Yeni bir ekran kartını monte ettikten sonra artık Windows altında 16 renk ve 640X480 pikselin üzerindeki bir çözünürlüğü seçemiyorsunuz.

ÇÖZÜM: Özellikle yeni nesil ekran kartlarında BIOS'tan bir seçeneği değiştirmeye dikkat etmek gerekiyor. Ekran kartına sabit IRQ vermelisiniz. Bunun için bilgisayar açılırken ilk ekranda [Delete] tuşuna basın, böylece BIOS'a girmiş olursunuz. Bu tuş işe yaramazsa [F1] tuşunu deneyebilirsiniz. BIOS'ta daha sonra "Assign IRQ to VGA Card"ı seçin ve bunu etkinleştirin. Bunun için de yön tuşlarıyla ilgili menü seçeneğine gelin ve Page Up tuşuna basın. Daha yeni BIOS sürümlerinde ise Enter tuşuna bastığınızda listeden ilgili seçeneği seçebilirsiniz. Daha sonra "Save Changes and Exit" ile ayarları kaydedin. Windows şimdi kartı sorunsuz olarak tanıyacak ve daha yüksek çözünürlükleri seçmenize imkan verecektir.

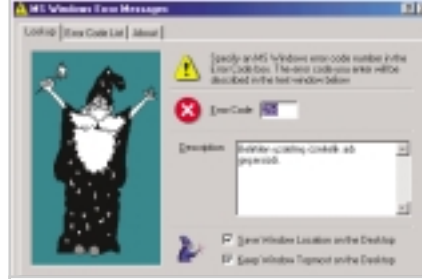
Ekran Kartı Sürücüsü: Windows eski bir sürümü yükletmiyor

Sadece Windows Me /2000

PROBLEM: Ekran kartınız için eski bir sürücü kurmak istiyorsunuz, zira yeni bir sürüm bilgisayarınızdaki diğer donanım bileşenleriyle çalışmamakta inat ediyor.

ÇÖZÜM: Normalde donanım üreticileri yeni sürücülerini EXE dosyası formatında sunarlar ve sizin tek yapmanız gereken çift tıklayıp bu dosyayı çalıştırmaktır. Yeni bir

sürücü kurduysanız ve bunun diğer sürücülerle uyumlu bir şekilde çalışmadığını tespit ettiyseniz, bunu artık silemediğinizi de fark edebilirsiniz. Eski bir sürücüyü kurmak istediğinizde ise sistemde daha yeni bir sürümün kurulu olduğu ve bu sürücünün yüklenmesine gerek olmadığına

ACIL DURUM YARDIMCISI: Bu programla Windows'un tüm hata mesajlarının sırrını çözebilirsiniz.

dair bir hata mesajı alabilirsiniz. Yine de eski sürümü bilgisayarınıza yükleme şansınız var. Sağ fare tuşu ile masaüstüne tıklayın ve kısayol menüsünden *Özellikler*'i seçin. *Ayarlar* bölümünde *Gelişmiş*'e tıklayın ve *Bağdaştırıcı* sekmesinde *Değiştir*'e tıklayın. Çıkan mesajı *İleri* ile geçin ve "Belirtilen konumdaki bütün sürücülerin bir listesini görüntüler, böylece istediğiniz sürücüyü seçebilirsiniz" seçeneğini işaretleyip daha sonra "Tüm donanımı göster"i seçin. Pencerenin sol bölümünde "Standart görüntü türleri"ne tıklayın. Sağ bölümde ise önce "Standart Ekran Bağdaştırıcısı (VGA)"ya, sonra *İleri*'ye tıklayıp çıkan uyarıyı *Evet* ile onaylayın. *İleri* ve *Son* düğmelerine tıkladıktan sonra değişiklikler etkin olacaktır.

Şimdi tek yapmanız gereken, bilgisayarı yeniden başlatmak olacaktır. Normal bir Windows açılışındakinden farklı (düşük) bir çözünürlüğe sahip olacaksınız. Ancak şimdi eski ekran kartı sürücüsünü dosyanın üzerine çift tıklayıp kurabilirsiniz.

Ekran Kartı Sürücüsü: Windows, Nvidia güncellemesinde çöküyor

Tüm Windows sürümleri

PROBLEM: Yeni bir Nvidia ekran kartını sisteme taktıktan sonra, mesela GeForce 3, bilgisayar açılışta takılıp kalıyor ve yanıt vermiyor. Sadece Windows Desktop görünüyor, sonra ekran donup öyle kalıyor. Fare imlecini hareket ettiremiyorsunuz ve klavyeden yaptığımız girişlere de bilgisayar herhangi bir tepki vermiyor.

PC Problemlerine Çözümler

Bilgisayarı sadece *Reset* düğmesiyle uykusundan uyandırabiliyorsunuz.

ÇÖZÜM: Bazı donanım bileşenlerini kullanırken bilgisayarın kilitlenmesi gibi bir durumla karşılaşmak olası. Bunun nedeni çoğunlukla ekran kartı ve sürücüsüdür. Yukarıda bahsedilen problemi çözmek için www.nvidia.com adresinden en yeni Nvidia Detonator sürücülerini yükleyin. Böylece karşılaşacağınız sorunlar çözülmüş olacaktır. Bazı durumlarda yine de problemler ve kilitlenmeler ortaya çıkabilir. Sorunlar devam ediyorsa sürücüde bazı ayarlar yapmayı deneyebilirsiniz. Bu amaçla sağ fare tuşuyla masaüstüne tıklayın ve *Özellikler*'i seçin. Açılan pencerede *Ayarlar/Gelişmiş*'e girin. Pencerenin üst bölümünde şimdi ekran kartınızın adını içeren bir alan görünecektir. Burada *Ek Özellikler*'e tıklayın ve sonra da *OpenGL Ayarları* sekmesine geçin. "Performans ve Uyumluluk Seçenekleri"nde "Gelişmiş CPU yönerge takımları desteğini devre dışı bırak" seçeneğini işaretleyin. Ayarları *Tamam* ile onaylayın. Böylece bilgisayarınız sorunsuz çalışacaktır.

Kayıt Yazılımı: Windows altında cevap vermior

Tüm Windows sürümleri

PROBLEM: Yeni bir yazıcıyı bilgisayarınıza bağladınız, Windows onu problemsiz

bir şekilde CD sürücü olarak gördü. Ancak verilerinizi CD'ye yazmak için bir kayıt yazılımı kullandığınızda aygıt çalışmıyor. Programın bir CD yazıcı bulamadığına dair bir hata mesajı alıyorsunuz.

ÇÖZÜM: CDRWin veya CloneCD gibi kayıt yazılımları bir ASPI sürücüsü kurmuyorlar. Ancak bu sürücüler, Windows'un bu aygıtla iletişim kurabilmesi için önemliler. Bu sürücüler, Windows'un sürücüye komutlar verebilmesi için değişik komut setleri sağlıyorlar. Windows XP altında bu sürücülerin bir kısmı hazırda sisteme entegre olarak geliyor. Bu yüzden de XP altında bu tip bir sürücü olmadan da yazma işlemini gerçekleştirebiliyorsunuz. Ancak başka üreticilerin programları için mutlaka bir ASPI sürücüsüne ihtiyacınız var. ASPI sürücülerini ilgili programların web sitelerinde veya http://www.ashampoo-11.com/ashampoo.de/support/0009/faq/aspi_setup.htm adresinde bulabilirsiniz.

Windows: ACPI olmadan işletim sistemi kurulamıyor

Sadece Windows XP

PROBLEM: BIOS'ta enerji tasarruf fonksiyonlarını iptal ettikten sonra, Windows XP kurulum sırasında, anakartınızın çok eski olduğunu söylüyor ve kurulumu devam ettirmiyor.

ÇÖZÜM: Windows XP kurulumunda bu ilginç hata mesajıyla karşılaşabilirsiniz. PC bileşenleri kontrol edildikten sonra bilgisayarın anakartının çok eski olduğu ve bu yüzden Windows'la kullanılamayacağı yorumunda bulunulur.

Yeni bilgisayarlarda böyle bir durumla karşılaşmak pek söz konusu olamayacağı için, hatayı başka bir yerde aramak gerekiyor, büyük ihtimalle "ACPI" modunda (Advanced Configuration Power Interface). Bu mod güç yönetimi ayarlarını ve buna bağlı olarak bilgisayarın plug&play (tak ve çalıştır) ayarlarını da düzenler. BIOS'tan ACPI fonksiyonunu iptal ettiyseniz (mesela bilgisayarın bir daha enerji tasarruf moduna geçmemesi için), Windows XP de artık çalışmayacaktır. İşletim sistemi bu durumda, ACPI desteklemeyen bir anakartın sisteme takıldığını ve bunun da Windows'un stabil bir şekilde çalışmasına engel olacağını düşünür.

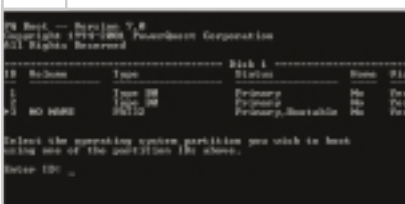
Problemi çözmek için, ya bilgisayarınızın ACPI fonksiyonunu BIOS'tan tekrar açmalı veya kurulum esnasında Windows XP'yi kandırmalısınız: Kurulum sırasında bilgisayarınızın donanım konfigürasyonunun araştırıldığına dair bir mesaj çıkar. Bu sırada [F5] tuşuna basın. Şimdi ACPI desteği olmadan da işletim sistemini kurabilmek için karşınıza bir seçenek çıkar.

FK / Ufuk Yamankılıçoğlu, uyaman@chip.com.tr

WINDOWS 2000/XP BOOT YÖNETİCİSİNDEN BÖLÜMLEME

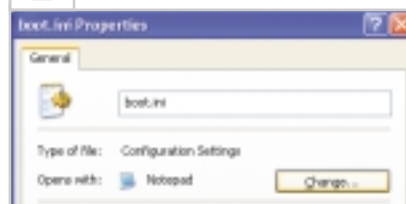
» Tek bir Boot yöneticisinden birçok işletim sistemi çalıştırmak

2 Partition oluşturmak

Linux gibi ikinci bir işletim sistemi kurarken başka bir boot yöneticisi kurmanıza gerek yok. Windows 2000/XP'nin boot menüsüne sadece bir kayıt eklemek yeterli. Bunun için önce Partition Magic (www.powerquest.com, yaklaşık 70 dolar, değişiklikleri kaydetmeyen deneme sürümü eCHIP'te "Trouble Shooting" bölümünde) gibi bir partition programıyla yeni bir birincil (primary) disk bölümü oluşturmalısınız. Bunun sabitdiskin neresinde olduğu hiç önemli değil.

2 Özellikleri değiştirmek

Microsoft, BOOT.INI dosyasını gizlemiş ve yazmaya (değiştirilmeye) karşı korumuş. Bu dosyada değişiklik yapabilmek için öncelikle bu dosya özniteliklerini değiştirmemiz gerekiyor. Bunun için sağ fare tuşuyla BOOT.INI dosyasına tıklayın. Dosya sabitdiskin ana (kök) dizininde bulunuyor. Şimdi *Özellikler*'i seçin. Yazma koruması (salt okunur, write protected) önündeki işareti kaldırın ve değişiklikleri *Tamam* ile onaylayın. Çift tıklayarak dosyayı açın. Şimdi bir editör açılacaktır.

3 Kayıtları ayarlamak

Buradan en son satırı işaretleyin ve [Ctrl]+[C] tuş kombinasyonu ile bunu arabelleğe kopyalayın. Başka bir satır daha ekleyin. Şimdi [Ctrl]+[V] tuşlarıyla bu satırı, yeni açtığınız satıra kopyalayın. Tırnak işaretleri arasındaki metin, disk bölümünün (partitionun) gösterilen adıdır. Bunu istediğiniz gibi seçebilirsiniz. "Partition" ifadesinin yanındaki sayıyı "2" olarak değiştirin. Böylece Windows'a, ikinci birincil partition'dan boot etmesini söylemiş olursunuz. Hepsini bu kadar.

İÇİNDEKİLER

42	Yeni Donanımlar Testte: Ürün incelemeleri ve testleri
52	Test: Ses Kartları: 5.1 Dolby ses kartları
62	Intel Developer Forum: Intel'in yeni teknolojileri
72	Mavi Lazer Mucizesi: Mavi lazer teknolojisi
78	Hardware Tuning: Sisteminize ince ayarlar
86	PC Video Recorder: PC'nizi videoya dönüştürün
94	Donanım Günlüğü: CHIP Test Merkezi'nden...
98	CHIP TOP 10: Nisan ayının en iyi ürünleri

Düşük Akımla İdare Edebilen Transistorlar

Serinkanlı İşlemciler

Güncel işlemciler, ihtiyaç duydukları yüksek akımı ısıya dönüştürdükleri için can sıkıyorlar. Daha serin işlemci arayışı ise meyvelerini yavaş yavaş veriyor.

■ Daha düşük akımla yüksek performans sunan transistor teknolojisi, gelecek işlemci jenerasyonları için bir sıçrayış tahtası görevi görüyor. Intel, daha düşük akım gereksinimleri yönünde, gözle görülür bir adım atmış durumda. Gigahertz seviyelerine çıkmalarına rağmen iki yeni işlemci, yüzde yetmiş daha az enerjiye ihtiyaç duyuyor.

Soğudukça hızlanan işlemciler

Şu ana kadar işlemciler üzerinde yapılan araştırmalar, yeni bir işlemci jenerasyonu ile daha fazla akıma ihtiyaç duyulmasının kazanılan hız üzerinde olumsuz bir etkiye sahip olduğunu gösteriyor. Akımın etkili olarak kullanılması; AMD, Apple, IBM, Intel ve diğer firmaların araştırma görevlileri tarafından dile getirilen bir hedef.

Intel, bu sene San Francisco'da gerçekleştirilen International Solid State Circuits Conference'da (ISSCC) yeni teknikle geliştirilen iki işlemcisini tanıttı. Bu transistorlar bir işlem için alışlagelmiş işlemcilere kıyasla yüzde 23 daha az akıma ihtiyaç duyuyorlar. Asıl dikkat çekici gelişme ise, kayıp akım olarak adlandırılan ve aktif olmayan transistorlardan çevresindekilere kayan akımın yüzde 71 civarında azaltılmış olması. 0,13 mikrometre tekniği

kullanılarak geliştirilen bu iki minik işlemci, soğutmaya gerek kalmadan oda sıcaklığında 5 ile 10 GHz arasında hızlara ulaşabiliyor. Bu teknolojiler adım adım üretim aşamasına kaydırılacaklar. Intel, bir sonraki adımı olarak, 0,065 mikrometre genişliğindeki yapıyı kullanarak, ısınmayan transistor tekniğini tam olarak kullanmayı planlıyor. Apple'ın iki tane Power PC G4 işlemcisini kullanan yeni Power Mac'i, bu tekniği şimdiden kullanıma sunarken, IBM ve AMD de kayıp akım değerlerini ileride düşürmeyi planlıyor.

Isıdan elektrik elde etmek

Ancak bu konuda daha farklı gelişmeler de mevcut. Massachusetts Institute of Technology (MIT) 100 dereceden itibaren sıcaklığı akıma çeviren bir "Thermo Diode" üzerinde çalışıyor. Bu teknik şu anda 1000 derece ve üzeri için kullanılabilir. Isı dönüşümü, paralel yerleştirilmiş iki iletken plakanın ısıya maruz kaldığında akım meydana getirmesi ile gerçekleştiriliyor. Araştırmacılara göre, ısı dönüşümü sayesinde işlemci sıcaklığını kullanarak, kendi kendini şarj edebilen akü geliştirmek mümkün. Böylece notebook kullanıcılarının şarj problemlerinin biteceği güne dair hayalleri de gerçek olabilir.

Sony DPP-MP1**Cep için Fotoğraf Yazıcısı**

DPP-MP1, neredeyse bir sigara paketi büyüklüğünde ve yaklaşık 450 gramlık ağırlığıyla rahatlıkla cepte taşınabilecek bir fotoğraf yazıcısı. Resimler, sahip olduğu entegre yuva sayesinde, direkt olarak Memory Stick üzerinde yazdırılabilir veya bir

USB kablosu üzerinden aktarılıyorlar. Fotoğraf baskısı konusunda büyük bir yazıcı ile boy ölçüşemeyecek ürün ile, çerçevesi olmadan maksimum 10,5x5 cm büyüklüğünde baskılar yapmak mümkün. Ürünü direkt olarak şebeke ceryanı veya bir akü ile kullanmak mümkün, ancak akü için 120 euro'nun gözden çıkarılması gerekiyor. Ayrıca, uygun mürekkep ve 24 resimlik kağıdın fiyatı ise yaklaşık olarak 30 euro.

Fiyatı: Yaklaşık 450 euro
Bilgi için: www.sony.com

Kredi Kartı İnceliğinde**Sanyo'dan Süper Televizyon**

Japon elektronik eşya üreticisi Sanyo, kredi kartı inceliğinde bir ekrana sahip yeni televizyonunu piyasaya sürmeye hazırlanıyor. Ekranı aydınlatmak için elektrik dalgalarının gönderildiği "elektro aydınlatma" (Electro Luminescence/EL) isimli yeni teknolojiyi kullanan televizyonda, ekranın arkasından aydınlatmaya gerek kalmıyor. Bu sayede, ekranın genişliği 1 milimetreye kadar küçültülebiliyor. Sanyo'nun 2003 yılında satışa sunacağını açıkladı

dığı yeni televizyonun, halen en ince televizyon unvanına sahip ultra ince likit kristal TV'lerden çok daha ince ve görüntü kalitesi açısından da daha başarılı olacağı söyleniyor.

Teknolojinin yaygınlaşması halinde, pek çok alana monitörlerin yerleştirileceği, bilgisayar kullanma alışkanlıklarının değişebileceği ve elektronik kitap gibi uygulamaların hayat bulacağı tahmin ediliyor.

Bilgi için: www.sanyo.com

Plextor 40/12/40 A Yüksek Hızlı Yazıcı

32 hızlı yazıcılar daha yeni yeni piyasada görünmeye başlamışken Plextor bir adım daha ileri giderek, 40x ile dünyanın en hızlı yazıcısını duyurdu. Ürün 12x CD-RW ve 40x okuma hızına sahip. Ses verilerinin açılması hızlı değil, ancak kalitesi yüksek.

Fiyatı: Yaklaşık 220 euro
Bilgi için: www.plextor.be

Canon MV550i**Analog Girişli DV Kamera**

Analog videolarında kayıt yapmış birçok insan, artık bunları dijital kamerayla tekrar değerlendirme imkanına sahip.

Canon'un yeni kamerası, analog girişi sayesinde eski materyalleri dijital ortama aktarma imkanı sunuyor.

Kamerayla birlikte sunulanlar arasında; dijital giriş ve çıkışlar, multimedya kartlar için bir yuva (8 Mbyte'lık bir kart beraber sunuluyor) ve PC bağlantısı için gerekli parçalar var. Kamera, 22x yakınlaştırma değerindeki objektifin yanı sıra, bir de 540 bin piksellik bir CCD chip'e sahip. Eski kayıtlarını kurtarmak isteyenlerin ilgisini çekecek bir ürün.

Fiyatı: Yaklaşık 1200 euro
Bilgi için: www.canon.com

KISA... KISA...

► **Çin Devî Avrupa Kapılarında**
Çin'in en büyük PC üreticilerinden Legen, Avrupa pazarına girmeye hazırlanıyor. Legen, Nisan ayından itibaren düşük fiyatlı notebook'ları satışa sunacak. İlk etapta Güney Avrupa pazarına girmeyi planlayan firma, ilerleyen zaman içerisinde yayılmayı hedefliyor.

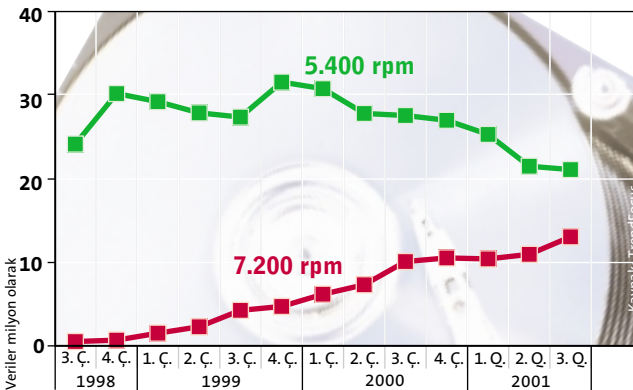
Bilgi için:
www.legend-holdings.com

EDİTÖR'DEN NOTLAR

Ecevit Bıktım,
CHIP Test Merkezi

Bellek Karmaşasına Son!

RDRAM belleklerini hepimiz hatırlarız. Intel ne zaman yeni bir işlemci çıkarsa bu bellek modüllerini de desteklediğini açıklardı. IDF'de Intel, bu bellek modüllerini artık desteklemeyeceğini açık açık söyledi. Cebit fuarında ziyaret ettiğimiz anakart üreticilerinden de DDR-SDRAM belleklerini desteklediklerini gördük. Intel'in açıklamasına göre DDR-SDRAM modüllerinin fiyat/performans oranı etkili olmuş. Ayrıca Intel'in RDRAM ile olan lisans sözleşmesi de bitiyor. Kısaca daha önce yaşadığımız bellek karmaşasına önümüzdeki dönemlerde bir son verilmiş durumda. Bundan sonra SDRAM, RDRAM veya DDR-RAM arasında seçimler yapılmayacak. Çünkü Intel gelecek planlarında DDR-SDRAM'ı sonuna kadar desteklemeye kararlı.

SABİTDİSK PAZARI**Masaüstü PC'ler için Tüm Dünyadaki Sabitdisk Satışları**

SABİTDİSKLERDE DEVRİM: Hızlı disklerin satış rakamları yükselişe geçti. Bunun nedeni ise, dakikada 5400 dönüş değerli disklerle daha hızlı olan disklerin fiyatının birbirine yaklaştığı olması.

IN & OUT**PDA Kumandalar**

Cep bilgisayarları, küçük bir program sayesinde evdeki tüm elektronik cihazlara hükmeden uzaktan kumandalara dönüşebiliyorlar.

Dial-up Modem

Tüm dünyada yaygınlaşan uydu veya ADSL gibi bağlantı türleri telefon üzerinden bağlantı sağlayan dial-up modemleri geçersiz kılıyor.

KISA... KISA...

► Sony Mobilleşiyor

Sony Almanya şefi Bonengl, bir basın toplantısında, kamera ve televizyonlar da dahil olmak üzere tüm Sony ürünlerinin önümüzdeki beş sene içerisinde ağ uyumlu olacağını açıkladı.

► Web Bağlantılı DVD Player

Las Vegas'daki CES 2002'de (Consumer Electronic Show) ANT, IBM, InterActual, OpenGlobe ve WinDriber adlı firmalar, yeni bir DVD consumer player tanıttılar. Bu ürün, DVD üzerindeki kayıtlı içeriği, internetten yüklenen ek bilgilerle dinamik bir şekilde destekliyor. İzleyiciler, bu sayede, özel olarak hazırlanmış şovlar elde edebiliyorlar. **Bilgi için:** www.ibm.com

► Acer TravelMate 630

Acer'in yeni TravelMate 630 serisi, iş dünyası kullanıcıları için P4 tabanlı ilk Acer laptop modeli. Multimedya ve özgün fonksiyonları ile iddialı olan model nVidia® GeForce2® Go 100 grafik çipseti ile güçlendirilmiş 16MB DDR VRAM ve 15" SXGA+ TFT LCD monitöre sahip. 10/100 ethernet kartı, 56K V90 faks modem kartı, IEEE 1394 portu, kablosuz Infra Red yuvası ve TV-out özelliği ile de, ürün göz dolduruyor.

Bilgi için: www.infronic.com

► Intel Kamera

Intel'in PC Deluxe Kamerası, güvenlik kamerası olarak da kullanılabilecek özelliğiyle sahip CCD lensler sayesinde çok net ve gerçek bir görüntü sağlama iddiası taşıyor.. Düşük fiyat ve yüksek kalite özelliği ile internet veya network üzerinden, işyeri, ev v.s. güvenliği sağlanabiliyor. CCD Intel Camera, avi formatında film kaydedebiliyor veya jpg formatında resim çekebiliyor. Kaliteli lensleri sayesinde scanner gibi kullanılabilir. Bir A4 sayfasının resmi çekip, dijital ortamda kaydetmek mümkün.

Bilgi için: www.transdata.com.tr

► Yeni iMac Patladı

Apple'ın yeni "masaüstü lambası"nın satışları oldukça yüksek. Piyasaya çıkışından itibaren ilk üç hafta içerisinde 150.000 sipariş aldı. **Bilgi için:** www.apple.com

Online Teçhizat

Sony'den Playstatiton 2

Sony PlayStation 2'yi bu yaza kadar online oyunlarda geliştirmeyi planlıyor. News.com'un yazdığına göre, Sony, Amerika'da konsol için bir online teçhizatı piyasaya sunacak. Çevre-

birimi, bir adaptör, geniş bant internet bağlantısı için giriş ve düşük bağlantılar için bir modem sahip. Beraberinde gelen CD-ROM'da ise AOL ve Earthlink gibi online servislere giriş için yazılımlar bulunmakta. Sony Computer Entertainment of America'nın Şefi Kaz Hirai, yaptığı açıklamada, firmanın bundan sonra kendi online oyun platformunu oluşturacağını belirtti. Analizcilere göre bu online teçhizat ile klasik network bağlantıları sağlamak da mümkün olacak.

Bilgi için: www.playstation2.com

Kimlik Chip'i

Bilimkurgu Kabusları Gerçek Oluyor

Amerika, en korkunç bilimkurgu senaryolarını aratmayacak önlemler ile dünyayı şaşırtmaya devam ediyor. Florida'da bulunan bir teknoloji firmasının, ABD hükümetine başvurarak, insanların derilerinin altına yerleştirilecek, mercimek tanesi büyüklüğünde özel kimlik chip'leri

Bang & Olufsen MP3

İlginç Tasarımlı Asil MP3 Player

Bang&Olufsen, fütürizmden etkilenmiş tasarımları ve yüksek kaliteleriyle ünlü ürünleriyle, MP3 pazarına yeni ölçütler getiriyor. Danimarkalı Hi-Fi uzmanları tarafından geliştirilen taşınabilir MP3 Player "BeoSound 2", köşesi olmayan çelik bir kasa ve ele çok iyi oturan ergonomik bir yapıya sahip. B&O, oldukça pahalı olan bu ürünün, spor yaparken bile rahatlıkla kullanılabilen özelliklerle donatılmasına dikkat etmiş. Ürünle beraber PC bağlantısı için bir Docking Station, kulaklık, MP3 yazılımı ve 128 MByte'lık bir hafıza

kartı sunuluyor. Bu hafıza sayesinde CD kalitesinde, aralıksız 4 saat müzik dinlemek mümkün.

Fiyatı: Yaklaşık 770 euro

Bilgi için: www.beoplayer.com

Hırsızlığa Son

Diz Üstünde Parmak İzi

IBM, Thinkpad notebook'larında "parmak izi" teknolojisini kullanmaya başladığını duyurdu. Dizüstü bilgisayarların çalınması veya yabancı kişiler tarafından kolay erişilebilir olması nedeniyle, hem cihazın hem de içerdiği bilgilerin güvenliğini sağlamak üzere Thinkpad bilgisayarlara, parmak izi modülü yerleştiren IBM, uygulamaya büyük kurumsal müşterilerinden başladı.

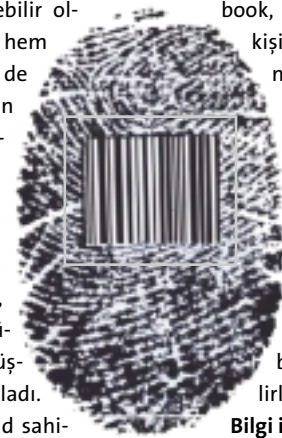
Böylece, Thinkpad sahi-

bi şirket çalışanları kendilerini bilgisayara tanımlayıp, şifre hatırlama ya da unutma derdinden kurtulacaklar.

Büyük şirketlerde, bir notebook, çoğu zaman bir çok

kişi tarafından kullanılmak zorunda kalıyor, ancak her kullanıcı cihazdaki her şifreyi hatırlayamadığından, iş ve zaman kayıpları ortaya çıkıyor. IBM'in yeni teknolojisi ile, cihazı kimlerin kullanabileceği önceden belirleniyor.

Bilgi için: www.ibm.com

yırt altına alınabilecek. Firmanın ürettiği ve güvenlik amacıyla kullanmayı teklif ettiği Verichip isimli kart, aslında, hayvanların tıbbi kayıtlarını tutmak için geliştirilmiş, deri altına yerleştirilen, özel okuma ve kayıt cihazları ile kullanılan minik bir chip.

Bilgi için: www.adsx.com

İÇİNDEKİLER

Bilgisayar
Vestel Celeron 1000
Ekran Kartı
Gainward GF MX440
PRO/600TV Golden S.
Bellek Kart Okuyucusu
Carry Multi Card

Ekran Kartı
MSI G4MX440-T
LCD Monitör
Benq FP751
Anakart
Abit KR7A-133

Ekran Kartı
Abit Siluro GF4 MX
Firewire Kartı
Lifeview FlyDV
IDE Sabitdisk
Samsung SP8004H

CD Yazıcı
Asus CRW-3212A
Anakart
Matsonic MS9107C
Web Cam
FlyCam USB 300

17" Monitör
Sony Multiscan G220
CD Sürücü
Asus CD-S520
Hoparlör Seti
Inca Computer
Multimedia Sound SYS

Yeni Donanım TESTLERİ

Bilgisayar piyasasına her ay yeni ürünler katılıyor. CHIP Test Merkezi olarak, bu ürünleri mümkün olduğunca tanıtmayı hedefliyoruz. Her ay bu sayfalarda yeni ve ilginç donanım ürünlerinin incelemelerini bulabilirsiniz.

■ Bu ay TOP 10 listemizde yine önemli değişiklikler meydana geldi. Örneğin 17 inç monitörler kategorisi için incelemek üzere yollanan Sony G220 listede bulunan ürünleri sollayarak en üst sıraya yerleşti. Sony G220, özellikle ergonomisi ile dikkatimizi çekti. CD-ROM'lar öldü derken, Asus'tan 52x hızına sahip bir ürün geldi. DDSII teknolojisi sayesinde, yüksek dönüş hızında meydana gelen vibrasyonlar önlenerek, cihazın daha iyi bir performansta çalışması sağlanıyor. Bu ay TOP10 listesini alt üst eden bir başka ürüne, Asus'un 32 hızlı CD yazıcısı... Çeşitli teknolojilerle donatılmış olan yazıcı, 12x tekrar yazma hızı ile dikkatleri üzerine çekiyor. Test sırasında gayet iyi sonuçlar veren cihaz, haklı olarak ilk sıraya yerleşti. Nvidia geçtiğimiz aylarda Geforce 4 grafik işlemcisini duyurmuştu. Bu ay da çeşitli üreticilerden ilk Ge-

force 4 kartlar gelmeye başladı. Daha doğrusu bu kartlar Geforce 4 MX 440 yani NV17 olarak adlandırılıyor. Yani bu kartlar NV25 olarak adlandırılan Geforce 4 kartlarının kırılmış versiyonları. Abit, Gainward ve MSI'dan gelen bu kartlar, sıkı bir yarış içine girdiler ve 150 dolar altı ekran kartları kategorisindeki yerlerini aldılar. Burada dikkatimizi Gainward'ın Golden Sample olarak adlandırdığı ürün çekti. Yapı olarak diğer kartlara benzeyen Gainward, 4 nanosaniyelik bellekler kullanıyor. Bu avantaj sayesinde Gainward listenin en üst sırasına yerleşti.

Bu ayki sayımızda Benq marka 17 inçlik LCD monitörü gözlem altına aldık. İyi bir ergonomiye sahip olan monitör, görüntü kalitesi ile de bizi memnun etmeyi başardı...

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr

DEĞERLENDİRME

Donanım test sayfalarında, ürünler hakkında detaylı bilgi ve ürünleri puanlandıran bir not sistemi bulabilirsiniz. Puanlama sisteminin karmaşık olmaması için iki kategori oluşturduk. Bunlar "CHIP Puanı" ve satın almada önemli bir rol oynayan "Fiyat/Performans Oranı". Tüm ürünleri daha önce belirlediğimiz test platformu ve test kriterlerine uygun olarak inceleyip değerlendiriyoruz. Böylece önceki aylarda yer alan benzer ürünleri de birbirleri ile karşılaştırma fırsatını yakalayabilirsiniz. Bu yeni puan sistemini ürünleri daha kolay değerlendirip sıralandırmak

için uygun gördük. Böylece puanlandığımız ürünleri başka ürünler ile kıyaslayıp size göre bir alternatif oluşturup oluşturmadığını belirleyebilirsiniz. Ürünlerin teknik verilerini ayrıca bir kutu halinde vermemizin sebebi ise, ürünler arasında karşılaştırmayı kolaylaştırmak. Burada test edilen ürünler, eğer puanları tutarsa her ay güncellediğimiz TOP 10 listelerimizde yer alabilecekler. Bu sayede piyasada bulunan en iyi 10 ürünü bir bakışta görebilirsiniz. Top 10 listelerinin tamamına www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz.

CHIP ONLINE

Ayın ürünü hakkında daha fazla bilgiyi ve geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/donanim adresinde bulabilirsiniz.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

Donanım Testi

AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
09/2002

Bilgisayar

**VESTEL
CELERON 1000**
CHIP PUANI ☐☐☐☐☐☐FİYAT/PERFOR. ☐☐☐☐☐☐

FİRMA Vestel
BİLGİ İÇİN (212) 413 14 14
FİYAT (İNTERNET VE PC) 19,95\$ x 36 AY

TEKNİK VERİLER

İşlemci Intel Celeron 1000 Mhz (VIA PLE133)
Bellek 128 Mb PC133 (max. 1024 Mb)
Sabit disk Samsung 20 GB
Ekran kartı Bütünleşik (8Mb) sistemden
Monitör 17" Vestel
Multimedya 56K V90 PCI, 48X CD-ROM...

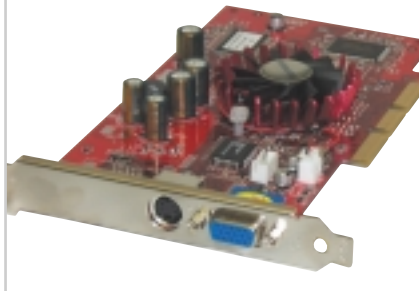
İnternet bağlantısına bedava bilgisayar: Eğer şu sıralar bir bilgisayar edinmeyi düşünüyorsanız ve bütçeniz peşin para vermeye uygun değilse, bu ayın ürünü olarak seçtiğimiz VestelNET'in VeezyGo kampanyası çerçevesinde sunduğu bilgisayarını değerlendirmenizde fayda var. Intel Celeron 1000 MHz işlemciye sahip bilgisayar, kullanıcıya istediği hızı rahatlıkla sağlayabiliyor. 128 MB'lık anabelleği ve 20 GB'lık sabitdiski ise tüm günümüz uygulamalarını çalıştırmak ve depolamak için yeterli. Anakart ile bütünleşik ses kartı, 48 hızlı CD-Rom'u, 56 Kbitlik V90 protokolünü destekleyen modemi ve 80watt'lık hoparlörü ile tüm multimedya donanımlara da eksiksiz sahip olan Vestel PC'nin 17 inçlik monitörü ise, kullanıcıya çok geniş bir görüş ve kullanım alanı sunuyor. Vestel PC'nin kasası gerek tasarım gerekse işlevsel olarak mükemmel sayılabilir. Taşıma için üzerinde bir kulp yer alan ve gelecekteki terfiler için vidasız rahat açılabilen kasanın iç soğutma sistemi de oldukça başarılı.

SONUÇ: VestelNET'in kampanyasına katılıp, 3 yıllık internet bağlantısı alan kullanıcılara, ayda sadece 19.95 dolarlık bağlantı fiyatına verilen bu bilgisayarı kaçırmayın.

- + Mükemmel kasa tasarımı
- + 17" Monitör
- + Çok uygun taksitler

CHIP TOP 10 1.Sıra

Ekran Kartı

**GAINWARD GEFORCE4
MX440 PRO/600TV GOL. S.**
CHIP PUANI ☐☐☐☐☐☐FİYAT/PERFOR. ☐☐☐☐☐☐

FİRMA Albim
BİLGİ İÇİN (216) 349 89 70
FİYAT 135 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Chipset nVidia Geforce4 MX 440
Bellek 64 MB DDR
Chip frekansı 270 MHz
Bellek frekansı 400/600 MHz
Bus AGP 4X/2X
Diğer Video-out çıkışı var

Benzerlerinden farklı: Oyun çılgınlığının Geforce 4 grafik kartlarını dört gözle beklediklerini biliyoruz. Bu ay bu grafik kartlarından bir kaçını gözlem altına aldık. İncelediğimiz kartlardan biri de Gainward'ın GeForce4 MX-440 Pro/600 Golden Sample'ydı... Nvidia, NV17 olarak adlandırılan bu yeni grafik işlemcisinin maliyetini düşürmek için, bir çok iyi özellikte kısıntıya gitmiş. Örneğin programlanabilir bir Vertex-Shader, bu grafik işlemcisinde yer almıyor. Ayrıca, Pixel-Shader özelliği de tam olarak uygulanamıyor. Ti 4600 chip'inde kullanılan dört yollu memory controller yerine, bu chip'te iki yollu bir memory controller kullanılmış, üstelik chip frekansı ve bellek frekansı da önemli ölçüde değişmiş. Ama yine de, Gainward'ın GeForce4 MX-440 Pro/600TV Golden Sample modeli, kendisini diğer MX400 ürünlerden ayırıyor. Üründe daha hızlı bellekler kullanılarak, NV25 chip'li ekran kartlarına yakın bellek frekans değerleri elde edilmesi sağlanmış. Bu da kartı daha performanslı kılıyor.

SONUÇ: Gainward'ın bu kartı, daha hızlı belleği sayesinde, benzer kartlardan daha iyi sonuçlar vermeyi başarıyor.

- + Video-out var
- + Hızlı bellekler kullanıyor
- Fiyatı benzer ürünlere göre daha yüksek

Bellek Kart Okuyucusu

CARRY MULTI CARD
CHIP PUANI ☐☐☐☐☐☐FİYAT/PERFOR. ☐☐☐☐☐☐

FİRMA Turanlı
BİLGİ İÇİN (212) 216 05 20
FİYAT 85 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim PCMCIA
Bellek Türü Smart Media, Memory Stick, Multimedya Card, Secure Digital
Standart Type II PC Card
Diğer 8 bit ve 16 bit girişlere uyumlu

Notebook kullanıcılarına özel: MP3 çalar ya da dijital fotoğraf makineleri ile içli dışlı olanlar, bellek kartlarını çok iyi bilirler. Bilgileri saklayan bu kartlar, ergonomilerinden dolayı rahatlıkla taşınabiliyorlar. Bilgilerin kartlardan bilgisayar sistemlerine aktarılması ise, çeşitli yöntemlere göre gerçekleşiyor. En çok bilinen yol, kart cihaza takılı iken sisteme bağlantı yapmak ve veri aktarımını başlatmak. Diğer yol ise, kart adaptörlerinin yardımıyla bu bilgileri sisteme aktarmak. Ayrıca bu yol en basit yol, çünkü cihazınızı sisteme tanıtmamız gerekmiyor. Carry Multi Card da bu tür bir Multi Adapter Card. Smart Media, Memory Stick, Multimedya Card ve Secure Digital kartlarına uyumlu olan kart, PCMCIA arabirimini destekliyor. Yani Carry Multi Card, notebook sahipleri için üretilmiş bir ürün, dolayısıyla masaüstü PC'lere pek uygun değil. Kurulumunun kolaylığının yanı sıra kolay kullanımı ile de kullanıcılara veri aktarmada herhangi bir zorluk yaşatmaması, kartın en önemli avantajlarından birini oluşturuyor...

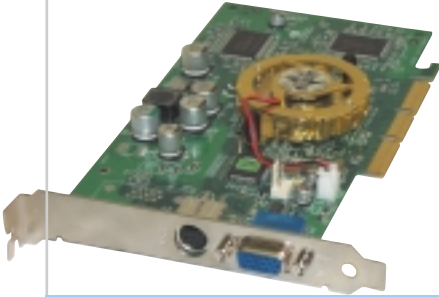
SONUÇ: Carry Multi Card, çok fazla gezen ve dijital dünya ile iç içe olan notebook sahiplerinin aradıkları bir ürün.

- + Birden çok bellek kartını destekliyor
- + Kolay kurulum ve kullanım
- Dokümantasyon zayıf

Donanım Testi

CHIP TOP 10 2.Sıra

Ekran Kartı

MSI
G4MX440-T

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Datagate, Multimedia
 BİLGİ İÇİN (212) 282 98 80,
 (212) 212 98 50

FİYAT **118 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Chipset	nVidia Geforce4 MX 440
Bellek	64 MB DDR
Chip frekansı	270 MHz
Bellek frekansı	400 MHz
Slot Bus	AGP 4X/2X

LCD Monitör

BENQ
FP751

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

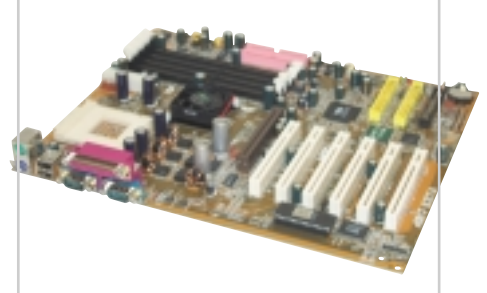

FİRMA Infronik
 BİLGİ İÇİN (216) 317 96 50
 FİYAT **699 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Ekran	TFT LCD
Görüntü alanı	17 inç
Maksimum çözünürlük	1280x1024 piksel
Güç tüketimi	50 watt
Boyut	422x451x208
Ağırlık	6.8 kg

Anakart

ABIT
KR7A-133

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Okyanus
 BİLGİ İÇİN (212) 356 70 70
 FİYAT **140 \$ + KDV**

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipset	Via KT 266A
İşlemci yuvası	Socket A
FSB hızı	266 MHz
Bellek yuvası	4 x 184 pin DDR-SDRAM
Slot sayısı	6 PCI, 1 AGP

Herkesin bir GF4'ü olacak: NVidia Geforce 4 ekran kartını piyasaya sürdü. Ama bu kez Nvidia farklı bir yol izledi: Öncele-ri, önce yeni bir ürün çıkar, ardından da bu yeni ürün yüksek bir performansa sahip olur ve daha sonra da aynı ürünün bazı fonksiyonları kırılmış modelleri piyasaya sürülürdü. Bu modellerin fiyat/performans oranları gayet iyi olurdu ve genellikle ürün adının arkasına MX harfleri konulurdu. Buraya kadar bir değişiklik yok. Farklı olan, MX modelinin Geforce 4'e yani NV25'e göre daha önce çıkması. Bu yeni ürünü Test Merkezimize ulaştıran ilk firma, GF4 MX 440 modeli ile MSI oldu. 270 MHz'lik bir chip frekansı ve 400 MHz'lik bir bellek frekansına sahip olan kart, 64 Mbyte DDR-SDRAM ile çalışıyor. Çok sayıda versiyondan oluşan Geforce 4 grafik işlemcisi, farklı chip frekansları ve bellek frekanslarından ayrılıyor. GF 440 olarak adlandırılan bu modellerin, gerçek Geforce 4, yani NV25 mimarisinden bir şey almadıklarını söylemeliyiz.

SONUÇ: Testlerde gördüğümüz kadarıyla, 440 MX grafik işlemcisi, Geforce 3 Ti/200 kartlardan çok daha iyi değil.

- + TV-out çıkışı var
- + Mükemmel yazılım desteği
- + Yüksek çözünürlüklere ulaşıyor

Eski Acer yeni Benq: Bu markayı bir çoğunuz ilk kez duyuyorsunuzdur. Biz de bu markayı ilk kez gördüğümüz için, daha bir dikkatlice incelemeye çalıştık. Benq FP751 olarak adlandırılan ürün, bize pek bir şey çağrıştırmadı doğrusu. Yalnız ürünü kutusundan çıkardığımızda, dış görünüşü itibarıyla bize epey tanıdık geldi. Kısa bir araştırmadan sonra anladık ki, Benq esasında Acer'in bir ürünü. Daha doğrusu Acer, multimedia ve haberleşme alanında adını Benq olarak değiştirmiş. Benq FP751, 17 inç büyüklüğünde bir TFT LCD ekran. Entegre hoparlör sistemine sahip olan monitör, i.Key özelliği sayesinde kendisini otomatik olarak ayarlayabiliyor. Ayrıca, tabanı 300 dereceye kadar sağa veya sola doğru çevrilebiliyor. Bu sayede Benq FP751, durduğu yerde, kullanıcılara farklı açılardan bakabilme özelliğini sunuyor. Ürünün değişik özellikleri bununla bitmiyor... 1 adet upstream ve 2 adet downstream USB portuna sahip olan FP751, 250 cd/m2'lik aydınlık ve 400:1'lik kontrast değerleriyle iyi bir performans sergiliyor.

SONUÇ: Benq FP751 ergonomik yapısı sayesinde masaüstünde bir kablo salatası durumu yaratmıyor.

- + İyi bir ergonomiye sahip
- + i.Key ile otomatik ayarlama
- Kullanma kılavuzu yetersiz

AMD işlemcilerine hız dopingi: KT266A, AMD uyumlu anakartlarda en performanslı chipset olarak gösteriliyor. Diğer anakart üreticileri gibi Abit de, Athlon uyumlu sistemler için bu chipseti kullanmaya karar verdi. Abit, KR7A-133 modelinde, sadece bu chipseti kullanmakla kalmıyor, beraberinde bir çok ekstra avantajı da kullanıcıya sunuyor. Örneğin, anakart 6 adet PCI slot'una sahip. Ayrıca, anakartın 4 adet DIMM slot'u var. Yalnız bu slot'ların hepsini kullanabilmek için Registered DDR-SDRAM modüllerini takmalısınız, aksi takdirde sadece 3 bellek yuvasını kullanabiliyorsunuz. Duron 600 MHz'ten AthlonXP 1900 ve üstü arasında geniş bir işlemci desteğine sahip olan anakart, kullandığı 3 phase tekniği ile işlemciye stabil bir gerilim akışı sağlıyor. Anakartın dikkat çekici özelliklerinden biri de, üzerindeki 2.5 cm büyüklüğündeki 2 adet gümüş kaplama kondansatör. Bu kondansatörler sayesinde, işlemci yoğun bir şekilde çalışırken, anakartın baskı altında olmaması sağlanıyor.

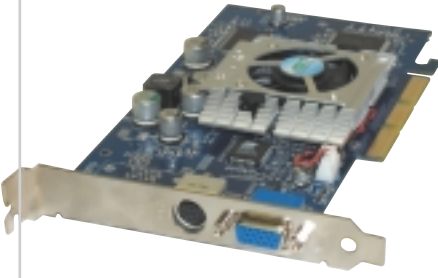
SONUÇ: Abit, bir çok avantajlı özelliğinin yanı sıra AMD işlemcilerine uyumlu bir anakart üretmeyi başardı.

- + 6 PCI slotuna sahip
- + Ultra DMA 133 destekliyor
- + 4 DIMM yuvası ile 4 GB bellek desteği

Donanım Testi

CHIP TOP 10 3.Sıra

Ekran Kartı

ABIT SILURO
GF4 MX

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

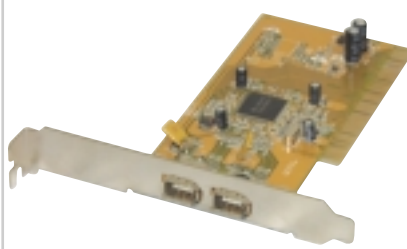

FİRMA Okyanus
BİLGİ İÇİN (212) 356 70 70
FİYAT 130 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Chipset	nVidia Geforce4 MX 440
Bellek	64 MB DDR
Chip frekansı	270 MHz
Bellek frekansı	400 MHz
Bus	AGP 4X/2X
Diğer	TV-out çıkışı var

Firewire Kartı

LIFEVIEW FLYDV

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Boğaziçi, Koyuncu, Turanlı
BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29,
(212) 522 99 00, (212) 216 05 20
FİYAT 40 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	PCI
Bağlantı	2xIEEE 1394 girişi
Video formatı	VCD, DVD, Mpeg1 ve Mpeg2
Video çöz.	720x480 NTSC, 720x576 PAL
Yazılım	WinCoder Winproducer

IDE Sabitdisk

SAMSUNG
SP8004H

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Multimedya, Pasifik, Turanlı,
BİLGİ İÇİN (212) 212 98 50,
(212) 212 88 65, (212) 216 05 20
FİYAT 174 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	Ultra ATA/100
Kapasite	80 GB
Bellek	2 MB
Dönüş hızı	7200 rpm
Disk / kafa sayısı	2 / 4

Hızlı ve hesaplı: ATI Radeon 7500 ve 8500'un çıkmasıyla birlikte, ekran kartı piyasasında büyük bir hareketlilik yaşanmaya başladı. Öyle ki testlerde iyi sonuçlar elde eden ATI'ye, Nvidia ciddi bir karşılık verdi: Nvidia, piyasaya hakim olabilmek için, daha önce duyurduğumuz Geforce 4 chip'lerinin tam altı değişik versiyonunu piyasaya sürdü. Bu ay Abit'in yeni ekran kartı Siluro GF4 MX olarak adlandırılan modelini inceledik. NV17 chip'ine sahip olan kart, 0.15 mikron teknolojisini kullanıyor ve 64 MB DDR-SDRAM bellek modülleri ile saniyede 6.4 Gbyte'lık bir bellek bant genişliğine ulaşıyor. Teknik özelliklerini incelediğimizde, kartın Geforce 4 yani NV25'den farklı teknik özelliklere sahip olduğunu gördük. Ayrıca MX olmasından dolayı kartın fiyat/performans değerinin de daha iyi bir düzeyde olması gerekirdi. Kartı önceki Geforce kartlar ile karşılaştırdığımızda; kartın Geforce 3 Ti 200 ekran kartlarıyla yaklaşık aynı performans değerlerine ulaştığını söyleyebiliriz.

SONUÇ: NV25 kartlarının kırılmış versiyonu olan NV17 chipsetli kartlar, Geforce 3 Ti 200 kartları ile aynı kuldarda yarışıyorlar.

- + TV-out çıkışı var
- + Fiyat/performans oranı iyi
- Yazılım desteği zayıf

Dijital dünyaya yolculuk: Firewire arabirimi, yaygın olarak camcorder'larda kullanıldığından, video işleme pazarını da önemli ölçüde etkiliyor. Fakat bu kartlar, tek başlarına bir işe yaramadıkları için, kartlar ile birlikte video işleme yazılımları da veriliyor. Geçtiğimiz aylarda bu tür kartlarla yazılımlarının bir arada bulunduğu video işleme çözümlerine inceleme sayfalarımızda yer vermiştik. Bu ay ise yine aynı konseptte sahip olan, ama LifeView tarafından üretilen FlyDV ürününü inceledik. Texas Instruments'in IEEE1394 chip'ine sahip olan kart, saniyede 400 Mbit'lik bir transfer hızına çıkabiliyor. Genel olarak firewire kartlar birbirine çok benzedikleri için, yazılıma dikkat etmekte fayda var. Bu anlayış çerçevesinde kartla birlikte Winproducer yazılımı veriliyor. Yazılım, daha önce incelediğimiz ürünlerden daha alt seviyelerde olmasına rağmen, temel işlemleri rahatlıkla yerine getirebiliyor ve kullanıcının isteklerinin çoğunu karşılayabiliyor.

SONUÇ: Temel video editing işlemlerini basit bir kullanımla gerçekleştirebilen LifeView FlyDV, yeni başlayanlar için iyi bir seçenek.

- + Yazılımın kolay kullanımı
- + Ayrıntılı bir kullanma kılavuzu var
- Port sayısı benzeri ürünlere göre daha az

Güç ve hız bir arada: Grafik arabirimlerinin ve internet uygulamalarının gelişmesiyle birlikte, bilgisayar sistemlerinin de önemli ölçüde hızlandıkları gözleniyor. Durum böyle olunca da, entegratörler, sistemlerde performanslı donanım bileşenlerini tercih ediyorlar. Dikkat edilen bu bileşenlerden biri de, verilerinin saklanması büyük rol oynayan sabitdiskler. Hızlı masaüstü sistemler için genelde 7200 devirli sabitdiskler kullanılıyor. Ama devir hızının artmasıyla birlikte gürültü oranının da arttığını unutmamak gerek. Özellikle multimedya uygulamaları çalıştığında veya oyun oynandığında, bu tür diskler rahatsız edici sesler çıkartabiliyorlar. Samsung yeni nesil sabitdiskleri ile bu soruna bir çözüm sundu. Impac Guard ve Noise Guard teknolojileri ile bu disklerin sessiz çalışması sağlanıyor. SP8004H'in gürültü oranının ölçümlerinde, diğer diskler göre orta sıralarda yer aldığını söylemeliyiz. Buna karşın, rasgele okuma hızı ve veri erişim süresi, bu ürünü üst sıralara yerleştiriyor.

SONUÇ: Düşük güç tüketimine sahip olan bu disk, performansı ve yüksek kapasitesi ile beğenimizi kazandı.

- + Rasgele okuma hızı yüksek
- + Veri erişim süresi iyi
- + 5.4 watt'lık düşük güç tüketimi

CHIP TOP 10 1.Sıra

CD Yazıcı

ASUS
CRW-3212A

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Boğaziçi Bilgisayar
 BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29
 FİYAT 135 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	ATAPI
CD-R	32X
CD-RW	12X
CD-ROM	40X
Bellek	2 MB
İşletim sistemi	Windows, Linux, OS/2 Warp

Anakart

MATSONIC
MS9107C

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Pasific
 BİLGİ İÇİN (212) 212 88 65
 FİYAT 95 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Form faktörü	ATX
Chipset	Via P4X266
İşlemci yuvası	Socket 478
FSB hızı	400 MHz
Bellek yuvası	3x184 pin DDR-SDRAM
Slot sayısı	5 PCI, 1 CNR, 1 AGP

Web Cam

FLYCAM
USB 300

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Boğaziçi, Koyuncu, Turanlı
 BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29,
 (212) 522 99 00, (212) 216 05 20
 FİYAT 39 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	USB
Video capture	320x240 piksel
Sensör	1/3 CMOS
Durağan gör. capture çöz.	640x480 piksel
Boyutu	66x66x70 mm

Tekrar yazmada maksimum hız: Geçen ay 24x CD yazıcısı ile iyi bir performans sergileyen Asus, bu kez de 32x CD yazıcısı ile aynı başarıyı elde etmeye çalışıyor. Yazıcıda ilk dikkatimizi çeken özellik, sahip olduğu FlextraLink, Flextra Speed ve DDSS II teknolojileri. Bahsi geçen teknolojiler sayesinde Asus, CRW-3212A'ya yüksek bir esneklik, sorunsuz veri işleme fonksiyonu ve güvenilir bir CD kayıt özelliği kazandırmayı hedeflemiş. Örneğin FlextraLink'in görevi, olası bir Buffer Under-run sorununu engellemek. Flextra Speed ise, yazma esnasında cihazın hızını kontrol ediyor ve CD'nin maksimum performansta yazılmasını sağlıyor. DDSS II ise, daha önce Asus'un CD sürücülerinde gördüğümüz Double Dynamic Suspension Systems'in yenilenmiş hali. Yani DDSS II, CD'nin dönüşü sırasında oluşan vibrasyonları minimuma indiriyor. Bu sayede CD okuma hızı da daha yüksek değerlere çıkabiliyor. Ayrıca gürültü oranı da önemli ölçüde azalıyor.

SONUÇ: 12x CD-RW hızına sahip olan ürün, testlerimizde gayet iyi sonuçlar elde ederek, kendisini üst sıralara yerleştirmesini bildi.

- + CD-RW'ları 12x hızında yazıyor
- + CD okuma performansı yüksek
- + Desteklediği teknolojiler

Via'dan Pentium 4 desteği: Matsonic MS9107C anakartı, Socket 478 Pentium 4 işlemcilerini destekleyen bir ürün. Buraya kadar her şey normal gözüküyor. Ama anakartın çok değişik bir özelliği var: O da Via'nın P4X266 chipsetini kullanması... Bu chipset Intel'in i850 chipsetinden sonra geliştirildi ve Pentium 4 işlemcilerinin DDR bellek modülleri ile çalıştırılması sağlandı. O zaman Intel RDRAM bellek modüllerini kullanıyordu. Sonra i845 chipsetinin çıkmasıyla birlikte, Intel de tüm dünyaya DDR RAM belleklerini desteklediğini gösterdi. i850 chipseti ile karşılaştırıldığında, i850'nin bellek genişliğinin daha büyük olmasına rağmen, P4X266'nın belleğe erişim süresinin daha iyi olduğunu fark ettik. Genel performansı ise i850'ye yakın değerlerde. Ama buna karşın toplam maliyet olarak baktığımızda, P4X266'nın daha avantajlı olduğunu söyleyebiliriz. Aynısı i845 chipsetli Pentium 4 çözümleri için de geçerli.

SONUÇ: Matsonic bu model ile iyi bir seçim yapmış, ama piyasada DDR333 bellek modüllerini destekleyen anakartların geçtiğimiz aylarda çıkması, anakarta bu pazarın dar edileceğinin belirtisi.

- + Fiyat/performans oranı iyi
- + AC 97 ses chip'i var
- Ultra DMA 133 ve USB 2.0 desteği yok

Küçük ve çalışkan: Lifeview FlyCam 300, görüntülü olarak sohbet etmeyi sağlayan veya o an çektiğiniz görüntüleri video e-mail olarak gönderebilen bir kamera. Genel olarak bu tür kameraları sadece web cam olarak kullanabilmeniz yanı sıra, dijital kamera olarak ya da hem dijital kamera hem de web cam olarak da kullanabilirsiniz. Ama FlyCam 300, sadece webcam olarak kullanılabilen bir kamera. Kameranın kurulumu gayet basit. Kamerayı USB portuna taktıktan sonra, size sadece sürücülerini kurmak kalıyor. Kullanma kılavuzunda böyle belirtilmesine rağmen, Windows Me'ye kamerayı kurmaya çalıştığımızda, ufak tefek de olsa birtakım sorunlar yaşadık. Ayrıca kamera sisteme kurulduktan sonra, yazılımları da kamerayı desteklemedi. Yazılımın kolay kullanımı ve işlevsel özellikleri beğenimizi kazandı... Özellikle, kamerayla birlikte verilen TeVeo Video Suite ile, kamerayı bir server gibi kullanarak web üzerinden görüntü aktarımını gerçekleştirebiliyorsunuz.

SONUÇ: Lifeview FlyCam 300, kullandığı 1/3 CMOS sensöründen dolayı, CCD sensörlü kameralara karşın resim kalitesi kategorisinde geride kalıyor.

- + Durağan görüntüler için kısa yol tuşu var
- + TeVeo Video Suite yazılımı
- Dokümantasyon zayıf

CHIP TOP 10 1.Sıra

17" Monitör

**SONY MULTISCAN
G220**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Arena, Empa
BİLGİ İÇİN (212) 239 32 00,
www.empa.com.tr

FİYAT 339 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Ekran	FD Trinitron
Görüntü alanı	17 inç
Nokta aralığı	0.24
Maksimum çözünürlük	1600x1200 piksel
Boyut	402x418x421

Bir Sony klasiği: Günün büyük bir bölümünü bilgisayar başında geçiren kullanıcılar, kaliteli bir monitörün rahatlığını çok çabuk kavrarlar. Görüntü kalitesinin sürekli artması ve bununla birlikte ekran kartlarının da gün geçtikçe daha fonksiyonel olması, kullanıcıları da yüksek tazeleme frekansı ve yüksek çözünürlükte çalışan monitör aramaya yönlendiriyor. Sony Multiscan G220, yukarıda saydığımız özelliklere sahip olan ve FD Trinitron ekran tüpünü üzerinde barındıran 0.24 mm nokta aralıklı bir monitör. Bu monitörde gözümüze çarpan en önemli detay, yataydaki frekans aralığının 30-96 KHz, düşeydeki frekans aralığının ise 48-170 Hz arasında değişmesi oldu. Frekans aralığının bu değerlerde olması, monitöre büyük bir avantaj sağlıyor. Monitörün oldukça şık bir tasarımı ve FD Trinitron teknolojisi sayesinde minimum yansıma ve kayma, yüksek resim kalitesi ve gerçeğe yakın bir renk dağılımı gibi avantajlarla dopdolulması, kendisine hayranlığımızı pekiştirdi.

SONUÇ: Yüksek bir performansa sahip olan monitörün fiyatı, profesyonel olmayanlar için yüksek sayılabilir.

- + Şık bir tasarıma sahip
- + USB hub'ı var
- + Türkçe kitapçık var

CHIP TOP 10 1.Sıra

CD Sürücü

**ASUS
CD-S520**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Boğaziçi Bilgisayar
BİLGİ İÇİN (212) 217 29 29
FİYAT 34 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Arabirim	ATAPI
CD-ROM	52X
Dönüş hızı	10400 rpm
Bellek	128 KB
İşletim sistemi	DOS, Windows, Netware, Linux, OS/2 Warp

CD sürücüler ölmez: Sony ve Philips ortaklaşa ilk Compact Disc'i (CD) ürettikleri zaman her halde bilgi teknolojisinde bu kadar büyük bir devrim yaratacaklarını düşünmemişlerdir. Optik sürücü teknolojilerinin gelişmesi ile birlikte CD-ROM cihazlarının yerini CD yazıcılar ve DVD sürücülerin alacağı tahmin ediliyordu. Bunun nedeniyse, zamanında çok pahalı olan bu sürücülerin artık her kullanıcının alabileceği fiyatlara inmesi. Fakat CD sürücüler hala piyasada ve hala temel bilgisayar bileşeni olarak görülüyorlar. Durum böyle olunca, bu sürücülerin üretimi de devam ediyor. Asus CD-S520, 52x CD okuma hızına sahip olan bir CD sürücüsü. 10400 rpm'lik bir motor dönme hızına sahip olan cihaz, verileri saniyede 3300-7800 KB'lık bir hızla aktarabiliyor. Ayrıca Asus'un, daha stabil çalışma performansı ve daha yüksek bir doğrulukta verileri okuyabilmek için, CD'nin dönmesinden dolayı oluşan titreşimleri engelleyen DDSS II sistemini kullanması da bir avantaj.

SONUÇ: Asus CD-S520, iyi bir performans sergilemesi ve sessiz çalışması ile temel bilgisayar sistemlerinde yerini sağlamlaştıırıyor.

- + DDSS II teknolojisini kullanıyor
- + Ortalama veri transfer hızı yüksek
- + Veri erişim hızı iyi

Hoparlör Seti

**INCA COMPUTER
MULTIMEDIA SOUND SYS.**

CHIP PUANI

FİYAT/PERFOR.

FİRMA Pasifik
BİLGİ İÇİN (212) 212 88 65
FİYAT 35 \$ + KDV

TEKNİK VERİLER

Hoparlör	4 satellite, 1 subwoofer
Subwoofer	Ahşap yapıda
Satellite	Plastik yapıda
PMPO gücü	1500 watt
Ekstra ses çıkışı	yok
Diğer	Kablolu uzaktan kumanda

4.1 standardında 1500 watt: Bu hoparlör sistemi, ahşap yapıli gövdeye sahip olan bir adet subwoofer ve 4 adet uydu hoparlör olmak üzere toplam 5 parçadan oluşuyor. Toplam PMPO çıkış gücünün 1500 watt olduğu hoparlör sisteminde, uydu hoparlörler plastik bir yapıya sahip. Bas üzerinde bulunan kontrol paneli ve avcunuza sığabilecek kadar küçük bir kablo kumandası yardımı ile sağ ve sol ses ayarlarını yapabiliyorsunuz. Bas ayar düğmesinin subwoofer'ın arka kısmında olmasını pek beğenmedik. Çünkü, eğer subwoofer'ı yere koyarsanız, ayarlamak için de yere eğilmeniz gerekiyor. Diğer ayarların bir kablo kumanda ile yapılması ise daha mantıklı. Yalnız bu üründe kumandaya pek bir önem verilmediğini, yani kumandanın çok basit bir yapıda olduğunu görüyoruz. Genel olarak sistemin ses kalitesi tatmin edici seviyede: Ses odanın içine gayet hoş bir şekilde yayılıyor.

SONUÇ: Bu tür bir hoparlör sistemi, daha çok oyun oynamayı seven ve multimedia uygulamalarına ilgi duyanlar tarafından tercih edilmeli. Çünkü DVD çalınlarını 4.1'lik bir hoparlör setinin tatmin etmeyeceğini biliyoruz.

- + Fiyat/performans oranı çok iyi
- + Kablo kumanda ile kontrol ediliyor
- Dokümantasyon zayıf

İÇİNDEKİLER

Test Birincisi: Terratec DMX 6fire 24/96	54
Fiyat/Performans Birincisi: Abit Home Theater AU10	56
Karşılaştırma: Entegre ses çözümleri	58
Nasıl Test Ettik? Hi-Fi'siz olmaz	59
Özetle ve Tablo: 5.1 ses kartlarına genel bakış	60

Dolby 5.1 Ses Kartı Testi

Sesi İçinizde Hissedin

Çok kanallı ses kartlarının giderek yayılmaya başladığı bir döneme giriyoruz. Bu gelişmeyi modern ses kartları bile görmezlikten gelemiyor. Bu yüzden CHIP Test Merkezi, piyasada bulunan bu kartları alıp, oyun ve DVD kullanımlarına göre test etti...

DVD teknolojisinin sunduğu özelliklerden bilgisayarların da faydalanabilmesinin ve 3D oyunlarının 3D ses özelliklerine sahip olmasının ardından, sadece iki adet stereo ses kanalıyla yetinilemeyeceğini söylemek hiç de abartılı bir tahmin değil. Piyasada bulunan çok sayıdaki çok kanallı ses kartları da bunun göstergesi... Peki, bahsi geçen bu kartlar vaat ettikleri fonksiyonları yerine getirebiliyorlar mı? CHIP Test Merkezi olarak bizler, bu çok kanallı ses kartlarının gerçekten nasıl çalıştıklarını merak ettik.

Bu nedenle bu kartları, çeşitli ses ölçümleriyle; hoparlöre bağlanan ses kartının ses kalitesinin yanı sıra beraberlerinde verilen DVD Player yazılımını ve çeşitli 3D oyunlardaki ses kalitelerini de hesaba katarak test ettik. Ses kartlarının testimize katılabilmeleri için DVD sesi verebilmeleri gerekiyordu. Yani testimize katılan ses kartları, ya 6 kanallı analog bir çıkış ya da dijital ses çıkışı olan SP/DIF çıkışına sahip olmalıydılar. Ayrıca bu kartlar, oyunların 3D standardı olan A3D ve EAX ses teknolojilerinden en azından birini desteklemeliydiler. Bu kriterleri göz önüne alarak teste kattığımız ses kartlarının tümü, yukarıda saydığımız özelliklere

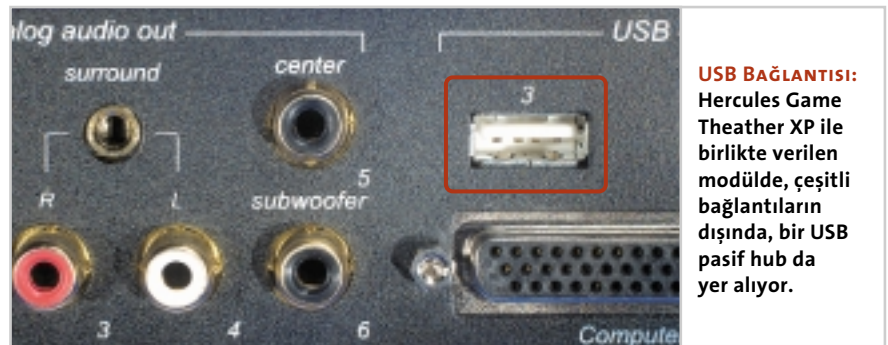
teorik olarak sahiptiler, iki farklı anakartta entegre olarak yer alan ses chip'lerinin dışında...

Terratec DMX 6fire 24/96: DMX 6fire 24/96, her türlü ihtiyaca rahatlıkla karşılık verebilen bir ses kartı. Daha detaylı bilgi için Testin Birincisi kutucuğuna gözatabilirsiniz.

Guillemot Hercules Game Theather XP: Uzun zamandır piyasada bulunan bu kart, sahip olduğu Crystal CS4630 chipseti sayesinde testimizde ikinci sıraya yerleşti. Guillemot iki parçadan oluşuyor: Bunlardan ilki, bildiğimiz ses chip'inin üzerinde bulunduğu kart. İkinci parça ise,

üzerinde çeşitli portlar bulunan ve kablo yardımı ile ses kartına bağlanan bir modül. Modül ile ses kartını birleştiren 1.5 metrelik kablo çok ilgimizi çekti, ama bu uzunluğun kartın eksisi mi yoksa artısı mı olduğuna tam olarak karar veremedik. Çok iyi bir işçiliğe sahip olan bu modül üzerinde, PC ile hub arasında, köprü kuran bir USB bağlantısı yer alıyor. Ayarlanabilir kulaklık ve mikrofon bağlantılarının yanı sıra elektrik-optik dijital giriş ve çıkışlara da sahip olan bu ürün, tam tekküllü özelliği ile iyi bir izlenim bırakıyor.

Birlikte verilen Yamaha Soft Synthesizer XG-5 ile Power DVD 3.0 yazılımları da kendilerinden söz ettirmeyi biliyorlar. →

Dolby 5.1 Ses Kartı Testi

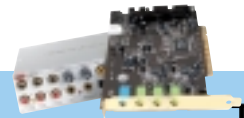
DVD Player yazılımının genel olarak beğenimizi kazanmasına rağmen, dijital DTS iletimindeki başarısızlığı dikkatimizden kaçmadı. Guillemot, oyunlar için, Sensaura'nın 3D ses çözümünü kullanıyor. A3D 1.0 ve EAX 2.0 uyumlu olan bu çözüm, genel olarak bir zayıflık göstermiyor. Ayrıca kulaklık kullanıldığında, DMX 6fire ve Philips'in ses kartına çok yakın bir kalite sergiliyor.

Creative Sound Blaster Audigy Platinum: Live 5.1 serisinden gelen kartı dikkatlice incelediğimizde, beklediğimiz aksine çok büyük değişiklikler göremedik: Tamam, kartın sahip olduğu Audigy chip'i sayesinde işlemler çok daha hızlı yapılıyor; ayrıca 24 bit'lik bir bant genişliği ve 96 kHz'lik bir örnekleme aralığı da destekleniyor; Üstelik EAX Advanced HD 3D ses standardı sayesinde yeni efektlerin entegre edildiği de doğru... ama esas artıyı, Creative'in bu ses kartına entegre ettiği firewire arabirimi alıyor. Çünkü bu arabirim sayesinde birden çok sistemi,

ses kartı üzerinde birbirine bağlayabilirsiniz. 5.25 inçlik bir modül ile birlikte verilen kart, Player versiyonundan iki kat daha pahalı. Bu modül sayesinde kullanıcıya birden çok bağlantı çeşidi sunuluyor. Uzaktan kumanda alıcısını da içinde barındıran kart, bu sayede, DVD Player yazılımının uzaktan yönetilmesine de imkan veriyor. Yalnız cihaz ile birlikte verilenlerin arasından bu tür bir yazılımın çıkmaması bize ilginç geldi. Power DVD XP 4.0 ve Win DVD 3.0 versiyonları ile S/P-DIF fonksiyonunun, Dolby Digital ve DTS standartlarında başarılı olmadığını söyleyebiliriz. Creative'in Player versiyonunda ise, 6 kanallı analog ve dijital bağlantı aynı anda kullanılmıyor. Bunun nedeni, S/P-DIF çıkışının analog çıkışına ait center ve subwoofer çıkışını paylaşması. Ölçüm değerlerine baktığımızdaysa, kartın sadece bazı sonuçlarının iyi olduğunu söyleyebiliriz. Duyuma testinin frekans geçişlerinde, bir önceki modellerinde olduğu gibi, bu kart da istenilen performansı sunuyor. Fakat Creative, 24

bit ve 96 kHz değerleri ile çalıştırıldığında, 16 bit ve 48 kHz değerlerindeki çalışmasına kıyasla daha çok gürültü çıkarıyor. Ayrıca bahsi geçen 100 dB'den de bir iz yok. Ses kalitesine baktığımızda, Audigy ortalamayı rahatlıkla yakalıyor ve Terratec Sixpack ile dördüncü sırayı paylaşıyor. Kartın beğenmediğimiz yanı ise, yazılım kurulumunun çok uzun sürmesi. Ayrıca, Audigy, SMBus Controller ile kesme aralığını da paylaşamıyor.

Philips Acoustic Edge: Kartın en önemli özelliği, Philips'in kendi ses chip'i olan Thunderbird Avenger'e sahip olması. Test ettiğimiz bu kart, yine Philips'in bir ürünü olan Seismic Edge'e yapısal olarak çok benziyor. Tek fark; Seismic Edge'in fiyatının daha düşük olmasından dolayı S/P-DIF çıkışına ve Power DVD 3.0 yazılımına sahip olmaması... Acoustic Edge, DVD Player yazılımı ve 6 kanal çıkışı sayesinde Dolby Digital ses fonksiyonunu rahatlıkla destekleyebiliyor. Buna karşın DTS ve dijital ses iletiminin pek başarılı →

» TEST BİRİNCİSİ

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

yeterli

FİYAT
BİLGİ210 dolar
www.terratec.com

PRATİK: Terratec'in bu modülünde, mikروفon girişi ve kulaklık çıkışı için ses ayar düğmeleri yer alıyor.

- + Birçok bağlantıya sahip
- + Ses kalitesi
- + Stabil yapısı
- + Kullanımı kolay
- Fiyatı yüksek

Terratec DMX 6fire 24/96

Açık arayla en iyisi

Mükemmel ses ve kusursuz ölçüm değerleri! Kolay kullanım özelliği de DMX 6fire 24/96'ya haklı olarak birinciliği getiriyor.

■ Terratec'in en genç kartı DMX 6fire, ICE'in Envy 24 ses chip'ine sahip. Teste katılan kartlar arasında bir tek Terratec, sesleri 24 bit bant genişliğinde ve 96 kHz'lik bir frekans aralığında kayıt edip oynatabiliyor. DMX 6fire'in bir diğer çok önemli avantajı da, kasanın 5.25 inçlik yuvasına sığabilen ve bir çok bağlantıyı üzerinde barındıran Creative'in Pendant Audigy Platinum'a benzer bir modüle sahip olması. Ayrıca bu kadar bağlantının yanı sıra bir phono girişinin bulunması da bir avantaj. Mikserin kontrol paneli kolay okunuyor ve gerekli ayarlamalar da basit ve rahat bir şekilde yapılabilir. Ayrıca bütün kanallar için yazılı göstergeler var. Bu sayede ses çıkışının hangi kanaldan yapıldığını rahatlıkla görebilirsiniz.

Cihaz ile birlikte ayrıntılı bir kullanma kılavuzunun yanı sıra bir çok müzik programı ve Power DVD 3.0 yazılımı veriliyor. Analog

DTS ses çıkışı dışında bütün audio seçenekleri rahatlıkla yerine getirilebiliyor. Seslerin odanın içinde bozulmadan yayılmasından Sensaura'nın A3D ve EAX çözümleri sorumlu.

Envy-24 ses chip'i donanım hızlandırma özelliğine sahip olmadığından, bütün işler işlemciye kalıyor. Bu da toplam sistem performansını olumsuz yönde etkiliyor.

DMX 6fire'in ölçüm değerleri oldukça başarılı. Özellikle frekans, temiz ses ve gürültü aralığı sonuçlarının iyi olduğunu söyleyebiliriz. Bu değerlerle diğer kartlar boy ölçüşemiyor. Sesin netliği de, hoparlör ya da kulaklık fark etmiyor, her ikisinde de oldukça başarılı. Sonuç olarak, eğer Terratec, bu modelin ses kalitesinden bir şey kaybetmeden bir düşük modelini çıkarmayı düşünürse, fiyat/performans oranına dikkat eden kullanıcıları da kendisine rahatlıkla çekebilir.

Dolby 5.1 Ses Kartı Testi

olmadığını söylemeliyiz. Philips, Unreal Tournament oyununda EAX-2.0 yaması ile birlikte sorunsuzca çalıştı, ama bu yama olmadan oyun çalıştırıldığında, takılmalar meydana geldi... Akustik ölçümlere baktığımızda, sadece gürültü aralığının negatif bir sonuç verdiğini görüyoruz. Bu durum, özellikle analog çekimlerde belli oluyor. Buna karşın her iki kartın da ses kalitesinin iyi olduğunu söyleyebiliriz. Sesin odanın içinde hoş bir şekilde yayılması ve bozulmaması, özellikle beğenimizi kazandı. Ne de olsa bu kart, testin en iyi ses kalitesine sahip kartlarının arasında yer alıyor.

Terratec Sixpack 5.1+: Terratec Sixpack 5.1+ da, Game Theater XP'de olduğu gibi Crystal CS4630 ses chip'ini üzerinde barındırıyor. Kartta aynı zamanda, Creative'de gördüğümüz ve Game/Midi bağlantıları olan harici bir modül de yer alıyor. Optik S/P-DIF girişi, elektrik dijital girişi ile aynı iletim yolunu kullanan kartta, kullanmak istediğiniz çıkışa göre, kart üzerinde bir köprüleme ayarı yap-

TAM KAPASİTELİ SES

»En önemli surround ses standartları

DVD:

DOLBY DIGİTAL (AC3) Hemen hemen her video DVD'de bulunan dijital surround ses standardına verilen addır. Bu ses standardında toplam 6 kanal yer alıyor. Bunlardan beş tanesi yüksek frekans değerlerine sahip olan ön sağ/sol, orta ve arka sağ/sol için düşünülmüş. 6. kanal ise alçak frekans değerleri ile çalışan LFE ya da subwoofer için uygun..

DTS Dijital Theater System, AC3 ile hemen hemen aynı özelliklere sahip. Farkı ise, daha yüksek veri erişimi sağlayabilmesi. Yani ses kalitesi çok daha iyi. Buna karşın sesin yayılmasındaki düzenlilik daha düşük seviyede.

Oyun:

DIRECTSOUND 3D Microsoft ve kısmen DirectX'in 3D Audio standardı. Ama oyunlarda daha çok EAX 1.0/2.0 ya da A3D kullanılıyor.

EAX Creative tarafından geliştirilen ve dünyada özellikle oyunlarda çok yaygın olan bir 3D Audio standardı. Var olan versiyonlar 1.0 ve 2.0. Audigy serisinin çıkması ile birlikte EAX Advanced HD adında yeni bir versiyon geliştirildi.

A3D Daha önce Aztech ses kartlarıyla birlikte ortaya çıkan ve Creative tarafından satın alınan Aurea'nın 3D ses standardı. EAX'in en yakın rakibi olan bu standartta da 1.0 ve 2.0 versiyonları mevcut.

manız gerekiyor. Aynı şey, Line-In ile kulaklık girişi için de geçerli. Ama maalesef, kullanma kılavuzunda bu tür bir ayardan bahsedilmiyor. Bu yüzden kullanıcıların, kartı sisteme entegre ettikten sonra, bir kere daha kasalarını açıp, ses kartı üze-

rinde bir jumper ayarı yapmaları gerekiyor. Kart ile birlikte verilen yazılımların kurulumu da epey zahmetli. Öyle ki kartın sürücülerini kurabilmek için doğru yolu belirtmeniz gerekiyor. Yani sürücüler ne yazık ki otomatik olarak kurulmu-

» UYGUN FİYAT

CHIP PUANI

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi

FİYAT
BİLGİ45 dolar
www.abit.com.tw

RAHAT: Alıcı ve verici sayesinde DVD gösterimini oturduğunuz yerden, yani uzaktan yönetmeniz mümkün!

- + Çok uygun fiyat
- + Uzaktan kumandası var
- Dijital arabirim opsiyonel
- Ölçüm değerleri
- Ortalamanın altında ses kalitesi

Abit Home Theater AU10

Rahatına düşkünler için ideal

Abit, kartın teknik özelliklerindeki zayıflığı, ekstralarla kapatmaya çalışmış: Uzaktan kumanda ve WinDVD yazılımı birlikte veriliyor.

■ Tayvan'daki bazı anakart üreticileri gibi Abit de, ekran kartı üretiminin yanı sıra, ses kartı üretimine geçti. Home Theater AU10'un üzerinde Fortmedia'nın FM801 chip'i mevcut. Dijital ses girişi ve çıkışına sahip olmayan kartla birlikte ekstra bir kart da verilmiyor. Bu nedenle kullanıcıların analog ses ile yetinmeleri gerekiyor.

Adlandırılmamış çok çıkışlı ve 3.5 mm'lik farklı renklerle bezenmiş uçlara sahip bir kablo ile bağlantıyı gerçekleştirmek zorundasınız. Üstelik kullanma kılavuzunda da bu bağlantının tam olarak nasıl yapıldığı yazılmıyor. Dolayısıyla, deneme-yanılma yöntemini kullanmanız gerekiyor. Aynı ses kartını takacağınız slot için de geçerli. Çünkü bu kart tıpkı Creative'in Audigy'si gibi System Management Bus altındaki interrupt'larının paylaşımında sorunlar yaşatabiliyor.

Kartın beğendiğimiz yanları, düşük fiyatı, Win DVD 2.2 yazılımı ve alıcısıyla birlikte verilen uzaktan kumanda cihazı. Testimizde kullandığımız 6 kanal ses dönüşümü sadece Dolby Digital ses (AC3) için geçerli. DTS sinyalleri ise kullanılmıyor. Buna karşın Unreal Tournament testimizde, herhangi bir sorun ile karşılaşmadık. Ses ölçümlerde Home Theater AU10'un bazı eksiklerini daha iyi görebilme şansını elde ettik. Ses kayıt ölçümleri bu kartta ortalama değerlerde seyreliyor. Gürültü aralığında düşük değerler elde eden kart, temiz ses testimizde de pek iyi sonuçlar elde edemedi. Ayrıca, düşük ohm'lu bir yüklemde, orta seslerin frekans geçişlerinde de inişler ve çıkışlar meydana geliyor. Kart, duyma testinde orta düzey değerlere ancak ulaşıyor. Sonuç olarak, çok kanallı ve ucuz bir ses kartı isteyen kullanıcılar için Abit iyi bir çözüm.

Dolby 5.1 Ses Kartı Testi

yor. Ayrıca, kontrol arayüzü de DMX 6fi-re'da olduğu gibi kullanışlı değil. Birlikte verilen Win DVD 3.0 yazılımı ile 6 kanallı analog Dolby Digital ses alınabiliyor. Yalnız DTS ve dijital bağlantıdan verim alınmıyor. Unreal Tournament oyununda, 3D ses özelliği gayet iyi çalıştı. Ses ölçümlerde bu kartın gürültü aralığının birbirine çok yakın ve ses kaydının da pek başarılı olmadığını gördük. Son olarak, Sixpack 5.1+'ın, hoparlör veya kulaklığa bağlandığında makul bir ses kalitesi sunduğunu söylemeliyiz.

Abit Home Theater AU10: Kart hakkında daha detaylı bilgi için Uygun Fiyat kutucuğuna bakabilirsiniz.

Anubis Typhoon Acoustic Six 5+1: Uygun fiyatlı bu kart, bazı anakartların kullandığı PCMI8738-6ch ses chip'ine sahip. Dijital giriş ve çıkışlar, Anubis üzerinde yer almıyor. Dolayısıyla bu giriş ve çıkışlar, kart şeklinde ayrı bir modülde bulunuyor. Kartın kurulumu için INF sürücüsünü kendinizin bulması gerekiyor. Çünkü arabirimden sadece start menüsüne ula-

PLUG AND JUMP: Terratec Sixpack'de, Line-in ve kulaklık çıkışı jumper ile ayarlamak gerekiyor. Aslında bu eski ve kullanışlı olmayan bir yöntem.

şabiliyorsunuz. Birlikte verilen WinDVD 2.6 yazılımı, kartın eksiklerini iyi kapıyor. İstenen çalışmayı verebilen bu yazılım, analog DTS fonksiyonunda pek işe yaramıyor. Unreal Tournament'da ise 3D ses fonksiyonu pek çalışmıyor. Oysa EAX Demo'da bu fonksiyon gayet iyi çalıştı. Ölçümlere baktığımızda, frekans geçişlerinde bir düşüş görülüyor. Ayrıca gürültü aralığı da birbirine çok yakın ve sesin netliği de düşük. Anubis, duyma testinde de ortalamanın altında değerler veriyor.

Abit USB Theater UA10: Abit'in bu ürünü, klasik ses kartlarından çok daha farklı bir yapıya sahip. USB arabirimine sahip

olan kart, TI chip'ini, 6 kanal ses dönüştürücüsü için de AKM'nin chip'ini kullanıyor. Kayıt fonksiyonu eksik olan karta, dijital audio arabirimi de dahil edilmiş. 6 kanallı analog çıkış ise, büyük ve çok uçlu bir kablo ile destekleniyor. Win DVD 2.6 ile ürünü test ettiğimizde, Dolby Digital ile DTS fonksiyonlarının her ikisinin de çalıştığını gördük. Rahatına düşkün olan kullanıcılar karta, bir uzaktan kumanda alıcı ve vericisi de dahil edebilirler. Kartın 3D ses özellikli oyunlarda, pek iyi bir performans sergilemediğini söylemeliyiz. Ayrıca kullanma kılavuzundaki eksiklerle birlikte mixer-panel'deki ayarların etkisinin olmaması, kartın beğenmediğimiz özellikleri arasında. Ölçümlerde UA10'un, gürültü aralığının çok yakın değerlerde olduğunu gördük. Buna karşın duyma testinde, ürün gayet iyi bir performans sergiledi. Hatta bu kategoride, Audigy kartlar ile yaklaşık aynı değerleri verdi. UA10'a düşük ohm değeri- ne sahip kulaklıkları takmanızı pek tavsiye etmiyoruz. Çünkü bu tür kulaklıklarla Abit pek iyi bir kalite sunamıyor.

SR - MR / Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr

ONBOARD ÇÖZÜM

» Anakartlarda entegre ses çözümü ucuz bir alternatif mi?

Bugünlerde anakart almayı düşünen kullanıcılar, fiyat listelerinde, bir modelin farklı çeşitleriyle karşılaşılıyor. Bu çeşitlerden biri, normal fiyatından biraz daha kabarcık olup, buna karşın AC97 chipsetini üzerinde barındıran bir audio kontrollere sahip olanlar oluşuyor. Sadece fiyat düşüklüğünü önemsediginizde, bu tür bir ses çözümünün ne derece etkili olduğunu da hesaba katmak zorundasınız. Çünkü, çoğunlukla, bu tür bir ses çözümünü yeterli olmaz. Ama, anakart modellerine göre farklı ses çözümlerinin sunulduğunu ve bunların performanslarının da farklı olduğunu unutmamak gerek!

Seçenek bolluğu: Anakart üzerinde çok fazla entegre ses çözümleri olduğundan, kesin olarak bir yargıya varmak yanlış olur. Öyle ki, piyasada, anakart chipseti üzerinde AD/DA dönüştürme işlemini gerçekleştiren Software-Codec'ten, anakart üzerinde yer alan ve bir çok bağlantıya sahip olan PCI ses chip'ine kadar geniş bir seçenek aralığı var. Yalnız bu tür entegre ses çözümlerinin çok kanallı ses özelliklerini pek iyi desteklemediklerini söyleyebiliriz. Aynı şey S/P-DIF bağlantı çeşidi için de geçerli. Bu sayede DVD fonksiyonu ve oyun-

lardaki 3D ses standardının kullanımı da önemli ölçüde kısıtlanıyor.

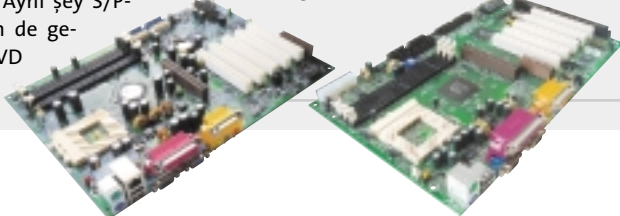
Elektriksel etki: Entegre chip çözümleri, anakart üzerinde sorunlar yaşatabiliyor. Bunun nedeni, çeşitli bileşenlerin dar bir alanda birbirlerine çok yakın olmalarından dolayı oluşan elektrik alanı yüzünden birbirlerini etkilemeleri. Gerçi anakart üreticileri bu etkinin olmaması için bileşenleri çok düzenli bir şekilde entegre ediyorlar... ama bu tür bir dikkatin ses chip'i gibi ucuz bileşen için ne kadar ciddi olduğunu düşünmek gerek.

Temsilciler: İki adet onboard çözümü fikir vermesi amacıyla testimize kattık. Her iki anakartta da, audio fonksiyonu chipsetin içinde yer alıyor. Bunlardan Epox, Via chip-

setine sahip olan ve sadece stereo ses çözümü sunan bir anakart. Nforce 420 ise, 6 kanallı ve S/P-DIF çıkışına sahip. Ayrıca bu chipset, gerçek zamanlı Dolby Digital kodlaması da yapıyor. Test esnasında Nvidia'nın chipseti bizim beklentilerimizi ne yazık ki karşılayamadı. Örneğin, bu chipset EAX uyumlu oyunları donanımsal olarak destekleyemiyor. Ayrıca, yabancı DVD Player yazılımları ile de çoklu kanal desteği veremiyor.

Yetersiz: Ses ölçümlerine baktığımızdaysa, yukarıda anlatılan olumsuzlukları sayısal değerlerle daha iyi görebilme imkanına sahip olduk. Kayıt testimizde nForce'ın ses netliğini iyi ayarlamadığını ve buna ek olarak bas ve yüksek frekanslı seslerde kesilmelere neden olduğunu gördük. Epox anakartında ise bas seslerde önemli bir düşüş meydana geliyor. Hatta düşük ohm değerli değişimlerde, durumun daha da kötü olduğunu söyleyebiliriz. Örneğin, 33 ohm'luk ses ölçümlerde gürültü aralığı kötü ve ses netliği de düşük. Nvidia'nın çözümü bizi kısmen tatmin etti. Epox'un anakartı ise daha çok normal hoparlörler için uygun. Buna ek olarak, bu anakarta kulaklık taktığınızda bas seslerin kabul edilemez olduğunu bilmelisiniz.

DOLBY DIGITAL DESTEKLİ: Nvidia'nın nForce chipseti, gerçek AC3 sesini donanımda encode ve decode yapabiliyor. Üstelik gerçek zamanlı!

5.1 SES KARTLARINI NASIL TEST ETTİK?

Hi-Fi'siz olmaz

► SES KALİTESİ:

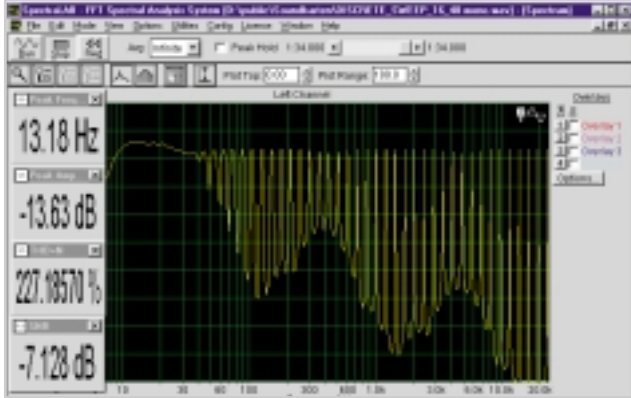
Testte kullanılan donanımlar: Ses kartı testinin ilk aşamasında birçok değer ölçüldü. Bu ölçüm değerlerini elde etmek için iki adet Dell Dimension 4100 bilgisayar sistemi kullandık. Bilgisayarların konfigürasyonu; Pentim III 866 MHz, Geforce MX, 128 MB SDRAM, 40 Gbyte Maxtor disk ve Windows 98 SE'den oluşuyordu. Test edilmesi gereken ses kartlarını tek bir bilgisayara entegre ettik. Diğer bilgisayarda ise Dijital Audio Labs'in CardDeluxe kartı yer alıyordu.

Referans kart: CardDeluxe, ilk bakışta 24

leştirebildik. Burada müzik parçaları, DVD video sahneleri ve Unreal Tournament oyununun 3D ses özelliği ses sistemimizin üzerinden değerlendirildi. Ses sistemimiz Harman Kardon Receiver, JBL'in Ti kolonları ve 250 ile 80 ohm empedansa sahip olan Beyerdynamic DT 250 mikrofonlarından oluşuyordu.

► BİRLİKTE GELENLER

Bağlantı çeşitlerinin yanı sıra yazılım desteği de büyük bir önem taşıyordu. Ayrıca, sürücü desteği ile çeşitli ses standartlarının desteği de bizim için çok önemli.

FREKANS DAĞILIMI:
Ses analiz yazılımı SpectraLab, frekans dağılımı gibi çeşitli ölçüm değerlerini işleyebiliyor.

bit/96 kHz değerleri ile normal bir ses kartı gibi görünüyor. Ama karta daha yakından baktığımızda, onun diğer ses kartlarından çok daha kaliteli olduğunu söyleyebiliriz. Dijital Audio Labs, özenle seçilmiş bileşenleri sayesinde, bize inanılmaz iyi değerler sunmayı başardı. 110 dB'lik gürültü oranı, ses netliği ve olması gereken frekans girişinin çok küçük değerlerle sapması, kartın teste katılan ses kartlarından çok daha iyi bir kategoriye yükselmesini sağlıyor.

Ses ölçümleri: Her iki ses kartı birbirine bağlandı ve ardından CardDeluxe'un olduğu makineye Cooledit 2000 yazılımı yüklendi. Bu yazılım sayesinde teste katılan ses kartlarından çıkan analog sinyaller kaydedildi.

Kaydedilen bu ses ölçümlerinin değerlendirilmesini ise, SoundTechnology firmasının SpectraLab yazılımı gerçekleştirdi. Yazılımı denemek isteyen okurlarımız www.soundtechnology.com sitesinden, yazılımın 30 günlük eksiksiz kurulumunu yükleyebilirler. Kayıt testi içinse, farklı bir yol izlendi. Bu sefer CardDeluxe bir sinyal yolluyor ve testteki kartlar da bu sinyali kayıt etmeye çalışıyorlardı.

Duyuma testi: Ölçüm değerlerinin yanı sıra duyma testini de stüdyolarda kullanılan profesyonel mikrofonlar sayesinde gerçek-

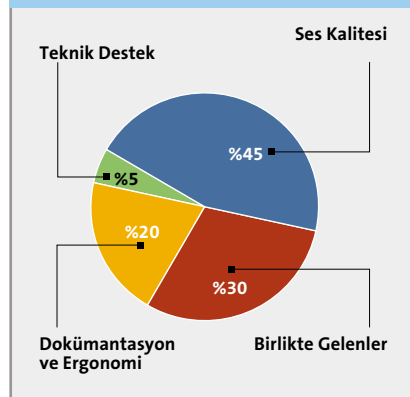
► DOKÜMANTASYON/ERGONOMİ

Kartların Microsoft işletim sistemindeki kurulum aşamaları ve çeşitli fonksiyonların kullanım kolaylıkları, en önemli faktörleri arasında yer alıyor. Ayrıca gerekli olan bağlantıların kullanma kılavuzunda yeterli derecede anlatılması da dikkat ettiğimiz bir diğer kriter.

► TEKNİK DESTEK

Cihazların garanti süreleri ile internet sitelerindeki sürücü destekleri, bu kategorideki temel kıstaslar...

TEST KRİTERLERİ

Sonuç

Hiçbiri kusursuz değil!

■ Birçok üretici, ses kartı ile birlikte bir DVD yazılımı veriyor. Ama verilen bu yazılımların fonksiyonlarının ses kartı tarafından desteklenecek şekilde programlanıp programlanmadığını çoğu kullanıcı bilmiyor. Testin birincisi bile bu konuda bir eksiğe sahip. Buna karşın Terratec'in DMX 6fire ürünü, testi açık ara önde bitirdi.

Öyle ki audio ölçüm değerlerinin sonuçları, iyi bir ses kalitesi, rahat kullanım ve birçok bağlantı çeşidi ile bu kart iyi bir iş çıkarıyor. Guillemot/Hercules'in Game Theater XP ürünü ise akustik ses değerleri ile bizde iyi bir izlenim bıraktı. Kartın çalışma performansının ve ses kalitesinin ortalamasının üstünde olduğunu söyleyebiliriz.

Buna karşın kartın fonksiyonel özellikleri, audio ölçümleri ve ses kalitesi beklenenden daha düşük. Fiyat/performans birincisinin de birçok eksiği var. Ama yine de HomeTheater AU10, kullanıcıya en azından ucuz bir çözüm sunuyor. Üstelik DVD yazılımı ve uzaktan kumanda aygıtı da beraberinde veriliyor.

TEST BİRİNCİSİ
CHIP
04/2002

1

2

3

Ürün	Terratec DMX 6fire	Hercules Game Theater XP	Soundblaster Audigy Platinum
Fiyat (yaklaşık)	210 dolar	176 dolar	218 dolar
Internet (www.)	terratec.com	guillemot.com	soundblaster.com
CHIP Toplam Puanı	96	81	81
Audio Kalitesi (%45)	100	87	85
Birlikte Gelenler (%30)	93	87	74
Dokümantasyon/Ergonomi (20%)	100	61	89
Teknik Destek (%5)	71	71	93
Fiyat/Performans	vasat	vasat	kötü
Özetle	Testin birincisi olan bu ürünün kurulumu pratik ve kullanımı kolay.	Teknik ve ses kalitesi iyi. Ayrıca harici modül ile çeşitli bağlantılara sahip.	Birlikte bir DVD yazılımı verilmiyor. Ek özelliklerinin kullanımı pratik değil.
Donanım Özellikleri			
Ses Chip'i	ICE Envy 24	Crystal CS4630	Creative Audigy
Ses Kayıt Değerleri	maks. 24 Bit / 96 kHz	maks. 16 Bit / 48 kHz	maks. 16 Bit / 48 kHz
Ses Değerleri	maks. 24 Bit / 96 kHz	maks. 16 Bit / 48 kHz	maks. 24 Bit / 96 kHz
Analog Girişler	2 x Line, Phono, Mic (ayarlı), 2 x CD, Aux	Mic (ayarlı), Line, CD, 2 x Aux	2 x Line, Mic, Mic (ayarlı), Aux, TAD, CD
Analog Çıkışlar	6-Kanal, Kulak., Line	6-Kanal, Kulaklık	6-Kanal, Kulaklık
Dijital Girişler	S/P-DIF opt./elektr., CD	S/P-DIF opt./elektr.	S/P-DIF opt./elektr., CD
Dijital Çıkışlar	S/P-DIF opt./elektr.	S/P-DIF opt./elektr.	S/P-DIF opt./elektr.
GamePort / MPU-401 Uyumu	— / ●	● / ●	● / ●
Diğer	5,25'lik modüle sahip	Harici bağlantı modülü, 4xUSB, 4 x USB	5,25'lik modüle sahip, IEEE 1394, uzaktan k.
Yazılım Desteği			
DVD-Player	PowerDVD 3.0	PowerDVD 3.0	—
MIDI-Sequencer	Emagic Micrologic Fun	Yamaha XG 5.0	Cubasis VST
Diğer	Wavelab Lite, Musicmatch, Sound Laundry	Musicmatch, Siren Jukebox, Acid Xpress	WaveLab Lite, Recycle Lite, Storm Platinum
Uyumluluk			
Soundblaster Pro / ASIO	— / ●	● / —	● / ●
A3D / EAX	2.0 / 2.0	1.0 / 2.0	— / 2.0 + EHD
Sensaura3D / Q-Sound	● / —	● / —	— / —
Sürücüler	Win 98/Me/2000/XP	Win 9x/Me/2000	Win 98/Me/2000/XP
Ölçüm Değerleri			
Ses Netliği / Kulaklık / Kayıt	0,007 / 0,13 / 0,02 %	0,04 / 0,07 / 0,09 %	0,02 / 0,06 / 0,02 %
Gürültü aralığı / Kulaklık / Kayıt	83 / 58 / 74,5 dB	68 / 63 / 61 dB	75 / 73 / 74,5 dB
Unreal Tournament Stereo / EAX 2.0	43,8 / 34,9 fps	46 / 40,1 fps	46,8 / 42,8 fps
Frekans geçişleri: İstenilen, her üç çizginin düz ve yatay olarak ilerlemesi...			
— Line-Out ses çıkışı			
— Kulaklık ses çıkışı			
— Line-In Kayıt			
y koordinatlarının değeri dB			

● = evet — = hayır

■ ■ ■ ■ ■ Değerlendirme kutucukları: 90-100 Puan = 5 Kutu, 75-89 Puan = 4 Kutu, 60-74 Puan = 3 Kutu, 45-59 Puan = 2 Kutu, 0-44 Puan 1 Kutu

Dolby 5.1 Ses Kartı Testi

4

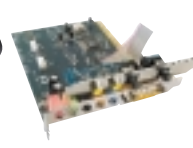
5

UYGUN FİYAT
CHIP
09/2002

6

7

8

Entegre Çözümler

Philips
Acoustic EdgeTerratec
Sixpack 5.1+Abit Home
Theater AU10Anubis Typhoon
Acoustic Six 5+1Abit USB Theater
UA10nForce (MBO
eForce to Fly)EpoX EP3-VCA
AC97

123 dolar

80 dolar

45 dolar

61 dolar

51 dolar

pcstuff.philips.com

terratec.com

abit.com.tw

typhoon.com

abit.com.tw

71

68

57

56

47

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

Puan 0 50 100

73

84

62

52

48

62

62

37

67

34

72

39

78

44

61

100

71

57

71

57

vasat

iyi

çok iyi

orta

orta

Güzel bir adı var.
Kart ile birlikte veri-
lenler de yeterli.Ses kalitesi orta de-
ğerlerde. Konfigü-
rasyon jumper'larla
yapılıyor.Bazı eksikliklere
sahip. DVD yazılımı
ve uzaktan kuman-
dası var.Normal kullanımlar
için. Ölçüm değerleri
orta düzeyde.6 kanal ses çözümü.
3D oyunlar için
uygun değil.

Thunderbird Avenger

Crystal CS4630

ForteMedia FM801

PCMI8738

TI TUSB3200A

maks. 16 Bit / 48 kHz

maks. 16 Bit / 48 kHz

maks. 16 Bit / 48 kHz

maks. 16 Bit / 48 kHz

-

maks. 16 Bit / 48 kHz

maks. 16 Bit / 48 kHz

maks. 16 Bit / 48 kHz

maks. 16 Bit / 48 kHz

maks. 24 Bit / 96 kHz

Line, Mic, TAD, CD, Aux

Line, Mic, 2 x CD, Aux

Mic, Line, TAD, Aux

Line, Mic, Aux, CD

-

6-Kanal

6-Kanal, Kulaklık

6-Kanal

6-Kanal

6-Kanal

S/P-DIF elektrik

S/P-DIF opt./elektr.

S/P-DIF elektr. (intern)

S/P-DIF opt./elektr.

-

S/P-DIF elektrik

S/P-DIF optik

S/P-DIF

S/P-DIF opt./elektr.

-

●/●

●/●

●/-

●/●

-/-

-

-

WinDVD uyumlu
uzaktan kumanda

-

Harici USB kutusu

PowerDVD 3.0

WinDVD 3.0

WinDVD 2.2

WinDVD 2.6

WinDVD 2.6

Yamaha XG 5.0

Emagic Logic Fun

Yamaha XG 5.0

Yamaha XG 5.0

-

Siren Xpress, AudioPix

Musicmatch Jukebox

EzAudio

-

WinRIP

●/-

●/-

●/-

●/-

-/-

1.0 / 2.0

1.0 / 2.0

1.0 / 1.0

1.0 / 2.0

-/-

- / ●

●/-

-/-

-/-

-/-

Win 9x/Me/2000/XP

Win 98/Me/2000/XP

Win 98SE/Me/2000/XP

Win 9x/Me/NT/2000

Win 98/Mac/Linux

0,041 / 0,15 / 0,96 %

0,04 / 0,13 / 0,2 %

0,07 / 0,08 / 1,1 %

1,48 / 2,17 / 1,8 %

0,15 / 48,5 / - %

67,5 / 57 / 41 dB

68 / 58 / 54,5 dB

63 / 62 / 47 dB

52 / 33 / 45 dB

54,5 / 6,3 / - dB

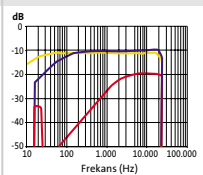
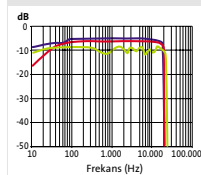
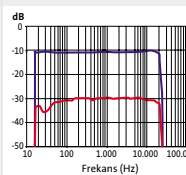
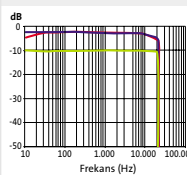
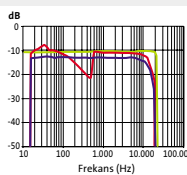
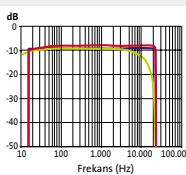
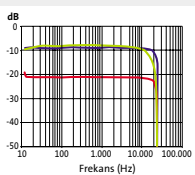
44,4 / 42,7 fps

43,5 / 37,3 fps

45,9 / 36,6 fps

43,8 / 37,3 fps

44,5 / - fps

İÇİNDEKİLER

64

Intel Developer Forum:
Teknolojik gelişmeler

66

Serial ATA II:
Geleceğin arabirimi

68

PCI-X 2.0:
533 MHz'lik veriyolu kapıda

70

Sonuç:
Yeni sistem konfigürasyonları

Geleceğin Bilgisayar Teknolojileri

IDF ile Zamanda Yolculuk

Gelecekteki bilgisayar sistemlerinin nasıl olacağını ve hayatımızı nasıl etkileyeceğini birçoğunuz merak ediyorsunuzdur. Intel Developer Forum adlı organizasyonun öncülüğünde, teknoloji dünyasındaki gelişmeleri, birkaç yıl ileriye giderek izlemeye ne dersiniz?

Her yıl tekrarlanan ve dünyanın her bir yerinden gelen sistem entegratörleri, mühendisler ve ürün geliştiricilerini bir araya getiren Intel Developer Forum/IDF, bu yıl 25-28 Şubat 2002 tarihleri arasında San Francisco'da gerçekleşti. Forumda günümüzün teknolojileri ile yakın gelecekte göreceğimiz yeni teknolojilerin tanıtımı yapıldı.

Bu senenin ağırlıklı konuları, Pentium 4 işlemciler, Itanium, kablosuz haberleş-

me 802.11, optical networking, 3GIO ve Gigabit Ethernet teknolojileriydi. Yaklaşık 4000 geliştirici ve 300 gazetecinin katıldığı bu dünya çapındaki organizasyonda, dört gün boyunca, özel teknik eğitimler ve yaklaşık 175 adet oturum gerçekleştirildi. Ayrıca, yaklaşık 140 firmanın katıldığı sergi salonunda, geleceğin teknolojilerine ait hazır ve prototip ürünler sergilendi.

CHIP Test Merkezi olarak, bu değişimleri dikkatlice izledik ve seminere katılan

gazetecilerin sadece bir kısmının yararlandığı teknik eğitimlerden de yararlandık... Intel Developer Forum'un bize sunduğu deneyimleri sizlerle paylaşmaya çalışacağız. Yazımızı okuduktan sonra, gelecekte sizleri nelerin beklediği ve piyasada yaşanacak değişimler hakkında fikir edinebileceksiniz.

Sabahın 8'inde başlayan ilk toplantılarda, Intel'in üst düzey yöneticileri, çeşitli konuşmalar yapıp, yeni teknolojiler hak-

kında tüyolar vermeye başladılar. Açılışı Intel yetkililerinden Craig Barrett yaptı. Barrett konuşmasında, "günümüzün teknolojisinin hangi noktada olduğundan ve neler yapılabileceğinden" bahsetti. Ardından Pentium 4, 3 GHz'lik bir sistem ile kısa bir 3D animasyon sunumu yapıldı. Sunumdan sonra Barrett, geleceğin trendlerinin neler olacağı hakkında kısa bilgiler verdi. Intel'in şu an sahip olduğu teknoloji ve bununla teorik olarak neler yapabildiğine ait gösterim çok dikkat çekiciydi. Örneğin Intel sahip olduğu teknolojiyle, 10 nanometreden (micronun 1/100'ü) daha küçük transistörlerden milyarlarcasını tek bir entegre devrede terahertz hızında çalıştırabiliyor. Bu sayede oluşturulan cihazın çalışma aralığı 30 GHz'e kadar çıkabiliyor.

İkinci konuşmacı, Enterprise Platform'un Genel Müdürü Michael J. Fister'di. Fister konuşmasında, Dual Xeon işlemciler ile bu işlemciler için yeni geliştirilen ve o gün lansmanı yapılan, kod adı Plumas olan E7500 chipsetini tanıtarak, server sistemlerinde PCI-X ve DDR200 teknolojilerini de desteklediklerini açıkladı.

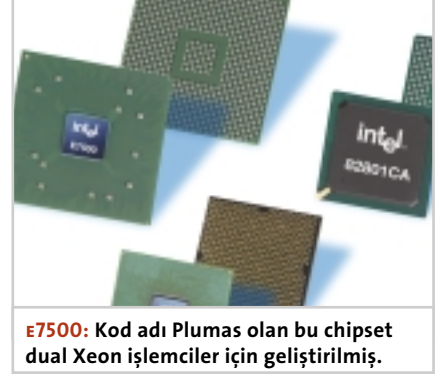
Günün son konuşmasını yazılım ve çözüm grubunun Genel Müdürü Richard B.Wirt yaptı. Wirt, işlemcilerin yazılım optimizasyonundan bahsederek, küçük bir demo ile bunun nasıl yapıldığını gösterdi. Ayrıca paralelizm işlemi ile sistemden nasıl daha çok performans alınabileceği hakkında da bilgi verdi.

Bu konuşmacılardan sonra, teknik eğitimler ve oturumlar başladı. IDF'de her oturuma katılmak mümkün değildi. Bunun nedeniyse, belirli saatlerde birden çok oturumun olması. Dolayısıyla biz sadece dergimizin ilgi alanına giren oturumlara katıldık. Ayrıca, oturumlarda gördüğümüz her şeyi de size aktarmamız mümkün değil, bu nedenle kısa özetlerle önemli

gördüğümüz konular hakkında bilgi vereceğiz.

Pentium 4 işlemciler ile daha yüksek hızlara

Söylediğimiz gibi IDF'de Pentium 4 işlemcilerin önemi büyüktü. Gerek masaüstü gerekse mobil sistemlerde bu işlemcilerin entegre olan çeşitli örneklerini görme fırsatımız oldu. Örneğin IDF'in 2. gününde 4 GHz hızında ve 0.13 µm teknolojisi ile üretilmiş olan Pentium 4 (Northwood) işlemcisinin çalışan örneğini görme fırsatını bulduk. Bu işlemcinin önemli bir özelliği 200 mm wafer yerine 300 mm wafer kullanması. Bunun nedeni 300 mm'lik bir wafer'ın, silisyum yüzeyi 200 mm'lik bir wafer'a kıyasla yüzde 225 daha fazla sayıda işlemciye yer verebilmesi. Ayrıca harcanan

E7500: Kod adı Plumas olan bu chipset dual Xeon işlemciler için geliştirilmiş.

önümüzdeki yıllarda 0.13 µm teknolojisinden 90 nanometre teknolojisine geçilecek.

Mobil sistemlerde de Intel çok iddialı! Öyle ki P4P M adını taşıyan ve mobil sistemler için üretilen bu işlemciler, ilk olarak 1.5 GHz ve üstü hızlarda piyasaya sü-

TEKNOLOJİNİN DURUMU: Craig Barrett açılış konuşmasında günümüz teknolojilerinin hangi durumda olduğuna dair bilgiler verdi.

enerji ve kullanılan su da yüzde 40 daha az. Dolayısıyla, elde edilen kazanç 200 mm wafer'a kıyasla yüzde 240 daha fazla. Bu sayede yüksek performanslı bir işlemci düşük maliyetle elde edilebiliyor. Ama Intel bununla kalmayacak. Pentium III sistemler ile birlikte P6 mimarisinin sonuna gelen Intel, yeni işlemcilerde Intel Net-Burst mimarisi ile Hyper Threading teknolojisini kullanacak. Bununla birlikte

rülecek. Düşük bir güç tüketimine sahip olan bu işlemciler, Intel Speed Step ve Deep Sleep özelliklerini de destekliyorlar. Bu işlemciler Intel'in i845 chipseti ve DDR 266 bellek modülleri ile çalıştırılacak. Intel, bu bellek modülünü masaüstü bilgisayarlarda ve server sistemlerde desteklediğini açıkladı. Hatta ileride çıkacak ürünlerde de bu bellek modüllerine yer vermişler.

IDF'in üçüncü gününde, Mobile Platform'un Genel Müdürü Anand Chandrasekher, mobil sistemlerdeki değişiklikleri anlatırken, arka planda bir sistemde, sürekli 3D Mark 2001 demosunun oynatıldığını fark ettik. Ve Chandrasekher'in konuşmasının sonunda, bu sistemin P4P M'in yerini alacak olan Banies işlemcisi olduğu söylendi. Böylece 2003 yılında piyasaya sürülmesi düşünülen bu yeni mobil işlemcinin ilk çalışabilir demosunu 27 Şubat 2002'de görmüş olduk.

Server sistemlerde gerçekleştirilen bir diğer önemli yenilik de, 2.2 GHz'e kadar

4 GHz DEMO: IDF'in ikinci gününde 0.13 mikron teknolojisine sahip olan 4 GHz'lik Pentium 4 işlemcisinin çalışan örneğini gördük.

çıkan yeni Dual Server işlemcisi Xeon... Pentium 4'ün Northwood çekirdeğine sahip olan bu işlemci, 0.13 mikrometre teknolojisinin yanı sıra 512 KByte On Die L2 Cache'i de üzerinde barındırıyor. Yenilikler bunlarla bitmiyor! Pentium 4 Netburst mimarisi ile birlikte Hyper Threading teknolojisi de bu işlemciye entegre edilmiş. Hyper Threading teknolojisinin neden bu kadar önemli olduğunu merak edenler, ilerleyen sayfalara da göz atmalılar.

Bugünkü standartlara sahip birden çok işlemciyi destekleyen işletim sistemleri, tek bir işlemciyi iki işlemci varmışçasına gösterebiliyorlar. Bunun için Hyper Threading uyumlu işlemci, birden çok uygulamanın verilerini alıp, kullanıcıya hissettirmeden birkaç nanosaniye içinde bir veri kanalından diğer veri kanalına aktarmalı. Böylece iki kanaldan gelen veriler işlenebilir. Yalnız işlemcinin bir kanaldan gelen veriyi işlerken, diğer kanaldaki veriyi kaybetmemesi gerekir. Bu özellik çok

IDF'İN ÖNEMİ: Pat Gelsinger toplantıya IDF'in yılda kaç kere, nerede ve hangi amaçla toplandığını bir gösteri eşliğinde anlattı.

Son olarak kısaca, Itanium işlemcisiinden bahsedelim. Bu işlemci gelecekte önemli değişikliklere uğrayacak. Xeon işlemci gibi bu işlemci de bir L3 belleğine sahip. 64 bit'lik mimarisiyle bu işlemci, high-end workstation ve büyük server platformlarda yer alacak. DDR RAM desteği ile saniyede 3,2 Gbyte'lık bir transfer hızının yanı sıra PCI-X Bus sistemi de destekleyecek. İşlemci hakkında bize verilmiş olan bilgileri ne yazık ki daha ayrıntılı bir şekilde açıklayamıyoruz. Çünkü Intel belirli bir tarihe kadar bu bilgilerin gizli kalmasından yana...

Hyper-threading teknolojisine genel bir bakış:

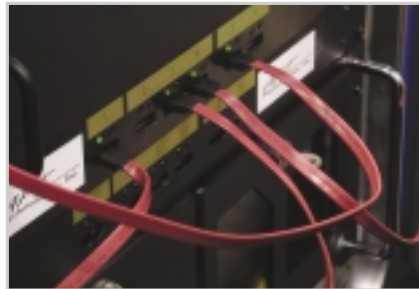
Hyper Threading teknolojisi sayesinde, bir işlemcinin sistemde iki işlemci varmışçasına çalıştırılması sağlanıyor. İşlemcinin Simultane Multithreading Design (SMT) yapısı sayesinde, veriler sadece iki işlemcili sistemlerdeki gibi işleniyor. Yani Hyper Threading ile komutlar, ardışık bir şekilde iletilmenin aksine, iki adet paralel kanaldan iletiliyor.

Testlere baktığımızda, özellikle web uygulamalarından iyi sonuçlar alındığını gördük. Yani web server'larda olduğu gibi bir çok kullanıcı aynı anda siteme bağlanıp çeşitli işlemler gerçekleştiriyor ve sistem bu uygulamalar ile başa çıkabiliyor.

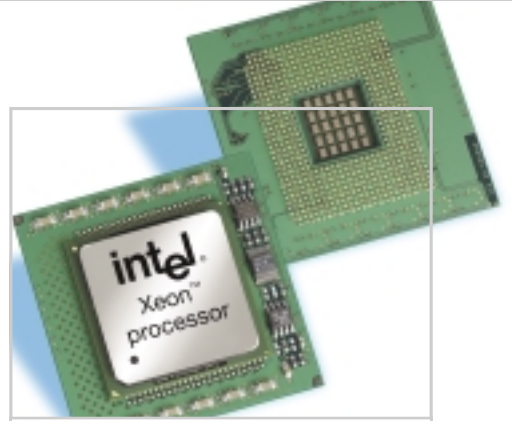
önemli, aksi durumda yukarıda bahsettiğimiz işlem gerçekleşmez. Yeni Xeon işlemciler bu teknolojiyi kullanmaya başladılar bile. IDF'de de gördüğümüz gibi, Intel bu teknolojiye çok fazla önem veriyor. Çünkü bu teknoloji sayesinde işlemciler her türlü ihtiyacı rahatlıkla karşılayabilecekler. Ayrıca, uygulamalarda kullanıcılara maksimum bir performans sağlanacak. Yani önümüzdeki dönemlerde bu teknoloji hakkında çok şey duyacağız...

Masaüstü sistemler için Gigabit Ethernet

IDF'de bizim de dikkatimizi çeken, Intel'in de üstünde çok durduğu bir ürün de Gigabit Ethernet. Üç değişik versiyonu ile karşımıza çıkan bu ürün, ilk tek chip'li Gigabit Ethernet ürünü olma özelliğini

SERIAL ATA HUB: Bu hub sayesinde çalışan bir sisteme istediğiniz an Serial ATA diskinizi dahil edebilirsiniz.

Yeni Mimari: Xeon işlemcilere Netbus mimarisi ile birlikte Hyper Threading teknolojisi de entegre edilmiş.

taşıyor. Bunlardan 8254x serisinin ilk versiyonu 82540EM. Bu ürün daha çok masaüstü bilgisayarlar için geliştirilmiş. Daha önceki Gigabit Ethernet denetleyicilerinden yüzde 45 daha küçük bir boyuta sahip olan ürün, çok uygun fiyatı ile sistem üreticilerinin Fast Ethernet ya da Gigabit Ethernet bağlantısı için anakart üzerinde tek bir alan ayırmalarının yeterli olmasını sağlıyor. Uzun lafın kısıası, bu ürünü yakın gelecekte anakartlarda entegre olarak görürseniz şaşırmayın. Diğer iki versiyon ise birbirine çok benzeyen 82545EM ve 82546EB chipsetlerinden oluşuyor. Intel 82546EB, Gigabit Ethernet denetleyicisi sunucular için geliştirilmiş olan dual portlu, tek chip'li bir denetleyici. Bu ürün ayrıca fiberoptic ya da normal olarak da bulunuyor. 82545EM ise iş istasyonları için geliştirilmiş olan tek portlu ve tek chip'li bir denetleyici. Her iki ürün PCI-X veri yolunu destekliyor. Ve fiyatlarının yüksek olmasının sayesinde de ilk olarak server sistemlerinde kullanılacağı ön görülüyor.

IDF'in sabahki toplantılarında Intel'in LAN Erişimi Bölümü Genel Müdürü Tim Dunn, yüksek performanslı sunucular ve masaüstü PC'lerin giderek artan ağ servislerinin ve ortak uygulamaların performansını artırmak için, yüksek performanslı ağ bağlantılarına gereksinim duyduklarını söyledi. Ayrıca Intel'in, bu denetleyicileri, yüksek performansın, düşük enerji kullanımının ve anakart üzerinde boş alanların önemli olduğu sunucular, iş istasyonları ve masaüstü PC'ler için optimize edileceğinden bahsetti.

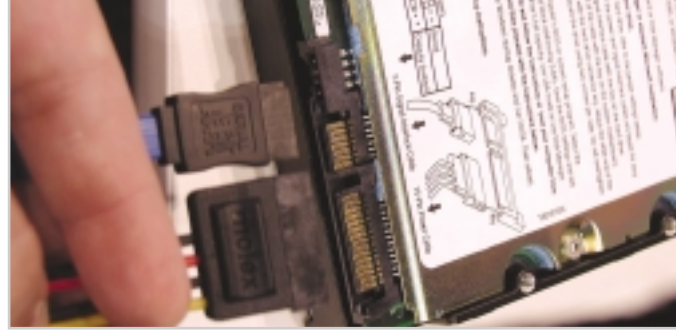
Intel Developer Forum'da Serial Ata II rüzgarı

IDF'de artık standartlaşmaya giden Serial Ata 1.0 arabiriminin son halini görme fırsatına sahip olduk. Bu arabirimin yakın gelecekte EIDE/ATA arabiriminin yerini

alacağı düşünülüyor. Arabirimin avantajı, ince seri bağlantı kablosu sayesinde kurulumunun daha kolay olması ve kasanın içinde kablo salatasına neden olmaması olarak gösteriliyor. Buna ek olarak kasa içinde soğutma işleminin daha kolay gerçekleşmesi ve daha kompakt bir yapıya gidilmesi de diğer bir avantaj. Paralel arabirime uyumlu olan bu yeni arabirim, saniyede 1.5 gigabit bir transfer hızına ulaşıyor.

Kısaca Serial ATA, masaüstü bilgisayarlar ve sunucularda gördüğümüz paralel ATA arabiriminin yeniden yapılanmış hali olarak görülebilir. Bu arabirim sayesinde daha ince ve daha esnek kablolar ile daha az sayıda iğne kullanılıyor. Bu da bilgisayar üreticilerinin sistemlerini yönlendirmesini ve kurulması kolay kablolarla tasarlama larını sağlıyor.

Yalnız bu arabirimi destekleyecek olan ürünlerin bu senenin sonlarına doğru piyasaya çıkması bekleniyor. IDF'de gördüğümüz bazı sistem konfigürasyonlarında

SERIAL ATA:
EIDE/Ata arabiriminin yerini alacak olan bu yeni arabirim farklı bir kablo bağlantısı ile dikkat çekiyor.

lecek, daha hızlı bir sinyal hızı için üretim ise 2003 yılının sonu ile 2004 yılının başları arasında gerçekleşecek. Buna ek olarak Serial ATA II ürünleri tamamen Serial ATA 1.0 ürünleri ile uyumlu olacak ve günümüzün işletim sistemlerine ve yazılımlarına uyumluluğu korunacak. SCSI ve FibreChannel arabiriminde görülen özelliklerin bu arabirimde de görülmesi, özellikle sunucu sistemler için büyük bir avantaj.

Buna ek olarak gerçek Hot-Plugging, Command-Queuing ve birden çok Serial

tanıştığımız bu veriyolunun yeni versiyonu olan PCI-X 2.0 teknolojisi ile karşılaştık. Bu veri yolunun en önemli özelliği 533 MHz'lik bir veri yolunu desteklemesi. Ürünün geliştiricilerinden olan AMD, Compaq, Fujitsu Siemens, Hewlett-Packard, IBM, Intel ve Server Works firmaları bu senenin sonuna kadar saniyede 4.3 Gbyte'lık bir bant genişliğine ulaşmayı hedefliyorlar. Bunun için de Double Data Rate (DDR) ve Quad Data Rate (QDR) teknolojilerinden faydalanacaklar. Ardından Gigabit Ethernet, 10 Gbit Fibre Channel, Ultra640 SCSI, Serial Attached SCSI, Serial ATA, 4x Infiniband ve RAID bağlantılarının bu yeni veri yoluna uygun hale getirilmesi düşünülüyor. PCI-X-2.0 standardı PCI-X kartlarını da destekliyor ve sorunsuzca çalışmasını sağlıyor.

3GIO: PCI ve AGP'nin yerini alacak yeni bir teknoloji

IDF'in üçüncü gününde farklı bir PC platformu ile karşı karşıya geldik. Bu platformun en önemli özelliği, PCI'nin geleceği olan ve modemden Gigabyte Ethernet Controller'a kadar geniş bir ürün yelpazesini destekleyecek olan 3GIO (3rd-Generation-I/O) teknolojisini desteklemesi. Bu yeni teknoloji, kanal başına saniyede 2.5 gigabit'lik bir transfer hızı sağlıyor. Yani sisteme bağlı olan her bir cihaz, bu hızla sahip olabiliyor. Bu da önümüzdeki yıllarda çeşitli donanımların veri yollarının daralmayacağını gösteriyor. Bizim gördüğümüz örnekte kasanın yapısı küçüktü. Bu da gelecekte sistemlerin küçüleceğini gösteriyor.

Üstelik bu sistem Pentium 4 işlemcisine sahipti. Dikkatimizi çeken başka bir özellik de, sistem üzerinde bir modül kutusunun olması. Intel mühendislerinin dediklerine göre kişisel bilgileriniz bu kutucukta saklanıyor ve bu modülü çekip yanınızda taşıyabileceksiniz. Hatta başka bir sisteme kendi modülünüzü takıp işlemlerinize devam edebileceksiniz. Intel,

PC1066: Intel her ne kadar DDR-SDRAM modüllerini destekleyeceğini söylesede, yeni RD-RAM modüllerinin üretimi devam ediyor.

Serial Ata arabirimini kullanan ürünler gördük. Özellikle sergi salonunda bu arabirim ile ilgili bir çok örnekler görülebiliyordu. Gözlemlerimize göre Serial ATA'nın, sabitdiskler, DVD'ler ve CD-R/W'lar gibi dahili depolama cihazlarını masaüstü ve mobil bilgisayarlardaki anakartlara, sunuculara ve ağ üzerindeki depolama cihazlarına bağlamak için kullanılacağını söyleyebiliriz.

Bu arabirim daha tam olarak yerleşmeden Serial Ata II ile karşılaşmamız bizi biraz şaşırttı. Intel bu yeni arabirim ile özellikle sunucu sistemler ve büyük depolama ürünlerinde iyi bir performans yakalamaya peşinde. Yalnız Serial ATA II'nin gelişimi iki evrede tamamlanacak: Sunucu ve ağa bağlı depolama cihazlarının bu yılın ikinci yarısında tanımlanması beklenirken, ilk üretim aşamasına 2003'te geçi-

ATA cihazının özel bir hub ile birbirine bağlanmasını da unutmamak gerek. Sergi salonunda bu tür bir örnek gördük. Üstelik bu arabirimi destekleyen diskler birbirine RAID olarak bağlanmışlardı.

Yeni PCI arabirimi ile veri yolu hızı 533 MHz'e ulaşıyor

Gigabyte Ethernet kartlarına baktığımızda, onların PCI-X veri yolunu desteklediğini fark ettik. Yani server sistemleri için düşünülmüş olan bu ürünlerin, PCI-X veri yoluna uygun hale getirilerek 64 bit'te çalışması sağlanmış. Anakart yapıları ile ilgili oturumlarda Intel'in bu veri yolunu desteklediğini gördük. Hatta sergi salonunda bu veri yoluna sahip ve kullanılmaya da hazır olan çeşitli modeller gözümüze çarptı.

Biraz daha gezdiğimizdeyse, daha yeni

İkisi Bir Arada: Yeni PDA modelleri aynı zamanda simkartları da destekliyor.

PCI ve muhtemelen AGP'nin yerini alacak olan bu yeni teknolojiyi masaüstü PC'lerde kullanacak. Sunucu kısmında bu teknolojinin kullanılacağına dair haberler almadık.

Zaten PCI-X de server sistemlerine yeni yeni entegre edilmeye başlandı. Ve 3GIO teknolojisinin server sistemlerde kullanılacağına duyurulması, kullanıcıları PCI-X veri yolundan uzak tutar. Bu da bu işe milyonlarca dolar yatırım yapan birçok kişinin işine gelmez. 3GIO ile Intel, iyi bir uyum ve maksimum performansta çalışan bir kombinasyon yakalamış gibi görünüyor. Ama bu teknolojinin yayılması için ne yazık ki 2004 yılına kadar beklememiz gerekiyor.

Yeni RAM teknolojileri: 1 GB bellek modülleri kapıda

IDF'de en çok zevk aldığımız oturumlardan biri PC Memory teknolojilerinin önümüzdeki senelerde ne derecede gelişecekleri ile ilgili idi. Intel'in sunumlarında ve gelecekle ilgili planlarında, DDR bellek modüllerini açık açık desteklediğini gördük. RDRAM hakkında ise herhangi bir açıklama yapılmadı. Bu yüzden hangi sistemlerde ne tür bellekler kullanılacağını bilmemiz gerekiyordu. Öğrendiğimize göre DDR-SDRAM modülleri mobil ve işstasyonu sistemlerinde yer alacaklar. Low Power SDRAM'lerin ise, wireless ve PDA'larda kullanılması düşünülüyor.

Network platformlarda ise, SDRAM ve yüksek frekanslı RDRAM modülleri kullanılacak. Buna ek olarak DDR-SDRAM modülleri, sunucularda da kullanılacak. Mobil SDRAM'ler önümüzdeki senelerde önemli değişikliklere uğrayacak. Örneğin 2003 yılında 0.13 µm teknolojisi kullanılıp gerilim ihtiyacı 1.8 volta düşürülecek. Ardından 0.11µm teknolojisine geçilecek ve gerilim ihtiyacı da 1.2 volta düşürülecek. DDR-SDRAM cepheinde ise DDR-II ile tanışacağız. DDR 400 ve DDR 533

olarak da adlandırılacak olan bu yeni nesil bellek türü, 4 adet dahili veri yoluna sahip. DDR 333 ile karşılaştırdığımızda 2 dahili veri yoluna sahip olduğundan sistem frekansı 167 MHz oluyor. DDR 400'e baktığımızdaysa bu rakamın 100 MHz, DDR 533'te ise 133 MHz olduğunu görürüz. DDR 667, DDR 800 ve DDR 1200, DDR-III olarak adlandırılacak. Söylenene göre DDR-III'de dahili veri yolu 8 bit olacak. RDRAM ise PC 800'den sonra PC 1066 ve PC 1200 bellek modülleri ile karışımıza çıkacak. Hatta show room'da Samsung'un bu modülleri ürettiğini de gördük. 2004 yılına doğru ise, hem DDR hem

Saniyede 11 Mbit'lik bir hıza sahip olan bu ürünler ile veri alışverişi yapabileceğiniz ya da audio veya video streaming işlemini gerçekleştirebileceğiniz, hatta internete erişebileceğiniz gibi mini bir kablo-suz ağ ortamı da oluşturabilirsiniz.

Buna ek olarak AnyPoint Connectivity yazılımı ile yazıcı paylaşımı, ailede internet kullanımı için filtreleme işlemi, firewall ile 128 bit 802.11b Wireless Encryption Protokolü'nü yükleyebiliyorsunuz. "2003 Yılına Bakış" adlı oturumda, bu tür bir sistemi inceleme fırsatı bulduk. 802.11b standardının yanı sıra bize tanıtılan geleceğin sistemine entegre bir USB

SU SOĞUTMA: Notebook'un etrafında yer alan küçük borular yardımıyla su soğutma işlemi uygulanıyor.

de Rambus için 0.09 µm teknolojisi ile üretim yapılması planlanıyor. Ayrıca bellek miktarı da ürüne göre 1 GB ile 4 GB'a kadar değişecek.

Sonuç: Geleceğin sistem konfigürasyonu

IDF'de, kablosuz ağ da büyük bir öneme sahipti. Intel, AnyPoint Wireless II Network ürün ailesi ile USB, PC kart ya da notebook'larda kullanılan wireless Lan kartları ile IEEE-802.11b standardını rahatlıkla evde kullanılabilir hale getirdi.

Mini PC: Celeron işlemcisine sahip olan bu PC, 1 PCI, 3 ethernet, 2 seri ve 2 USB portu ile donatılmış.

2.0 bağlantısı gördük. Yani önümüzdeki dönemde yeni chipsetlerin hemen hemen hepsine USB 2.0 entegre edilecek. Bununla da kalmayıp çeşitli elektronik cihazlar için 1394 veya firewire diye adlandırılan arabirim de bu yeni sistemde yer alacak. Serial Ata, entegre grafik, gigabyte ethernet ve 6 kanal ses özelliği de bu sistemde yer alan diğer bileşenler. İşin ilginç yanı ise, tüm bu bileşenlerin küçük yapıdaki bir kasa sistemi içinde yer alması. Bu arada soğutma işlemi de önemli bir değişikliğe uğruyor.

İşlemci üzerinde özel bir yapıya sahip olan bir soğutma ızgarası yerleştiriliyor. Fan sistemi kasanın ön tarafında yer alıyor. Özel bir teknik ile fanlardan oluşan hava akımı, soğutma ızgarası tarafından yakalanıyor ve bir sirkülasyon yaratılarak işlemciye doğru aktarılıyor. Bu yöntem ile etkili bir soğutma sağlanıyor. Son olarak bize ilginç gelen başka bir soğutma tekniği ise, Hitachi notebook'larda yer alan Silent Water Cooling System. Burada notebook'un etrafında yer alan küçük borular yardımıyla, notebook'un şekli bozulmadan, su soğutma işlemi uygulanıyor.

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr, (MCP+MCSE)

Mavi Lazer Teknolojisi

Mavi Mucize

50 GByte veri kapsayan süper DVD'ler, küçük mobil lazer yazıcılar, harika televizyonlar...
Birçok uygulama tek bir teknolojiyi, mavi lazeri bekliyor.

Mavi lazer avı, dünyanın dört bir yanındaki araştırma laboratuvarlarında son hız sürüyor: Panasonic onu 50 GByte bellek hacmine sahip bir DVD takipçisi gerçekleştirmek için geliştirirken, Sony onu mini CD formatında sinema filmleri için elde etmek istiyor... Toshiba onun için 30 GByte'lık ortamları tanıtırken, Xerox daha da yüksek çözünürlüklü kompakt yazıcılar için bir temel teşkil edecek şekilde Silicon Valley'deki seçkin araştırmacı tabakasını onun için çalıştırıyor... Pentagon bu mucizevi mavi silahı arzuluyor, çünkü o, görünmez biyolojik ve kimyevi savaş malzemelerini ışıldatarak görünür kılıyor... Çevre analistleri onunla kolayca ozonu kanıtlayabilecek duruma gelebilecekken, doktorlar onunla kanserli hücreleri daha erkenden teşhis etmek istiyor... O, lazer televizyonunu başarıya ulaştırmak konusunda yardımcı olmakla kalmayacak, plastik malzemenin optik veri iletici olarak cam elyafın yerine geçmesinde de başrolü oynayacak...

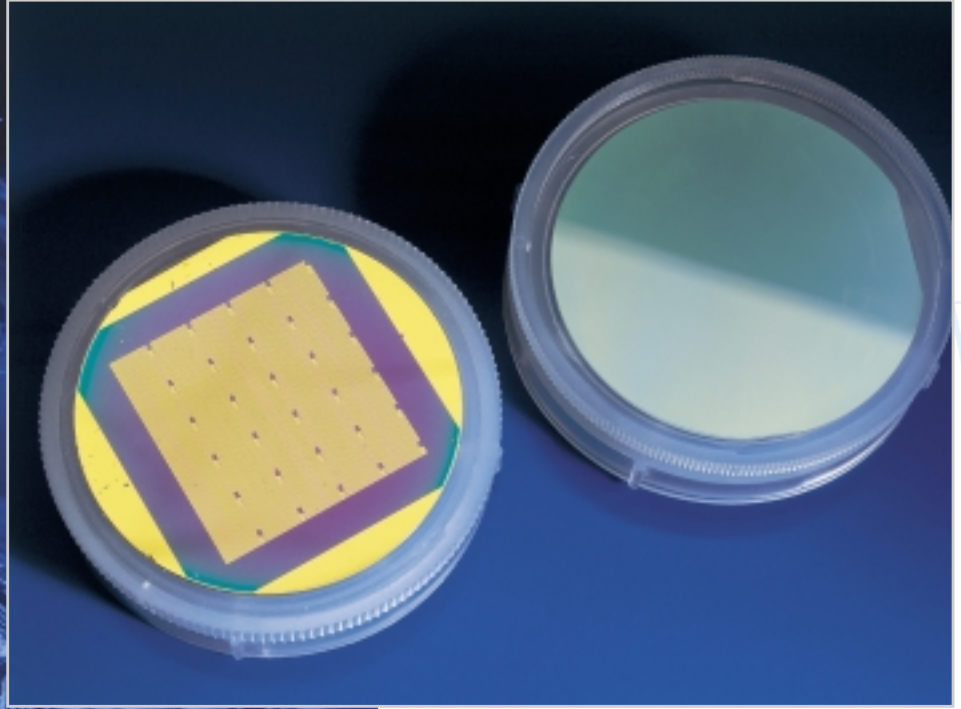
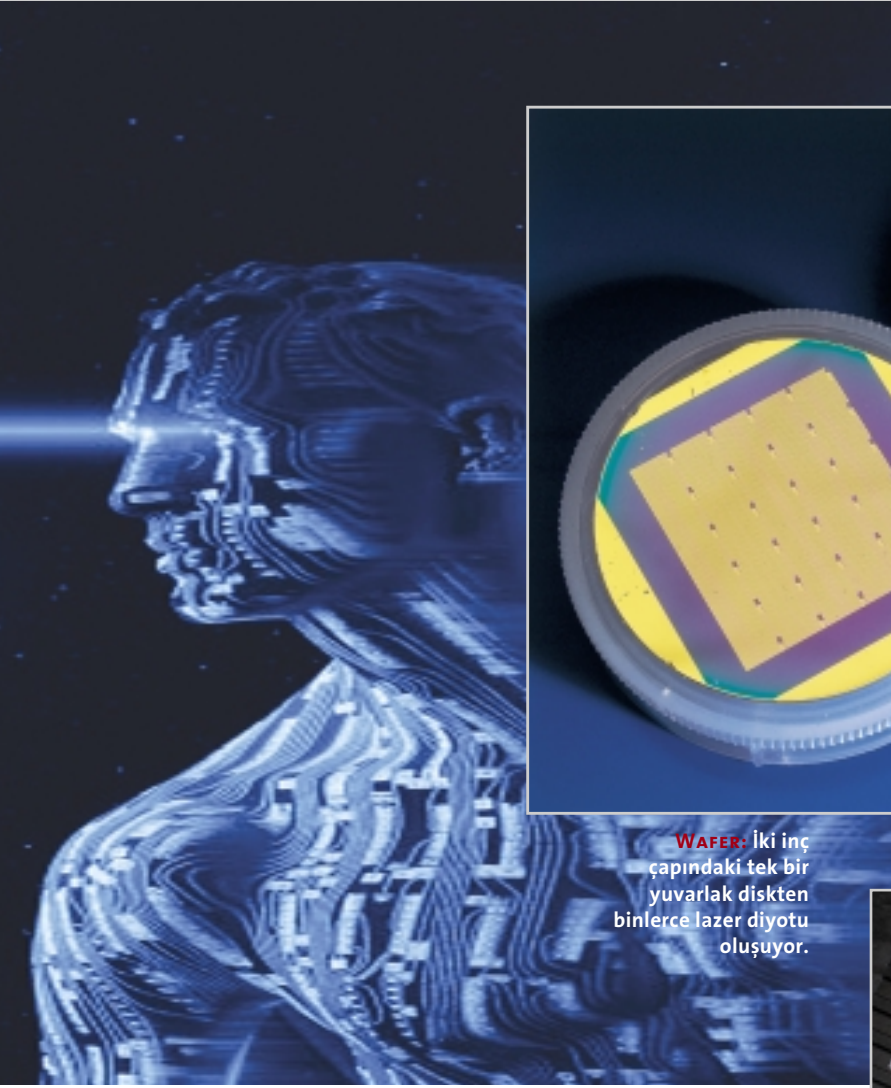
Yalnızca CD ve DVD'nin yerini alacak bellek ortamı, milyarlık bir pazar vaat ediyor. Ünlü fizikçilerin onu ilk gördükleri anı anlatırken gözleri parlıyordu. Bu an, yıllarca süren araştırma ve hayal kırıklığı yaratan sayısız başarısız denemeden sonra, nihayet çalışmalarının ürününü gördükleri an. Özellikle etkileyici olan, bir lazer diyodunun nihayet mavi ışık yayması olmuş olsa gerek. "Onu laboratuvarımızda ilk gördüğümüzde hepimizi bir coşku kapladı," diyerek o anı yeniden yaşıyor Regensburg'daki Osram Semiconductors bünyesinde geliştirici olarak etkinlik gösteren Alfred Lehl. Daha önceleri o ve meslektaşları, kızılötesi alanda ışıldayan

yariletkenlerle, yani görünür ışığın dışındaki alanlarda araştırmalar yapmışlardı. "O zamanlar ölçüm aletlerinin bize söylediklerine inanmaya mahkumduk, şimdi meselenin ne olduğunu kendi gözlerimizle görüyoruz." Sevincin kaynağı, izleyicinin gözü için bir toplu iğne başı büyüklüğü etkisi yaratan, gerçekte ise bundan katbekat küçük olan mavi renkte ışıldayan bir ışıkçık.

Ancak bu sevinci, tek başına şık bir renge sahip olan görünür bir ışığın varlığıyla açıklayamayız tabii ki. Lazer ışığının rengiyle fizikçiler belirli bir dalgaboyunu bağlantılandırıyorlar... Bu da şu demek; dalgaboyu, mavi ya da mor lazerlerde, günümüzde birçok cihazda kullanılan kırmızı ve kızılötesi ışık kaynaklarından çok daha kısa. Kızılötesi lazer 780 ila 850 nanometre, kırmızı lazer ışık ise 650 ila 670 nanometre arasındaki dalgaboylarında yayılırken, mavi lazerin dalgaboyu 410 ila 460 nanometre arasında. (Bakınız **74**'teki grafik).

Yoklamak için daha kısa dalgaboyu

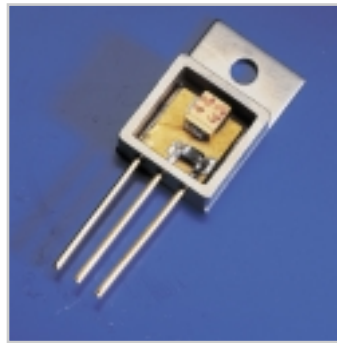
Kısa dalgaboyu ile çok daha hassas yapıları yoklama yeteneği, örneğin verileri daha yoğun yazmak ve okumak gibi, mavi lazeri gelecek yılların en önemli teknolojilerinden biri haline getiriyor. Bu teknoloji uğruna yürütülen yarış, tarihe günümüzün en çok heyecan uyandıran araştırmalarından biri olarak geçecek. Öncülük zihniyeti ve sabır, Japonların önde gitmesine yol açıyor. Japonlar ticaret yapmanın eşğine geldiler. Almanya'da da çeşitli kuruluşların güçlerini birleştirmelerinden dolayı, şimdilik yalnızca laboratuvarlarda da olsa, mavi ışıldıyor.

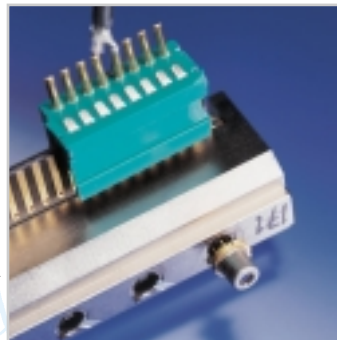
WAFER: İki inç çapındaki tek bir yuvarlak diskten binlerce lazer diyodu oluşuyor.

KÜLÇELER: Wafer'lar önce külçeler halinde kırılıyor; bunların üzerine bir sırada diyodlar oturuyor.

ÇERÇEVE: Chip'ler kontaklara bağlı; buradaki metal çubuklar, oluşan ısıyı dışarıya iletiyor.

YAPI PARÇASI: Lazerin kontakları üzerinden, farklı uygulamalar için değişik yoğunluklar ayarlanıyor.

Regensburg'daki Osram'da, Freiburg'daki uygulamalı katı cisimler fiziği alanında etkinlik gösteren Fraunhofer Enstitüsü ve Stuttgart, Braunschweig, Ulm ve Regensburg Üniversitelerinin de katılımıyla Alman araştırma etkinlikleri buluşuyor. Üç yıllık kolektif bir proje sonunda, geçen yıl mavi lazeri sürekli ışılatmak başarılmış. Bunu takip eden bir proje ile şimdiki hedef, 2003 yılına kadar piyasaya sürülecek olgunluğa ulaşmak.

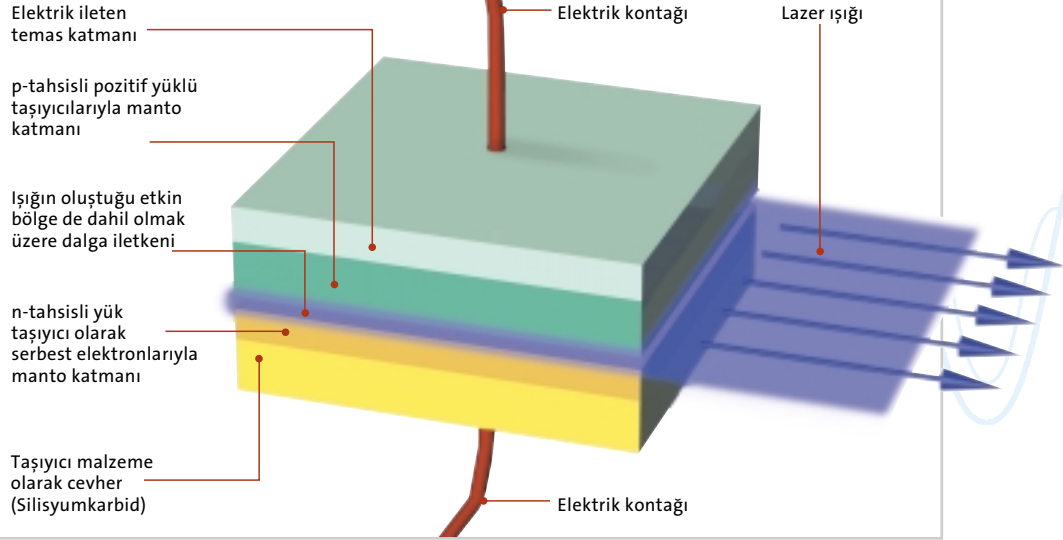
Katılımcı bilimciler için püf noktasını oluşturan görev, aslında birbirine uymayan malzemeleri birbirleri ile bağlantılandırmak. Malzemelerin kombinasyonu bir lazer diyodun yaydığı rengi belirliyor. Işık, uygulanan bir gerilimin farklı katmanlardan serbest yük taşıyıcılarının elektrik bakımından nötr atomlar oluşturacak şekilde kombine edilmesiyle üretiliyor; ve bu sırada enerji açığa çıkıyor. Dalgaboyu ve onunla birlikte lazer ışığının rengi, bu fiziksel olayın karakteristik enerjisine bağlı. Işık yayan diyodlarda (LED) bu ışık doğrudan yayılıyor, lazer diyodlarda yarıiletken elemanın orta katmanı ışık daha yayılmadan ışığın yansıyan uçlarını katbekat güçlendiren etkin bir alan olarak biçimlendiriliyor. Mavi ışık elde etmenin zorluğu, değişik yük taşıyıcılarının kombine edildiklerinde açığa çıkan enerjinin istenen dalgaboyu sonucunu verecek şekilde birbirine uyan yarıiletken sistemlerin zorlukla bulunmasından ibaret. Birçok deneyin başarısızlığa uğramış olmasının nedeni, malzemelerin birbirine uymayan kafes yapılarına sahip olması. Neredeyse yirmi yıldır araştırmalarda sayısız kombinasyon denenmiş ve sonra bir yana atılmış bulunuyor.

BİR LAZER DİYODUNUN İŞLEYİŞ TARZI

Katman katman
mavi ışığa doğru

Mavi lazer için pek de birbirine uymayan malzemeler kullanıldığı içindir ki, wafer'ın yapısı öteki yarıiletken lazerlerden daha karmaşık.

İşleyiş ilkesi ise şöyle: p-iletken katmandan pozitif yüklü taşıyıcılar n-iletken katmandan negatif yük taşıyıcılar, elektrik gerilimi uygulandığında, nötr atomlar oluşacak şekilde kombine ediliyor. Bu sırada etkin bölgede fotonlar biçiminde enerji açığa çıkıyor ve ışık olarak yayılıyor.

Araştırma çıkmaz sokakta

Son olarak çoğu araştırmacı, çinko-selenit ve akraba yarıiletkenler kombinasyonuna umut bağlamıştı. Malzeme laboratuvarında bir umut ışığı olarak boy göstermiş, ama kırılğan ve ısıya karşı duyarlı olduğu için gündelik kullanım için evcilleştirilememişti. Her şeye rağmen Sony bununla mavi bir lazerin ilk prototipini geliştirmiş ve daha 1995 yılında 400 saatlik bir yaşam süresine ulaşmıştı. Bu noktadan itibaren, teknolojik gelişmenin sonuna gelinmişti. Kristal yapısında bertaraf edilemeyen arızalar daha da ileri gitmeyi engelliyordu.

O sıralarda Japon işletmesi Nichia Chemical bünyesindeki fizikçi Shuji Nakamura çevresindeki bir araştırmacı grubu, çoktan rafa kaldırılmış olan galyumnitrid ile deneyler yürütüyordu. Diyod lazerler için gereksinilen hatasız tek kristalli katmanların üretimi için gösterilen tüm çabalar başarısızlığa uğramıştı, ta ki Nakamura 1995 yılında laboratuvarında ilk mavi ışıkları görünceye dek. Böylelikle mavi lazer uğruna yürütülen yarış, tam olarak başlamış oldu. Şimdi artık yalnızca olayın olduğu değil, nasıl olduğu da ortaya çıkarıldı, en azından ilkesel olarak... Nakamura patent haklarına pek aldırmaşızın araştırma sonuçlarını yayınlamıştı. Yine de işletmesi Nichia önde gitmeyi sürdürdü ve ne Japonya'da Sony, Fujitsu, NEC, Toshiba, Pioneer ve Matsushita ne de ABD'de Xerox ya da Cree devasa araştırmalara rağmen arayış kapatabildi... Nichia mavi lazerinin yaşam süresini bugüne gelinceye dek 10 bin saate yükseltti, ama artık lazerden çok pahalı yapıtaşlarından ibaret küçük seriler üretebiliyor.

Tüm katılımcılar şimdiye kadar elde edilenden son derece

memnun olsalar da, bu kadar ilerlemiş olmak Almanya'da sevinç yaratırdı. 1999 yılında, yani Federal Araştırma Bakanlığı kolektif projeyi başlattıktan bir yıl sonra, mavi lazer nabız şeklinde işlemeye başlamıştı bile. 2001 yılı başında nihayet örneğin verileri yoklamak için gerekli olan sürekli bir ışık ışını üretilebildi.

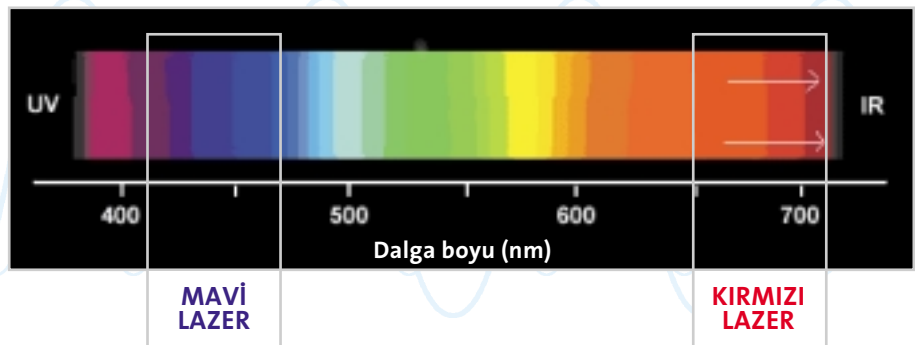
2 inçlik bir wafer'dan yaklaşık 10 bin lazer diyodu oluşturulabiliyor. Malzeme teknolojisi alanında Freiburg'daki Fraunhofer Enstitüsü ve Stuttgart Üniversitesi küçümsenemeyecek ön çalışmalar gerçekleştirdi. Galyumnitrit masif bir tek kristal olarak var olmadığı için, temel olarak silisyumkarbit (SiC) kullanılıyor. Bunun üzerinde yarıiletken planlı bir biçimde katman katman oluşuyor. Bu işlem için yöntemler gitgide daha fazla hassaslaştırılıyor, bugün artık sıradan olan ve metal-organik denilen "gas phase epitaxie" gelinceye dek.

Mükemmel chip'lere giden zorlu yol

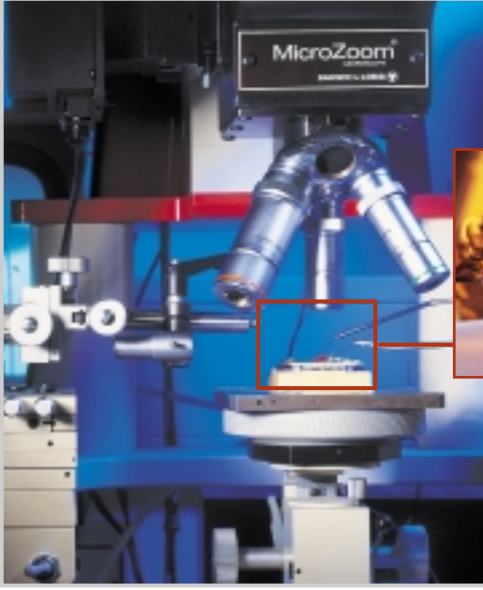
Silisyumkarbid ve galyumarsenidin kristal kafesleri tam olarak birbirine uymadığı için, sonucu bir hiç kılan yapı hataları ve yer değişimleri meydana geliyor. SiC cevheri üzerindeki wafer birçok üretim sürecinden geçiyor. Mavi ışık, galyum-indiyum-nitrid'ten ibaret (GaInN) ince bir katmanda oluşuyor. Bu sistemde pozitif iletken malzeme gerçekleştirmek uzun süredir bir sorun teşkil ediyordu. Nihayet magnezyum atomlarının serbest yük taşıyıcı olarak tahsis edilmesiyle başarıya ulaşıldı. Ancak bu atomlardan malzemenin öteki özelliklerini etkileyecek kadar yerleştirmek gerekiyor.

Wafer tüm katmanlarıyla tamamlandığında, Osram Semi-

KISA DALGA BOYLU:
Mavi lazer ışığı kırmızı ya da kızılötesinden önemli ölçüde daha kısa dalgaboyuna sahip.

Mavi Lazer

ÇIĞIR: Osram Regensburg'taki laboratuvarlarında lazer diyodları, akım uygulandığında mavi ışılayacak şekilde oluşturuyor.

„İçinde bulunduğumuz yüzyıl
fotonun yüzyılı olacak.”

Dr. Norbert Stath,
Osram Yenilikler Yöneticisi

conductors'ın Regensburg'taki laboratuvarlarındaki minik kırıkların da gösterdiği gibi, daha tüm sorunlar çözülmüş değil. Silisyumkarbid elmadan sonraki en sert metal olduğu içindir ki, wafer zorlukla tek tek diyodlara ayrılabilir. Önce yuvarlak wafer'dan her birinin üzerinde bir dizi tamamlanmış diyod chiplerinin bulunduğu külçeler kırılıyor. Daha bu aşamada gerilim uygulandığında, ufaklıkların ışıdayıp ışıdamadığı sınanabiliyor. Lazeri “pompalamak” için başlangıçta 40 watt gerekiyordu, şimdi ise artık 1 watt'tan daha azı yeterli oluyor. Bir yapı parçasının yaşam süresi de etkilendiği için ısı gelişimi henüz çözülmesi gereken en büyük sorun. Ancak geçen yıl Regensburg'ta oda sıcaklığında mavi bir lazeri çalıştırmak konusunda başarı sağlandı, o zamana kadar zahmetli soğutmalar gerekli oluyordu.

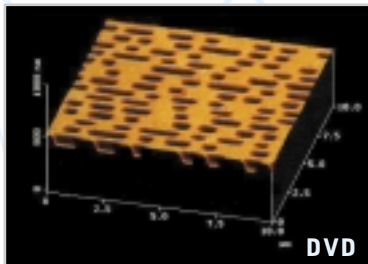
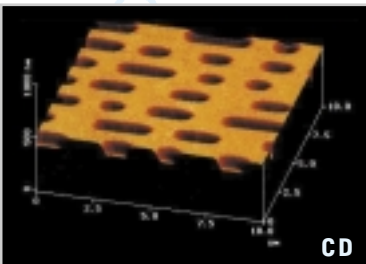
Bunu takip eden projede, lazer aynı şekilde birleştirilmiş güçlerle ileri taşınacak. “Lazer diyodu daha iyileştirmek istiyoruz. Özellikle işletimdeki yaşam süresini yükseltmeyi hedefliyoruz” şeklinde hedeflerini betimliyor Fraunhofer Enstitüsü'nden profesör Joachim Wagner. Osram'da ise tabii ki gizliden gizliye yine üç yıl sürecek projenin sonunda üretim için olgunlaşmış bir teknolojinin ortaya çıkacağı umudu besleniyor. Uygulamalar çok çeşitli olabilir. Osram Semiconductors bünyesinde yenilikler yönetimi başkanı Dr. Norbert Stath şimdiden yeni bir çağdan bahsediyor: “Geçen yüzyıl elektronun yüzyılıydı. İçinde bulunduğumuz ise fotonun yüzyılı olacak.”

Panasonic mavi lazeri 50 GByte kapsayacak iki katlı bir optik disk için kullanmak istediği duyurusuyla öne fırlamış görünüyor. Söz konusu kapasite bugünün normal bir DVD'sinde bulunanın on katından fazla; ayrıca üç kat daha fazla transfer hızın-

dan da söz ediliyor. Xerox'un Palo Alto Research Center (PARC) bünyesinde lazer diyodlar alanında araştırmalar bir gelenek teşkil ediyor. Daha çok önceleri işletme yazıcılar için kompakt lazerler geliştirmişti. Mavi bir lazer bugünkü normal kızılötesi kaynaklarla karşılaştırıldığında, yalnızca yarı büyüklükte noktalar basabilir. “Lazer teknolojisinin değişimiyle yazıcıların tipik çözünürlüğü başka bir şeye gerek kalmaksızın 600 dpi'dan 1.200 dpi'ya yükseltilebilir” açıklamasında bulunuyor PARC bünyesinde elektronik malzeme laboratuvarı yöneticisi Ross Bringans. Daha kısa dalgaboylu lazerlerle daha yüksek çözünürlüklere ulaşmak, bu kapsamda geliştirme hedeflerinden yalnızca biri. Xerox mavi ışıdamayı gözler önüne serebildikten sonra, şimdi lazer, yeni bir projeye, tek bir chip üzerinde yazıcı projesine entegre edilecek. Bunun üzerinde lazer ve optik sistem birlikte yer alacak. Planlar bu kadarla da sınırlı değil: Üst uç lazer yazıcıların gelecek kuşağında yaklaşık 1.000 ayrı lazerin birlikte çalışması sağlanabilecek. Dahili mikro ayna da dahil olmak üzere sistem bir parmak ucundan daha büyük olmayabilecek. Mavi lazer tabii ki taşınabilir cihazlara varana kadar kitle pazarı için daha küçük ve daha sağlam lazer yazıcıları olanaklı kılacak.

Kısa dalgaboylu lazer veri belleklerini ve yazıcıları “yalnızca” iyileştirirken, örneğin lazer TV gibi öteki cihazlar da bununla bir çığır açılacak. Endüstri ilk prototipleri yaklaşık on yıl öncesinden sergilemişti. Ama cihazlar büyük ve pahalı oldukları için, teknoloji şimdiye kadar yalnızca özel uygulamalarda kullanılmıştı. Yüksek performans yeteneğine sahip lazer diyodlar tüm ana renklerde günün birinde oturma odanızda yer alabilir.

MF / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

MİKROSKOP ALTINDA VERİLER:

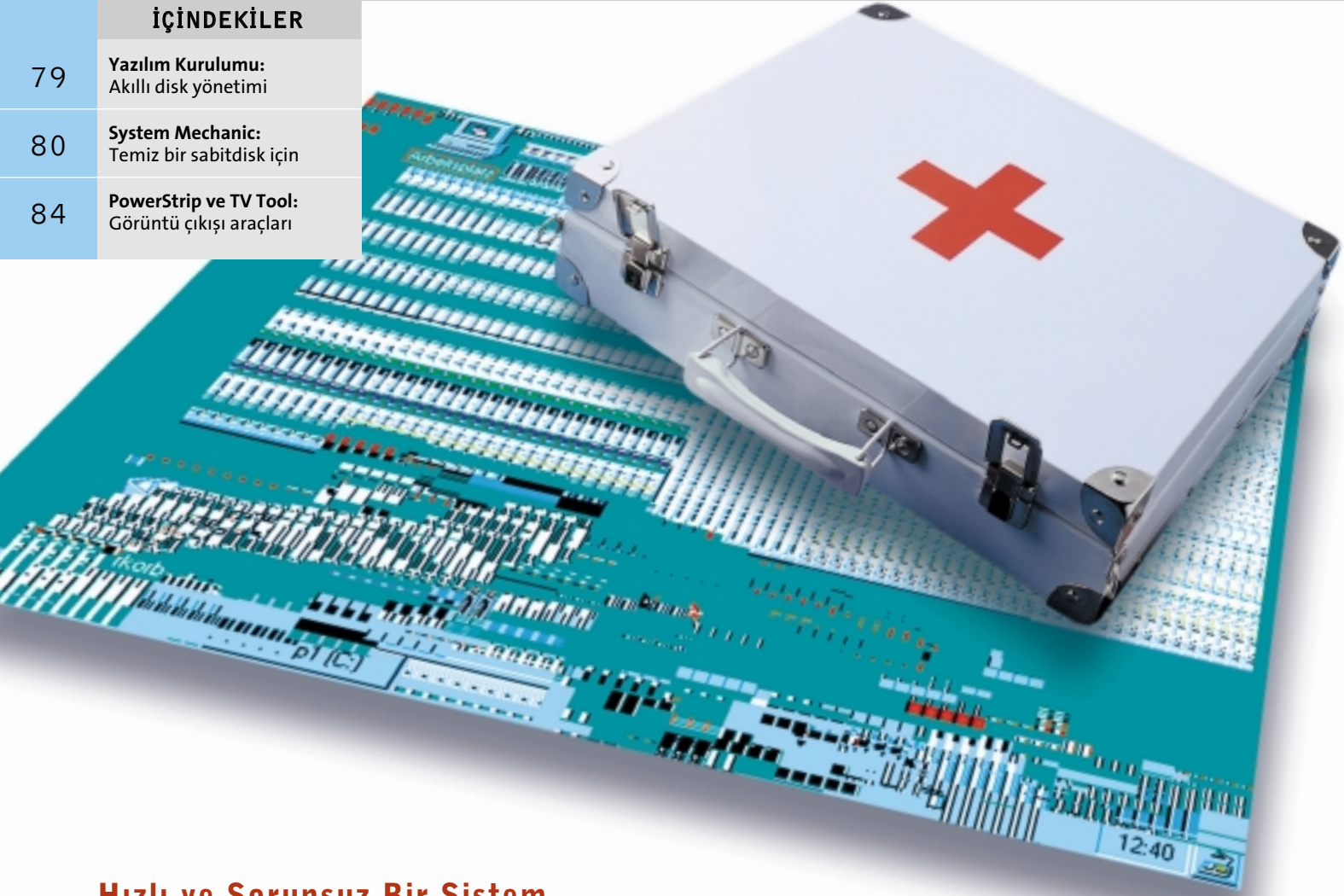
Bir CD üzerinde (soldaki resim) bir kızılötesi lazer 650 MByte veri “yoklayabilir”, bir DVD sürücünün kızıl lazeri 4,5 GByte başarıyor (sağdaki resim). Hassas mavi lazer daha da dar alanlara “yazılmış” ortamlarla baş edebilecek.

İÇİNDEKİLER

Yazılım Kurulumu:
Akıllı disk yönetimi

System Mechanic:
Temiz bir sabitdisk için

PowerStrip ve TV Tool:
Görüntü çıkışı araçları

Hızlı ve Sorunsuz Bir Sistem

Bilgisayarınızı Canlandırın!

Bilgisayarımız çökünce ya da yavaş çalışınca ona kızıyoruz. Peki, acaba biz verimli ve performanslı çalışma bekleyen bir kullanıcı olarak, bilgisayarımıza gereken özeni gösteriyor muyuz?

Hepimiz hızlı çalışan bir bilgisayar istiyoruz. Bunda haksız da sayılmayız. Sonuçta kimse (özellikle yeni satın almışsa) bilgisayarı başında beklemek istemez. Öte yandan kullandığınız uygulamalara bağlı olarak bazen tüm sistemi terfi ettirseniz bile yine de gözle görülür bir performans artışı elde edemeyebilirsiniz. Bunun pek çok sebebi var. İşletim sistemlerinin gittikçe gelişmesine rağmen "hantallaşması" ve daha çok kaynak tüketmesi bu durumun başlıca sebepleri arasında sayılabilir. Hatta bırakın hantallaşmayı ya da yavaşlamayı, zaman içinde işletim sisteminiz, o taze kurulumun ardından size yaşattığı hafiflik duygusu ve kararlı çalışmayı mumla arattırıcısına sık sık sizi mavi ekranlarla ya da donup kalan ekranlarla selamlar hale gelebilir. Donanımla ilgili problemler, do-

nanım sürücülerine ait problemler ya da sisteme yüklenen programlar, işletim sistemi çökmelerinin başlıca potansiyel aktörleridir.

Peki bu durumda ne yapmalı?

Sadece ihtiyacınız olanları yükleyin

Herşeyden önce temiz bir Windows kurulumunun ardından sadece ihtiyacınız olan programları yüklemeye gayret edin. Tabii, "temiz bir kurulum" derken kastettiğimiz, tüm donanıma ait güncel sürücülerin sağlıklı bir şekilde yüklenmiş olması. Bu konuda geçen ay yazdığımız ve donanım sürücülerinin nasıl kurulması gerektiğini anlatan yazımız size yardımcı olabilir. Bunun dışında işletim sisteminin ve aygıt sürücülerin ardından güvenilir bir antivirüs yazılımı kurmanız da büyük önem taşır. Bu adımı da geçtikten sonra,

sıra sisteminizde olmazsa olmaz yazılımları kurmaya geldi. Bu yazılımları CHIP CD'si içindeki Basic Kit başlığı altında bulabilirsiniz. Bu yazılımları yüklerken de ekonomik davranmakta fayda var. Sözgelimi her amaç için ayrı ayrı program yüklemek yerine çok amaçlı programları kullanabilirsiniz. Buna verilebilecek en iyi örnek Slow View adlı minik yazılım (© **eCHIP Code SlowView**). Yazılım 700 KB olmasına rağmen oldukça işlevsel.

Program, tüm yaygın resim formatlarını tıpkı ACDSee gibi anında açabilmek bir yana bu formatlar arası dönüşümü de gerçekleştirebiliyor. Avi, mpeg, mp3 gibi dosyaları da başarılı bir şekilde açan programın en güzel yanı ücretsiz olması. Tabii Slow View bir sürü benzer yazılım arasında öne çıkabilen örneklerden sadece biri. Çok amaçlı yazılımlara bir diğer basit ör-

Sistem Optimizasyonu

nek de zip uzantılı dosyaları açmak ya da açık dosyaları sıkıştırmak için kullanacağınız programla ilgili. Pek çok kişi bunun için Winzip'i kullanır. Rar uzantılı dosyalar içinse ayrıca WinRar yüklenir. Oysa Winzip'e gerek yoktur. Zira WinRar sadece rar değil zip uzantılı dosyaları da açabilir.

Yazılım kurulumu sırasında dikkatli olun

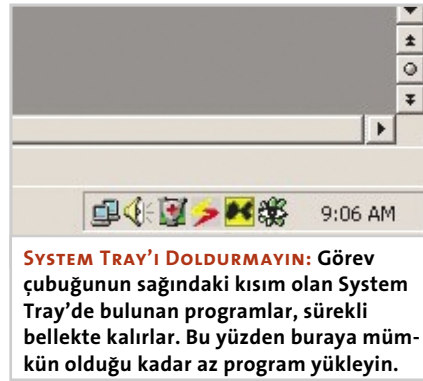
Yazılımları kurarken genellikle Custom ya da Advanced seçeneğini tercih edin. Böylece kurulum sırasında ilgili yazılımla beraber hangi yardımcı modüllerin yüklenmesini, üretici firmanın tercihine bırakmak yerine siz belirlemiş olursunuz. Pek çok yazılım kendini başlangıç klasörüne ya da System Tray kısmına atmak ister. Çok gerekmedikçe buna izin vermeyin. Zira başlangıç klasörüne ya da System Tray kısmına yerleşen programlar bellekte kalıcı olarak çalışır ve sistem kararsız hale geldiğinde son darbeyi vurarak çöküşü hızlandırır. Tabii tükettikleri fiziksel bellek de cabası. Antivirüs yazılımları yapıları gereği bu genellemenin dışında olmak durumundadır. Zira bu yazılımlar sürekli sistemi gözleyerek şüpheli bir durumda

nize yaramayan kısayolları silebilirsiniz.

Bunun dışında sponsorlar tarafından desteklenen bazı ücretsiz yazılımlar kurulum sırasında sponsor şirkete ait yazılımı da sisteminize yükleyebiliyor. Yine kurulum sırasındaki adımları dikkatle izlerseniz bu konuda avantajlı olabilir ve eğer olanaklıysa bu sponsor yazılımları sisteme kuran adımları es geçebilirsiniz.

Sabitdiskinizi bilinçli kullanmanız önemlidir

Sabitdiskiniz ne kadar hızlı olursa olsun uzun süreli bir kullanımdan sonra defrag işlemine tabi tutulmazsa performansı oldukça düşer. Öyle ki programların başla-

ması, Windows'un açılıp kapanması gibi işlemler epey zaman almaya başlar. Bunun önüne geçmek için kullanım şekline göre sabitdiskinizi ortalama en az ayda bir defrag etmelisiniz. Sabitdiskinizden dosya silme ya da yazma işlemleri disk yüzeyi üzerinde dağınık bölgelerde gerçekleşir. Böylece diskiniz zaman içinde "parçalanır" yani fragmente olur. Defrag işlemi, disk yüzeyindeki boş alanlara diskin son kısımlarında bulunan dosyaları yazar ve tüm boş alan tek parça halinde diskin son kısmına ötelenir. Böylece okuma sırasında disk kafası, disk yüzeyi üzerinde birbirinden farklı noktalara gidip gelmek zorunda kalmaz. Defrag programına ulaşmak için sabitdiskinize farenin sağ yuşuyla tıklamanız yeterli. Gelen menüdeki özellikler kısmında defrag'ın yanında scandisk de ayrı bir seçenek olarak dikkatinizi çekecektir. Scandisk klasörlerde oluşması muhtemel dosya sistemi hataları ya da disk boşluğunun hatalı raporlanması gibi problemler için ideal bir araçtır.

Dosyalarınızı kaydederken planlı olmaya çalışın

Sabitdiskinizi 2 parçaya ayırmak ve Kazaa, Direct Connect ya da Napster benze-

ri programlarla bilgisayarınıza indirdiğiniz dosyaları ikinci disk bölümünde tutmak, hatta daha iyisi depo olarak kullanacağınız ayrı bir sabitdisk edinmek, pratikte hem aradığınızı bulmanızda faydalı olur hem de işletim sistemini tekrar yüklerken size kolaylık sağlar. Zamanla yedeklediğiniz dosyalar birikir ve diskiniz ikiz dosyalarla dolar. Bunların daha sonra belirlenip, birinin silinmesi, diskinizde gereksiz yer işgalini önlemiş olur. Bir diğer konu da, diskin formatlanması sırasında hangi dosya sistemini kullanacağıdır. Win98 için mutlaka FAT32'yi kullanın. Win 2000 ve XP kullanıcıları ise tabii ki NTFS kullanmalılar.

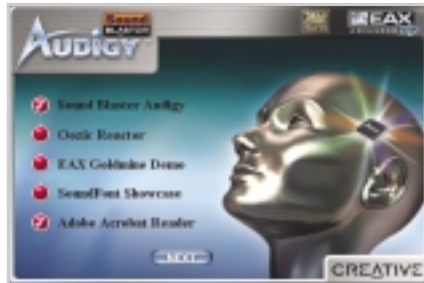
Bunun dışında, işletim sistemi ve aygıt sürücülerine ait sürücüler belli aralıklarla güncellemek, bazen şaşırtıcı derecede işinize yarayabilir. Sistem performansını doğrudan etkileyen bir diğer önemli konu da anakartınıza ait chipset sürücülerinin yüklenmiş olmasıdır. Diğer sürücülerin yüklenmesi, tüm PCI, AGP ve I/O bileşenlerinin işletim sistemi tarafından düzgün bir şekilde kullanılması açısından önem taşır.

Ekran kartınız ne kadar performanslı?

Nvidia başarılı işlemciler üreterek bu işlemcileri taşıyan kartlar hiç de ucuz sayılmaz. Öte yandan nVidia'nın 64bit mimariye sahip uygun fiyatlı grafik işlemcileri performans olarak pek parlak değil. Hele CPU'nuz çok güçlü değilse durum

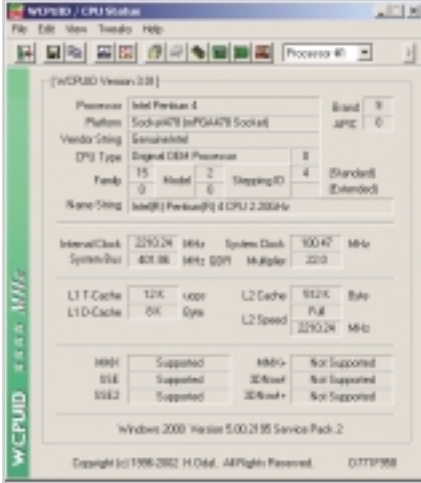
BEDELİ YÜKSEK: Antialiasing görsel kaliteyi obje kenarlarındaki tırtıkları yok ederek artırır, fakat bu işlem sisteme aşırı yük bindirir. Çok hızlı bir sisteminiz yoksa Antialiasing'i kullanmayın.

HEMEN "NEXT" TUŞUNA BASMAYIN: Kurulum sırasında "Next" tuşuna basarken acele etmeyin. İşinize yaramayacak programları kurmayın.

sizi uyuracak şekilde tasarlanmıştır.

Öte yandan örneğin SB Live! ses kartınıza ait sürücüler kartla gelen sürücü CD'sinden autorun özelliğiyle yüklerken, ola ki tüm dialog pencerelerine "Next" diyerek geçerseniz, belki de hayatınız boyunca kullanmayacağınız pek çok yazılımı sisteminize boşu boşuna yüklemiş olursunuz. Siz kapatmadığınız sürece sürekli ekranın üst kısmında bulunan Creative Launcher ise cansıkıcı bir diğer öğe olarak sık sık karşınıza çıkar. Kurulum sırasında sadece birkaç fare tıklamasıyla bu "fazlalıklardan" kurtulabilirsiniz. Bunun dışında başlangıç klasörüne gözatarak işi-

ANALİZ İÇİN HARİKA BİR YAZILIM: WCPUID, CPU'nuza ait tüm gerekli bilgileri oldukça yüksek bir doğrulukla size gösterebiliyor.

daha da çekilmez bir hal alır.

Eğer, zaman zaman oyunlarda kare atlama ya da yavaşlama oluyorsa, masaüstü renk derinliğini 16 bit yapın. Zira bazı oyunlar (örneğin Quake2) renk derinliği olarak masaüstü renk derinliğindeki değeri temel alır. Bunun dışında görsel kaliteyi arttıran fakat sistemi çok yoran Anti-aliasing'in açık olması da oyunları önemli ölçüde yavaşlatacaktır.

Kararlı bir çalışma için sisteminizi iyi tanımalısınız

Sağlıklı bir kurulumun ardından düzenli bir çalışma için, yukarıda kabaca belirttiğimiz konuların yanında, sisteminize ait yazılım/donanım özelliklerini iyi tanımanız büyük önem taşır. Özellikle yeni bir bilgisayar kullanıcısıysanız, örneğin anakartınızın chipsetini öğrenmek ya da ekran kartınızın AGP4x mi yoksa 2x mi çalıştığını öğrenmek, sizin için biraz zor olabilir. Fakat bir iki basit yardımcı yazılımla bu sorunun üstesinden gelebilirsiniz.

Hem CPU hem de anakartınız konusunda detaylıca bilgi alabileceğiniz bir yazılım olan WCPUID, alanında en iyilerden biri olarak göze çarpıyor.

Program CPU'ya ait veriyolu hızı, çarpan, L1 ve L2 önbellek bilgileri, desteklenen komut setleri gibi önemli başlıklar hakkında oldukça sofistike bir yapı sunuyor. (CHIP CD Code: WCPUID) WCPUID sadece CPU değil, aynı zamanda anakart chipseti ya da AGP kullanımı hakkında da sofistike bir yapı arz ediyor. Özellikle POST sırasında gelen ekrandan anakart chipsetini okuyamayan okurları-

mıza WCPUID'yi tavsiye ediyoruz. Zira anakartınızın chipsetinin ne olduğunu bilmeniz büyük önem taşır.

WCPUID içinde sadece analiz değil bir iki performans artırıcı özellik de mevcutsa, bunlar spesifik olarak belli donanım platformlarında işe yarıyor ve her donanım için kullanılması mümkün olan özellikler değil. Yukarıda bahsettiğimiz işlemlerin hepsini yaptınız, fakat bu size yetmiyor. Performans için mevcut şartlar içinde daha fazla ne yapılabilir diyorsanız, bunun için bazı yardımcı yazılımlara ihtiyacınız olacak. Bu ay ki CHIP CD'si içinde bulabileceğiniz bu yazılımlardan bazılarını gelin beraber tanıyalım.

Windows'tan donanım izleme olanakları

Bilgisayarınızın içindeki fanların hızları, CPU ve anakart ısısı gibi donanım bilgilerini anakartınızda bulunan bir chip BIOS'a rapor eder. Peki bu bilgilere Windows üzerinden ulaşmanız iyi olmaz mıydı? Tabii ki olurdu. SpeedFan bu amaçla yazılmış bir programcık. Özellikle Overclock yapan kullanıcılar Windows'ta çalışma sırasındaki aktüel fan hızı ve CPU/Anakart ısısı gibi değişkenleri böyle bir yazılımla mutlaka izlemeliler. Bunun dışında SpeedFan, sabitdiskinize ait oldukça derinlemesine bilgiler verebiliyor.

System Mechanic ile tertemiz bir sabitdisk

Uzun süreli bir kullanım sözkonusu olduğunda, ne kadar dikkatli olursanız olun, diskiniz gereksiz dosyalarla dolar. System Mechanic bu noktada devreye girerek sizi önemli bir yükten kurtarıyor (CD Code: Mechanic): Program Files menüsü altındaki seçenekler içinde sabitdisklerinizi tarayarak, .tmp, .bak, .old ya

da sizin belirleyeceğiniz herhangi bir uzantıya sahip dosyaları buluyor. İşe yaramayan bu dosyaları silip diskinizi boşaltmak, size bir fare tıklaması kadar yakın. En güzel yanıysa, sildiğiniz bu dosyaların ne olacağına karar verebilirsiniz. Yani isterseniz başlangıç olarak, dosyalar tamamen silinmek yerine çöp kutusuna

VOLTAJ, FAN HIZI VE SICAKLIK BİLGİLERİ: SpeedFan gibi bir programla bilgisayarınızın kasası içinde neler olup bittiğini öğrenebilirsiniz.

atılıyor. Böylece daha sonra işinize yaraması muhtemel bir dosyayı, o an için kayıpla silmemiş oluyorsunuz. Ya da bu dosyaları çöp kutusu yerine belli bir dizinde saklayabiliyorsunuz. Sisteminizde aynı dosyadan iki adet varsa, program, bunu da seçenekler dahilinde buluyor ve size bildiriyor ve bu iki eş dosyadan birini silerek hem dosya karmaşasını sona erdiriyor hem de diskinizi temizlemiş oluyorsunuz.

System Mechanic'in Files menüsü içindeki bir diğer ilginç seçenek de dosyaları bir daha geri alınamaz şekilde silen Incinerator kutusu. Incinerator tıpkı Windows'un çöp kutusu gibi çalışıyor.

CHIPSETİNİZİ TANIYIN: WCPUID, sadece CPU değil anakartınızın chipseti hakkında da bilgi vermesi açısından kullanışlı bir program.

Sistem Optimizasyonu

Tüm bu ayarlar, seçenekler, pencereler başınızı mı döndürdü? Hepsini uğraşmak zorunda değilsiniz. System Mechanic, Maintenance Wizard seçeneğiyle tüm bu işlemleri sizin yerinize yapıyor, size düşen sadece birkaç kere "Next" tuşuna basmak ve arada temizlik yapılacak diskleri seçmek, hepsi bu.

System Mechanic, Win98/2000/XP uyumlu bir program ve yazık ki freeware değil. Bu kadar becerikli bir programın ücretsiz olması beklenemezdi zaten. 30 günlük deneme süresi içinde tüm fonksiyonlarından yararlanabildiğiniz programın tek bir bilgisayar için fiyatı 59.95\$. Ayrıntılı bilgi için, www.iolo.com'a bakınız.

PowerStrip'le ekran kartınıza doping!

PowerStrip, alanında bir numara diyebileceğimiz bir program (© eCHIP Code PowerStrip). Programla hem OpenGL hem de DirectX altında kendinize ait çözünürlük, ekran tazeleme oranı, renk derinliği gibi kriterleri kapsayan profiller oluşturabilirsiniz. Hatta bu kriterler, grafik işlemcisi çekirdek hızını ve bellek hızını bile kapsayacak kadar spesifik olabilir. PowerStrip, en yeni grafik işlemcilerini destekliyor. Fakat yeni bir grafik işlemcisi çıktığında üretici şirket (www.entehtaiwan.com) hemen güncellenmiş bir beta PowerStrip'i piyasaya sürüyor. PowerStrip, genel olarak baktığımızda, görüntüyle ilgili (ki bu hem monitörü hem de ekran kartını kapsar) her türlü

DONANIMSAL AYARLARA DİREKT MÜDAHALE: Powerstrip'le grafik kartınızı çekirdek ve bellek hızını değiştirmek suretiyle overclock edebilir ya da farklı görüntü ayarlarını içeren değişik profiller oluşturabilirsiniz.

ayarı değiştirip ayrı profiller olarak saklayabilen çok yönlü bir yazılım.

PowerStrip'e oldukça benzeyen bir diğer program olan RivaTuner da grafik kartınıza ait pek çok ayarı değiştirebileceğiniz esnek programlar arasında. (© eCHIP Code RivaTuner)

Grafik kartınızı Overclock ederken küçük adımlarla hareket edin ve overclock işleminin belli riskleri olduğunu unutmayın. Hatta bazı istisnalar hariç grafik kartını overclock etmenin performans üzerinde öyle pek de aman aman bir etki yapmayacağını söylemek mümkün. Sonuçta QuakeIII'te fazladan bir 10 kare/sn ile ayağınız yerden kesilmeyecektir. Gerek PowerStrip gerekse RivaTuner donanımınız hakkında oldukça detaylı bilgiler veren başarılı programlar.

PC monitöründen TV ekranına giden yol

Ekran kartınızı TV'nize bağlamayı denediniz mi? Bir iki püf noktası dışında bu aslında oldukça basit bir işlemdir. Ve özellikle TV'niz büyük ekransa, oturma odanızı bir oyun salonuna çevirebilirsiniz. En çok dikkat etmeniz gereken şey, görüntüyü TV'ye vermeden önce PC monitöründeki masaüstü renk derinliğinin 16 bit çözünürlüğün 640x480, tazele-

me oranının da 60 Hz olması. Tabii 100 Hz bir televizyonunuz varsa, bu 100 Hz de olabilir. Fakat ekran kartı/TV bağlantısı sırasında sıkça görülen bazı şikayetler vardır. PC görüntüsünün TV ekranında tam oturmaması ya da renk ve parlaklık-

TV'DE ZENGİN GÖRÜNTÜ AYARI: TV Tool PC görüntüsünü ekran kartı üzerinden TV'ye aktarırken Dual View de olmak üzere pek çok zengin özellik sunuyor.

taki sorunlar, sık yaşanan problemler arasındadır. Ekran kartları, gerek donanım gerekse sürücü babında TV çıkışı açısından önemli gelişmelere imza attıysa da, TV Tool hala en gözde yardımcı yazılımlar arasında. (© eCHIP Code Tv Tool)

Aslında monitörünüzün 50Hz gibi düşük bir tazeleme hızını desteklemesi durumunda TV Tool ile hem PC monitöründen hem de TV'den aynı anda görüntü alabilirsiniz. Bunun için yapmanız gereken tek şey, Dual View seçeneğini işaretlemek. Öte yandan, eğer monitörünüz 50Hz'i desteklemiyorsa, Dual View denemesi sırasında zarar görebilir.

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

DOWNLOAD HIZINI ÖLÇÜN: System Mechanic, internet hızınızı optimize etmekle kalmıyor aynı zamanda size hız testi için kullanışlı sayılabilecek bir araç da sunuyor.

SİZ YORULMAYIN: System Mechanic, Maintenance Wizard seçeneğiyle sizi yormadan gerekli tüm optimizasyonları yapıyor.

İÇİNDEKİLER

- 87 **Teknoloji:**
TV nasıl PC'ye geliyor?
- 88 **Yıldırım Atölye:**
Slim Line PC kurmak
- 90 **PC Recorder'a Cila:**
Kasayı sıkılaştırmak
- 92 **PC Video Recorder'lar:**
Teknik veriler tablosu

PC Temeli Üzerinde Dijital Video Recorder

Ve Hoşçakal VHS...

Hızlı CPU'lar ve yeni video donanımı, televizyon yayınlarını harika kalitede kaydetme ve video CD'ler üzerine yazma olanağı sunuyor. CHIP, dijital video recorder PC'yi nasıl kendinizin kurabileceğini ve bunun ne kadar mal olacağını, en uygun ürünleri tanıtarak açıklıyor.

Hiç kuşku yok ki, henüz her şey lüks aşamasında: Eğer Slim-Line kasa-da tümüyle yeni bir recorder PC'yi TV masanıza yerleştirmek istiyorsanız, bunun fiyatı 1.000 dolar civarında seyrediyor. 300 dolara bile alınabilecek bir S-VHS video recorder ile karşılaştırıldığında, bu tutar bir hayli yüksek. Ancak bunun karşılığında bir de DVD'ler, MP3'ler, Video-CD'ler, DivX dosyaları için bir player, bir Settop-Box, bir video server vs. vs. elde ediyorsunuz. Karşılaştırma için yeni DVD-recorder'lardan biri kıstas alındığında, gerekçeler daha da iyi anlaşılıyor: Bunlar 500 dolar daha pahalı ve sürpriz bir biçimde kayıt kaliteleri

hiç de daha iyi değil. O zaman beklemek niye? DVD karşısındaki tek dezavantaj ise şu: Komple bir filmi arşivlemek için iki ya da üç boş CD gerekiyor, ama hakiki film sever, tam da bu nedenle, (henüz) DVD üzerinde bulunmayan güzel, eski filmlerin koleksiyonunu yapabildiği için, bu durumu centilmenlikle karşılıyor.

Hangi bileşenler ve araçlarla konforlu, kesintisiz ve güvenli dijital kayıt yapabileceğinizi CHIP size aşağıda gösteriyor: Bunlar Hi-Fi formatında küçük kasadan başlıyor, doğru CPU üzerinden gerekli video donanımına kadar uzanıyor. Tabii ki size, ne kadarlık bir yatırımla ne kadar kalite elde edebileceğinizi, mevcut bilgisaya-

Dijital Video Recorder: PC nelere kadir?

- Kalite itibarıyla S-VHS ile karşılaştırılabilir kablo ya da uydu TV'nin sabit-disk üzerine kaydedilmesi
- Uzaktan kumanda üzerinden TV ve recorder işlevlerinin yönetilmesi
- Timer yönetimli kayıt
- Timeshift işlevi
- Reklam aralarının kaldırılması
- VCD, S-VCD, DVD, DivX ve MP3 Sound oynatılması
- VCD ve S-VCD yazılması
- Televizyona PAL olarak çıkış

PC Video Recorder

rın donanımını nasıl değiştirebileceğinizi de açıklıyoruz.

Yeri gelmişken belirtelim: Derginin yayına hazırlanma aşamasının bitimine çok az kala, TV kartı artı recorder (kayıt) yazılımından ibaret, ilk bakışta en hesaplı görünen, çözümü çalıştırma olanağına kavuştuk.

✓ Daha güzel kasa: Küçük ve kompakt

Mükemmel bir digi-recorder, dış görünüş itibarıyla da zevkinizi incitmeksizin, TV rafında yer alabilmeli. Bu yüzden görünüm olarak ağ PC'leri için sunulan Book-size PC'ler ya da Barebone'lar uygun. Bunlar, birçok temel bileşeni onboard olarak teslimata dahil eden, özel olarak uyumlandırılmış anakartlar içeriyor. Kompakt yapı tarzı bunları bir Hi-Fi bileşeninin dizaynına yaklaştırıyor, ama genişletmeler için az serbest alan bırakıyor.

MSI MS-6215: Anakart üreticisi MSI 30 (genişlik) x 30 (derinlik) x 8 cm (yükseklik) formatında bir kompakt kasa serisi sunuyor. Testlerimiz için, Intel 815e ve Intel Celeron için bir soket sahibi MS-6215 tipinin sürüm 5'ini ve yeni Tualatin işlemcileri kullandık. Özel olan TV Out (Video, S-Video) çıkışlı grafikten başlayıp ses, USB, ağ ve firewire'a kadar uzanan tüm çevre yapıtaşlarının hemen hemen 300 dolarlık fiyata zaten dahil olması. Kasa, güç kaynağı ve CPU için üç soğutucunun kabul edilebilir derecede, ancak bir CD player'da olduğu kadar değil, sessiz olması sevindirici. Yüksek paket yoğunluğuna rağmen, test sistemimiz hiçbir zaman aşırı ısınmadı. Biraz hileyle (88'deki atölyeye bkz.) MSP'nin iki PCI kartı, bir yazıcı (recorder) ve bir sabitdisk için yer sunuyor (www.computeruniverse.net).

Shuttle Spacewalker FV24: Aynı şekilde anakart, güç kaynağı (150 watt), soğutucu ve kablo setleriyle donanmış olan, 19x17x27 cm. formatındaki bu alüminyum kasa, Mini-Hi-Fi kasanın yanına ideal bir biçimde uyuyor. Ancak, VIA-PL133 chipsetli anakart üzerindeki alüminyum küp içinde, yalnızca tek bir PCI kartı yer buluyor. Bin bir çabayla buraya en uzun video kartını -Hauppauge WinTV-PVR- yerleştirmek olanaklı oluyor. Yapıyı kurduktan sonra, güç ve ses kablolarını hava akımını engellemeyecek şekilde düzenle-

ALÜMİNYUM KÜP: Shuttle, PC dizaynının sık da olabileceğini gösteriyor.

mek gerekiyor.

Shuttle, kasa ve CPU soğutucuların gürültüsüyle ilgili olarak, paylanmış ve çoktan yardım sözü vermiş bulunuyor. Biz yeri geldiğinde kasa soğutucuyu başka bir modelle değiştirdik ve CPU fanını bir öndirenç ile kısıttık. Bunlara rağmen, üretici şimdiden Pentium 4 ve AMD Athlon XP için yeni modeller duyurmuş bulunuyor. Gümüş rengindeki cephe kapağıyla, bir DVD sürücü de yaklaşık 300 dolardan başlayan fiyatlarla teslim edilebiliyor.

✓ İşlemci: Bir GHz'in altında hiçbir şey işlemiyor

Farklı TV kartlarıyla ve bunların kayıt yazılımıyla yapılan testler, bir şeyi belirgin bir biçimde gözler önüne seriyor: Kesintisiz S-VCD kalitesinde (format: 480x576 piksel MPEG 2, saniyede 25 frame) kayıt

ve oynatma için, asgari 1 GHz'lik bir Celeron gerekiyor. Bu üzerlerine bir MPEG chip'i lehimlenmiş video kartları için geçerli. Çifte hızda ileri sarma, Timeshift ya da tümüyle 3 PAL çözünürlüğünde (DVD kalitesinde MPEG 2) kayıt gibi tüm işlemlerden yararlanmak isteyenler, en azından 1,2 GHz'lik bir Pentium III (yaklaşık 200 dolar) sahibi olmak zorunda.

Burada USB yoluyla zaten frenlenen ve 500 MHz'lik CPU saat frekansı ile memnun olan Pinnacle'ın Bungee'si gibi harici çözümler bir istisna oluşturuyor.

✓ Sabitdisk: Çok yer ve az gürültü

Videolar bilgisayara aktarılacaksa eğer, devasa disk alanına ihtiyaç olduğu düşünülebilir. Oysa durum hiç de o kadar iç karartıcı değil, çünkü kural olarak şu geçerli: Bir saatlik MPEG 1 (VCD) 500 MByte'ın biraz üzerinde, 2/3-MPEG 2'de bir saat (S-VCD) yaklaşık 1 GByte yer tutuyor. Çok sessiz bir Maxtor VL40 32049H2 (yaklaşık 80 dolar) tarafından sunulan, sınırlı 20 GB ile bile pratikte oldukça fazla şey elde edebilirsiniz: Bunun üzerine rahatlıkla beş film sığıyor, ondan sonra da zaten filmi ham ortamlara yazmak zorundasınız, aksi takdirde kontrolü kaybedebilirsiniz. En iyi DVD kalitesinde kayıt yapmak isteyenler, daha büyük (60 GByte), ama 120 dolar ile bariz bir biçimde daha pahalı olan Maxtor 80 96147H6'yı edinmeli.

ANALOG VE DİJİTAL TV

» TV yayını PC'ye nasıl aktarılıyor?

ANTEN VE KABLO TV: Analog TV, anten bağlantısı ve kablo bağlantısı içte sinyal, dışta manyetik koruyucu olmak üzere aynı, basit koaksiyal fişi kullanıyor.

DİJİTAL-TV: Uydu TV için anten bağlantısı da koaksiyal, çifte korumalı ve vidalanmış. Bu, GHz alanındaki taşıyıcı sinyalin belirgin bir biçimde daha yüksek frekansı

nedeniyle gerekli. Ayrıca aynı fiş üzerinden uydu çanağının LNB'si de (Low Noise Blocker) 12 volt işletim gerilimi ile besleniyor.

DİJİTAL KABLO AĞI: Kablo ağı için Siemens PCI DVB kablo gibi analog bir genişletmeyle her iki yayın normunun bile işletilebildiği özel tuner kartlar bulunuyor.

BAĞLANTI: Anten ya da kablo TV fişle takılıyor (solda), uydu bağlantıları vidalanıyor (sağda).

✓ **Sürücü: Yalnızca yazıcı mı, yoksa DVD sürücü de mi?**

Tavizkar olmayanlar, Philips ürünü DV-DRW208 gibi yaklaşık 750 dolarlık bir DVD yazıcıyı, Slim-Line kasaya yerleştiriyor ve böylelikle TV dizilerini bir disk üzerine kaydediyorlar. Hesabını bilenler, yaklaşık 200 dolarlık Ricoh MP9200A-DP gibi bir DVD-Player/CD yazıcı Com-

bo mu ya da S-VCD'lerin kaydedilmesi ve oynatılması için yeterli olan bir 16 hızlı yazıcı mı (Ricoch MP7163A, 90 dolar) kullanıp kullanmamayı düşünüyor.

✓ **TV donanımı: Yalnızca uzmanlar iyi iş görüyor**

PC'de TV yayını alma ve video depolama için, ilkel olarak iki olanak mevcut: Ya

stereo sesli ve kayıt yazılımlı bir TV kartı ya da MPEG donanım destekli (dahili PCI kartı olarak ya da harici USB üzerinden) bir recorder özel modülü. Burada TV kartı/software recorder'dan ibaret olan ucuz (her ikisi bir arada 150 doların altında) çözümü tavsiye etmek isterdik. Ancak, sonsuz kurulum afetlerinden sonra, bizde genel itibarıyla yaklaşık ola-

YILDIRIM ATÖLYE: MSI MS-6215

» **Yassı, küçük, sessiz: Slim-Line kasada video recorder PC**

Eğer şimdiden, PC temeline dayanarak kurulmuş dijital bir video recorder'ın avantajlarının hazzına varmak istiyorsanız, monoton bej renge hantal bir tower kasayı televizyonun yanına koymamalısınız.

87'de tanıtılan (başlangıçta network PC'leri için düşünülmüş olan) MSI kompakt kasa örneğinde, TV rafındaki teknolojiye de uyum sağlayan şık bir bilgisayarıcı na-

sıl oluşturacağınızı gösteriyoruz.

Doğal olarak Slim-PC içindeki yer çok sınırlı, bileşenlerin gerektirdiğine ve yapı biçimine göre bir karara varmanız gerekiyor: Örneğin diski doğrudan arkasına takmak için sadece ucuz TV kartları (bu kartlar daha düşük bir görüntü kalitesine sahipler) yeterince kısalar. Floppy sürücü için de kısa bir kart zorunlu.

Daha uzun TV video kartlarında ise görüntü kalitesi üst düzeyde, ancak burada floppy dışarıda kalıyor. Ek olarak DVD'ler izlemek istiyorsanız, daha pahalı bir DVD yazıcı kombo sürücü gündeme geliyor, çünkü yalnızca bir sürücü için yer bulunuyor. Mini kasanın montajında ortaya çıkan engelleri bu yıldırım atölye ortadan kaldırıyor.

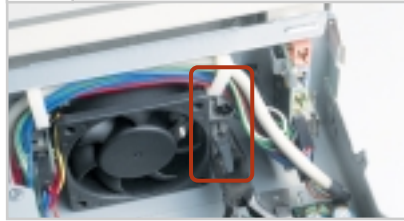
1 Sabitdisk kafesini sökmek

Kasanın kapağı açıldıktan sonra, takılacak kartlar için daha fazla yer elde etmek için diskin çerçevesini sökün.

Bunun için güvenlik vidasını sökün, çerçeveyi önce kendinize doğru yassı bir biçimde ve sonra da yukarıya doğru eğri bir biçimde çekin.

2 Ön paneli çıkarmak

Ön panel deliklere (yuvalara) erişimi bloke ediyor, çıkarılmak zorunda: Önce kerti yaylarına sağda, solda ve yukarıda dışarıya ve öne doğru bastırın. Bundan sonra bir kerpeten ile soğutucunun sağ yanındaki yuvarlak kertiği sıkıştırın ve kapağı güçlü bir biçimde öne doğru çekin.

3 Sabitdiski yerleştirmek

Yerden tasarruf etmek için, sabitdisk floppy yuvasına yerleştiriliyor: Diski avucunuzun üzerine koyun, sürücü yuvasının içinden geçirin ve sonra yukarıya doğru bastırın. Montaj deliklerini ayarlayın, önce tek bir vida ile sabitleştirin ve sonra tümüyle sabit bir biçimde vidalayın.

4 CPU ve fan montajı

Önce CPU'yu sokete oturtun ve biraz ısı iletici yapıştırıcı sürün. Sonra soğutucuyu tek yanlı olarak askıya alın ve hafifçe tutturma tuşuna basın. Hafifçe ileri-geri sarsmak suretiyle kremi dağıtın ve (çok önemli!) yassı bir yerleşim sağlayın. Ancak bundan sonra yayları tutturun.

5 Sürücüyü bağlamak

Yazıcıyı dikkatlice yuvarın içine itin, darlık yüzünden model etiketi sabitdiskin alt tarafında asılı kalabilir.

Önce tüm kabloları takın, sonra iki dış vidayı oturtabilene kadar yazıcıyı bastırmayı sürdürün. İç vidaları takmak zorunda değilsiniz.

6 TV kartını takmak

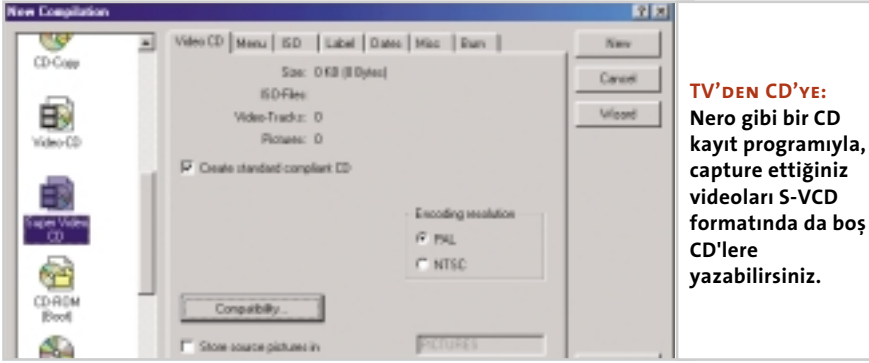
Şimdi PCI slotlara daha uzun kartlar da uyacaktır. Daha iyi soğutma sağlamak için üst slotu kullanın. Eğer iki kart takmak istiyorsanız, 3 cm'den daha yüksek olduğunda üste takılanların muhtemelen ilk RAM yuvasındaki bellek modülü ile çakışabileceğini unutmayın.

PC Video Recorder

rak istenen sonuçları sağlayan yegane ürünler, Windows XP altında en yeni WDM sürücülerıyla çalışan PowerVCR2 ve Hauppauge WinTV oldu. Bunların MPEG2 kalitesi VHS sınıfında seyrediyor, ancak bir 1,8 GHz'lik bir Pentium 4, görüntü ve sesin tatminkar bir biçimde birlikte çalışmasını sağlıyor. Bu bağlamda WDM sürücü sorunlarının bariz bir biçimde hala çözülmemiş olduğu göze çar-

kart, TV program seçimini otomatikman bir internet adresinden indiriyor, ve uzaktan kumanda bilgisayarın komple kullanımı için yeterli oluyor. Celeron 1 GHz ve DirectX 8.1'den itibaren tv4me istenildiği gibi SVCD videolar üretiyor. Çok hareketli sahnelerde hemen hemen hiçbir artifact belirmiyor, görüntü tam olarak orijinal TV'de olduğu kadar iyi değil, ama yeni bir S-VHS kaydından üs-

komple çözüm. Hardware MPEG Encoder, VHS görüntü kalitesine hemen hemen ulaşıyor, ama buna karşılık başka sorunları çözüyor: Bilgisayarın CPU performansı 500 MHz'e kadar geri gidebiliyor. Veri akışları USB üzerinden cereyan ediyor, TV yayını alma ve gerçek zamanlı encoding box tarafından hallediliyor. Hatta timeshift bile çalışıyor. Paketle birlikte format dönüştürücü T-Rex ve yazıcı yazılımı olarak Nero geliyor (yaklaşık 350 dolar).

TV'DEN CD'YE:
Nero gibi bir CD kayıt programıyla, capture ettiğiniz videoları S-VCD formatında da boş CD'lere yazabilirsiniz.

uyor; öyle ki, öncelikle PC terfisi yapanlar için bu cazip yaklaşımı kapsam dışında bırakmak zorunda kalıyoruz. CPU'ya fazla yük bindirmeyen, size aşağıda tanıtaçağımız, MPEG chip'li kayıt uzmanları bariz bir biçimde daha fazla işe yarıyor.

Fast-Dazzle tv4me: Kullanımdaki birkaç kusur dışında bu kart, ideal bir dijital recorder'a oldukça yaklaşıyor. Beş metre uzunluğundaki tek bir scart kablo üzerinden doğrudan televizyona bağlanıyor, ekran kartı üzerinde bir TV çıkışına gerek kalmıyor, yani temiz PAL sinyali garanti. Program seçimi ve recorder'ın temel işlevleri, kartın TV görüntüsüne yansıttığı menü üzerinden cereyan ediyor, kurulum ve konfigürasyondan sonra PC monitörü gereksizleşiyor. En iyisi bilgisayarın internete bağlı olması, o zaman

tün, tabii anten sinyalinin parazitli olması önkoşuluyla. Görece uzun filmleri, yazılım, otomatikman ayarlanabilir büyüklükte, Nero ile hemen yazılabilen MPEG dosyalarına ayırıyor. Scheduler bilgisayarı ACPI yoluyla uyandırabiliyor ve yeniden uyumaya gönderebiliyor. Kısacası: 300 dolar karşılığında kullanışlı.

Hauppauge WinTV-PVR: WinTV-PVR: Rakip Hauppauge de aynı şekilde MPEG chip'li, konsept itibarıyla PC'ye daha güçlü bir biçimde dayanan bir kartı koz olarak elinde hazır bulunduruyor: Görüntü çıkışı ekran kartı üzerinden çalışıyor. Paket MPEG 1 verileri üreten yazılım içeriyor, S-VCD kalitesine homepage'deki ücretsiz ek araçlarla ulaşılabilir. Araçlar kurulduğunda, kullanıcı tüm format özelliklerini kendisi belirleyebilir. Kayıt MPEG 2 olarak gerçekleşiyor. Hauppauge çözümü böylelikle benzer bir biçimde, video profesyonelleri için daha fazla olanak sunan iyi görüntü kalitesi getiriyor, ama daha fazla zahmet ve daha fazla bilgi gerektiriyor. MPEG editörüne film montajı ya da reklam aralarının kaldırılması olanağı tanıyor. Ancak 2 GByte'dan daha büyük uzun filmlerde, dosyayı önce daha küçük parçalara ayırmak için TMPGenc gibi araçlarla müdahalede bulunmak zorunlu (yaklaşık 280 dolar).

Pinnacle Bungee: Pinnacle ürünü Bungee modülü, USB-Port'una bağlantı için bir

ATI All in Wonder Radeon 8500 DV: Yeni bir VGA kartının satın alınması zaten gündemdeyse ve oyunlar alanında da güncel duruma uyum sağlamak istiyorsanız, o zaman ATI-Multiboard gündeme geliyor. Yazılımı sayesinde kart, uzaktan kumanda da dahil olmak üzere ihtiyacınız olabilecek hemen her şeye sahip. İnternet üzerinden ATI'nin destek sayfalarından edinebileceğiniz ek bir program

PC RECORDER'I CİLALAMAK

» Masaüstü kasayı şık bir hale getirmek

KARALANMIŞ: Standart parçalardan ibaret PC video recorder için püskürtmeli boyayla Hi-Fi siyahlığında bir masaüstü kasa oluşturuyorsunuz.

PC-Recorder'ını ölçüye göre oluşturmak ve zaten varolan bileşenlerden olabildiğince fazlasını kullanmak istiyorsanız, boyut itibarıyla yaklaşık olarak klasik Hi-Fi bileşenlerine uyan, ama önce doğru "cila" edinmek zorunda olan masaüstü kasalara el atabilirsiniz. Burada bir sürgünün sürücü yuvasını örten bir kasa ideal. Plastik cephe için su temeline dayanan acryl ve metal parçalar için sentetik reçine içeren iki sprej kutusuyla kasaya uygun görünümü kazandırabilirsiniz. Çoğu cephe kapakları, yalnızca az sayıdaki noktada tutturulmuştur ve kolaylıkla çıkarılabilirler. En iyisi metal kasayı 400'lük zımpara kağıdıyla hafifçe zımparalamak, sonra da iki adımda cilalamaktır. Daha iyi hava akımı sağlamak için arka tarafta varolan tenekte zımbaları kırıp çıkartmalısınız.

VIDEO KAYDI: Analog yayınların kaydedilmesini sağlayan en başarılı programlardan biri Power VCR2.

PC Video Recorder

ile ATI tüm gerekli formatları tanıyor. Görüntü kalitesi ve konfor Dazzle tv4me'nin gerisinde kalmıyor, ama en azından bir 1,4 GHz'lık bir işlemci gerekli, çünkü ATI on-board olarak hiçbir MPEG donanımı sunmuyor. Bir AGP slota ihtiyaç duyduğu için, kart Slim-Line kasalar için uygun değil.

Fujitsu Siemens DVB-S/C: Dijital uydu televizyonu için DVB kartlar denilen TV kartları özel bir durum teşkil ediyor. Bunlar arasında tümünün yapısı birbirine benzeyen Siemens Sat DVB C, Hauppauge WinTV DVB, TechniSat SkyStar 1 ve Galaxis Plug-in S bulunuyor. Bunlar zaten MPEG-2 benzeri formatta gelen dijital TV sinyali yalnızca PC için dönüştürüyor ve bunun için süper hızlı bir CPU'ya gerek

duymuyor. Bu "arayüzler" olanaklarını, veri akışını MPEG 2'ye dönüştürecek şekilde hesaplayan ve CD'ye uygun porsiyonlara ayıran Odsoft kökenli WinDV live yazılımıyla gerçekleştiriyor. S-VCD için dosyalar transkodlamaya tabi tutulmak zorunda: Zaman kaymalı kaydın prog-

ramlanması EPG (Elektronik Program Yöneticisi) üzerinden çalışıyor, hatta eğer ses kartı söz konusu işleve hakimse, ses Dolby Digital AC3 olarak çıkıyor. Videopack5 ile dönüştürülmüş veri akışları S-VCD'de ayrıntılarla göz alıyor ve VCD formatında da hala VHS kalitesine ulaşıyor.

SONUÇ: Slim-Line kasa sayesinde Digi-Recorder mükemmel bir hal alıyor. Zaten dijital TV yayını alabilenler bundan yararlanmalı, ötekiler içinse, öncelikle tv4me iyi iş görüyor. Ama reklamın kaldırılması vs. için ek araçlar gerekiyor. Recorder kullanımı yoğunsa, işletim sistemi olarak Windows XP tavsiye edilebilir, çünkü XP artık 2 GByte'lık dosya sınırlamasına sahip değil.

GB - MB / Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

TV DONANIMLARI: TEKNİK VERİLER

Ürün	Fast-Dazzle tv4me	Hauppauge WinTV-PVR	Pinnacle Bungee	ATI All in Wonder Radeon 8500 DV	Fujitsu Siemens DVB-S
Fiyatı (yaklaşık)	310 Euro	280 Euro	350 Euro	500 Euro	204 Euro
Bilgi için (www.)	fast-dazzle.com	hauppauge.com	pinnacle.com	ati.com	fujitsu-siemens.com
Teknik Bilgiler					
Arabirim	PCI	PCI	USB	AGP	PCI
Girişler					
Anten	analog	analog	analog	analog	dijital uydu
S-Video/Video	•/• Scart	•/•	•/•	•/•	—
Audio Stereo	•	•	•	•	—
Çıkışlar					
S-Video/Video	•/• Scart	•/•	•/•	•/•	Video
Audio Stereo	•	•	•	•	•
Uzaktan kumanda	•	•	•	•	—
Timeshift	•	•	•	•	• (ek yazılımlar)
Değerlendirme					
TV görüntüsüyle S-VCD kalitesi karşılaştırması	Dijital TV orijinaliyle aynı kalite. Ayrıntılarda Philips DVD Recorder'dan daha iyi.	Görüntü dijital TV kalitesine yaklaşıyor. S-VCD'nin yazılar ve logolarla problemi yok.	Sinema filmleri için görüntü kalitesi yeterli. Yazılar ve logolar aynı şekilde bozuluyor.	Mümkün olan en iyi görüntü kalitesi daha ziyade PC sisteminin performansına bağlı.	Görüntü kalitesi oldukça iyi. Dönüştürme için ek araçlara ihtiyaç var.
Özellikler	Tek bir arayüz altında tüm fonksiyonlar birleştirilmiş. Programlama için kayıt listesi internete erişilebilir. Filmler VCD ve S-VCD formatında doğrudan Nero ile yazılabilir.	Tipik bir PC çözümü. MPEG2 donanım çözücüsü sayesinde yüksek sistem gereksinimleri zorunlu değil. Program yönetimli kayıt mümkün, ancak uzun filmleri arşivlemeden önce manuel olarak doğru uzunluklara ayırmak gerekiyor.	Bungee harici bir USB çözümü. Paketle birlikte T-Rex ve Nero gibi programlar geliyor, böylece filmleri VCD ve SVCD formatlarına dönüştürebiliyor ve CD'ye yazabiliyorsunuz. Program yönetimli kayıt mümkün.	AGP yuvası olanlar grafik, TV tuner ve firewire'a tek bir kart üzerinde sahip olabilirler. Mediacenter tüm fonksiyonları birleştiriyor. Web'den codec geliştirmesiyle yaygın tüm video formatlarında kayıt yapılabilir.	Uydu bağlantısı olanlar DVB çözümlerinden faydalanabilirler. Bunları konforlu bir şekilde işletilebilmek için Odsoft'un WinDVD live yazılımına ihtiyaç var. En iyi kayıt MPEG2 formatında gerçekleşiyor.

• = evet — = hayır

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

DONANIM GÜNÜĞÜ

CeBIT'ten Teknoloji Rüzgarı

Bilgisayar dünyasının kalbi 1 hafta boyunca Almanya'nın Hannover kentinde attı. Önde gelen donanım üreticilerinin yeni ürünlerini sergilemek için birbirleriyle yarıştığı dünyanın en büyük bilgisayar fuarı olan CeBIT'i sizin için izledim.

13 Mart 2002: ATI'nın anakart chipsetleri

ATI epeydir sözü edilen anakart chipsetlerini nihayet CeBIT 2002'de resmi olarak duyurdu. Fuarın ilk günü gerçekleşen basın toplantısında şirket, IGP (Integrated Graphics Processor) adı verilen kuzey köprüsünün AMD için IGP 320 ve IGP 320M (Mobil), Intel içinse IGP 330, IGP 340 ve IGP 340M (Mobil) olmak üzere 5 ayrı versiyonun tanıtımını yaptı.

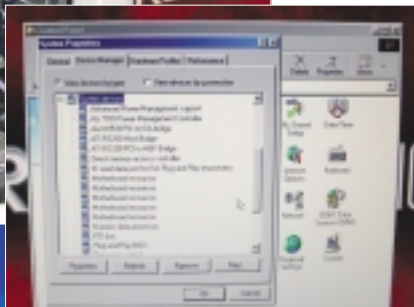
IGP serisindeki entegre görüntü birimi, temel olarak Radeon 7000 çekirdeğine sahip. Dolayısıyla ATI'nın Pixel Tapestry, Hyper Z ve Hydravision gibi görüntü teknolojilerini destekliyor, ayrıca 8'den 128MB'a kadar sistem belleğini grafik belleği olarak ayırmak mümkün.

AGP 4x ve 266MB/sn'lik kuzey/güney köprüsü arası veri aktarım hızı chipsetin yenilik çağrıştırmayan özellikleri ara-

sında. Basın toplantısını gerçekleştiren Rajesh Shakkarwar'e kuzey/güney köprüsü arasındaki 266MB/sn'lik veri aktarım hızının performans darboğazı yaratabileceğini, zaten nVidia ve SiS'in mevcut chipsetlerinde sırf bu yüzden daha yüksek veri aktarım hızları sunduğunu söylediğimde bana kullanıcıların firewire bir aygıt kullanmadığı sürece bu tür bir performans sorunu yaşamayacağını söylemesi pek tatminkar gelmedi açıkçası. Öte yandan henüz chipsetin genel performansı hakkında yorum yapmak için erken.

ATI, belki de nVidia'nın nForce ile AMD pazarında zaten aktif olduğu düşüncesiyle, basın toplantısında daha çok Intel P4 destekli chipsetlerinin tanıtımına ağırlık vermişti. Zira bildiğiniz gibi nVidia'nın masaüstü PC'ler için Intel'le şu an için ATI'nın aksine böyle bir lisans anlaşması yok. İlginç bir nokta da, belli ki şirket chipsetlerin henüz sadece kuzey köprüsünü tamamen bitirmiş. Çünkü standda bulunan bilgisayarda güney köprüsü olarak ALİ chip'i kullanılmıştı. Yani güney köprüsü henüz mühendislik örneği olarak bile hazır değil. ATI'nın tasarladığı güney köprüsü chip'lerinin (IXP: Integrated Communications Processor) önümüzdeki yaz piyasaya sürüleceği belirtildi.

ATI, güney köprüsü olarak, anakart üreticilerine farklı seçenekler sunuyor. Üreticiler, isterlerse ATI'nın tasarımı

ATI de artık chipset işinde

ATI, CeBIT 2002'de duyurduğu chipsetleriyle hem masaüstü hem de taşınabilir bilgisayar pazarında başarılı olmak istiyor.

olan IXP 200 ya da 250'yi isterlerse ALI ya da bir başka chipset üreticisine ait pin uyumluluğuna sahip farklı bir güney köprüsünü kullanabilecekler.

Gerek IXP 200 gerekse IXP 250, hem masaüstü hem de dizüstü bilgisayarlarda kullanılabilecek kadar az güç tüketen esnek chip'ler. 6 adet USB 2.0 port, ATA100 ve 6 kanal dijital surround ses ve network (3COM) desteği IXP ailesinin genel özellikleri arasında.

Görünen o ki, ATI her zamanki gibi, yine nVidia'nın enesinde. Fakat nForce'un henüz sadece AMD platformuna hitap ettiği düşünülürse, ATI'nın bu sefer nVidia'dan bir adım önde olduğunu söyleyebiliriz. Zira hem AMD hem de Intel işlemcileri için ATI chipsetli bir anakart bulmak mümkün olabilecek. Diğer yandan IGP 320 ve 320M'in Mayıs'ta seri üretimine geçilebilecekken diğer IGP ve IXP chip'lerinin ancak yaz aylarında anakart üreticilerine dağıtılabilecek olması ATI'nın biraz geç kaldığını gösteriyor. ATI'nın avantajları da yok değil. Özellikle IGP chip'lerinin güney köprüsü konusunda bu kadar esnek olmasının anakart üreticilerinin hoşuna gideceği dikkate alınırsa yakın zaman içinde chipset

Intel'le toplantı

CeBIT 2002'de Intel'den Herbert Bayer (Satış Kanalı Yöneticisi) ve Peter Hayward (Intel İletişim Grubu Ürün Sorumlusu) ile, şirketin en yeni kablosuz network ürünleri hakkında konuştum.

arenasında işlerin karışacağını öngörebiliriz. Şirket şimdiden Gigabyte ve FIC gibi önemli anakart üreticileriyle üretim için lisans anlaşması yapmış bile.

Fakat yeni ATI chipsetlerinin (aralarında ufak sayılabilecek farklılıklar var), genel özellikleri itibarıyla pek çok açıdan beklentilerimin altında kaldığını belirtmeden geçemeyeceğim.

14 Mart 2002: Intel'den wireless atakları

Durmadan kablolardan kurtulacağız diyoruz, ama pratikte hala kablolarla çevrili durumdayız. Intel standında Herbert Bayer ve Peter Hayward ile konuşurken, sık sık bu durum aklıma geldi. Öte yandan telsiz yönetmeliğindeki bazı yasal engellemeler de pek çok kablosuz sistemin, ülkemizde satılmasını imkansız hale getiriyor. Biz yönetmeliklerle uğraşırken, başta Intel olmak üzere pek çok üretici, gerçekten de başarılı kablosuz ürünlere imza atıyor.

Herbert Bayer'ın kablosuz network konusunda sunduğu çözümleri görünce, etkilenmedim dersem yalan olur. Intel bu konuda ciddi bir vizyona sahip. Şirketin hem kurumsal hem de ev kullanıcıları için farklı BlueTooth versiyonları kullanan dahili, harici ve mobil olmak üzere pek çok donanım çözümü mevcut. BlueTooth'un yavaş da olsa yaygınlaşmaya başladığını ve pratiğe geçtiğini görmek güzel.

15 Mart 2002: VIA'dan Konsol/PC melezi bilgisayarlar

Bilgisayarlar, Set-Top-Box denilen X-Box benzeri cihazlara gittikçe daha fazla benzerken, Set-Top-Box'lar da artan özellikleri ve gelişmiş yapılarıyla kendilerini geliştirerek, trendi yeni bir PC konseptine doğru yönlendiriyor. Kullanıcıları tam donanımlı bir PC'nin özelliklerinden ödün vermek istemedikleri için suçlayamayız. Öte yandan bu tam donanımlı PC'nin bir oyun konsolu kadar kolay kullanıma sahip olması da kuşkusuz "ideal PC" konseptine çok uygun. Kullanım amacı ne olursa olsun PC'lerin neredeyse tıpkı televizyon ya da buzdolabı gibi evlerimizin vazgeçilmez öğelerinden biri haline geldiğini kim yadsıyabilir? Bu aşamada üreticilerin daha yaygın bir kulla-

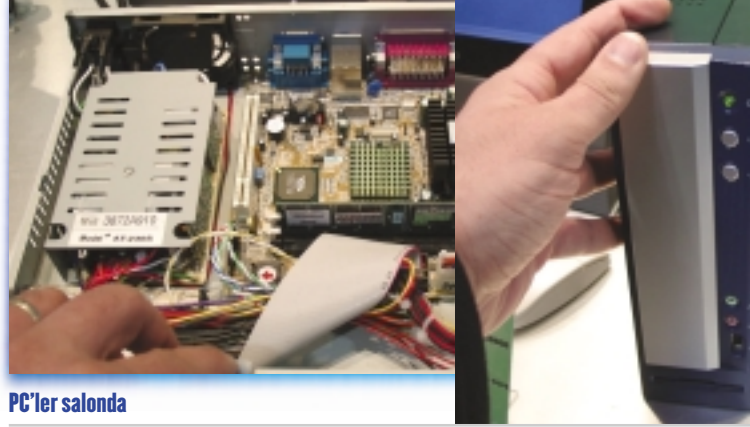

Yeni çağın PC'si

Yeni çağın PC'si: VIA'nın tasarımı olan bu mini anakartta, ses, görüntü, CPU (933MHz C3) ve ethernet gibi bir PC'de bulunması gereken her türlü donanım mevcut.

nım için bir TV ya da buzdolabı kadar kolay kullanılabilen PC'ler tasarlamaya çalışması gayet mantıklı.

Bu noktada devreye giren VIA yeni chipset/anakart tasarımlarıyla ilgi çekiyor. Amacı PC'leri oturma odalarına sokmak olan şirketin son üretimi olan anakart, neredeyse iki avuçiçi büyüklüğünde. Boyutlarına bakıp da bu anakartı küçümsemeyin. Karşınızda 6 kanal ses, DVD destekli görüntü, direkt TV bağlantısı için S Video ve kompozit çıkış ve ethernet donanımına sahip aslında dev gibi bir anakart duruyor. Üstelik hepsi bu kadar da değil. Anakartın CPU'su üzerinde! Evet, yanlış duymadınız! Bahsettiğim anakartın CPU'su üzerinde... VIA C3 933 ve 800 MHz işlemcili olabilen bu ana-

PC'ler salonda

VIA'nın yeni anakart tasarımı sayesinde, kısa bir süre içinde, uygun fiyatlı, az yer kaplayan, sessiz ve ısınmayan fakat çok amaçlı PC'leri oturma odalarımızda görebileceğiz.

kartların fiyatı ise 90 doların altında. İnanılmaz değil mi? Ko-nuştuğum VIA yetkililerinden Michal Lisiecki, VIA'nın bu yeni özel chipsetini taşıyan mini anakartların (Mini ITX yapısı olarak geçiyor), farklı üreticiler tarafından piyasaya sürülme-ye başladığını belirtti.

16 Mart 2002: NVidia bu sefer sessiz

Sürekli yeni duyurular yapmasına alıştığımız nVidia, CeBIT 2002'de nispeten çok aktif değildi. NVidia standında sadece 2 öge çok dikkat çekiyordu: XBox ve GeForce4 Ti serisi grafik işlemciler... Şirket XBox'u biraz da övünerek ziyaretçilere tanıtırken, GF4 Ti işlemcileri sayesinde gerçek zamanlı gösterimde elde edilebilecek detay seviyesi konusunda fikir vermesi için göze hoş gelen örnek demolar gösteriyordu. Bu demolar sırasında CPU kullanımı da yine gerçek zamanlı olarak görülebiliyordu. Dolayısıyla GF4 Ti işlemcilerinin karmaşık ve yoğun detaylı grafik hesaplamaları bile, büyük ölçüde CPU yerine kendi üzerinde gerçekleştirdiğini söyleyebilirim. GeForce4 Ti serisinin en üst modeli olan GF4 4600Ti, 10.4GB/sn'lik bir bellek bant genişliği sunarken, saniyede 136 milyon üçgen çizebiliyor. GF4 4400 Ti ise 8.8GB/sn'lik bant genişliğine sahip ve saniyede çizbildiği üçgen sayısı 125 milyon.

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

GF4 Ti ile yüksek detay

Yeni GeForce4 Ti işlemcileriyle en karmaşık grafiksel hesaplamalar bile CPU'dan neredeyse bağımsız olarak gerçekleştiriyor.

NİSAN 2002 CHIP TOP 10

En İyi Donanımlar

Donanım piyasasına güncel bir bakış! Burada yer alan ürünler, CHIP Test Merkezi tarafından bu ayki ve daha önceki sayılarda yer alan testlerle değerlendirilip sıralamaya konmuştur. Yeni bir donanım almaya karar verdiğinizde TOP 10 tabloları size rehberlik edecektir.

CHIP donanım ürünlerinin en iyilerini yayınlamaya devam ediyor. Her sene yaklaşık olarak 1000 tane ürün Test Merkezimize gelerek incelemeye alınıyor. Burada donanım editörlerimiz her bir ürünü test prosedürlerine sadık kalarak en ince ayrıntılarına kadar test ediyorlar. Böylece sizinle paylaşabileceğimiz çok büyük bir donanım veritabanı oluşuyor.

12 kategorilik TOP 10 tablolarımızda test edilen donanımlarla ilgili her türlü bilgiye rahatlıkla ulaşabilirsiniz. Hatta

aydan aya eklenen yeni ürünleri güncel fiyatları ile bu listede bulabilmek de mümkün. Fakat yine de satın alma aşamasında, CHIP CD'sinde yer alan CHIP TOP 10 bölümündeki irtibat telefonunu arayarak fiyat alırsanız, herhangi bir sürprizle karşılaşmamış olursunuz. Kategorilere ayırdığımız ürünlerin her biri ayrı bir tabloda bulunuyor. Bu tabloda ürünler performans puanlarına göre sıralandırılıyorlar. Satın almada etkili olması için her ürün için ek olarak fiyat/performans puanı da yer alıyor. Fiyat/performans sadece TOP

10 tablosunda yer alan o ayki ürünler için geçerli bir puanlama. Yani performans puanı yüksek olan bir ürünün fiyatı da uygunsa, diğer ürünlerin fiyat/performans oranlarını da değiştirebiliyor.

Tabloya bakıp bir ürünü seçip beğendiğinizde, onun hangi ayda incelemesinin yayınladığını da anında görme imkanına sahipsiniz. Dergimizle birlikte verilen CD' de TOP 10 listelerimizde ürünleri hangi kriterlere göre test ettiğimize, nasıl puanlandığımızı ve ürünlerle ilgili firmalara ait bilgileri bulabilirsiniz.

DEĞERLENDİRME

» Kendi kriterlerinize göre değerlendirin

Test tablolarına dergiden olduğu gibi www.chip.com.tr adresinden de ulaşabilirsiniz. Bu tablolarda, TOP 10 listesine girmeyi hak eden yeni ürünlerle birlikte de performans puanı yüksek olan ürünleri aynı anda görebilirsiniz.

Tablolarda iki ayrı puan türü yer alıyor. Bunlar Performans ve Fiyat/Performans

olarak sınıflandırıldı. Sizin için ürünün fiyatından çok performansı önemli ise, size hitap edecek olan performans puanlandırmasıdır. Ama eğer bir ürünün performansından çok fiyatına önem veriyorsanız, o zaman Fiyat/performans oranı belirleyici faktörünüz olacaktır. TOP 10 sıralamasını yaparken ürünler performans puanına göre en iyiden

en kötüye göre yer alıyorlar.

Bu liste her ay güncellendiğinden, fiyatların değişmesi fiyat/performans oranını da her ay değiştiriyor. Fakat fiyatın test kriterleri içinde bir ayrı bir başlık olmamasından dolayı, fiyat/performans sıralamasını tabloya bakarak kendinizin oluşturması gerekiyor.

CHIP TOP 10

Seagate ATA IV: TOP 10'da yer alan yüksek kapasiteli disklerden biri.

Seagate ST1181677LW: En önemli özelliği yüksek kapasitesi.

Epson Perfection: Yüksek tarama çözünürlüğüne sahip.

IDE Sabitdiskler

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim Hızı	Rastgele Okuma H.	Dönüş Hızı (rpm)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Seagate Baracuda ATA III	96	■■■■■	99	100	96	92	7200	111	30 GB, U-DMA/100, 2MB	6/01
2	Seagate Baracuda ATA III	96	■■■■■	100	89	100	96	7200	130	40 GB, U-DMA/100, 2MB	6/01
3	Samsung SP8004H	95	■■■■■	95	89	96	98	7200	174	80 GB, U-DMA/100, 2MB	4/02
4	Seagate Baracuda ATA IV	92	■■■■■	94	97	88	90	7200	98	20 GB, U-DMA/100, 2MB	10/01
5	Seagate Baracuda ATA IV	91	■■■■■	94	96	87	90	7200	214	80 GB, U-DMA/100, 2MB	11/01
6	Quantum Fireball Plus AS	90	■■■■■	86	77	98	100	7200	115	30 GB, U-DMA/100, 2MB	6/01
7	Samsung SP4001H	86	■■■■■	84	78	82	99	7200	105	40 GB, U-DMA/100, 2MB	2/02
8	Quantum Fireball Plus AS	84	■■■■■	82	76	80	99	7200	70	10.2 GB U-DMA/100, 2MB	6/01
9	Western Digital WD200BB	84	■■■■■	65	82	89	98	7200	90	20 GB, U-DMA/100, 2MB	6/01
10	Western Digital WD400BB	82	■■■■■	65	85	78	98	7200	135	40 GB, U-DMA/100, 2MB	6/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

SCSI Sabitdiskler

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Ort. Oku. Trans. H.	Ort. Yaz. Trans. H.	Veri Erişim Hızı	Rastgele Okuma H.	Dönüş Hızı (rpm)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Quantum Atlas 10 KII	99	■■■■■	100	97	100	99	10000	1095	73.4 GB, Ultra160/m SCSI, 8 MB	6/01
2	Seagate ST173404LW	91	■■■■■	93	100	84	88	10000	947	73.4 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01
3	Seagate ST336706LW	91	■■■■■	91	95	90	88	10000	505	36.9 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	3/02
4	Quantum Atlas 10 KII	78	■■■■■	85	32	96	100	10000	475	36.7 GB, Ultra160/m SCSI, 8 Mb	6/01
5	Seagate ST318451LW	78	■■■■■	67	72	81	94	10000	196	18 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	9/01
6	Quantum Atlas V	78	■■■■■	71	74	71	98	7200	445	36.7 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01
7	Quantum Atlas V	78	■■■■■	83	78	57	87	7200	243	18.36 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01
8	Seagate ST1181677LW	71	■■■■■	69	73	66	97	7200	1895	180 GB, Ultra160/m SCSI, 16 MB	9/01
9	Fujitsu MAH3182MP	71	■■■■■	69	70	70	96	7200	251	18.2 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01
10	Quantum Atlas V	71	■■■■■	62	67	55	98	7200	202	9.1 GB, Ultra160/m SCSI, 4 MB	6/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

Tarayıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	600 dpi R.R.T.H.	300 dpi R.R.T.H.	600 dpi R.R.T.K	300 dpi R.R.T.K	Doküman-tasyon	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Epson Perfection 1640SU	94	■■■■■	83	95	100	100	100	255	1600 x 3200 dpi, 42 bit, USB, SCSI	08/01
2	Epson 1240U	89	■■■■■	100	98	96	96	100	141	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	01/01
3	Microtek Scanmaker 4700	82	■■■■■	71	57	70	91	88	205	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	01/01
4	Epson Perfection 640U	80	■■■■■	69	71	76	78	100	104	600 x 2400 dpi, 36 bit, USB	08/01
5	HP Scanjet 3400C	80	■■■■■	65	90	73	84	84	96	600 x 1200 dpi, 36 bit, Paralel, USB	01/01
6	HP Scanjet 4300C	80	■■■■■	74	95	75	89	80	108	600 x 1200 dpi, 36 bit, Paralel, USB	01/01
7	Acer ScanPris 640BU	79	■■■■■	54	38	92	69	84	67	600 x 1200 dpi, 48 bit, USB	01/01
8	Genius ColorPage HR7	79	■■■■■	49	74	81	82	100	126	1200 x 2400 dpi, 42 bit, USB	01/01
9	Acer ScanPris 1240UT	78	■■■■■	47	29	94	73	94	151	1200 x 1200 dpi, 48 bit, USB	01/01
10	HP Scanjet 3300C	78	■■■■■	94	100	70	87	77	82	600 x 1200 dpi, 36 bit, USB	01/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CHIP TOP 10

17" Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Conver- gence	Kontrol Seviyesi	Renk Skala Değerlen.	Ergo- nomi	Geometri	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Sony CPD-G220P	94	■■■■■	76	100	97	100	95	339	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	4/02
2	Sony CPD-G200P	92	■■■■■	71	100	98	97	94	379	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
3	ADI Microscan G700i	80	■■■■■	74	50	95	89	93	302	T. CRT, 0.24 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
4	Samsung SyncMaster 757 DFX	79	■■■■■	75	50	93	88	90	240	D.Flat, 0.20 mm, 1920x1440 P.	11/01
5	Miro 17F95	78	■■■■■	74	50	91	89	87	225	D. Pitch, 0.25 mm, 1600x1200 P.	10/01
6	Viewsonic GS773	77	■■■■■	90	50	83	83	81	280	D. Pitch, 0.26 mm, 1280x1024 P.	10/01
7	Iiyama VisionMaster Pro 410	76	■■■■■	43	50	100	91	100	364	D. Tron, 0.25 mm, 1600 x 1200 P.	10/01
8	Sony CPD-E220E	76	■■■■■	57	50	98	86	92	301	T. CRT, 0.24 mm, 1280 x 1024 P.	10/01
9	Philips 107B	76	■■■■■	71	50	84	90	88	285	D.Pitch, 0.25 mm, 1920x1440 P.	10/01
10	Acer P791	76	■■■■■	60	50	94	88	88	299	A.Grille, 0,25 mm, 1600 x 1200 Pixel	10/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

GxYxD: GenişlikxYükseklikxDerinlik - P.: Pixel

19" Monitörler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Conv.+ Geo. P.	Ergonomi Puanı	Yatay Fre. (kHz)	Düşey Fre. (Hz)	Boyutları (GxYxD)	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Sony G400	98	■■■■■	96	100	30-96	48-120	446x464x461	600	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
2	LG 995FT	95	■■■■■	96	94	30-96	50-160	470x480x470	460	Flat S. Tube, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	6/01
3	Philips 109P	95	■■■■■	95	94	30-110	50-160	456x469x438	472	Flat S. Tube, 0.25 mm, 1920 x 1440 dpi	1/01
4	NecFP950	97	■■■■■	100	92	31-110	55-160	442x456x447	503	Grill Pitch, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	1/00
5	ViewSonic PF790	91	■■■■■	92	83	30-97	50-160	470x470x477	486	Perfect Flat, 0.25 mm, 1600 x 1200 dpi	11/00
6	Sony E400	91	■■■■■	96	83	30-96	48-120	446x464x461	438	Trinitron, 0.24 mm, 1600 x 1200 dpi	3/01
7	Eizo FlexScan F 67	84	■■■■■	86	82	30-96	50-160	452x455x478	465	Flat S. Tube, 0.26 mm, 1600 x 1200 dpi	11/99
8	ADI Microscan G66	77	■■■■■	77	77	30-95	50-160	470x483x425	389	Trio D.Pitch, 0.26 mm, 1600 x 1200 dpi	11/99
9	Philips 109B	77	■■■■■	83	68	30-95	50-160	452x462x420	388	Dot Pitch, 0.22 mm, 1920 x 1440 dpi	11/99
10	Acer 99SL	77	■■■■■	83	68	30-98	50-160	484x466x428	336	Trio D. Pitch, 0.26 mm, 1600 x 1200dpi	7/00

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

GxYxD: GenişlikxYükseklikxDerinlik

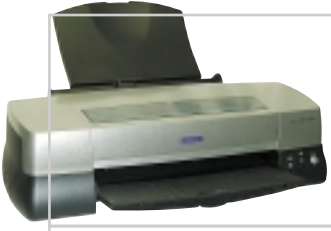
DVD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	DVD Perfor.	CD Perfor.	Audio Grabbing	Hata Düz. Perfor.	Beraber. Gelenler	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Pioneer DVD-105SZ	87	■■■■■	99	93	49	50	100	111	16X, 40X, Slot	9/01
2	Acer DVP1640A	87	■■■■■	100	100	57	26	90	79	16X, 40X, Tray	9/01
3	Aopen DVD-1640PRO	83	■■■■■	87	94	57	52	95	75	16X, 40X, Slot	9/01
4	LG DRD 8160B	83	■■■■■	80	85	60	95	87	74	16X, 40X, Slot	12/01
5	LG DRD 8120B	74	■■■■■	73	74	44	100	87	63	12X, 40X, Tray	9/01
6	Aopen DVD-1240	69	■■■■■	72	82	59	20	85	55	12X, 40X, Tray	9/01
7	BTC BDV 316B	67	■■■■■	65	77	74	18	90	67	16X, 48X, Tray	9/01
8	Sony DDU1621	63	-	65	55	98	26	85	69	16X, 40X, Tray	10/01
9	Lite-On LTD-163	60	■■■■■	44	78	100	4	90	59	16X, 40X, Tray	9/01
10	Nec DV-5800A	53	■■■■■	59	55	26	21	85	75	16X, 48X, Tray	9/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CHIP TOP 10

Epson Photo 2000P: Çok yüksek çözünürlükte baskı yapabiliyor.

Xerox PHASER3400: Dakikada 16 sayfa baskı yapabiliyor.

Aopen CD-948E: Fiyat/performans oranı en iyi olan ürün.

Mürekkep Püskürtmeli Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Office Baskı H.	Resim Baskı H.	Grafik Baskı K.	Resim Kalitesi	Grafik Kalitesi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	HP 2250 TN	95	□□□□	89	97	78	94 dpi	100 dpi	1035	1200x600 dpi, Paralel, Ethernet	5/01
2	Epson Stylus Photo 2000P	91	□□□□	63	75	62	100 dpi	97 dpi	689	2880x720 dpi, Paralel, USB	8/01
3	Epson Stylus Color 980	91	□□□□	57	85	88	94 dpi	97 dpi	218	2880x720 dpi, Paralel, USB	12/00
4	HP 1220C	87	□□□□	100	35	58	94 dpi	94 dpi	362	600x600 dpi, Paralel, USB	10/00
5	Epson Stylus Photo 1270	85	□□□□	52	100	100	76 dpi	82 dpi	347	1440x720 dpi, Paralel, USB	10/00
6	Epson Stylus Color 680	83	□□□□	60	61	55	92 dpi	87 dpi	73	1440x720 dpi, Paralel, USB	8/01
7	Lexmark Z42	80	□□□□	51	54	47	91 dpi	95 dpi	116	2400x1200 dpi, Paralel, USB	3/01
8	HP 930C	80	□□□□	44	53	54	100 dpi	96 dpi	128	600x600 dpi, Paralel, USB	10/00
9	HP 970 Cxi	77	□□□□	55	53	57	83 dpi	94 dpi	246	600x600 dpi, Paralel, USB	10/00
10	Xerox Docuprint M760	75	□□□□	52	47	52	77 dpi	86 dpi	111	1200x1200 dpi, Paralel, USB	2/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

2500 \$'ın Altındaki Lazer Yazıcılar

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	Office Baskı H.	Grafik Baskı H.	Resim Kalitesi	Grafik Kalitesi	Ergono. + B. Gelen	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Lexmark Optra T614	94	□□□□	93	100	95	86	93	1272	1200 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
2	Xerox Docuprint N2125	87	□□□□	64	54	97	100	100	1340	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
3	Oki Okipage 24	80	□□□□	100	100	84	73	84	1245	600 x 1200 dpi, 16 MB	4/01
4	HP Laserjet 4100 DTN	79	□□□□	90	60	100	87	93	2107	1200 x 1200 dpi, 32 MB	4/01
5	Lexmark Optra T520	79	□□□□	76	78	80	84	70	759	1200x1200 dpi, 8 MB	3/02
6	Xerox Phaser 3400	74	□□□□	55	42	74	80	76	759	1200x1200 dpi, 4 MB	1/02
7	Lexmark Optra E320	72	□□□□	66	64	78	75	50	310	1200x1200 dpi, 4 MB	3/02
8	Canon LBP-800	68	□□□□	36	60	88	90	53	385	600x600 dpi, 512 Kbyte	4/01
9	Lexmark Optra E312	64	□□□□	42	46	93	77	76	389	600x600 dpi, 4 MB	4/01
10	Canon LBP-1000	61	□□□□	42	22	99	89	80	751	1200x1200 dpi, 4 MB	4/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

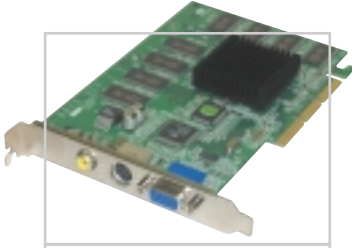
CD Sürücüler

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

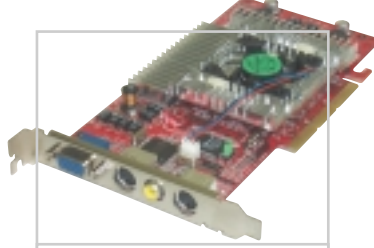
Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/Perfor.	CD Tach Perfor.	Hata Düz. Perf.	Ergonomi	Audio Ripping	Bellek	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Kenwood UCR-421	75	□□□□	100	25	80	12.4 X	2 MB	79	72X, IDE Ultra DMA 33	4/00
2	Asus CD-S520	69	□□□□	69	52	70	17X	128 Kb	34	52X, IDE Ultra DMA 33	4/02
3	Aopen CD-948E	64	□□□□	53	55	65	20 X	128 Kb	32	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00
4	Aopen CD-952E	60	□□□□	47	51	65	19.1X	128 Kb	32	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
5	Asus CD-S550	60	□□□□	62	44	65	13.9 X	128 Kb	38	50X, IDE Ultra DMA 33	8/00
6	Creative CD5233E	58	□□□□	51	86	70	7.8 X	256 Kb	48	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
7	Samsung SC-152	58	□□□□	47	100	60	7.9 X	128 Kb	35	52X, IDE Ultra DMA 33	8/00
8	Sony CDU4811	58	□□□□	54	85	60	7.8 X	128 Kb	40	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00
9	LG CRD-8520B	53	□□□□	50	35	60	13.6x	128 Kb	35	52X, IDE Ultra DMA 33	3/01
10	Sony CDU4821	53	□□□□	50	70	60	7.8 X	512 Kb	48	48X, IDE Ultra DMA 33	8/00

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CHIP TOP 10

MSI MX400: Uygun fiyatı ve multi-medya özelliği ile dikkat çekici.

MSI G3Ti500: Testteki kartlar arasında en iyi ergonomiye sahip.

TDK 24/10/40: Yüksek yazma performansı ile göze çarpıyor.

150\$'ın Altındaki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Quake III	Quake II.	3D Mark 2000	View Perf. OpenGL	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	G. GF4 MX-440 Pro/600TV GS	98	■ ■ ■ ■ ■	100	100	100	100	90	135	N. GF4 MX 440, AGP 4X, 64MB DDRAM	4/02
2	MSI G4MX440-T	95	■ ■ ■ ■ ■	96	94	92	99	100	118	N. GF4 MX 440, AGP 4X, 64MB DDRAM	4/02
3	Abit Siluro GF4 MX	93	■ ■ ■ ■ ■	96	95	91	99	90	130	N. GF4 MX 440, AGP 4X, 64MB DDRAM	4/02
4	Abit Siluro T400	92	■ ■ ■ ■ ■	91	89	92	94	95	85	N. GF2 GTS 400, AGP 4X, 64MB SDRAM	8/01
5	Leadtek Geforce 2 MX SH MAX	92	■ ■ ■ ■ ■	92	90	93	96	90	111	N. GF2 GTS 400, AGP 4X, 64MB SDRAM	6/01
6	MSI MX400 Pro-TC64S	91	■ ■ ■ ■ ■	92	92	91	93	90	84	N. GF2 GTS 400, AGP 4X, 64MB SDRAM	1/02
7	Cardex GF2 MX Golden Sample	89	■ ■ ■ ■ ■	83	87	89	93	95	148	N. GF2 GTS, AGP 4X, 32MB SDRAM	2/01
8	Guillemot Prophet II-MX	87	■ ■ ■ ■ ■	92	93	84	92	87	127	N. GF2 GTS, AGP 4X, 32MB SDRAM	2/01
9	Cardex CardExpert GF2 MX 400	87	■ ■ ■ ■ ■	85	87	89	91	85	82	N. GF2 GTS 400, AGP 4X, 64MB SDRAM	12/01
10	Leadtek Geforce 2 MX	85	■ ■ ■ ■ ■	87	88	81	92	93	59	N. GF2 GTS, AGP 4X, 32MB SDRAM	2/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

150\$'ın Üstündeki Ekran Kartları

Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Quake III	Quake II.	3D Mark 2000	View Perf. OpenGL	Ergonomi	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	MSI G3Ti 500-VTG	98	■ ■ ■ ■ ■	98	99	98	97	100	325	GF3 Ti 500, AGP 4X, 64 MB DDR	1/02
2	Leadtek Winfast GF 3 Ti 500 TD	96	■ ■ ■ ■ ■	100	100	100	100	81	330	GF3 Ti 500, AGP 4X, 64 MB DDR	12/01
3	Abit Siluro Geforce3 Vio	95	■ ■ ■ ■ ■	98	96	95	95	97	319	Nvidia Geforce3, AGP 4X, 64 MB DDR	12/01
4	Utopia Ati Radeon 8500	93	■ ■ ■ ■ ■	98	97	99	59	83	198	Ati Radeon 8500, AGP 4X, 64 MB DDR	12/01
5	Leadtek Geforce 3	92	■ ■ ■ ■ ■	97	97	95	96	81	280	Nvidia Geforce3, AGP 4X, 64 MB DDR	9/01
6	Gigabyte GF-3000	88	■ ■ ■ ■ ■	95.06	95.06	92.15	94.08	73	303	Nvidia Geforce3, AGP 4X, 64 MB DDR	7/01
7	Leadtek Geforce 2 GTS Ultra	85	■ ■ ■ ■ ■	90.21	84.39	85.5	91.2	81	185	Geforce2 Ultra, AGP 4X, 64 MB DDR	6/01
8	Elsa Gladiac Geforce2 Ultra	81	■ ■ ■ ■ ■	84.39	83.42	79.8	87.36	81	356	Geforce2 Ultra, AGP 4X, 64 MB DDR	2/01
9	Creative Geforce 2 Ultra	78	■ ■ ■ ■ ■	89.24	83.42	84.55	89.28	48	288	Geforce2 Ultra, AGP 4X, 64 MB DDR	2/01
10	Cardex GF 2 Pro 400 Golden S.	77	■ ■ ■ ■ ■	82.45	79.54	73.15	83.52	81	237	GF2 GTS Pro, AGP 4 X, 64 MB DDR	6/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

CD Yazıcılar

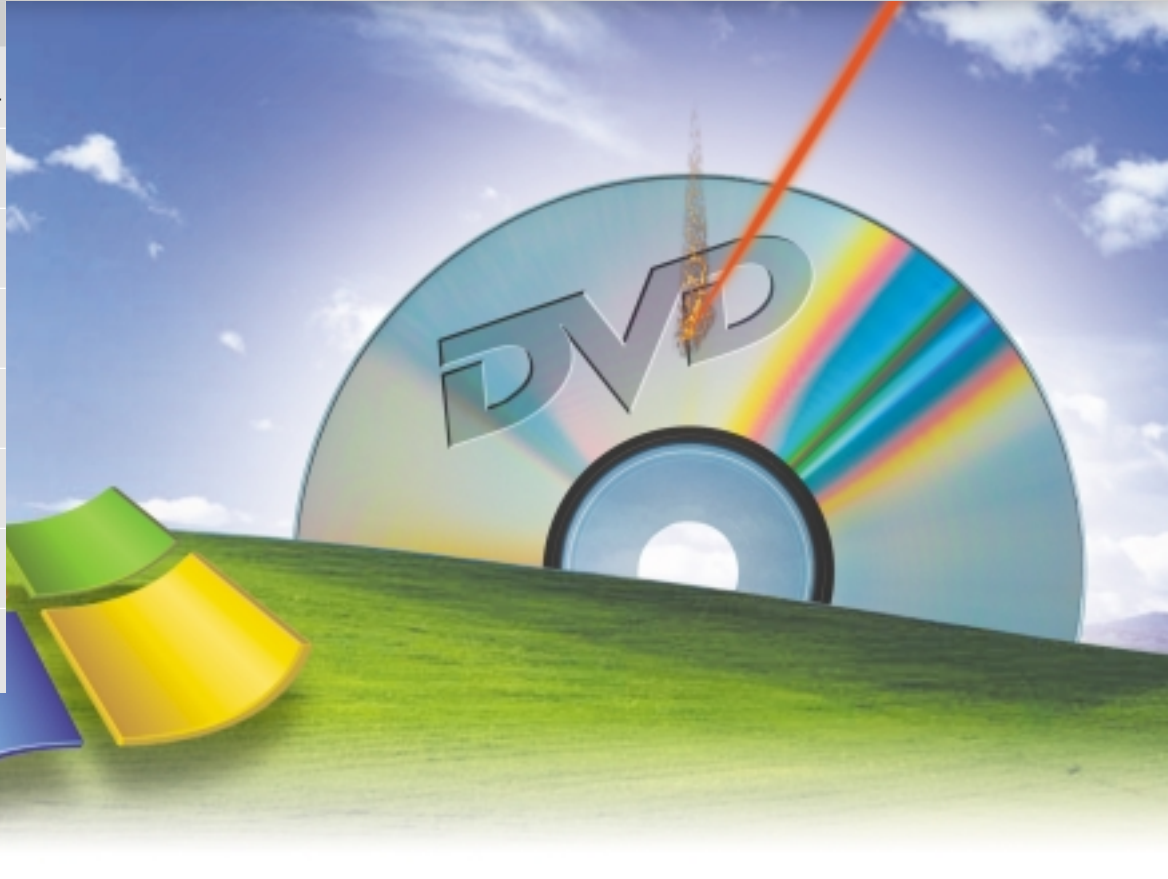
Tüm Değerlendirmeler Puanlandırılmıştır

Sıra	Marka - Model	CHIP Top. P.	Fiyat/ Perfor.	Ort. Veri Trans. H.	Ort. Erişim Süresi	Hata Düz. Süresi	Audio CD Yazma	Data CD Yazma	Fiyatı (\$ + kdv)	Teknik Veriler	CHIP
1	Asus CRW-3212A	99	■ ■ ■ ■ ■	86	86	65	100	100	135	32/12/40, 2 MB	4/02
2	LG GCE-8320B	99	■ ■ ■ ■ ■	82	88	75	99	99	140	32/10/40, 8 MB	3/02
3	Asus CRW-2410S	97	■ ■ ■ ■ ■	79	90	45	98	98	141	24/10/40, 2 MB	3/02
4	Samsung SW-224	97	■ ■ ■ ■ ■	81	85	65	98	98	90	24/10/40, 2 MB	3/02
5	Plextor Plexwriter 24/10/40A	96	■ ■ ■ ■ ■	80	71	40	97	97	155	24/10/40, 4 MB	10/01
6	Yamaha CRW3200-VK	95	■ ■ ■ ■ ■	68	67	55	96	96	180	24/10/40, 8 MB	2/02
7	TDK CyClone 24/10/40	95	■ ■ ■ ■ ■	70	65	60	96	96	175	24/10/40, 2 MB	12/01
8	Plextor Plexwriter 16/10/40A	95	■ ■ ■ ■ ■	67	49	55	95	93	121	16/10/40, 2 MB	4/01
9	Yamaha CDRW 2100E	92	■ ■ ■ ■ ■	100	100	40	95	95	126	16/10/40, 8 MB	3/01
10	LG GCE-8160B	89	■ ■ ■ ■ ■	83	84	55	91	91	108	16/10/40, 2 MB	12/01

Ürünler hakkında bilgi alabileceğiniz firma telefonlarını CHIP CD'de yer alan CHIP TOP 10 bölümünde bulabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

110	Ayın Shareware'leri: Sizin için seçtiğimiz yazılımlar
112	Yeni Yazılımlar Testte: Yazılım incelemeleri
118	eCHIP CD İçeriği: Programlar ve bölümler
120	Hepsi Bedava: İnternetteki illegal kaynaklar
126	Word Excel El Ele: Birlikte daha verimli kullanın
130	PC İçinde PC: Sanal PC Programları
136	Ses Tanıma: Sesinizi tanıyan programlar
142	Macromedia Programları: Herkes için ColdFusion

XP Eklentisi

DVD Yazıcılı Windows

Microsoft'un yeni donatıları ile Windows XP, kısa bir süre içerisinde DVD yazabilecek ve USB 2.0'ı destekleyecek. Yeni özellikler paketi ise sırada bekliyor.

■ Microsoft, bu sefer de treni kaçırmaya niyetli değil. Yazılım devi, DVD konusunda önde gelen firmalardan Sonic'in teknolojisini lisansını aldı. Bu teknoloji, başlıkların oluşturulması ve görüntülenmesine, DVD videolar için menüler hazırlanmasına ve dijital ortama yazılabilmesi için bir yazılım modülüne imkan tanıyor. Sonic, maksimum çalıcı uyumu için söz konusu araçların bir araya getirileceğini duyurdu. Bu sayede Microsoft, işletim sistemini DVD yazmasını sağlayacak fonksiyonlar ile donatacak.

Windows'u upgrade etmek

Lisansı yeni alınan bu teknolojinin Windows XP için bir eklenti paketi olarak sunulup sunulmayacağı henüz belli değil. Nitekim, firma da bu yönde bir açıklamada bulunmadı.

Microsoft, bu aralar Windows XP için yeni araçları kullanıma sunmak için acele etmiyor. Powertoys adındaki araç paketi içerisinde sadece iki tane yeni program mevcut. Bunlardan ilki görev çubuğu ile bağlantılı olarak çalışan bir Audio Shell Player ve diğeri de her türdeki ISO dosyalarını CD üzerine yazabilen bir ISO yazıcı. Ancak, söz konusu yeni prog-

ramların sağlıklı bir şekilde çalışabilmeleri için, Powertoys'un eski versiyonlarının kaldırılması gerekiyor. Bunun haricinde Media Player 8.0 için bir bonus paketi de kullanıma sunuldu. İçerisinde Plus paketinde bulunan MP3 Audio dönüştürücüsünün sınırlı bir versiyonu ve çeşitli görüntü ve kaplamalar gibi Media Player'a özel eklentiler mevcut.

Eklenti paketlerinin içeriği

Microsoft, şu anda önemli bir Windows XP eklentisi üzerinde çalışıyor. Bu ilk servis paketi içerisinde her şeyden önce hata yamaları bulunacak. Bu yamaların bir kısmı Windows XP'nin güncelleme aracı ile temin edilebiliyor ancak geri kalan kısmı için biraz beklemek gerekiyor. Bu eklentileri ise Microsoft'un kendi geliştirdiği Windows XP için USB 2.0 sürücüsü takip edecek. DirectX'in son versiyonu olan 9'un, ilk sürümleri beta testçilerine gönderilmiş olmasına rağmen, 2002 sonunda yayınlanması bekleniyor. Kullanıcılar, Windows eklenti paketlerinin ücretli olmasına rağmen, içerdiği oyunlar gibi eğlence öğelerinin shareware olmasına, dolayısıyla ayrıca para ödemesine de tepki gösteriyorlar.

XML Yaygınlaşıyor

Visual Studio .NET Tanıtıldı

Microsoft, .NET'in ilk ürünü olan Visual Studio .NET'i tanıttı. 3 bin 750'si Türkiye'den, toplam 3,5 milyondan fazla yazılım geliştirici tarafından beta testinden ge-

çirilen kapsamlı bir "XML Web servisleri ve uygulamaları oluşturma" aracı olan Visual Studio .NET lansmanına katılmak üzere, Microsoft'un Avrupa, Orta Doğu ve Afrika Bölgesi Başkan Yardımcısı Simon Witts de Türkiye'ye geldi.

.NET platformuyla bilgisayar ve internet dünyasında devrim yaratma iddiasını taşıyan Microsoft, ilk adımı yeni geliştirme

aracı Visual Studio .NET ile attığını ifade ediyor. EMEA Başkan Yardımcısı Simon Witts ise lansmanda yaptığı konuşmada, Visual Studio .NET ile geliştirilecek kurumsal uygulamaların ve web servislerinin iş dünyasına sağlayacağı faydaları anlattı.

Microsoft'un XML Web servisleri platformu olan .NET'in; cihazların entegrasyonunu sağlamak, sadece görünür halde bulunan bilgiyi işlemeye olanak vermek veya web üzerindeki enformasyonu birleştirmek gibi öngörülerinin temelinde Extended Markup Language (XML) bulunuyor. Farklı cihazların birbiriyle iletişim kurabilmesi, PC'yi sesle kontrol edebilmek, Excel'de yapılan işlemleri e-posta üzerinde de gerçekleştirebilmek veya veri tabanlarını web üzerinde tutabilmek, XML'in sağlayacağı olanaklar arasında yer alıyor.

Bilgi için: www.microsoft.com/turkiye

Şiddet Sorgulanıyor

Küresel Savaş

Playstation 2 için geliştirilen bir oyun olan *State of Emergency*, oyunlarda kullanılan şiddet tartışmalarının odağına oturdu.

Sokak eylemleriyle dünya liderlerinin gözünü korkutan, Seattle'da yürüyüşlerle dev şirketleri protesto eden küreselleşme karşıtlarının canlandırıldığı bilgisayar oyununda, mağzaları yağmalamak, arabaları ateşe

vermek ve şehirde olabildiğince çok zarara yol açmak amaçlanıyor.

İnternette 49.9 dolara satılan oyunun, küreselleşme karşıtlarının eylemlerine sempati duyan milyonlarca gencin ilgisinden yararlanarak satış başarısı yakalamak amacıyla olduğu düşünülüyor.

Bilgi için: www.vis.com

KnockOut 2 Resimleri Rahat Kesmek

Resimlerdeki, örneğin saç kesmek veya komple arka planı kaldırmak gibi karmaşık nesneleri seçmek, bazen neredeyse imkansız bir hal alabilir. Corel'in Procreate başlığı altında sunduğu KnockOut yazılımı ile bu tür nesneleri hızlı ve itinalı bir şekilde seçmek ve ayırmak mümkün. 2. versiyonunda Photoshop ve uyumlu programlar için bir ek modül de sunuluyor.

Fiyatı: Yaklaşık 400 Euro

Bilgi için: www.corel.com

Tehdit Gibi Açıklama! Microsoft'u Kapatırız

Hakkında açılan tekelleşme davaları nedeniyle zor günler yaşayan Microsoft, davaları kaybetmesi halinde, ticari fa-

aliyet göstermelerine sebep olacak ürünleri kalamayacağını iddia ederek, Microsoft'un kapanabileceğini belirtti... Microsoft İcra Direktörü Steve Ballmer konuyla ilgili olarak yaptığı açıklamada, "Bu durumda ya şirketi kapatmak ya da Windows işletim sistemini piyasadan çekmek zorunda kalacağız. 9 eyaletin önerisi kabul edildiği takdirde, bu şirketi kapatmamız demek olur. Çünkü bizden neredeyse tüm yazılımlarımızı bedava vermemizi istiyorlar" dedi.

Microsoft, davadan vazgeçmeleri için Adalet Bakanlığı ve 9 eyaletin yetkilileriyle bir çözüm anlaşması üzerinde pazarlık etmesine rağmen, henüz ortada bir anlaşma yok.

Bilgi için: www.microsoft.com

KISA... KISA...

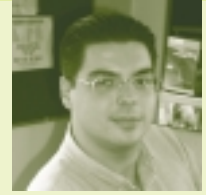
WS FTP Pro 7.02

Ipswitch, Windows NT/2000/XP altında çalışan dosya transfer çözümünü 128 bit'lik şifreleme ile donattı. Kayıtlı kullanıcılar programlarını ücretsiz olarak güncelleyebilirler.

Fiyatı: Yaklaşık 50 euro

Bilgi için: www.ipswitch.com

EDİTÖR'DEN NOTLAR

Mahmut Karslıoğlu
CHIP Yazı İşleri
Müdürü

Microsoft Dükkanı Kapatır mı? Kapatırsa Neler Olur?

Tekelleşme suçlaması ile sürekli yasalarla karşı karşıya kalan yazılım devi Microsoft, yandaki haberde de okuduğunuz gibi, sürpriz bir açıklama yapıp halen süren mahkemeyi kaybetmeleri durumunda şirketi kapatabileceğini duyurdu. Peki bu sözlerin asıl maksadı neydi? Kendisine dava açan mahkemeler de dahil olma üzere dünyanın büyük bir çoğunluğunun Microsoft ürünü kullandığı düşünüldüğünde, bu şirketin teknik desteği kesmesi ve geleceğe dönük hiçbir çalışma yapmayacak olması şimdiye kadar Microsoft ürünlerine yapılmış tüm yatırımların boşa gitmesine neden olacağından, iyimser bir yorumla, sadece bir gözdağı olarak nitelendirilebilir. Ancak belki de, gerçekten bu baskılardan bıkmış da olabilir.

IN & OUT

XML

Tüm iletişim cihazlarını birbirleri ile uyumlu hale getirecek XML dili ile yazılan uygulamalar, vazgeçilemezler arasına giriyor.

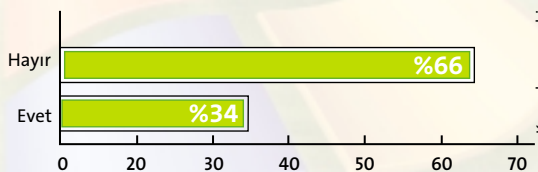
Ajandalar

Cep telefonlarına, cep bilgisayarlarına kadar giren elektronik ajanda yazılımları, masalardaki kalın ajandaları gereksiz kılıyorlar.

WINDOWS XP

Windows XP'ye terfi ettiniz mi?

ZAMAN ALIYOR: Kullanıcıların yeni bir işletim sistemini kabullenmelerinin zaman aldığı anlaşılıyor. Yarım yıldan fazla olmasına rağmen kullanıcıların sadece üçte biri XP'ye geçtiğini ifade ediyor.

Kaynak: www.chip.com.tr

KISA... KISA...

► Photoshop 7.0 Yolda

Adobe, Photoshop'un 7.0 sürümünü Nisan 2002'de piyasaya sunacağını duyurdu. Photoshop 7.0 sürümünün en göze çarpan yeniliği, üst yüzeylerin resim içerisinde taşınabilmesini sağlayan "Healing Brush". Painting Engine de Adobe tarafından baştan programlandı. Artık daha fazla ayar ve konfigürasyon sunuyor ve bu sayede daha rahat fırça kullanmak mümkün. Ayrıca resimlere tek tek bilgi yollayan bir File Folder eklendi. Ancak eksik olan, JPEG 2000 desteğinin entegre edilmemiş olması. Adobe bu özelliği de bir dahaki sürümde entegre etmeyi planlıyor.

Amerika pazarında Photoshop 7.0'ı 600 dolara satın almak mümkün, ancak Avrupa'da kullanıcılar ürüne 1.000 euro ödeyecek ve iki ay daha beklemek zorunda kalacaklar... Güncellemeler ise 150 dolar ve 250 Euro fiyatında.

Bilgi: www.adobe.com

► MVQ: DivX'den 10 Kat Daha Hızlı

Finli Oplayo firması, yeni bir Data sıkıştırma standardı geliştirerek, mobil ürünlere film aktarımını hızlandırmayı amaçlıyor. Geliştirdikleri Motion Vector Quantization'nun (MVQ) MPEG-4'den 10 kat hızlı olacağını açıklayan firma, bununla birlikte dosyaların oynatılması için 20 Kbyte'lık bir Java Applet'inin yeterli olacağını belirtti. Bu da diğer dosyalarla birlikte iletebiliyor. Bu sayede de audio ve video stream'leri GPRS bağlantısı ile alabilmek mümkün oluyor.

Bilgi: www.oplayo.com

► Morpheus da Açık Kaynaklı Oluyor

Yeni piyasaya çıkan önizleme versiyonu ile Kazaa ağı ile ilişkisini kesen MusicCity Morpheus, artık Gnutella teknolojisi kullanıyor. Önizleme versiyonu hakkında MusicCity yetkilisi Steve Griffin, "Morpheus Önizleme Versiyonu ile en geniş ağlardan birisi olan Gnutella'yı ve açık kaynak kodlu protokol kullanmayı tercih ediyoruz" dedi.

Bilgi: www.musiccity.com

Panda Software Türkiye'de

Antivirus Yazılımına Alternatif

Panda Software, 1990 yılında Mikel Urizarbarrena tarafından, büyük, orta ölçekli şirketlerin ve ev kullanıcılarının bütünüyle bilgisayar virüslerinden korunmaları amacıyla kurulmuş bir şirket.

İlk hedef, bütün virüs giriş noktalarını kontrol altına almak... Merkezi yönetim özelliği sayesinde kolay network kullanımına sahip olan Panda Software, antivirus güvenliğini müşteri servisi gibi algılaması ve müşterilerine olan yaklaşımı ile gayet iddialı bir şekilde, Türkiye'de faaliyete başladı. Boeing SSG, Mercedes Benz, WW, the

People's Bank of China, Nicholson International, Bull, CEPESA, Siemens, Telefónica Internacional, Terra Mobile, Navision Software, Panasonic gibi pek çok firmaya da hizmet veren Panda, antivirus yazılımı, data korunması ve merkezi network yönetimi üzerine yoğunlaşmış

bir firma olduğunu ifade ediyor. Farklı müşteriler için pek çok ürünü bulunan firmanın masaüstü bilgisayar kullanıcıları için, Panda Antivirüs Platinum ürününü sunuyor. Ürün ev kullanıcılarının ilgisini çekecek gibi görünüyor. Sistemdeki başlıca

virüs giriş noktaları olan internet ve e-mail için koruma sağlayan antivirüs yazılımı, en sık kullanılan browser'lar ve e-mail yazılımları içinde virüsleri bulup, etkisiz hale getiriyor. (Explorer, Netscape, Mosaic, Outlook, Outlook Express, Eudora, Netscape Mail, Pegasus...) Ayrıca, dışarı giden servis portlarını da kontrol altına alıyor (telnet, http, ftp...). IP adres bağlantılarını dahi Winsock seviyesinde tarayarak, mesajları diske yazmaya gerek kalmaksızın, dinamik hafıza olan RAM'de tarayıp zamandan tasarruf sağlıyor.

Bilgi için: www.pandasoftware.com

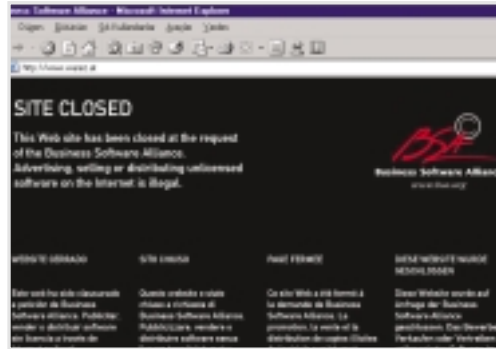
BSA Bastırdı

Warez Sitesi Kapatıldı

BSA'nın merkez biriminin girişimleri sonucunda, Avusturya'dan yayın yapan Warez sitesi warez.at kapatıldı. Avrupa'daki yazılım korsanlığının ana buluş-

lıyordu.

Warez sözcüğü yazılım korusaları tarafından, koruma önlemleri kırılmış ve İnternet üzerinden bedava olarak dağıtılan yazılım için kullanılan argo bir tabir. Bu tür sitelerde, işletim sistemlerinden kelime ve grafik işleme yazılımlarına kadar çeşitli popüler yazılımlar yasalara

ma noktalarından biri olan siteden, aralarında Avusturya, Avustralya, Almanya, Fransa, Hong Kong ve ABD'nin de yer aldığı 20 ülkeden yayın yapan korsan sitelerine yönlendirme yapı-

aykırı şekilde sunuluyor. BSA'nın girişimleriyle sadece geçen sene 1800 Warez sitesi kapatıldı. 6000 sitenin kapatılması içinse çalışmalar sürüyor.

Bilgi için: www.bsa.org

"Kendine Gel Microsoft"

Generaller Fena Azarladı

Yılda 6 milyar dolar teknoloji harcaması bütçesine sahip, yazılım firmalarının en büyük müşterilerinden biri olan ABD Hava Kuvvetleri, Microsoft'u ve Cisco'yu kendilerine çeki düzen vermeleri konusunda uyardı.

Gelişme üzerine Bill Gates, "güvenlik açıklarını kapatmak" üzere 7 bin programcıyı görevlendirdi. USA Today Gazetesi'nin haberine göre, sözkonusu uyarı, ABD Hava Kuvvetleri kurmay John Gilligan tarafından Microsoft'un ve Cisco'nun üst düzey yöneticilerine yapıldı. Microsoft kurucusu Bill Gates, uyarı üzerine programcılarını harekete geçirdi ve sayıları 7 bini aşan programcı ordusu çözüm bulabilmek için seferber oldu.

Bilgi için: www.microsoft.com

SHAREWARE

Top Downloads www.chip.com.tr

- Morpheus Preview Edition**
Gnutella tabanlı en popüler P2P yazılımlarından biri
- KazaA Media Desktop**
Bu program ile popüler P2P ağında arama yapabilirsiniz
- ICQ 2001 b**
Arkadaşlarınız ile sohbet için en tanınmış iletişim aracı
- DivX 5 Pro Video Bundle**
DVD kalitesinde filmleri izlemek için gerekli codec'in son sürümü
- Nero Burning Rom**
Her türlü CD yazma işlemi gerçekleştirebilen yazılım
- iMesh**
İnternet multimedya dosyalarını indirmeye yarayan bir yazılım
- ZoneAlarm**
İnternet üzerinde güvenliği sağlayacak firewall yazılım
- Download Accelerator**
Bağlantı kopmadan hızlı bir şekilde dosya transferleri için

CD'DE YER ALANLAR
© eCHIP Code **SHAREWARE**

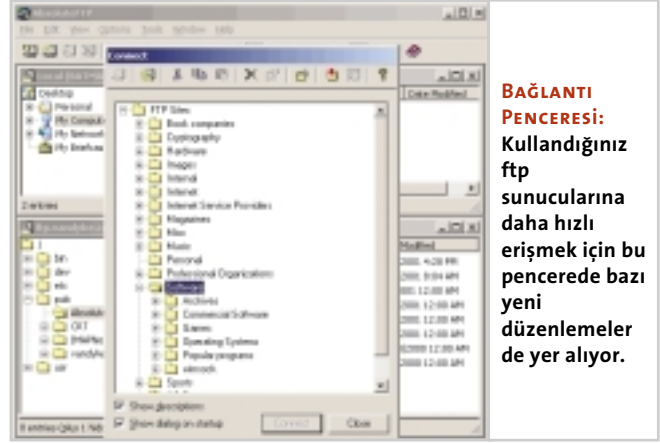
Absolute 2.0 ☺

Dosya Transferleri İçin İdeal!

İnternette dosya indirmek için geliştirilen FTP protokolünü kullanan Absolute 2.0, sitelere daha rahat bağlanmak için kullanabileceğiniz etkili bir araç.

Bu 32 bitlik Winsock uygulaması, internet ya da intranet'ler üzerinde standart dosya transfer protokolünü kullanarak FTP sitelerinde gezinmeyi ve dosya indirmeyi basit bir hale getirebiliyor. AbsoluteFTP adındaki yazılım, sahip olduğu Windows Gezini benzeri arabirimi, dosya transferlerinde sürükleyip bırak özelliğini desteklemesi, özelleştirilebilir dosya tipleri ve aynı anda birden fazla dosya transfer edebilme özellikleriyle de oldukça dikkat çekiyor. Ayrıca firewall desteği, DOS FTP sunucularını ve SOCKS 5.0 firewall authentication'ı, TIS ve WinGate proxy'yi de destekleyebilen yazılım manual upload işlemine de imkan tanıyor.

AbsoluteFTP, aynı zamanda doğrudan 2 sunucu arasında ve intraserver'dan transfer yeteneğine, URL desteğine ve bağlantıyı canlı tutmak için çeşitli seçeneklere sahip. Program'ın yeni sürümü olan 2.0'da, şifrelenmiş

BAĞLANTI PENCERESİ:
Kullandığınız ftp sunucularına daha hızlı erişmek için bu pencerede bazı yeni düzenlemeler de yer alıyor.

SSH2 bağlantısı üzerinden FTP ile güvenli veri transfer etmenize olanak tanıyan SecureFX özelliği de yer alıyor.

Ufak bazı hataların da giderildiği yeni sürümde, artık ilk açılışta kullanıcının karşısına uygulama veri klasörü yaratması için bir uyarı geliyor. Ayrıca bağlantılar için tekrar deneme süresinin maksimum değeri de 60 saniyeden 9 saate çıkarılmış. Daha ön-

ceki sürümlerde olduğu gibi burada da bağlantı diyalog kutusunda bağlantıları alfabetik sıraya göre düzenleme gibi seçenekler yer alıyor. Ayrıca buna ek olarak CuteFTP 4.0'ın 2.0, 2.6 ve 3.0 sürümlerindeki veri tabanları da program ile açılabilir. Ayrıca, bazı FTP sunucular arasında daha iyi gezmek için ağaç görünüm seçeneğinin kapatılması da artık mümkün.

Elektronik Kütüphaneniz İçin İlginç E-Kitaplar

Her ay birbirinden ilginç konularda tamamen ücretsiz olarak dağıtılan e-kitapları sizlere ulaştırmaya çalışıyoruz. Bu ay ise farklı olarak CD'de yer alan kitaplarımızın büyük bir çoğunluğunu, hikayeler ve romanlar oluşturuyor. Yine de köpek bakımı ve aile içi şiddeti önleme konusunda iki ilginç e-kitaba da ayrıca CD'de yer verdik. Tümünün yine oldukça ilginizi çekeceğine inanıyoruz. Hepinize iyi okumalar.

► **Short-Stories 2.2:** Eğer farklı kültüre ait bir ülkeden hikayelere ulaşmak istiyorsanız, tümü Avustralya'da geçen bazıları eğlenceli, bazıları ciddi bu 9 ayrı hikayeden oluşan kitabı mutlaka okumanızı tavsiye ederiz.

► **Dog-E-Book 1.0:** Her ay elektronik kütüphanenize eklemek için en az bir tane

vermeye çalıştığımız eğitim kitaplarından biri olan Dog-E-Book, temel köpek bakımı ile ilgili tüm konuları içeriyor. Seçtiğiniz bilgilere ister online ister offline ulaşmanızı sağlayan bu e-kitapta ayrıca köpek bakımı konusunda ilginç makaleler de yer alıyor.

► **A Tale of Two Cities 1.2:** Charles Dickens'ın meşhur "İki Şehrin Hikayesi" romanının dijital ortamda sadece metin tabanlı bir sürümü. Eğer İngilizce biliyorsanız ve bu romanı daha önce okumadıysanız mutlaka bir göz atın. Kitaba ulaşmak için herhangi bir metin editörü bile yeterli oluyor.

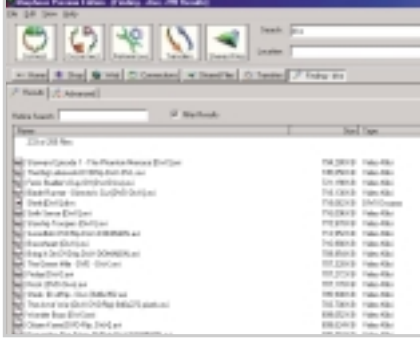
► **Night Beasts sci-fi ebook 1.0:** Eğer gerçekçi hikayelerden biraz daha uzaklaşıp düşman uzaylıları konu alan bir bilimkurgu romanının ilginizi daha çok çekeceğine ina-

nyorsanız bu HTML e-kitabı tercih edebilirsiniz. Ancak Night Beasts'in uzun bir zaman aralığında okuyabileceğiniz hafif bir roman olduğunu sanıyorsanız yanılıyorsunuz. Çünkü, bu yaratıklarla dolu korkunç hikayeye kendinizi kaptırıp romanı "elinizden bırakamayabilirsiniz". E-kitaba ulaşabilmek için size tek gereken ise bir web browser.

► **How to Stop Domestic Violence 2.0:** Diğerleri gibi tamamen ücretsiz olan bu e-kitap aile içi şiddeti engelleme amacını güdüyor. Yazar kitapta kaba kocası karşısında kendisinin gördüğü zulümle nasıl baş ettiğini ve yendiğinin hikayesini anlatıyor. Bu kitap benzer durumlar ile karşı karşıya olan kadınların, bu duruma karşı koymak için neler yapabilecekleri konusunda yardımcı olacaktır.

Morpheus Preview Edition 1.3.3.1 ©**Eski Dost, Yeni Altyapı**

Peer to peer dosya paylaşımı denilince ilk akla gelen yazılımlardan biri olan ve milyonlara yaklaşılan kullanıcıya sahip Morpheus, yepyeni sürümüyle tekrar

kullanıcıların karşısına çıkıyor. Ancak bu sefer her zaman bulunduğu ve Kazaa ve Grokster ile paylaştığı alt yapı yerine Gnutella open protokollerini kullanmayı tercih etmiş. Böylelikle artık kullanıcılar birbirleri ile doğrudan iletişim kurup istedikleri her dosya türünü bu yeni ağ üzerin-

de rahatlıkla paylaşabilecekler. Ayrıca işlemci kullanımı üzerinde tam kontrole de sahip olabilecek olan kullanıcılar, kelime filtreleri, upload limitleri ile de daha fonksiyonel bir programa ulaşmış oluyorlar.

Morpheus, ayrıca, büyük dosyaları parçalara ayırarak aynı anda birden fazla kullanıcıdan indirip daha hızlı bir transferi de mümkün hale getiriyor. Eskişine oranla daha hızlı arama yapabilen Morpheus, artık kullanıcılara çok daha fazla sonuç sunabiliyor. Program, Morpheus kullanıcı ağının yanı sıra web üzerinde de arama yapabiliyor. Programın bu yeni sürümünü kurmadan önce mutlaka diğerini tamamen kapadığınızdan emin olmanız gerekiyor.

Hackman 6.02 ©**Profesyonellere Özel!**

Tamamen ücretsiz olarak dağıtılan bir hex editörü ve disassembler programı olan Hackman, başarılı şifreleme özellikleriyle birlikte geliyor. Neredeyse her dosyayı bir kelime işlemci rahatlığında düzenlemenize olanak tanıyan program içinden ulaşılacak online kütüphane ise, programın nasıl kullanılacağından detaylı işlemci kodlarına kadar her konuda ilgileneceğiniz bilgileri bünyesinde barındırıyor. Program, Hackman kullanıcıları için TechnoLogismiki tarafından hazırlanmış internet servisi ile de entegre bir biçimde çalışıyor. Hackman içindeki komut satırı ise programı sadece klavye ile kullanmanıza da olanak tanıyor. Menü ve komut kısayollarıyla yeniden düzenlenmiş arabirim ise gerçekten hızlı çalışmanızı sağlıyor.

RadLight 3.03 R5 ©**Yeni DivX Çalıcınız**

DivX codec'i kullanan videoların ve diğer multimedya dosyalarının en yüksek kalitede oynatılması için hazırlanmış olan RadLight gerçekten de hızlı bir uygulama. Direct Show rendering çekirdeği

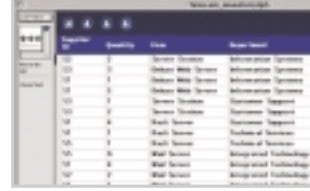

ile tüm DivX, MPEG-I ve VideoCD içeriği oynatabilen, çoklu dil desteğine, ve tamamen kişiselleştirilebilir bir arabirime sahip olan program, ayrıca AC-3 ses biçimi ve ASF ile M1V video biçimlerini de sorunsuz çalıştırıyor.

Kullanıcılara skin desteği ve komut satırı arabirimi de sunan RadLight, DirectShow filtrelerini dinamik olarak yükleyebiliyor. Programın bu yeni güncellemesi

FileMaker Pro 5.0v3 ©**Güncellemeyi Unutmayın!**

FileMaker firması tarafından duyurulan bu sürüm, aslında bir güncelleme... Orijinal program üzerindeki ufak hataları düzeltip bazı ufak yenilikler ekliyor.

Program bu güncelleme ile artık FileMaker Server 5 tarafından sunulan veritabanları içindeki tanımlama alanlarına da ulaşabilecek.. Tabii ki bunun için veri tabanına erişim için yetkinizin olması gerekiyor. Ayrıca artık veritabanını FileMaker Server içinden kapamanız ve yerel olarak tekrar FileMaker Pro 5 içinden açmanız da gerekmiyor. Son olarak FileMaker Pro 5, artık tamamen Windows 2000 uyumlu.

KISA... KISA...**► MixMeister 3.1**

MP3 müzik dosyalarınız arasında mükemmel bir şekilde geçişler yapabilmeye imkan sunan bir yazılım olan MixMeister, sadece birkaç fare tıklaması ile müzikleri program içine alıp çalma listeleri oluşturuyor ve saatlerce kesintisiz bir biçimde çalışabiliyor. Aynı zamanda MixMeister, o anki mix için sanal bir zaman çizelgesini de kullanıcıya sunabiliyor. Böylelikle mix'lerin birbirine uyup uymaya-acağı da izlenebiliyor. Program BPM eşleştirme de yapabiliyor.

► Lan Talk XP 2.7.0.5

Bu yazılımı kullanarak aynı bilgisayar ağı üzerinden istediğiniz kişiyle gerçek zamanlı olarak görüşme yapabilirsiniz. Sadece bu iş için atanmış bir sunucuya ihtiyaç duymadan doğrudan iki kişi arasında çalışan bu yazılım, basit bir arabirim üzerinden mesaj alıp vermeyi sağlayabiliyor. Microsoft ve Novell ağları üzerinde TCP/IP, IPX/SPX ya da benzeri protokoller üzerinde çalışabilen program ile istenirse tek bir kimseye istenirse de bir gruba mesaj atılabilir.

► Mail Snoop 1.40

Bu program otomatik olarak belirli zaman aralıklarında e-mail sunucularınızı yeni postalar için kontrol edip, varsa istenmeyen postaları daha sunucudayken indirmeden silebiliyor. Bunun için Mail Snoop her e-mail'i belirli filtreler ile süzüyor. Çoklu POP3 e-mail hesabını destekleyen program içinde kullanımda kolaylık sağlayacak ve istenmeyecek kaynakları engelleyecek 5 adet filtre seçeneği de hazır geliyor.

► AB Classroom 2.0

Bilgisayar kullanmaya yeni başlayan çocuklarınızın bilgisayar becerilerini geliştirmek için kullanılabileceği bu yazılım, klavye kullanımını öğretmek için onlara çok renkli kutulardan oluşan ve basitlikleri tuşu ekranda gösteren bir arabirim sunuyor. Ayrıca çizim tahtası da çocukların fare becerilerini oldukça geliştirecek türden. WAV dosyalarını özelleştirerek çocuklarınızı yönlendirebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

Masaüstü Yayıncılık Yazılımı
Adobe Indesign 2.0
CD-ROM Emülasyon Yazılımı
Virtual CD 4
Eğitim Yazılımı
Britannica 2002 Deluxe

Yardımcı Sistem Yazılımı
Acronis OS Selector 5.0 (Deluxe)
Kişisel Güvenlik Yazılımı
Rainfinity Rainwall
Video Düzenleme Yazılımı
MGI Cinematic

Kişisel Finans Yazılımı
Microsoft Money 2002 Financial Suite
İnternet Browser Yazılımı
Opera 6.01
3D Modelleme Yazılımı
Rhino3D

Yeni Yazılım TESTLERİ

Yazılım dünyasında firmalar her geçen gün daha fazla özellik içeren yazılımlar ile kullanıcıların karşısına çıkıyorlar. Bunlar arasında en dikkat çekenleri yazılım testi sayfalarımızdan inceleyebilirsiniz.

■ Adobe, Indesign yazılımının ilk sürümünü piyasaya sunduğu günden beri masaüstü yayıncılık sektöründeki pastadan bir pay kapmak için elinden geleni yapıyor. Özellikle Indesign 1.5 sürümüyle sunulan yeniliklerle de gerçekten ne kadar iddialı olduğunu gösterdi. Hatta bu ayın yazılımı seçtiğimiz 2.0 sürümü, en büyük rakibi Quark Xpress'ten birçok yönüyle daha üstün bir yazılım.

Ancak tüm sektörün yıllarca üzerine yatırım yaptığı ve artık neredeyse masaüstü yayıncılığında bir standart haline gelmiş Quark Xpress'in tahtına kurulması hala daha zor görünüyor. Çünkü bunun için sayfa tasarımcılarından renk ayırmacılarına kadar herkesin neredeyse tüm dünya üzerinde kurulmuş düzeni değiştirmesi gerekiyor. Bu da herkesin Windows'u bırakıp Linux'a geçmesi kadar zor bir işlem.

Yazılım testimizde bu ay ikinci sürümü ile yer alan bir diğer yazılım olan Rhino3D, özellikle üç boyutlu modelleme ile uğraşanların ilgisini çekecektir. Video düzenleme işlemini otomatikleştiren MGI Cinematics yazılımı ise bu ayki grafik konulu son yazılımımız.

Ayrıca çocuklarınıza mükemmel bir başvuru kaynağı olacak güçlü bir elektronik ansiklopedi olan Britannica'nın 2002 sürümü ve hızlı bir web browser olan Opera'nın yeni sürümünün yanı sıra, sabitdiskinize Windows işletim sistemine zarar vermeden alternatif işletim sistemleri kurmanıza yardımcı olacak bir disk bölümlendirme aracı olan Acronis OS Selector ve yine sabitdisk üzerinde sanal CD sürücüler oluşturmanıza imkan tanıyan Virtual CD yazılımlarına da mutlaka bir göz atın.

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

DEĞERLENDİRME

CHIP, yazılımların kalitesini 0 ile 10 arasında bir puanlama sistemiyle değerlendiriyor ve burada ki üç kriter olan işlevsellik, ergonomi ve kaynaklar 4:3:3'lük bir ortalama ile toplam değerlendirmeye giriyor.

Kriterlerden işlevsellik, yazılımın konusundaki görevini ne derece yerine getirebildiği sorusuna cevap veriyor. Burada ne kadar az hata yaptığı ve ne kadar fazla özelliğe sahip olduğu değerlendirilmeye giriyor. Ergonomide ise CHIP, yazılı-

mın dokümantasyon ve kullanımının kalitesi değerlendiriliyor. Kullanım kitapçığı ne kadar anlaşılır ve kapsamlı? Online yardım alınabiliyor mu? Asistanlar mevcut mu?.. gibi sorulara cevap aranıyor. Kaynaklarda ise donanım ile arasındaki uyumluluğa puan veriliyor. Bu toplam puanlamadan sonra CHIP ayrıca fiyat ve performans değerlerini tavan puan 100 üzerinden değerlendiriyor. Bu değerlendirme yazılıma verilen paraya deyin deymediğini gösteriyor.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100–90 Puan)
iyi	■■■■■	(89–75 Puan)
orta	■■■■■	(74–60 Puan)
vasat	■■■■■	(59–45 Puan)
kötü	■■■■■	(44–20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19–0 Puan)

CHIP ONLINE

Ayın ürünü hakkında daha fazla bilgiyi ve geçmiş sayılarda tanıtılan ürünlerden bazılarını www.chip.com.tr/yazilim adresinde bulabilirsiniz.

Yazılım Testi

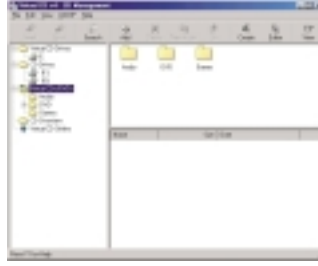
AYIN ÜRÜNÜ
CHIP
04/2002

Masaüstü Yayıncılık Yaz.

**ADOBE
INDESIGN 2.0**CHIP TOP. PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win ME/98/NT/2000/XP
BİLGİ www.adobe.com
FİYAT **699 \$**

CD-ROM Emülasyon Yazılımı

**VIRTUAL
CD 4**CHIP TOP. PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win ME/98/NT/2000/XP
BİLGİ www.virtualcd-online.com
FİYAT **40 \$**

Eğitim Yazılımı

**BRITANNICA
2002 DELUXE**CHIP TOP. PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win ME/98/NT/2000/XP
BİLGİ www.britannica.com
FİYAT **70 \$**

Yeni sürümü ile artık sektörün en çok kullanılan masaüstü yayıncılık paketi olan Quark Xpress'e gerçek anlamda rakip olarak görebileceğimiz Indesign'da en büyük yenilik, saydamlık özelliği ve tablo araçları. Adobe, katman özelliğinden sonra aslında resim düzenleme yazılımlarına ait bir özellik olan saydamlığı da sayfa tasarımcılarının kullanımına sunarak tasarım gücünü artırmayı planlamış. Bu özelliği kullanarak yapılmış tasarımlara bakıldığında ise, bunun yanlış olmadığı da açıkça görülebiliyor. Diğer bir taraftan yeni eklenen tablo araçları ise daha önce Xpress ya da Pagemaker ile çalışan tasarımcıların kabusu haline gelen tablo hazırlama işlemlerini oldukça kolaylaştırıyor. Indesign 2.0 içinde tabloları sıfırdan yaratabileceğiniz gibi, doğrudan Excel ya da diğer uygulamalardan da doğrudan alabiliyorsunuz. Bu yeni sürümde uzun belge desteği, gelişmiş tipografik araçlar, Opentype özelliğine verilen destek, çoklu master sayfa hazırlayabilme imkanı ve dahili çoklu dil desteği de diğer ilgi çeken özellikler arasında yer alıyor. Özellikle çoklu dil desteği Quark'ın Passport'unu utandıracak kadar başarılı.

SONUÇ: Indesign, yeni saydamlık özelliği, tablo hazırlamayı kolaylaştıran araçları, mükemmel tipografik özellikleri, dahili pdf araçları ve Opentype desteği ile en iyi masaüstü yayıncılık paketi.

- + Saydamlık ve tablo özellikleri
- + Opentype ve çoklu dil desteği
- Eski plug-in'ler çalışmıyor

Virtual CD 4 yazılımı, kısaca, CD'lerini zin ve DVD'lerinizin bir imajını oluşturup kopyalıyor ve sabitdiskinizde daha sonradan orijinal medyaya ihtiyaç duymadan tekrar kullanılmak üzere saklayabiliyor. Bunun için gerekli olan sanal sürücüyü de program kurulum sırasında bilgisayarınıza ekliyor. Virtual CD aslında daha çok bilgisayar üzerinde ağırlıklı olarak oyun oynayanlar ve taşınabilir bir bilgisayara sahip kullanıcılar için hazırlanmış. Böylelikle birden fazla CD'ye sahip bir oyunu oynarken ya da seyahat sırasında CD değiştirmek gibi bir zahmet de ortadan kalkıyor. Yeni sürümde artık DVD-ROM için de destek sağlıyor ve program birçok yeni uygulama ile de başarılı bir biçimde çalışabiliyor. Virtual CD, DVD video biçimlerini de destekliyor. Ancak korumalı CD'lerin imajının oluşturulması mümkün olmuyor. Ayrıca packet-writing yazılımı ile de bazen sorunlar oluşabiliyor. Program RAW modda veri okuma özelliğini desteklemeyen çok eski CD-ROM'lar ile de çalışmıyor.

SONUÇ: Bilgisayar başında zamanını oyun oynayarak geçirenler ve CD-ROM kullanan taşınabilir bilgisayar sahipleri için ideal bir yazılım. Ancak programı almadan önce sürücünüz ile çalışıp çalışmadığını denemeyi unutmayın.

- + DVD-ROM ve DVD Video desteği
- + Uygun fiyat
- Eski sürücüler ile çalışmıyor

eCHIP Code VCD

Her sene mutlaka yeni sürümü çıkması gereken yazılımlara en iyi örnek olan Britannica, bu senenin etkileşimli multimedya ansiklopedisi ile sonunda karşımızda. İlk bakışta yeni sürüm bir yıllık yeni içerik ve kullanıcılara sunduğu Britannica Online servisine üyelikle dikkatleri çekiyor. Bunun haricinde değişen pek fazla bir şey bulunmuyor. Sadece arama fonksiyonları biraz daha geliştirilmiş. Örneğin artık standart soru cümleleri ile arama yaptırılması mümkün oluyor ve geriye döndürülen sonuçlar ise eskisinden çok daha başarılı.

Yukarıda saydıklarımızın dışında, programa yeni eklenen özellikler arasında yer alan "Knowledge Navigator" da yine arama fonksiyonlarını geliştirmek için kullanılıyor. Visual Tour özelliği ise daha önceden multimedya öğeler arasında belirlenmiş başlıklar arasında arama yapabilmeyi sağlıyor. Ancak yine de bu özellik çok tatmin edici değil. Çünkü ansiklopedide multimedya içerik biraz zayıf. Eğer okuyan çocuklarınız varsa böyle bir elektronik ansiklopedi için bu parayı vermeye değer.

SONUÇ: Arama fonksiyonları çok güçlü olan başarılı bir kaynak yazılım. Ancak içeriğin genel konulardan çok Amerika ağırlıklı konuları içermesi bir dezavantaj. Yine de sektöründeki en iyi elektronik ansiklopedilerden biri

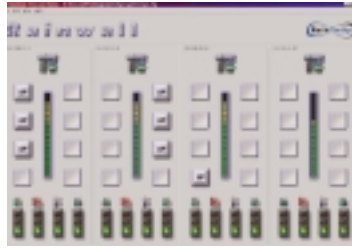
- + Gelişmiş arama araçları
- + Visual Tour özelliği
- Multimedya içeriği zayıf

Yardımcı Sistem Yazılımı

**ACRONIS OS
SELECTOR 5.0 (DELUXE)**
CHIP TOP. PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win95/98/ME/NT/2000
BİLGİ www.acronis.com
FİYAT 45 \$

Kişisel Güvenlik Yazılımı

**RAINFINITY
RAINWALL**
CHIP TOP. PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Windows NT
BİLGİ www.rainfinity.com
FİYAT 9000 £

Video Düzenleme Yazılımı

MGI CINEMATIC
CHIP TOP. PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win 98SE/ME/NT/2000/XP
BİLGİ www.mgieurope.com
FİYAT 90 \$

Linux benzeri alternatif işletim sistemlerine olan ilgi, her geçen gün artıyor. Ancak yine de PC kullanıcıları, kullanıcı dostu Windows'tan vazgeçemedikleri için bu yeni sistemleri denemeye pek yanaşmıyorlar. İşte bu konuda OS Selector 5 devreye girerek, Windows'u bilgisayardan tamamen kaldırmadan diğer işletim sistemlerini de kurmayı mümkün kılıyor.

Program aynı zamanda bir disk bölümlendirme aracı olarak da kullanılabilir ve sabitdisk üzerindeki bölümleri dönüştürme, birleştirme, taşıma, yeniden boyutlandırma ve isimlendirme gibi işlemleri de gerçekleştirebilir.

Diğer bir deyişle, bu programı kullanarak sabitdiskiniz üzerinde çeşitli sanal diskler yaratabiliyorsunuz. Daha sonra bu yarattığınız diskler, Bilgisayarım içinde kendine ait sürücü harfleri ile aynı gerçek bir sabitdisk gibi yer alıyor. Ayrıca OS Selector 5 içine eklenmiş fare desteği ve Windows XP tarzı arabirim de gerçekten şık sayılabilecek yenilikler arasında yer alıyor. Ancak el şeklindeki imleç programın ciddiyeti ile biraz ters düşüyor. Ayrıca program ile birlikte gelen kullanım kitapçığı da yardımcı olmaktan oldukça uzak.

SONUÇ: Güçlü ve fonksiyonel fakat kullanımı biraz zor. Ayrıca isminden çok daha fazlasını sunuyor.

- + Otomatik disk bölümlendirme
- + Windows XP desteği
- Kullanım kılavuzu yeterli değil

eCHIP Code OSS

Standart firewall'larda oluşan problemler, genelde tüm ağ trafiğinin onların üzerinde geçmesinden kaynaklanır. Sonucunda ise, eğer sadece tek bir firewall kullanılıyorsa oluşacak bir problemde bir anda tüm veri akışı kesilebilir. Bunu engellemek içinse, RainWall adındaki bu pahalı yazılım yardımınıza koşacaktır. Özellikle Symantec ve Check Point firewall'ları üzerinde oluşabilecek problemleri engellemek için hazırlanmış bu yazılım firewall'lar ile birlikte çalışarak dinamik yük dengeleme yapıyor ve hataları da denetleyebiliyor. Ancak bu yazılımın Windows 2000'i desteklemesi bir dezavantaj. Yazılım, her firewall'ın fiziksel arabiriminin yerini alarak bir bilgisayardan diğerine geçebiliyor. Ancak bazen RainWall ile çalışırken sorunlar da çıkmıyor değil. Örneğin programın çalıştığı Tomcat web sunucusu, bazen Windows NT sistem altında sorunlar oluşturabiliyor. Java tabanlı bir uygulama olduğu içinse, ağ üzerindeki her bilgisayarda rahatlıkla çalışabiliyor. Konsolun kullanılması ile bilgisayarın kapatılması ya da tüm oturumları bir bilgisayardan diğerine aktarmak da mümkün oluyor.

SONUÇ: Check Point ve Symantec, firewall'larınızın daha kararlı çalışmasını sağlayabiliyor. Ancak tüm işletim sistemlerini desteklemiyor.

- + Java tabanlı olması iyi
- + İşletim sistemi desteği zayıf
- Oldukça pahalı

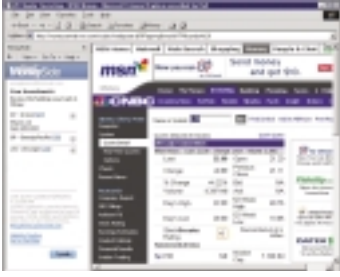
eCHIP Code Rain

Eğer bilgisayarda video dosyalarını düzenlemek için basit bir yol arıyorsanız, MGI Cinematic tam size göre bir yazılım. Tüm zahmetli düzenleme işlemlerini kendi üzerine alıp size sadece sonucu sunan bu programı kullanmak için sadece, TV tuner ya da video yakalama kartınızla bilgisayarınıza aktardığınız görüntüleri program içinden açmak yeterli oluyor. 3 farklı şekilde çalışabilen programın ilk modu olan Cinemagic seçildiğinde, yine sizin belirleyeceğiniz müzik parçası ve stile göre filminiz otomatik olarak oluşturuluyor. Bu durumda tek yapmanız gereken, oturup beklemek. Cinemagic, videoyu müziğe uydurmak için kırpıp biçeceğinden daha iyi bir sonuç için videoyu müzikten çok daha fazla uzun seçmeniz gerekebiliyor. İkinci yöntem olan Storybuilder'da ise, kullanıcıya düşen seçicilik görevi biraz daha artıyor. Son seçenekte, tüm kontrol kullanıcıya geçiyor ve efektler ile ara geçişlerin de kullanıcı tarafından belirlenmesi gerekiyor. Üstelik tüm geçişler üzerinde istediğiniz şekilde değişiklik de yapabiliyorsunuz. Cinematic sonuçtaki videonun kasete, DVC video kamerasına ya da internete aktarılması için seçenekler de sunuyor.

SONUÇ: En az eforla en başarılı videoları çok kısa sürede oluşturabilen program, video düzenleme işine henüz yabancı olanlar için ideal bir çözüm oluşturuyor.

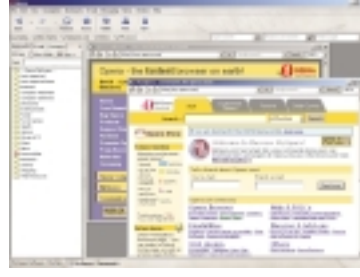
- + Hızlı video düzenleme seçenekleri
- + Eğlenceli video efektleri
- Uzun filmler ile çalışmak yavaş

Kişisel Finans Yazılımı

**MICROSOFT MONEY 2002
FINANCIAL SUITE**
CHIP TOP. PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

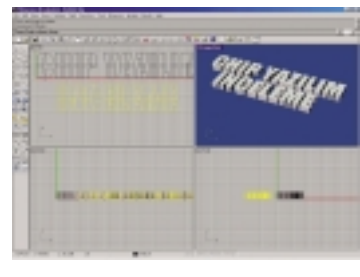
SİSTEM Win95/98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ www.microsoft.com
FİYAT **50 \$**

İnternet Browser Yazılımı

OPERA 6.01
CHIP TOP. PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win95/98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ www.opera.com
FİYAT **39 \$**

3D Modelleme Yazılımı

RHINO3D 2
CHIP TOP. PUANI ☐ ☐ ☐ ☐ ☐FİYAT/PERFOR. ☐ ☐ ☐ ☐ ☐

SİSTEM Win95/98/ME/NT/2000/XP
BİLGİ www.rhino3d.com
FİYAT **895 \$**

Kişisel finans yazılımının her yıl yeni bir sürümünü piyasaya sunmaya özen gösteren Microsoft, bu yıl da Microsoft Money'yi yine 3 ayrı paket halinde kullanıcıların beğenisine sundu. Standart, Financial Suite ve Personal and Business başlıkları altındaki bu üç paket içinden bu ay incelediğimiz Financial Suite'de yer alan yeniliklerin çoğu, genelde kişisel finans yönetimi, online bankacılık ve raporlama bölümleri altında yer alıyor. Örneğin artık MoneyViewer, simgesini Internet Explorer 5.5'a ekliyor ve doğrudan browser altından çalıştırılıp, hesap dengelerinizi ve diğer finansal detayları Money programını açmadan size sunabiliyor. Yeni online servis yöneticisi ise bankanıza ve diğer hesaplarınıza bağlanıp otomatik olarak hesap durumlarını alabiliyor ve hesaplarınızı güncelleyebiliyor.

Programın diğer bir yeni özelliği olan Background Banking de para hesaplarınızın program açık olmasa bile belirli zaman aralıklarında otomatik olarak bağlanıp güncellenmesini sağlıyor. Money'nin rapor galerisi ise tüm bu verileri size düz metin olarak ya da tablolar biçiminde de sunabiliyor.

SONUÇ: Tüm kişisel hesaplarınızı kontrol etmek ve yönetmek için oldukça güzel bir yol. Esnek finans araçları Internet Explorer içine de başarılı bir şekilde entegre olabiliyor.

- + Web browser ile entegre çalışma
- + Kullanımı kolay
- Yardım sistemi zayıf

Az yer kaplayan, hızlı ama bedava olmayan bir web browser olan Opera'nın en yeni sürümü, güvenlik ve erişim konusunda sunduğu avantajlar ile iki büyük rakibine meydan okuyor. Tüm 32 bit Windows sürümlerine ek olarak Opera; Linux, Macintosh, BeOS, Symbian OS (EPOC) ve QNX altında da çalışabiliyor. Cookie'ler üzerinde tam kontrol sağlayan yazılım, bunları belirli bir süre sonra otomatik olarak silebiliyor. Ayrıca Opera altından IE ve Netscape'e ait tüm sık kullanılanlara ve Outlook Express içindeki postalara ulaşılabilir. Opera, Flash da dahil olmak üzere Netscape uyumlu tüm plug-in'leri destekleyebiliyor. Sayfaları kullanıcıya ulaştırmakta hızlı olsa da, programın açılışı IE'ye kadar oldukça uzun sürüyor. Diğer bir dikkat çeken nokta ise bazı web sayfalarının Opera altından diğer web browser'lara göre daha farklı gözükmesi. Bunun nedeni de Opera'nın, Internet Explorer'ın aksine web tasarımcılarının hatalarını düzeltmek için çaba harcamaması.

SONUÇ: Daha önceki sürümlerine göre biraz daha yavaş olan Opera 6.01, halen düşük sistemlerde bile çalışabilecek, küçük ama hızlı standart web browser ruhuna sahip. Bunun yanı sıra bazı özellikleri ile diğer browser'ları da geçiyor.

- + Az yer kaplıyor
- + Hızlı sörf sağlıyor
- Ücretsiz değil

⊙ eCHIP Code **Opera**

İlk sürümü ile de 3D modelleme yazılımları arasında adından söz ettirmeyi başaran Rhinoceros'ın 2.0 sürümü birçok gelişmiş özellikler ve yenilikler ile kullanıcıların karşısına çıkıyor. Yüzlerce modelleme ve düzenleme komutu, seçeneği ve yeni dosya biçimleri desteğinin yanı sıra yeni plug-in'ler geliştirmek için kullanıcılara bir C++ yazılım geliştirme kiti de sunuluyor. Bu şekilde yaratılmış Flamingo adındaki ilk ana plug-in ise, Rhino modellerinden gerçek hayattakine çok yakın sonuçlar alınmasına olanak tanıyor. Flamingo raytracing ve radiosity teknolojilerini kullanarak yüksek kalitede, foto gerçekçi, tek kare görüntüler ya da animasyonlar yaratabiliyor. Dikkat çekici bir diğer plug-in ise VBScript ve Jscript'leri Rhino içinden çalıştırabiliyor. Rhino artık nesne gruplamayı da destekliyor. Ayrıca ölçülerin klavyeden girilmesi de mümkün oluyor. Rhino'nun 2.0 sürümü tanıyabildiği dosya tiplerinde de büyük bir gelişme sağlamış.

SONUÇ: Nurbs tabanlı çalışan Rhino, 1.0 sürümünün çıkışıyla yaptığı etkiyi, yeni araçları, C++ tabanlı plug-in geliştirme kiti, çarpıcı Flamingo plug-ini, daha geniş dosya biçimi desteği ve kullanım kolaylığı ile, ikinci sürümünde bir defa daha güçleştirecek gibi duruyor.

- + Foto gerçekçi 3D modelleme
- + Plug-in geliştirme kiti
- + VBScript ve Jscript desteği

⊙ eCHIP Code **Rhino**

eCHIP İÇERİĞİ

- » **PartitionMagic 7.0**
Toplayın, çıkartın ya da bölün
- » **eCHIP**
Nisan eCHIP içeriği
- » **Audio Tools**
Alternatif müzik araçları
- » **AutoRecorder**
Yaptıklarınız kaydediliyor
- » **Dijital Dergiler**
PCONLINE, Computer Easy, Suxsess

PartitionMagic 7.0

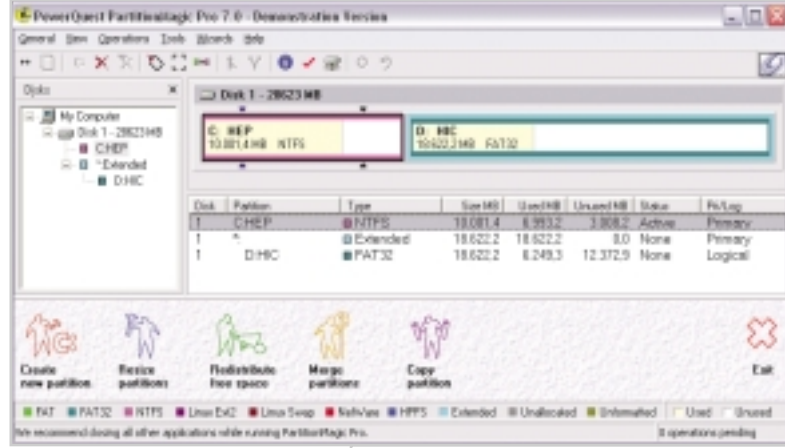
Toplayın, Çıkartın ya da Bölün...

Bu programla artık profesyonel olmayanlar da sabitdisklerini düzenleyebilecekler. Tabii önceden yedek almayı unutmadan...

Windows, NT, 2000, Linux derken etrafımız bir sürü işletim sistemiyle doluverdi. Bir de Mac'leri düşünürseniz bu sayı daha da artıyor. Her işletim sisteminin kendine göre istediği sürücüler ve programlar yanında asıl önemli olan, sabitdiskimizde oluşturacağımız bölümler (partition). Partition Magic bu tür sabitdisk bölümleme programları arasında en basit ve kullanıcı dostu olanı.

Kullanımı kolay basit menüler

Programı açtığımızda kolay kullanımı ve görsel seçenekleriyle karşımızda sabitdiskimiz hakkında tüm bilgileri bulabiliyoruz. FAT, FAT32, NTFS, Linux Ext2, Linux Swap, NetWare ve HPFS bölümlerini ayrı ayrı renklendirilmiş şekilde ayırt edebiliyorsunuz. İsteddiğiniz bölüm üzerine faremin sağ tuşuyla tıkladığınızda convert (dönüştürme), format (biçimlendirme) ve resize (boyutlandırma) gibi komutlara ulaşabilirsiniz. Ayrıca programa Windows'un Başlat menüsünden ulaşmak isterseniz, karşınıza Drive Mapper, Partition Info ve PQ Boot programcıkları da çıkıyor.

Kurulum ve kurtarma disketi

Kurulum sırasında eğer "Custom" seçeneğini işaretlerseniz buradan programı Windows 3.1 için kullanıma göre de ayarlayabiliyorsunuz. Ayrıca yapımcı firma olan PowerQuest'in kurulumunun sonunda altını çizerek bahsettiği bir işlem var: Kurtarma disketi yapmak. Herhangi bir sorun karşısında Windows'un sorunsuz haline dönmek için gerekli olan iki disketi kurtarma disketi olarak hazırlıyorsunuz.

Diğer PowerQuest araçları ve işlevleri

Sabitdiskinizi bölümledikten sonra değişen sürücü isimlerinin yaratacağı sorunları engelle-

KOLAY BİLGİ: Programı açar açmaz karşınıza sabitdisk bölümlerinizi hakkında tüm bilgiler geliyor.

mek için geliştirilmiş DriveMapper, PowerQuest'in programla birlikte gelen araçlarından. Windows Başlat menüsünden ulaşabileceğiniz bu araçlar arasında sabitdisk bölümlerinizi hakkında geniş bilgi alabileceğiniz Partition Info ve son olarak da PQBoot ile istediğiniz bölümdeki işletim sistemiyle sisteminizi boot edebiliyorsunuz. Yukarıda belirttiğimiz gibi kurtarma disketinin önemi burada da vurgulanmış ve herhangi bir işlem yapmadan önce disket oluşturmanıza imkan veriliyor.

Nisan eCHIP CD İçeriği

Her ay olduğu gibi bu ay da dergideki kapak konusu ve yazılım bölümünde adı geçen programları eCHIP içerisinde sizlere sunuyoruz. Firewall, Sanal PC, Ses Tanıma, DVD Player ve Trouble-Shooting programları bu ayın konu başlıkları. Ayrıca donanım bölümünde yer alan Tweaking programlarını da sisteminize kurabilirsiniz. Birkaç ayda bir yerli programcılarının yazdığı

amatör veya profesyonel programları bu ay CD'de bulabilirsiniz. Desktop, Sistem, Multimedia, İnternet ve Müzik gibi her ay yer alan program kategorilerinde ise onlarca shareware ve freeware bulunuyor.

Dijital dergilerimizde ASP, Access, XML kurslarımıza bu ay Visual Basic de eklendi. Bilgisayar Sözlüğü, Marjinal'in yanı sıra DVD Player testi de bu ayki konularımızdan.

NASIL TEST ETTİK? CHIP TOP10 bölümünde test edilen ürünlerin hangi kriterlerle doğrultusunda test edildiğini inceleyebilirsiniz.

Audio Tools

Alternatif Müzik Araçları

Audio Tools ile profesyonellerin yanı sıra müzik araçlarıyla amatörcce ilgilenenler de kaliteli işler çıkarabilirler.

Genelde pahalı olan kayıt programlarına bir alternatif olarak sunulmuş Audio Tools, yaptıklarına göre pek de pahalı bir shareware değil. Program 20 dolar ve çok profesyonel olmayanlar için oldukça uygun görünüyor.

Programın kullanımı

Kayda başlamadan önce, nereden kayıt yapacağınızı seçmeniz gerekiyor. Kayıt yapma metodunu da seçtikten sonra, nereye kaydetmek istediğinizi belirtiyorsunuz.

Kayıt yaptıktan sonra dinlemek içinse, diğer müzik setlerindeki klasik butonlar olan Play, Stop, Pause gibi bilindik tuşları kullanıyorsunuz. Arabirimde kayıt yaparken CPU'nun ne kadar kullanıldığını gerçek zamanlı izleyebiliyorsunuz. Kaydınızı dinlerken hız ayarını yapmanız için Audition Speed bölümünden standardı 1x olan çalma hızını yükseltip alçaltabilirsiniz. Tabii kayıt zamanında bu hızı değiştiremiyorsunuz. Son olarak Fade yaparak sesin azalarak kesilme-

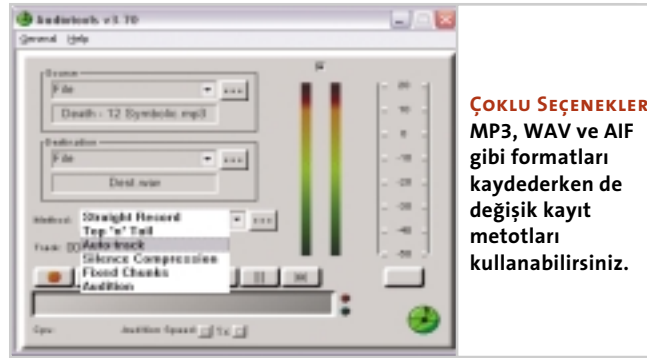
sini kaydınızın sonuna koyabilirsiniz.

Dosya türleri

Kaynak olarak ses kartının yanı sıra, MP3, WAV, Sun Audio ve AIF seçebilirsiniz. Bu dosyaları da yine aynı uzantıları ile veya bu dört

Configure ve plug-in'ler

Programın General menüsünden Configure seçeneğine tıkladığınızda Profil ve Plug-in ayarları karşınıza çıkıyor. Buradaki birçok plug-in'i düzenleyebilir ve analiz edebilirsiniz. Application Preferences'de ise filtreler, DirectX ve

ÇOKLU SEÇENEKLER: MP3, WAV ve AIF gibi formatları kaydederken de değişik kayıt metodları kullanabilirsiniz.

değişik formatta kaydedebilirsiniz. Dosya türünü seçtiğinizdeyse, eğer Config seçeneğine tıklarsanız, SampleRate, Bits ve Channels ayarlarını istediğinize göre değiştirebilirsiniz. Örneğin bir WAV dosyasını, 96Khz, 16 bit ve stereo olarak kaydedebilirsiniz.

CPU kullanımı gibi program çalışırken etkili olacak özellikleri değiştirebilirsiniz. Mixer desteğini ve mixer'in kullanacağı encoder'ı seçebilirsiniz. Son olarak kayıt metodlarını da düzenledikten sonra, tüm ayarları kontrol etmiş ve başarılı bir kayda hazır olmuş oluyorsunuz.

AutoRecorder

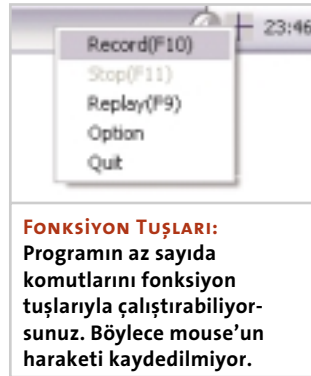
Yaptıklarınız Kaydediliyor

Şimdiye kadar gördüğünüz en kullanışlı ve basit program olarak AutoRecorder'ı örnek verebilirsiniz. Program, kurulduktan sonra çalışmaya başlıyor ve System Tray'de yerini alıyor. Burada sadece beş tane komut bulunuyor. Aslında programın tüm komutları buradakilere.

Programın kullanımı

Klavyedeki F10 tuşu ile Record komutunu çalıştırıyorsunuz. Bundan sonra tüm klavye ve mouse hareketleriniz kaydediliyor. Pencerelerin hareketleri, çalıştırdığınız programlarda yaptığınız işlemler yani tüm hareketleriniz

bir dosyaya kaydediliyor. Daha sonra F11 tuşu ile durduruyorsunuz ve kaydettiğiniz işlemleri iz-

FONKSİYON TUŞLARI: Programın az sayıda komutlarını fonksiyon tuşlarıyla çalıştırabilirsiniz. Böylece mouse'un hareketi kaydedilmiyor.

lemeye başlayabiliyorsunuz. Aslında sadece endi yaptıklarınızı

bilmeniz için geliştirilmemiş AutoRecorder. Eğitim amaçlı kullanılabilir veya diğer kullanıcılara anlatmak istediklerinizi anlaşılır bir şekilde izletebilirsiniz.

Kayıt ayarları

Programın Options menüsü de oldukça basit. Burada kaydettiğiniz görüntüleri izlerken kaç kere tekrar edeceğini ve izleme hızını ayarlayabiliyorsunuz. Ayrıca mouse'un kaç milisaniyede bir kaydedilmesi gerektiğini belirleyip, kayıt edilme periyodunu ayarlayabilirsiniz. Programın tüm özellikleri bu kadar, fakat boyundan büyük işler yapacağı kesin...

DİJİTAL DERGİLER

► PCONLINE

Bu ay da PCONLINE'da birçok yerli ve yabancı web sitesini inceledik. Kültür ve sanat, hobiler, müzik, online dergiler ve birçok kategoride en popüler web siteleri her tarzdaki insanın ilgisini çekecek nitelikte. İnternet bağlantınız bulunuyorsa tanıtımı yapılan sitelere de direkt ulaşabilirsiniz.

► Computer Easy

Bu ayki sayımızda DVD yazılımlarını inceledik: Testin galibini ve fiyat/performans oranında en başarılı olan yazılımı inceleyebilir ve kendinize en uygun olanı seçebilirsiniz. Sadece yazılım testiyle kalmayan bu bölümde DVD yazılımlarının nasıl çalıştığını ve standart terimlerin

ne anlama geldiğini öğrenebilirsiniz. Testin sonundaki tablodan ise teste tabi tutulan tüm ürünlerin özelliklerini ayrıntılı olarak görebilir ve karşılaştırma yapabilirsiniz. Birkaç aydır süregelen Bilgisayar ve Elektronik başlıklı kursumuzun bu ayki konusu kondansatörler. Bilgisayar Sözlüğünde bu ay "C" harfindeki bilmediğiniz terimleri öğrenebilirsiniz. Üç aydır devam eden bu bölümümüzdeki "A" ve "B" harflerindeki terimleri bu ay da sizlere yeniden sunduk.

► Suxcess

Profesyonellere yönelik makale ve kursların yer aldığı dijital dergimize, bu ay Visual Basic kursu eklendi. Programcılığa genel bir girişle başlayan VB Kursu örneklerle destekleniyor. Tablo ilişkilerinin anlatıldığı Access kursunun yanında ASP kursunda sonucu istekleri anlatılıyor ve VB Script'e giriş yapılıyor. Web sayfalarında XML yeteneklerinin anlatıldığı XML kursu ve profesyonel programcılar için ise ADO ve Universal Data Access konulu makale bulunuyor.

İÇİNDEKİLER

120

Hacker Kaynakları:
Programlar, filmler...

121

Ticari Programlar:
Yazılımlar ve seri numaraları

122

Paylaşım Borsaları:
DVD ve sinema filmleri

Hacker'ların İzinde

İnternetin Karanlık Yüzü!

İnternette aradığınız hemen her şeyi bulabiliyorsunuz: Programlar, filmler, oyunlar ve şarkılar... CHIP, bu kaynakların yasal olup olmadığını ve dosyaların nasıl paylaşıldığını açıklıyor.

Korsan kopyalar, ilk kez Napster ve Morpheus gibi sevilen internet dosya paylaşım pazarlarının başarı kazanmasıyla birlikte ortaya çıkmadı. PC kullanıcılarına, yazılım ve müzik dosyalarının dışında hemen her sinema filmini tümüyle ve iyi kalitede internette yüklemek izni veren aslında modern teknolojiler. Sörfçüler, çok değil beş yıl önce, “warez” adı verilen, kırılmış yazılımların yer aldığı sayfalarla nadiren karşılaşırlardı. Dosya paylaşım ve takas olanaklarının gelişimiyle birlikte, programların, müzik dosyalarının ve filmlerin download edilmesi giderek sıradanlaşıyor. Peki bu durum paylaşım izni verildiği anlamına mı geliyor? İnternet özünde yasadışı bir alan mı? Bu soruların her ikisinin yanıtı da hayır. Bu nedenle sizlere korsan kopyaların nasıl ayırt edilebileceğini açıklıyoruz.

Çünkü yalnızca bilgi sahibi olduğunuz durumlar karşısında kendi yorumunuzu yapabilirsiniz.

Netteki dosyalar: Korsan kopyaları tanımak

► Download edilebilecekler

Freeware ve shareware adı verilen yazılımların ve oyun demolarının internette sisteminize indirilmesinde herhangi bir sakınca yok. Freeware'leri gönül rahatlığıyla kullanabilir ve diğer PC'lere gönderebilirsiniz. Sharewareler için de download ve dağıtım, özel kullanımlarda sorun oluşturmaz. Shareware yazılımlar normal koşullarda kısa süreli kullanıma izin verir ve kullanıcıdan daha sonra kayıt olmasını talep ediyor. Kaydolma, genellikle para karşılığında yapıldığından ücret ödmeden yapılacak diğer kulla-

nımlar bu yolla yasaklanıyor.

Oyun demoları tam sürümle kıyaslandığında oldukça kısıtlı özellikler içerdiğinden normalde bu yönleriyle kullanıcılarda herhangi bir sinir bozukluğu yaratmazlar. Birebir olarak free- veya shareware tanımlaması yapılamayan veya oyun demosu sınıfına girmeyen yazılımların korsan kopya olma ihtimali çok yüksektir.

İnternetteki sıkıştırılmış programlar ve nasıl açılacakları

Dosyalar, download süresinden ve sunucu alanından tasarruf etmek için, internette sıkıştırılmış halleriyle yer alır. Bu dosyalar çoğu kez ya EXE formatındadır ya da sıkıştırılmış dosyanın kendi kendisini açmasını sağlayan rutinlere sahiptir. Söz konusu formatlar karşısında, yüklemenin tamamlanmasının ardından, sa-

Hacker'lar ve Korsan Kopyalar

bitdisk üzerinde dosyanın saklandığı klasöre gidip simgeye iki kez tıklamak yeterlidir. "zip" uzantısına sahip dosyalar için Winzip'e ihtiyaç var. "rar" ve "ace" uzantısıyla dağıtılan dosyalar için ise Winrar veya Winace gerekli.

► **Birkaç kısımdan oluşan programlar** İnternette indirilebilecek dosyaların bazıları, birden fazla parçaya ayrılmış olabilir. Bunlar genellikle ace ve C00'dan C99'a kadar devam eden ekleri alırken diğer küçük dosyalar NFO olarak adlandırılır. NFO'larda diğer dosya parçalarının nasıl birleştirileceği açıklanır. Bu gibi durumlarda çoğu kez bu paketleme yöntemini severek kullanan hacker'ların parmağı olduğundan dolayı, korsan kopyalarla karşı karşıyasınız.

► **ISO dosyası olarak CD içerikleri:** CD kopyalama programları orijinal CD içeriğini sabit diske aktarma amacıyla ISO dosyaları oluşturur. Herhangi bir yazılım ararken, bu dosya formatıyla karşılaşmanız halinde, onların korsan kopya olma ihtimalinin çok yüksek olduğunu unutmayın. Ürününü doğrudan çalıştırılabilir bir dosya formatı seçmek yerine, bu şekilde internete koymak, firmaların tercih ettiği yollardan değil.

Korsan kopyaların yer aldığı sayfaları ziyaret etmek başlı başına yasaklanmış bir suç değildir. Ancak kırılmış yazılımların indirilmesi yasadışıdır. Bu konuyla ilgili olarak, maalesef yapılan farklı yorumların doğruluk payı yok.

Hangi yazılımlar kopyalanabilir ve bu nasıl gerçekleşir?

Bildik bir sorun: Kullanıcı CD veya DVD yazıcıya sahip ancak satın aldığı ticari yazılımı kopyalama hakkına sahip olup olmadığını bilmiyor. CD'nin kopyalama korumasına sahip olduğu durumlarda kafalar daha da karışıyor.

► Güvenlik kopyası oluşturmak

İnternet, yazılımların yasal yollarla kopyalanmasına yardımcı oluyor ve hatta CloneCd adlı yazılım içinde gerekli ayarları da barındırıyor. www.gamecopy-world.com gibi sayfalardan bu ayarlara ulaşabilirsiniz. Kopyalanmış CD'leri dağıtma hakkına sahip değilsiniz. CloneCd programı için RAW-modunu destekleyen bir CD yazıcıya ihtiyaç var. Tüm modern cihazlar bu özelliğe sahip. Kopyalanacak

TİCARİ PROGRAMLAR

» Yazılımların ve seri numaralarının aktarılması

Hackerların onlarca yıldır değişmeyen klasik hedefi program ve oyunlardır. Hacker'lar korsan kopyaları iki şekilde yayıyorlar. Ya programın kendisini diğer kullanıcılara sunuyorlar ya da pek çok uygulamanın eksikliği halinde çalışmayacağı seri numaralarını dağıtıyor.

Hacker'lar korsan kopyaları nasıl buluyor?

Hacker'lar korsan kopyalara Altavista (www.altavista.com) ve Google (www.go-

ogle.com) gibi arama motorlarıyla ulaşarak bir sayfadan diğerine atlayarak oyunları ve pahalı programları elde edebiliyor.

Register numaraları ve korsan kopyalar

Seri numaralar ve codecs adı verilen register numaraları iki şekilde birbirinden ayrılıyor. Bunların içinden bir grup ürünün kullanımını serbest bırakmaya yarıyor. Bir yazılımı satın almanız dahi onu kullanabilmek için belirli bir sayı ve harf kombinasyonu-

YASAK: www.astalavista.com web sayfası üzerinden hacker'lar bir kaç tıklamayla, illegal kayıt ve seri numaralarına ulaşabiliyorlar.

ogle.com) gibi arama motorlarıyla ulaşarak bir sayfadan diğerine atlayarak oyunları ve pahalı programları elde edebiliyor. Bu yolla, yalnızca ölü linklere ulaşma ihtimali fazla. Profesyonel korsan kopya kullanıcıları, diğer arama motorlarına soran ve linklerin işlerliğini test eden Meta-Arama motorlarına başvuruyor. Bunların bir örneği de Copernic 2000 (www.copernic.com) adlı program. Warez sayfaları genellikle birbiriyle bağlantılı ve yazılım hır-

nun girilmesi gerekebilir. Orijinal yazılımlarda bunlar programla birlikte geliyor. Diğer grup ise, Shareware'leri bir kod vasıtasıyla tam sürüme dönüştürmek için.

Hacker'lar Codec'lere nasıl ulaşıyor? Seri numarası hırsızlığı

Korsan kopya kullanıcıları arama yapmak için www.astalavista.com adresini kullanıyorlar. Bu sayfanın www.altavista.com arama motoruyla elbette herhangi bir ilgisi yok. Korsan kopya kullanıcılarını zorlu download aşamaları beklemiyor. Ayrıca shareware üreticileri mümkün olan en fazla sayıda kullanıcıyı ürünleriyle etkilemek için programlarını dağıtıyorlar.

Güvenlik önde gelir: Hacker'ların önünde bu numaralara ulaşmak için iki yol var. Bunlardan ilki gerçek kullanıcıların gerçek kayıt numaralarını keşfetmek. İlk yol, kullanıcının kendi numarasını kendi isteğiyle vermesi, ki bu pek görülen bir durum değil. Daha büyük ihtimal, hacker'ın acemi kullanıcıları trojan virüsü benzeri yollarla gözetlemesi.

İkinci yol, programların bu numarayı hesaplaması. Bu yazılımlar genelde önceden üreticiye gönderilen kullanıcı adlarından gerekli numarayı oluşturmaya yarıyor. Aynı araçları maalesef korsan kopya kullanıcıları da geçerli rakam dizileri elde etmek için kullanıyor.

İLEGAL: Hacker'lar, warez adı verilen sayfalardan yazılım ve oyun kopyalarını deşif-tokuş ediyor.

GÖSTERİMİNDEN ÖNCE FİLMLERE ULAŞMAK

» Video, DVD ve sinema filmlerinin kopyalanması

Hacker'lar son derece cesur ve DVD'nin kopyalama korumasını kırarak, ya da daha vahimi, şüpheli kaynaklardan korsan kopyalar elde ederek, filmlerin tamamını internete aktarabiliyorlar. Bunların arasında bir sinema seansı sırasında camcorder'la çok düşük resim ve ses kalitesi pahasına kaydedilmiş olanlar da var. Bu nedenle

yorlar. Söz konusu programlar şifrenin çözülmesi için Brooktree firmasının BT848 veya BT878 chipsetine sahip bir TV kartına gereksinim duyuyor. Terratec veya Hauppauge gibi televizyon kartlarının pek çoğu bu chipseti kullanıyor.

Ancak dijital yayınların hacker'lar tarafından izlenmesi bu kadar kolay değil. Bu

SİNEMADAN ÖNCE: Türkiye'de gösterime girmeden önce hacker'ların elinde başarılı yapım Harry Potter'ın ilk korsan kopyaları dolanmaktaydı.

Harry Potter gibi bir kaç ay önce vizyona girmiş filmlerin çok yüksek kalitede farklı korsan kopyaları var. Telif haklarıyla korunan filmlerin yüklenmesi yasadışı ve ceza gerektiren bir durum.

Şifreli kanalları ücretsiz izlemek: Yasal mı, değil mi?

Hacker'lar, para ödenmesi gereken her üründe olduğu gibi analog şifreli kanallar için de decoder olmaksızın izlemek için araçlar ve yollar buluyorlar. Bunlar için Pubs veya MoreTV gibi arama motorlarıyla kolaylıkla bulunan yazılımlara başvuru-

kanalları kırmak için daha fazla çaba gerekli. Burada da geçerli olan kural, ücrete tabi programları bedelini ödemediği kulanmanın yasadışı olduğu.

Dosya paylaşım borsaları vasıtasıyla filmleri izlemek

Alanının öncüsü Napster'ın mirasına konmak isteyen pek çok dosya paylaşım borsası, yalnızca MP3'lerin değiş tokuşunu sağlamakla kalmıyor, DivX gibi dosyaların da kopyalanmasının yolunu açıyor. Tecrübeli kopyalayıcılar, Morpheus gibi programlarla film dosyalarına da erişebiliyor.

film de yer alıyor. Kendi ürettiği filmleri ücretsiz olarak dağıtmak isteyen kullanıcıların da var olduğu düşünüldüğünde, her filmin korsan kopya olmadığı anlaşılabacaktır. Ancak ticari sinema veya televizyon filmleri izlenimi uyandıran filmlerin kopyalanması yasal değil.

Elbette bir sinemasever olarak DVD-filmlerinizden birinin kopyasını oluşturmak isteyebilirsiniz. Bunun için TV çıkışı olan bir grafik kartı gerekli. Bu bağlantı üzerinden video kayıt cihazını bağlayıp DVD'yi VHS videoya kaydedebilirsiniz. Ancak elde edilen bantta, örneğin her birkaç saniyede bir görüntüde bozulmalarla karşılaşabilirsiniz. Sebebi ne olabilir? Muhtemelen DVD, Macrovision kopyalama korumasıyla donatılmıştır. Bu koruma, televizyon resimlerinin arasında (saniyede 25) güçlü bir sinyal yollar. Sinyal DVD'nin televizyon ekranında oynatılması sırasında, görülebilir alanın dışında yer aldığından, anlaşılmaz. Ancak video kayıt cihazının otomatik denetimi bu durumu çözümleyemeyecektir. Yazılım veya donanım desteğiyle kopyalama korumasını kolaylıkla aşabilirsiniz.

► Yazılım çözümü:

Macrovision sinyali, grafik kartı tarafından gönderilir. TV kartı üreticilerinin tü-

SÜRGÜYÜ ÇEKMEK

» Hacker'lara şans tanımamak

► Gereksiz yere online kalmamak

Online olmanın zaten oldukça masraflı olduğu düşünüldüğünde, kullanıcılara gereksiz yere internette kalmamalarını tavsiye etmek mantıksız gelmeyecektir. Varolmayan bir bağlantı, saldırıya da uğrayamaz. Firewall yazılımları, bu konuda sabit veya flatrate bağlantı üzerinden de en iyi yardımı sağlıyor.

► Açıkları belirlemek

Kendi bilgisayarınızdaki gedikleri nasıl tespit edebilirsiniz? Firewall desteği sağlayan Netscreen, www.netscreen.com/pub/scan adresinden PC'nizin güvenlik seviyesini test diyor.

► Şüpheli download'ları engellemek
İnternette şüpheli kaynaklardan program indirmekten sakınmalı ve tanınmamış firmaların ürünü olan yazılımlar karşısında dikkatli olmalısınız. Özellikle bir yazılımın kurulumunu gerektiren download teklifleri, trojan alarmı gibi tehlikeli.

orijinal CD'yi ayrı bir CD-ROM sürücü yerine doğrudan CD yazıcıya yerleştirin. Yazıcı CD'yi birebir okuyacaktır. Nedeni ise; kopyalamaya karşı uygulanan koruma yöntemlerinin çoğunun CD'ye sıradan sürücüler tarafından hatalı sektör yerleştirilmesi. CD yazıcıya, sabit disk üzerine bir image dosyası yazdırabilir ve dosyayı yazılabilir CD'ye aktarabilirsiniz.

► Yazılımların sürücüde CD olmadan çalışmasını sağlamak

Bazı durumlarda CD'yi kopyalamaya gerek kalmayabilir. Özellikle oyunlar, sürücüde orijinal CD'yi ararlar. Kullanıcı "No-CD" adı verilen patch'lerden herhangi birini yükleyerek orijinal CD'yi kopyalayabilir. Her yazılım için ona ait özel bir

patch gerekir. Bu patch, yazılımı değiştirerek sürücüde CD olmadan da başlatılabilmesini sağlar. Örneğin herhangi bir oyun CD'sini orijinal CD'den bir kez kurmanız ve ardından CD'yi kutusuna yerleştirmeniz yeterli olacaktır. Artık CD'ye yalnızca yeni bir kurulum için veya yeni bir bilgisayara kurmak istediğinizde ihtiyaç duyacaksınız. www.gamecopyworld.com patchlerin internetten indirilebileceği sayfalardan biri.

DVD kopyalama koruması nasıl aşılabilir?

Gnutella ve Morpheus gibi daha yeni dosya paylaşım araçları, arama kategorilerinde MP3 dışındaki dosyalara da yer veriyor ve diğer türler arasında pek çok

NETTEN MÜZİK

» Napster, Gnutella ve benzerleriyle kopyalama

MÜZİK ÜRETİCİLERİNİN KORKULU RÜYASI: Britney Spears'ın şarkıları illegal olarak kopyalanırken, hiç kimse şarkıcıya şarkılarının bedelini ödemiyo.

Korsan kopya niteliğindeki MP3 dosyaları, yıllarca, sadece web sayfaları üzerinde yer aldı, 1999 mayısında, dijital müziğin internette yasadışı paylaşımı, en üst düzeye vardı. MP3 müzik dosyaları konusunda suç Napster adı verilen değiş-tokuş borsasındaydı. Telif hakkıyla ilgili uzun süren tartışmalardan sonra firma, MP3-dosyalarına erişimi engellemek zorunda kaldı. Kaset ve CD'lerden farklı olarak sanatçılar bu tarz bir değiş-tokuş borsasındaki korsan kopyalardan tek bir cent bile kazanamıyorlar. Napster ücretli olarak bu yılın baharında tekrar erişilebilir hale gelecek.

Napster'in akrabaları

Gelişmeler, korsan kopya kullanıcıları kendilerine yeni bir yol belirlemek zorunda bıraktı ve sonuçta farklı sistemler kullanılmaya başlandı. Napster'in en önemli yapısal özelliklerinden biri farklı kullanıcıların Napster'in kendi sunucuları üzerinden bağlantı sağlamasıydı.

Yeni dosya paylaşım programları daha zekice bir yöntem olarak niteleyebileceğimiz peer-to-peer bağlantılarını kullanıyorlar. Bağlantılar, merkezi düğüm noktalarını kullanmak yerine kullanıcıları doğrudan birbirlerine bağlıyor. Bu nedenle servisin yaratıcıları resmi makamlar tarafından aranıp bulunamıyor.

Yeni paylaşım borsalarının en önemli dezavantajı arama için belirgin şekilde daha fazla zamana ihtiyaç duyulması. Çünkü özel sunucularda konuşlanmış listeler yeni yapıda oluşturulamıyor. Bu program grubunda Morpheus (bkz. "Video, DVD ve Sinema filmlerinin Kopyalanması" kutusu), Gnutella, Grokster, Mojo Nation veya Scour var. Borsaların arama sayfaları birbirinden önemli şekilde ayrılıyor. Gnutella'nın farklı varyasyonlarında çeyrek saatlik bekleme süreleri söz konusu olabilirken, Morpheus'ta bir kaç saniye yeterli oluyor. Ayrıca: korsan kopya kullanıcıları Napster'dan farklı olarak artık yalnızca MP3 dosyalarına değil, film ve yazılımlar da dahil her türden korsan kopyaya ulaşabiliyor.

POPÜLER: Napster'dan sonra en ünlü paylaşım borsası Morpheus oldu.

mü ürünlerini Macrovision'la donatmak konusunda anlaşmış durumdalar. Bece-rikli kullanıcılar farklı kartlar için patch'ler üretmeyi başardılar. Yine de sürücüler birbirlerinden önemli ölçüde farklı olduklarından, bu patchlerin çalışması şansa kalıyor. Patch, DVD-Rom'un grafik kartına Macrovision sinyali gönderme emrini bastırıyor. Gerekli yardımı www.digital-digest.com/dvd/support/

macrovision.html sayfasından bulabilirsiniz.

► Donanım çözümü:

Elektronikçilerde 50 dolar civarındaki fiyatlarla, örneğin "video-stabilisator" adıyla harici filtreler satılıyor. Bu cihazlar, grafik kartı ve video kayıt cihazı arasına yerleştiriliyor ve Macrovision sinyalini filtreleyerek engelliyor. Geçerli olan kural,

DVD'lerin satıcılar tarafından yalnızca güvenlik amacıyla kopyalanması gerektiği.

Yasal ve ücretsiz müzik bulabilmek artık mümkün değil mi?

Müzik paylaşım borsalarının kesin olarak ortaya koyduğu bir şey var ki, o da günümüzde şarkıların yalnızca CD'den veya radyodan "tüketilmediği" ve bilgisayarın da şarkılara erişim aracı olduğu. Maalesef dosya paylaşım borsalarında yer alan dosyaların tamamına yakını yasadışı, yani korsan kopya.

Bir sanatçı, şarkılarından herhangi birini gerçekten ücretsiz olarak dinleyicilerine ulaştırmak istiyorsa, gerekli dosyayı web sayfasına yerleştiriyor. İnternette müzik dinlenebilecek bir diğer yasal kaynak, yalnızca sanatçıların izinleriyle download için sayfasına gerekli dosyaları yerleştiren www.mp3.com sayfası.

İnternette müzik paralı olacak mı?

Napster 2002 baharında yeniden online hale gelirse, mevcut tablo biraz değişecek. Bu hizmet artık yasal ama ücrete tabi olacak. 40 milyonun üzerindeki kullanıcının yeniden Napster'a erişip, yasadışı pazarlardan uzak durup durmayacağı şüpheli. Pressplay (www.pressplay.com) ve Musicnet (www.musicnet.com) ticari olarak hizmetlerinin başlangıç aşamasında: MP3 dosyalarının satılması yasal, ancak ücret karşılığında.

HACKER'LAR ARASINDA**» Terimlerin anlamları**

Appz: Application'ın (uygulamalar) kısaltılmışı. Software ve her tarz program için kullanılıyor.

Cracker: Yabancı sistemlere illegal olarak erişim sağlayan, sistemlere ait dosyaları çalan ve değiştiren kullanıcılar.

Gamez: Kırılmış ve korsan kopyalarla illegal olarak dağıtılan bilgisayar oyunlarına verilen ad.

Keygen: Farklı kullanıcı adları için kayıt numarası oluşturan ufak program. (Key Generator)

Rip: Büyük hacimli programların mutlak gerekli olmayan dosyalarını sıkıştırarak veya silerek elde edilen küçültülmüş halleri, daha çok oyunlar için kullanılıyor.

Warez: Software, müzik veya filmler. Her türden korsan kopya için kullanılan genel terim.

Word&Excel El Ele!

Word&Excel Yardımlaşması

Birbirlerini tamamlayıcı özellikler sergileyen Word ve Excel'i bir arada kullanarak daha verimli çalışmak için neler yapmanız gerektiğini bu yazıda bulabilirsiniz.

Office programlarının sporcular ile ortak bir noktası vardır. Her ikisi de dahil oldukları takımın başarısı için çalışırlar. Formül kullanılmak istendiğinde, metin işlem programının belirli sınırları karşınıza çıkar, ancak bu noktada tablo işlem programı sunduğu fonksiyonlarla yardımınıza koşar. Tam tersi olarak Excel de Word için tablo şablonları sunar.

Word ve Excel'i bir arada kullanabileceğiniz en iyi örnek seri mektuplardır. Örneğin Word altında bir doğum günü davetiyesi hazırladınız, ancak göndereceğiniz kişilerin adresleri bir Excel tablosunda saklanıyor. Tüm bu adresleri tek tek girmek yerine Word belgesine otomatik olarak eklenmelerini sağlayabilirsiniz. Tabii ki Excel altında oluşturulan grafikleri, örneğin bir şirket raporunda bilanço-yu çubuk grafik üzerinde görüntülemek

için de Word dokümanına aktarabilirsiniz. Tam tersi şekilde, çok fazla sayı ve formül ile çalışanlar da metin kullanmaktan kaçınmak zorunda değiller. Word fonksiyonlarını da Excel altında kullanabilirler. Buradaki ipuçları, Word 97 ile Excel 97 ve Word 2000 ile Excel 2000 için geçerlidir. Aradaki farkları yazı içerisinde bulabilirsiniz.

Bir programdan diğerine hızlı bir şekilde nasıl geçebilirim?

Programlar arasında geçiş yapmak için iki yöntemden faydalanabilirsiniz. İlk olarak hem Excel hem de Word'ü çalıştırmalısınız. Görev Çubuğu: Görev çubuğu standart olarak ekranın altın bulunur. Burada bulunan Word veya Excel simgelerine tıklayarak istediğiniz programlar arasında rahatlıkla geçiş yapabilirsiniz.

Görev Yöneticisi: Görev Yöneticisi'ni

ekrana getirmek için [Alt] ve [Tab] tuşlarının aynı anda basılması gereklidir. Bunun sonucunda aktif program ve dosyaların simgelerinin bulunduğu bir kutu ekrana gelecektir. Aktif hale getirmek istediğiniz programın simgesi mavi bir kutu içerisine alınana kadar, [Tab] tuşuna basmaya devam edin. Şayet bu esnada tuşları bırakacak olursanız, o an seçili olan program aktif hale gelecektir.

Word'de Excel

Bir Excel tablosunu Word'e aktarmanın en hızlı yolu nedir?

İlk olarak Excel dosyasını çalıştırın. Daha sonra söz konusu tabloyu seçin ve [Ctrl]+[C] tuş kombinasyonunu kullan-

Word ve Excel

rak seçili tabloyu kopyalayın. Daha sonra Word belgesine geri dönün. Fare imlecini, tablonun belge içerisine eklenmesini istediğiniz yere taşıyın ve bu sefer [Ctrl]+[V] tuş kombinasyonu yardımıyla panodaki tabloyu Word'e yapıştırın. Bu işlem sonucunda bir Excel Word tablosuna dönüşecektir.

DİKKAT! Grafik sihribazı gibi Excel fonksiyonlarını bundan böyle kullanamazsınız.

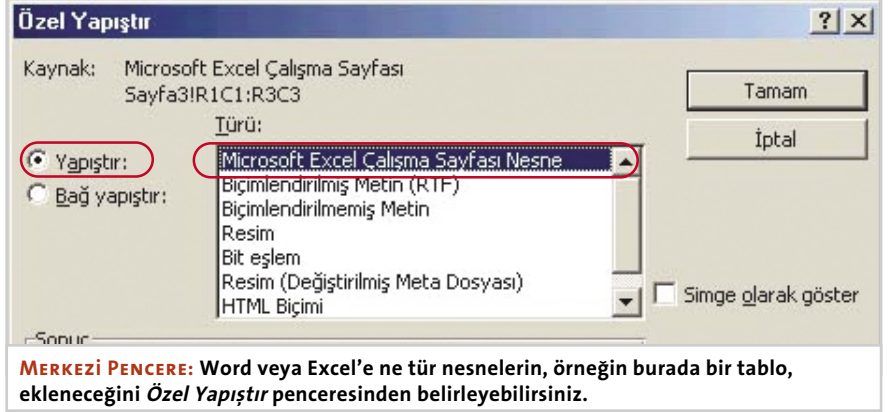
Aynı anda Word tablosu düzenlenip Excel şablonu değiştirilebilir mi?

Evet. Bunun için Word altındaki dokümanlarınızda orijinal tablonun bulunduğu Excel belgesi arasında bir bağlantı oluşturmalısınız.

1 İlk olarak Excel dosyasını açın, istediğiniz tabloyu seçin ve bunu [Ctrl]+[C] tuş kombinasyonunu kullanarak kopyalayın.

2 Word altında yeni bir belge oluşturun ve *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu çalıştırın.

3 Ekrana gelen *Özel Yapıştır* penceresindeki "Bağ Yapıştır" seçeneğini işaretleyin ve listede bulunan "Microsoft Excel Çalışma Sayfası Nesne" öğesini seçtikten sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. Excel tablosu böylece Word'e eklenecektir.

MERKEZİ PENCERE: Word veya Excel'e ne tür nesnelerin, örneğin burada bir tablo, ekleneceğini *Özel Yapıştır* penceresinden belirleyebilirsiniz.

4 Word belgesini kaydedin. Şayet bundan sonra Word tablosuna tıklayacak olursanız, üzerinde verileri değiştirebileceğiniz Excel tablosu otomatik olarak ek-rana gelecektir.

Word altındaki Excel tablosunda Excel fonksiyonları nasıl kullanılır?

1 Excel tablosunu seçin ve [Ctrl]+[C] tuş kombinasyonunu kullanarak kopyalayın.

2 Daha sonra Word'ü aktif hale getirin ve *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu çalıştırın.

3 Ancak bu sefer *Yapıştır* seçeneğini işaretleyin ve listede bulunan "Microsoft Excel Çalışma Sayfası Nesne" öğesini seçtikten sonra *Tamam* düğmesine tıklayın.

rak söz konusu tabloyu Word belgesine ekleyin.

Bundan sonra tablo üzerine iki kere tıklayacak olursanız, tablo bir Excel nesnesi olarak ekrana gelecektir. Aynı zamanda Word altında tüm formülleri kullanabilmeniz için standart Excel fonksiyon çubuğu da ekrana gelecektir. Şayet düz metin üzerine tıklayacak olursanız belge tekrar Word moduna dönecektir. **İPUCU:** Tablo ve metinden oluşan karışık bir belge oluşturun. Word altında *Ekle/Nesne* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen iletişim penceresi üzerindeki *Yeni Yarat* kartındaki listede bulunan "Microsoft Excel Çalışma Sayfası" öğesini işaretleyin ve yaptığınız işlemi *Tamam* düğmesine tıklayarak onaylayın.

Excel tablolarındaki formatlar Word altında korunur mu?

Yazı tipi veya kalınlık gibi biçim özellikleri Word dokümanlarına da aktarılırlar. Ancak Word 97, Word 2000'in aksine başlık satırındaki sütun genişliklerini kelime uzunluğuna göre otomatik olarak ayarlayamaz. Yani sütun genişliklerini manuel olarak değiştirmek zorundasınız.

Excel grafiklerini de Word belgesine ekleyebilir miyim?

Evet, ama nasıl? Excel altında oluşturulan grafikler tablolardakine benzer şekilde rahatlıkla Word'e aktarılabilirler. Bunun için ilk olarak Excel altında oluşturduğunuz grafiği seçin ve [Ctrl]+[C] tuş kombinasyonunu kullanarak panoya kopyalayın. Word belgesinde *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu çalıştırın.

Bunun sonucunda ekrana gelen penceredeki *Yapıştır* seçeneğini aktif hale getirin ve "Microsoft Excel Grafiği Nesne" öğesini işaretleyin. Grafiğin belgeye eklenmesi için son olarak *Tamam* düğmesine tıklayın.

Selam Gökhan,
Aşağıda ilginizi çekebilecek kitapların bir listesini gönderiyorum. Ancak bunlardan bir okuman için birkaç arkadaşına verdim. Almak istediğin kitapları sadece işaretlemen yeterli.

Görüşmek üzere, Eadur

Kitap İsmi	Yazar	Türü	Numara	Ödünç Alan
2001: Bir Uzak Macerası	Arthur C. Clarke	Bilim Kurgu	1	
2010: Uzak Efsanesi 2	Arthur C. Clarke	Bilim Kurgu	2	
2061: Uzak Efsanesi 3	Arthur C. Clarke	Bilim Kurgu	3	
3001: Son Efsane	Arthur C. Clarke	Bilim Kurgu	4	
Çal Gezegeni Düne	Frank Herbert	Bilim Kurgu	5	Ahmet
Düne Mesih	Frank Herbert	Bilim Kurgu	6	
Düne'in Çocukları	Frank Herbert	Bilim Kurgu	7	
Kutsal Dileklerin Bütüsü	Douglas Adams	Bilim Kurgu	8	
Yüzüklerin Efendisi Ölçölmesi	J. R. R. Tolkien	Fantazi	9	Serenay
Chulchu'nun Çaynesi	H. P. Lovecraft	Gerilim/Korku	10	
Variis Ardi X	Theodore Sturgeon	Bilim Kurgu	11	
Uzayda Pank	Arkadi & Boris Strugatzki	Bilim Kurgu	12	

WORD TABLARI:
Excel'deki bir kitap listesi Word altında Word tablosu olarak düzenlenebilir.

WORD'DEKİ EXCEL TABLOSU: Ancak tabloları düzenleyebilmek için Word altında Excel fonksiyonlarını da kullanabilirsiniz.

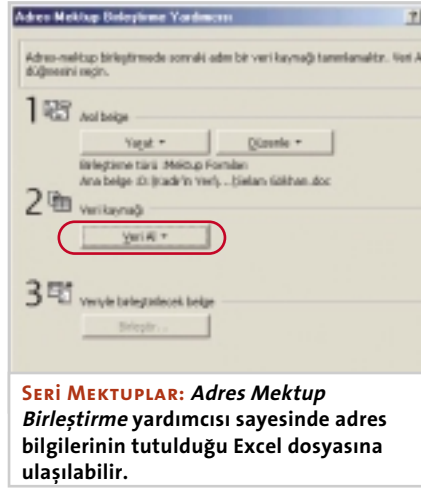
Excel tablosu Word sayfasından büyük, sayfaya nasıl sığdırabilirim?

Word altındaki tabloya tıklayın. *Biçim/Nesne* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki *Boyut* kartını aktif hale getirin. Boyutlandır ve döndür altından *Yükseklik* ve *Genişlik* değerlerini değiştirin. Şayet “Özgün resim boyutlarına uygun olarak” seçeneği aktif durumda ise nesne orijinali ile aynı oranda değişecektir. Bir grafiğin büyüklüğü de bu şekilde değiştirilebilir. Ancak bu seçeneği sadece *Düzen/Özel Yapıştır* komutu kullanılarak eklendiği nesnelerde kullanabilirsiniz. Şayet bir tabloyu [Ctrl]+[C] ve [Ctrl]+[V] tuş kombinasyonlarını kullanarak eklediyseniz, söz konusu nesnenin büyüklüğünü manuel olarak, örneğin sütun genişliklerini fare kullanarak değiştirebilirsiniz.

Excel'deki adresleri Word'deki bir mektuba nasıl aktarabilirim?

Excel yardımıyla bir adres defteri oluşturdunuz. Bu adres bilgilerini Word'ün seri baskı fonksiyonunu kullanarak mektup başlıkları olarak eklemek istiyorsunuz.

- 1 İlk olarak Word altında bir mektup hazırlayın.
- 2 Seri baskı yöneticisini aktif hale getirmek için *Araçlar/Adres Mektup Birleştir* komutunu çalıştırın.
- 3 Ekrana gelen *Adres Mektup Birleştirme Yardımcısı* penceresinde bulunan *Yarat* düğmesine tıklayın ve açılan *Mektup*

Formları komutunu çalıştırın.

- 4 Uyarı penceresinde bulunan *Etkin Belge* düğmesine tıklayın. Böylece Word'ün seri mektup fonksiyonu çalıştırılmış oldu.

- 5 Daha sonra ikinci adım olan *Veri Al* düğmesine tıklayın ve *Veri Kaynağı Aç* komutunu çalıştırın. Adres bilgilerinizin bulunduğu dosyayı seçin ve *Aç* düğmesine tıklayın.

- 6 Microsoft Excel penceresini onaylayın ve pencere üzerindeki *Ana Belge Düzenle* komutunu çalıştırın.

- 7 Fare imlecini, Hitap kelimesinin Word belgesi üzerinde bulunacağı noktaya taşıyın. Daha sonra araç çubuğuna yeni eklenen *Birleştirme Alanı Ekle* düğmesine tıklayın.

Bunun sonucunda, üzerinde Excel dosyasında bulunan tüm sütun isimleri-

nin bulunduğu bir liste ekrana gelecektir. Bunların üzerine arka arkaya tıklayarak “Hitap”, “İsim”, “Soyisim” ve “Adres” bilgilerinin belge üzerinde görüntülenmesini sağlayın.

- 8 Artık “Birleşik Verileri Görüntüle” düğmesine tıklayacak olursanız tablodaki ilk adres doküman içerisine eklenecektir. Tüm bilgileri otomatik olarak yüklemek için *Yazıcıya Birleştir* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda tüm mektuplar yazdırılacaktır.

Excel'de Word

Bir Excel tablosuna da Word'deki metinleri yazabilir miyim?

Evet! Bunun için Excel tablosunda bir metin kutusu oluşturmalsınız. Bu sayede tek bir hücre veya tüm tablo için açıklamalar oluşturabilirsiniz. İlk olarak bir Word belgesinden istediğiniz bir metin parçasını, Excel altında da kullanabilmek için [Ctrl]+[C] tuş kombinasyonunu kullanarak panoya kopyalayın. Daha sonra Excel belgesini açın. Excel altında *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki *Yapıştır* seçeneğini işaretleyin ve hemen yanında bulunan listeden “Microsoft Word Belgesi Nesnesi” öğesini seçin. Son olarak metnin Excel belgesine eklenmesi için *Tamam* düğmesine tıklayın. Bunun sonu-

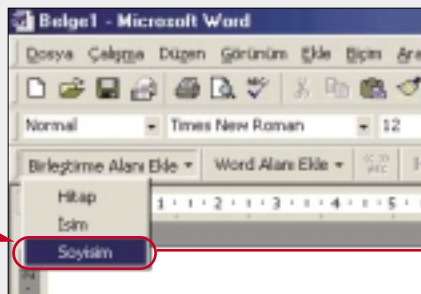
ATÖLYE

» Tablo alanlarını mektuba eklemek

	A	B	C
1	Hitap	İsim	Soyisim
2	Bay	Kadir	Tuztaş
3	Bayan	Gülşah	Tuztaş

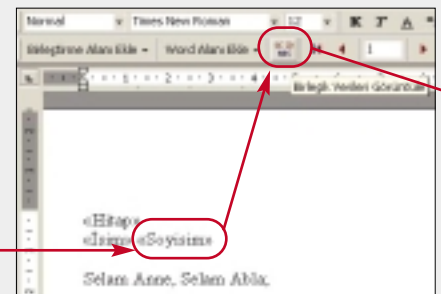
TABLO ALANINDAN...

Excel altında küçük bir adres kartı oluşturun. Bunun için yeni bir belge oluşturun ve “Hitap”, “İsim” ve “Soyisim” adında üç sütun oluşturun. Bu tabloya iki tane örnek girin ve oluşturduğunuz yeni dosyayı kaydedin.

... MEKTUP ALANINA

Excel'deki adres bilgileri Word'e aktarmak için *Adres Mektup Birleştirme* (bkz. “Excel'deki adresleri Word'deki bir mektuba nasıl aktarabilirim?”) fonksiyonunu kullanabilirsiniz. Sütun isimleri, metin alanlarının isimleri olarak atanacaklardır.

...VE YER TUTUCULARDAN

Şimdi “Hitap”, “İsim” ve “Soyisim” metin alanı isimlerini belgenize eklemelisiniz. Bunlar, bir sonraki adımda ekleyeceğimiz adresler için yer tutuculardır. Son olarak “Birleşik Verileri Görüntüle” düğmesine tıklayın.

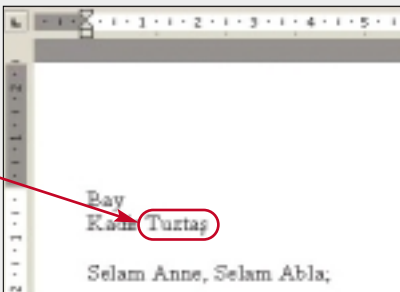
cunda bir metin alanı eklenecektir. Şayet bu alan üzerine iki kere tıklayacak olursanız, tüm Word komutlarını kullanabileceğiniz bir program penceresi açılacaktır.

Metin kutusunu nasıl büyütebilir, küçültebilir veya taşıyabilirim?

Excel tablosuna eklenen metin kutuları sadece bir satır yüksekliğindedirler. Bir metin yazabilmek için bunu, fare yardımıyla büyütmeniz. Bunun için fare imlecini, tıklamadan, metin kutusunun altındaki siyah çizgi üzerinde bulunan küçük siyah kutucuk üzerine taşıyın. Bu esnada fare imleci iki taraflı ok halini alacaktır. Farenin sol tuşuna basın ve kutucuğu hareket ettirin. Bu sayede fare yardımıyla metin kutusu büyütebilir veya küçültülebilir. Kutunun yerini değiştirmek için de, yine tıklamadan, fare imlecini siyah dört yönlü ok halini alana kadar metin kutusu üzerine taşıyın. Daha sonra farenin düğmesine tıklayın ve kutuyu istediğiniz yere taşıyın.

Metin kutusu olan bir Excel tablosu yazdırırken nelere dikkat etmeli?

Metin kutusunun herhangi bir satırı engellememesine dikkat edin. Şayet metin kutusunu belirli bir tablo satırı altına yerleştirmek istiyorsanız, buraya boş satırlar eklenmesinde fayda vardır. Fare imlecini söz konusu tablo satırının altına taşıyın ve menü çubuğundaki *Ekle/Satır* komutunu çalıştırın. Bu işlemleri gerekli olduğu sürece tekrarlayın. Daha sonra

... GERÇEK İSİMLERE

Word ve Excel, Word'deki yer tutucuların bulundukları yerlere tablodaki sütun isimlerinin altındaki bilgileri girerler. "Yazıcıya Birleştir" düğmesine tıklanarak da tüm mektuplar yazdırılabilir.

tablo üzerinde istediğiniz yere gidin ve ister [Ctrl]+[P] tuş kombinasyonunu kullanarak, ister *Dosya/Yazdır* komutunu çalıştırarak belgeyi yazdırın.

Word'deki bir grafiği Excel tablosuna ekleyebilir miyim?

Bunun için ilk olarak grafiğin bulunduğu Word dosyasını açın. Söz konusu grafik nesnesi üzerine tıklayın ve [Ctrl]+[C] tuş kombinasyonu yardımıyla kopyalayın. Fare imlecini, grafiğin Excel belgesinde görünmesini istediğini yere taşıyın. Daha sonra *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu çalıştırın.

Bunun sonucunda ekrana gelen pencereden *Yapıştır* seçeneğini işaretleyin ve yanında bulunan listeden "Resim (Değiştirilmiş Meta Dosyası)" (Excel 2000: "Resim (Geliştirilmiş Meta Dosyası)") öğesini seçin. Resmi, *Tamam* düğmesine tıklayarak belge içerisine ekleyin. Şayet grafik üzerine tıklayacak olursanız, bunu düzenlemenize yarayacak *Resim* araç çubuğu ekrana gelecektir.

Word'deki adres dosyasını Excel'e nasıl aktarabilirim?

Adres tablosunun bulunduğu Word belgesini çalıştırın. Söz konusu tabloyu seçin ve bunu [Ctrl]+[C] tuş kombinasyonunu kullanarak panoya kopyalayın. Daha sonra bir Excel belgesi açın ve ilk satıra bir kez tıklayın.

Daha sonra Word tablosunu eklemek için [Ctrl]+[V] tuş kombinasyonunu uygulayın. Artık Excel fonksiyonlarından faydalanabilirsiniz. Şayet söz konusu tabloyu eklemek için *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu kullanılırsa, tablo Word dokümanı olarak kalacaktır.

Word biçimlendirmeleri Excel altında korunurlar mı?

Evet! Eğer Word belgenizi *Düzen/Özel Yapıştır* komutunu kullanarak bir metin kutusu içerisine ekleyecek olursanız, metnin biçim özellikleri korunacaktır. Hayır! Eğer Excel/Word 97 kullanıyorsanız, hazırladığınız Word tablosunu bir Excel tablosu haline dönüştürdüğünüzde tüm biçim özellikleri kaybolacaktır. Yazı tipi, yönlendirme ve renk ayarları Excel standart değerleri ile değişecektir. Ancak buna karşılık Word/Excel 2000 altında ayarlarda değişiklik olmayacaktır.

KL, Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

oyunseverin yeni adresi

İÇİNDEKİLER

131	Connectix Virtual PC: En ekonomik ve en kullanışlı
132	VMWare Workstation 3: Profesyonellere yönelik
134	Sanal PC Kurulumu: Win98 altında XP kurun
136	Çalışma Performansını Artırın: Bilmeniz gereken ipuçları

Sanal PC Yazılımları

Bedavaya İkinci PC!

Elinizde her bilgisayar donanımdan sadece bir tane olsa bile, birden fazla PC'ye sahip olabilirsiniz.

Bunun için tek gereken doğru bir yazılıma sahip olmak. Bu ay sizler için en popüler iki sanal PC yazılımının özelliklerini ve kullanımını inceledik.

Bilgisayar kullanırken hangi yazılım-
la çalışırsanız çalışın, sahip olduğun-
uz işletim sisteminin iyi ve kötü
yanlarıyla birlikte yaşamaya mecbursu-
nuz. Her ne kadar ilk başta yapacağınız işe
göre en uygun işletim istemini seçmeye
çalışmış olursanız olun, zamanla diğer iş-
letim sistemlerinde bulunan bazı özellik-
lere ihtiyaç duyabilirsiniz. Ancak ufaklık
bir işlem için tüm sistemi değiştiremeye-
ceğinizden dolayı, ya bu isteğinizden vaz-
geçmek ya da istediğiniz işletim sistemi-
nin kurulu olduğu bir başka PC bulmanız
gerekecektir.

Bu işlem, belki tek bir seferliğine çeki-
lebilir olsa da, eğer değişik işletim siste-
mlerinde oluşan problemleri cevaplayan bir
destek hattındaysanız ya da geliştirdiğiniz
yazılımları farklı sistemler altında dene-
mek zorundaysanız, bu bir problem oluş-
turabilir. Hatta sadece bir DOS fanatigi
olsanız bile, Windows ME ve XP altında

DOS tabanlı oyunları oynamak için başka
bir bilgisayara ihtiyaç duyabilirsiniz.

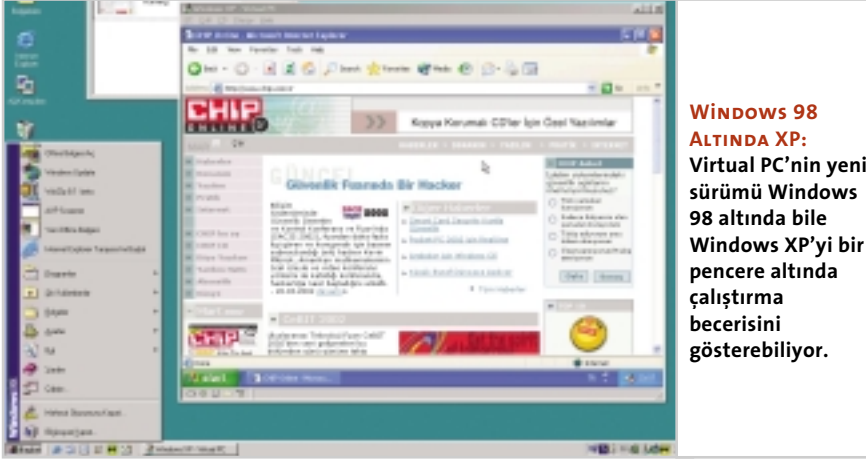
Bu durumda PartitionMagic gibi geli-
miş disk bölümlendirme araçlarını kullana-
rak, sabitdiskinizi bir dizi uzun süren tek-
nik işlemten sonra bölümlere ayırmanız
ve her bir bölüme ayrı sistem kurmanız
gerekir. Bir sorun olduğunda ya da o sis-
temden vazgeçildiğindeyse o bölümü geri
kazanmak için tüm sabitdiski baştan for-
matlamak ya da vazgeçip geçici olarak o
alanı feda etmek gerekecektir. Tabii ki bu
anlattıklarımız aynı PC altında aynı anda
birden fazla işletim sistemi kurmak için
kullanılabilecek iki yöntemden zor olanı.
Diğer yöntem ise neredeyse bilgisayara
Office yazılımını kurmadan bile daha ko-
lay sayılabilir.

Sanal PC yazılımları adı verilen bu ya-
zılım grubuna ait herhangi bir programı
kullanarak da bilgisayarınızı birden fazla
sistem kuracak hale getirebilirsiniz. Bu

yazılımlar sabitdiskinizde kapasitenin
yettiğince, istediğiniz kadar birbirinden
tamamen bağımsız çalışan sanal bilgisay-
arlar oluşturmanıza imkan tanır. Da-
ha sonra, bilgisayarınız ile tamamen aynı
konfigürasyona sahip bu sanal PC'lerin
her birine istediğiniz sistemi kurabilirsiniz.
Sıkıldığınız zaman ya da o sistemde
bir sorun yaşadığınızdaysa, tek yapmanız
gerek bu sanal PC'yi fare ile sürükleyip
çöp kutusuna atmak. Herhangi bir dosya-
nıza ya da sisteminize zarar gelmeden sa-
nal sistemin kapladığı alan size geri sunu-
lacaktır.

Bu ay ki CD'miz içinden de ulaşip de-
neme sürümelerini bilgisayarınıza kurabi-
leceğiniz (© **eCHIP Code SANAL**) Virtual
PC ve VMWare Workstation yazılımları,
zaten çok fazla program içermeyen bu ya-
zılım grubundaki en başarılı ve en popü-
ler 2 yazılımı oluşturuyor. Karmaşık tek-
nik ayarları ile daha çok profesyonellere

Sanal PC Yazılımları

hitap eden ve fiyat olarak biraz daha yüksek olan VMWare'in yanında Virtual PC ise, uygun fiyatı ve kullanım kolaylığı ile amatör kullanıcılarının daha çok dikkatini çekecektir. Ancak bu yazılımın VMWare kadar sağlam bir altyapıya sahip olmadığını da belirtmek gerekir.

Şimdi bu iki program içinden 4.2 sürümü ile artık Windows ME altında da çalışabilen Virtual PC'yi sisteminize kurmak ve kullanmak için neler yapmamız gerektiğine geçmeden önce iki yazılıma da detaylı bir şekilde göz atalım:

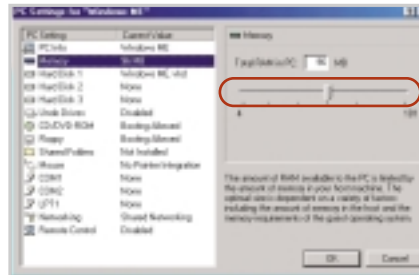
Ekonomik ve kullanışlı Connectix Virtual PC 4.2

Sanal PC'leri anlamak için öncelikle onlarla ilgili şu temel gerçeği bilmek gerekiyor. Bu yazılımlar, Windows'un kendisini değil, doğrudan bir bilgisayarın işlemci, sabitdisk ve ekran kartı gibi donanımlarını taklit ederek çalışıyorlar. Dolayısıyla aslında her oluşturduğunuz sanal PC sayısınca, donanımlarınızın performansı ya da kapasitesi de paylaşıyor. Bu yüzden Virtual PC gibi yazılımları sisteminizde kullanmak için normalden daha fazla hafıza ve sabitdisk alanına sahip olmanız gerekiyor. Örneğin, Windows 98 yüklü bir sanal PC'yi bir Windows 2000 PC üzerinde çalıştırmak için ek olarak 500MB'lık bir disk alanına daha ihtiyacınız oluyor. Bu iki sistemi aynı anda çalıştırmak için gerekli hafıza ise 196MB'ı buluyor. Diğer işletim sistemi konfigürasyonları için Tablo 1'e bakabilirsiniz.

Virtual PC, Connectix'in web sitesinde sunduğu tabloda sadece Windows Me, NT, 2000 ya da XP'yi destekliyor gibi görünse de aslında Windows 98SE altında da sorunsuz bir şekilde çalışabiliyor. Ancak Connectix bu sistem için destek sunmuyor. Oluşturulan sanal PC'ler üzerine

ise kısıtlama olmaksızın DOS/Windows 3.11/95/98/Me/NT/2000 ve birçok Linux sürümü rahatlıkla kurulabiliyor. Connectix'in şimdi ve yakın gelecekte Mac OS'u desteklemek gibi bir planı ise henüz yok.

Sadece birkaç dakikanızı alacak kurma ve yeni sanal PC'ler oluşturma işlemi ise, programın akıllı sihirbazları sayesinde bir çocuk oyuncağına dönüşüyor. Bu aşamada sadece kurmak istediğiniz işletim sistemini, yeni bilgisayarınıza ayıracı

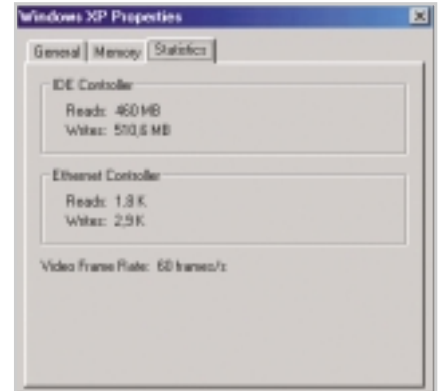

DAHİ FAZLA HAFİZA: Daha hızlı bir sanal PC'ye kavuşmak için ayrılan hafızayı artırmak yeterli oluyor.

çığınız bellek miktarını ve oluşturulacak dosyanın tam yolunu belirtmeniz yetiyor. Daha sonra bu boş bilgisayara istediğiniz işletim sistemini ve programları kurabiliyorsunuz.

Her ne kadar oluşturduğunuz sanal PC'ler birbirinden bağımsız olsa da, Virtual PC yazılımının sunduğu sürükle bırak özelliğinin kullanılması ile, bir sanal bilgisayardan diğerine dosya transfer etmek inanılmaz derecede kolaylaşıyor. Aynı zamanda, üzerinde Virtual PC yazılımı yüklü olan ana sistem üzerinde, istediğiniz klasörleri paylaşmanız da mümkün oluyor. Bu klasörler sanal PC'lerde yeni bir sürücü olarak görüntüleniyor. Benzer şekilde sanal bilgisayarlar, ana bilgisayarın modem ve yazıcısını kullanabilme ve yerel ağ ayarlarından yararlanarak şirketteki diğer bilgisayarlara erişme imkanına da sahip olabiliyorlar.

Daha önce de kısaca bahsettiğimiz gibi, Virtual PC yazılımının gerçek hayatta-

İSTATİSTİKLER: Sanal bilgisayarınız ile ilgili sabit disk ve ağ bilgilerine Properties penceresinden ulaşabiliyorsunuz.

SİSTEMLER İÇİN GEREKLİ HAFİZA VE DİSK ALANLARI

Sanal PC Sistemi	Sabitdisk Alanı	Fiziksel Hafıza
DOS	50 MB	32 MB RAM
Windows 3.1	100 MB	32 MB RAM
Windows 95	500 MB	32 MB RAM
Windows NT 4.0 Workstation (*)	1 GB	64 MB RAM
Windows NT 4.0 Server	1 GB	128 MB RAM
Windows NT 4.0 Enterprise	2 GB	192 MB RAM
Windows 98	500 MB	64 MB RAM
Windows Me (*)	2 GB	96 MB RAM
Windows 2000 Professional (*)	2 GB	128 MB RAM
Windows 2000 Server	2 GB	192 MB RAM
Windows 2000 Advanced Server	2 GB	256 MB RAM
Windows XP Professional (*)	2 GB	128 MB RAM
Windows XP Home (*)	2 GB	128 MB RAM
Linux (İçinde Red Hat, SuSE, Mandrake ve Caldera OpenLinux de dahil olmak üzere çoğu Linux sürümü)	2 GB	64 MB RAM

(*) Virtual PC yazılımını destekleyen OS

Sanal PC Yazılımları

kine yakın bir hız sağlayabilmesi için, yeterli donanımın sağlanması gerekiyor. Örneğin 128 MB hafızaya sahip 800 MHz bir Pentium III bilgisayarda Windows Me ve Windows 98 aynı anda çalıştırıldığında yavaşlama belirtileri baş gösterebiliyor. Dolayısıyla bu yazılıma 200 dolar ödemeden önce, CD'nizden deneme sürümünü kurup, gerçekten bu tür yazılımlar ile baş edip edemeyeceğinizi denemenizde fayda var.

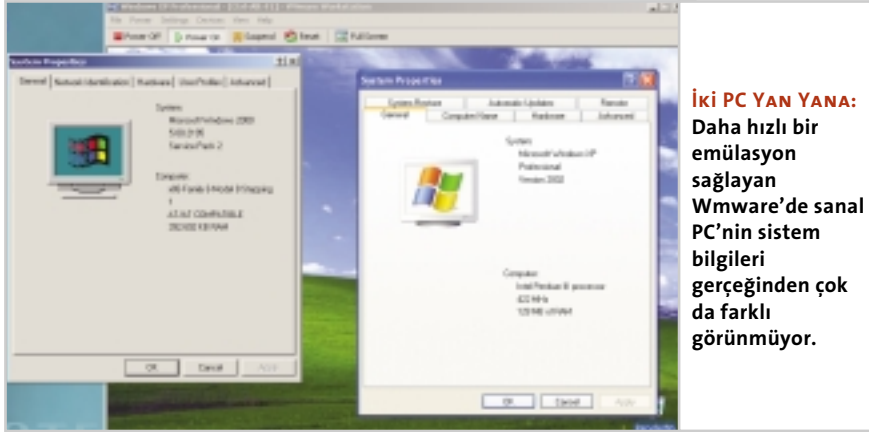
da sorunsuz bir şekilde çalıştırabiliyor. Dolayısıyla Virtual PC'nin aksine daha çok iş dünyasına hitap ediyor.

VMware Workstation, sadece NT, 2000 ya da XP üzerinde çalışabiliyor. Bu özelliği ile de ev kullanıcılarına uzak olduğu bir kez daha ortaya çıkıyor. Oluşturulan sanal PC üzerine kurulabilecek işletim sistemleri ise DOS'tan Windows XP'ye kadar uzanıyor. Ayrıca yazılım tüm Linux sürümlerini de destekliyor. Works-

dows yüklemek her ne kadar kolay bir işlem gibi görünse de, seçimin Windows 95 olması durumunda, sanal sürücünün bölümlenmesi ve biçimlendirilmesi gibi işlemler yine kullanıcıya kalıyor.

Kullanıcı dostu bir yazılım olan Virtual PC'nin aksine VMware Workstation, dosya paylaşımı konusunda da pek yardımsever davranmıyor. Burada gerçek ve sanal PC'ler arasında dosya paylaşımı için, sürükleyip bırak gibi bir pratik yöntem yerine, işletim sistemlerini birbirine bağlayan ve karmaşık ayarlar gerektiren virtual networking adındaki bağlantı kullanılıyor. Bu açığı telafi etmek içinse VMware, karmaşık ağ yapılarını başarıyla emüle edebiliyor. Sanal anahtarlamalar ile fiziksel ağlara doğrudan bağlantı kuran yazılım, böylelikle sanal sistemin, gerçek ağına bir parçası olmasını ya da tüm sanal PC'leri aynı ağ altında toplamayı sağlayabiliyor. Bu özelliği gerçekten takdir edici. Workstation, karmaşık ağlar yaratmaya yetecek şekilde 3 adete kadar sanal network kartı ile 9 sanal ethernet switch'i destekleyebiliyor.

Workstation'ın en son sürümü olan 3.0, eski sürümlerde olduğu gibi kısıtlamalara sahip değil. Artık sanal sürücüler 2GB ile sınırlı değil. Bundan böyle 256

İki PC YAN YANA:
Daha hızlı bir emülasyon sağlayan VMware'de sanal PC'nin sistem bilgileri gerçeğinden çok da farklı görünmüyor.

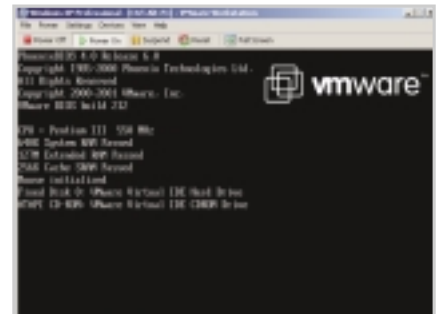
SONUÇ: Yazılım gerçekten büyüleyici ve fiyatı da uygun. Bu yüzden daha çok üst seviye kullanıcılar ve ev kullanıcılarına dönük bir kullanım alanı sunuyor. İş gereği birden fazla işletim sistemi kullanmak zorunda olanlar da kullanabilir. Ancak 4 MB'lık zayıf ekran kartı emülasyonu, hızlı macera oyunlarında sorular oluşturabilir. Bu yüzden oyunlar ile arası iyi olan ev kullanıcılarına pek uygun değil.

Profesyonel ve sağlam VMware Workstation 3

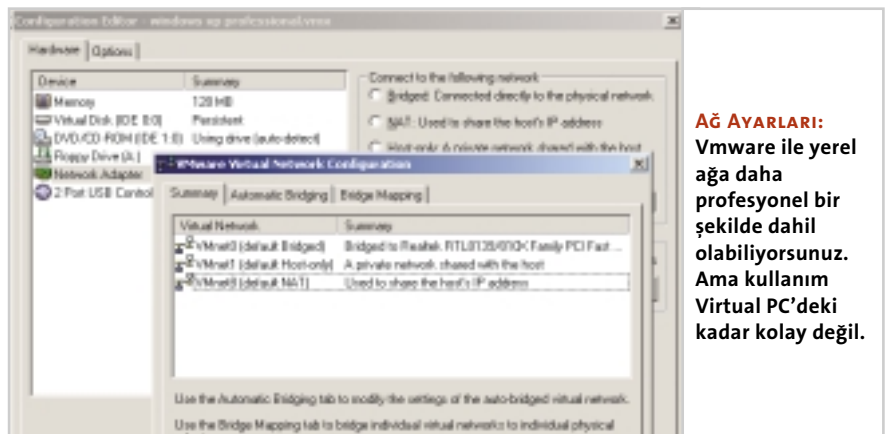
Bazı zamanlarda sadece tek bir işletim sistemi, kullanıcılara yeterli gelmeyebilir. Yeni geliştirdiğiniz bir yazılımın test edilmesi için üzerinde çalıştığınız sistemi tehlikeye atmanız doğru olmayabilir ya da yazılımın farklı işletim sistemlerinde nasıl tepki vereceğini de ölçmek isteyebilirsiniz. İşte bu tür durumlarda en iyi sanal PC yazılımlarından VMware Workstation yardımınıza koşabiliyor. Virtual PC yazılımında da olduğu gibi sabitdisk alanınızın ve bilgisayarınızın fiziksel hafızasının bir kısmını kullanarak sanal PC'ler oluşturan VMware, tüm Windows sürümlerinden Linux'a tüm sistemlerin aynı anda aynı bilgisayarda çalışmasını sağlayabiliyor. Ayarlanması zor ve fiyatı biraz yüksek olsa da, yazılım çok hızlı ve kararlı bir şekilde çalışabiliyor ve çoğu gelişmiş yazılımı

tation'ın kurulumu ve bir sanal PC'nin oluşturulması ise, ayarlarının aksine çok daha basit bir şekilde tamamlanabiliyor. Sihirbazlar yardımı ile gerçekleştirilen işlem, birkaç dakikada tamamlanıyor. Bu aşamada kullanıcıya sadece sanal bilgisayara hangi sistemin kurulacağı ve ayrılacak sabitdiskin boyutu soruluyor.

Tüm bu kolay işlemlerin ardından, boş sanal PC'ye işletim sistemi kurulması işlemi ise tam bir eziyete dönüşüyor. Virtual PC'nin aksine VMware Workstation, bu konuda çok daha tutucu davranıyor. Kurulacak işletim sistemlerinin mutlaka tam sürüm olmasını gerektiriyor ve güncelleme sürümlerini kabul etmiyor. Ayrıca sanal bilgisayara bir Win-

BIOS'A Erişim: Virtual PC'de olmayan açılış ekranı VMware'de yer alıyor.

AĞ AYARLARI:
Vmware ile yerel ağa daha profesyonel bir şekilde dahil olabiliyorsunuz. Ama kullanım Virtual PC'deki kadar kolay değil.

Sanal PC Yazılımları

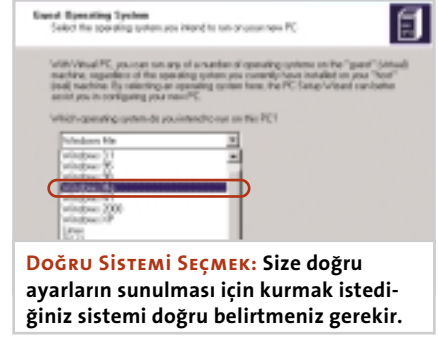
GB'a kadar sanal disklerin oluşturulması mümkün oluyor. USB ile CD-R/RW ve DVD sürücüler de destekleyen yazılım performans açısından da gözle görülür bir fark sunuyor. Bu fark ekran yenilemede ve fare hareketlerinde daha çok anlaşıyor. Eski sürümlerde yaşanan fare hareketlerindeki sorunlar bu sürümde çok akıcı hareket eden fare imleci ile çözülmüş.

Sanal PC'ler ile gerçek bilgisayarınız işlemcinizi paylaştığı için, işlemciniz ne kadar hızlı olursa ve sanal PC'nize ne kadar hafıza ayırırsanız, hız da o kadar gerçeğe yaklaşıyor. Ancak şunu kabul etmek gerekiyor ki, Vmware altında sanal PC'lere sadece 128 MB hafıza ayrılabilirse bile gerçekte çok hızlı çalışabiliyorlar. Bu du-

olan ve CD'mizin hazırlanmasından sonra piyasaya sürülen 4.3'de ise firma bunu yasal olarak kabul ediyor. Ancak yine de CD'de yer alan 4.2 sürümünü kullanarak Windows 98 SE altında ikinci sanal bilgisayarınızı oluşturabilirsiniz. Bu yazılımın yeni sürümü olan 4.3 ise gelecek ay ki CD'mizde yer alacak.

1 Öncelikle CD üzerinden SANAL eC-HIP-Code'ünü kullanarak Virtual PC yazılımı üzerine tıklayıp kurulumu çalıştırın. Yazılım bir deneme sürümü olmasına rağmen yine de sizden seri numarası soracaktır.

2 Bunu elde etmek için, önce internet bağlantısını sağlayıp daha sonra "No, take me to the Connectix website..." ile başlayan seçeneğe tıklayıp web sayfasına

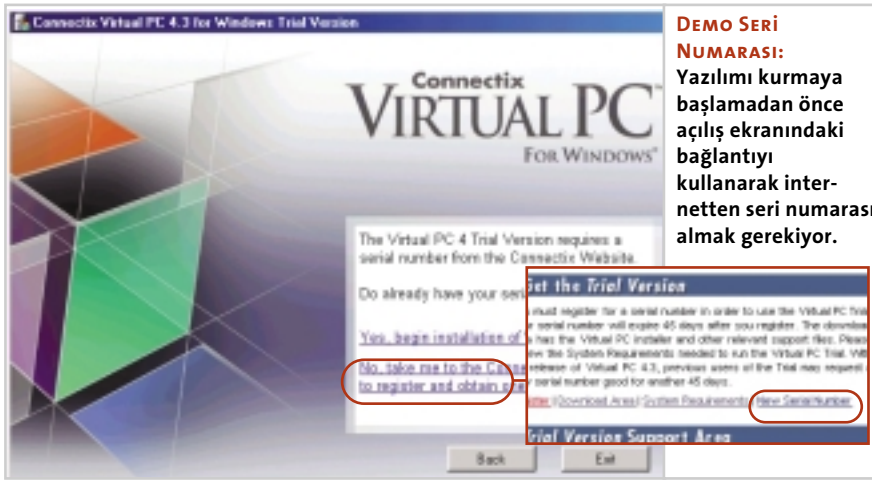

terseniz bu sihirbazdan çıkıp, programı daha sonra çalıştırmak üzere kapatabilirsiniz. Programı tekrar çalıştırdığınızda bu sihirbaz tekrar karşınıza gelecektir. **4** Otomatik olarak açılan ya da *File* menüsü altında *New PC* seçeneği ile başlatacağınız sihirbazın ilk adımında kuracağınız işletim sistemini belirtmeniz gerekir.

5 İkinci aşama sanal PC'niz ile ilgili ayarları içerir. Eğer ilk defa bir PC oluşturacaksanız *Guide Me* seçeneğini işaretlemeniz doğru olacaktır. Bu seçenekle program, istediğiniz performansı sağlayacak bir sanal PC yaratmak için size yol göstererek bir dizi soru soracak ve işlemi tamamlayacaktır. "Create a default PC" seçeneğinde ise tüm ayarları elle yapmanız gerekir. Bu ayarı varolan bir sanal PC'yi kopyalamak için de kullanabilirsiniz.

6 Bir sonraki adımda ise kurmak istediğiniz işletim sistemini listeden seçmeniz gerekir. Böylelikle Virtual PC yazılımı, bilgisayarınızda ayarları yaparken size daha rahat yardımcı olabilir. *Next* tuşuna tıklayarak bir sonraki adıma geçebilirsiniz.

7 Hafıza ayarlarında program size seçtiğiniz sisteme en uygun RAM miktarını belirtecektir. Ancak daha fazla verim almak istiyorsanız, bu değeri yükseltebilir ya da yeteri kadar fiziksel hafızanız yoksa da düşürebilirsiniz.

rumda bile çok hızlı bir şekilde açılan bilgisayarlar, uygulamaları açıp işlemleri tamamlamayı da hızlı bir şekilde ve çökmeden tamamlayabiliyor. Karşılaştırma yapıldığında bu performans Virtual PC'ye göre çok iyi.

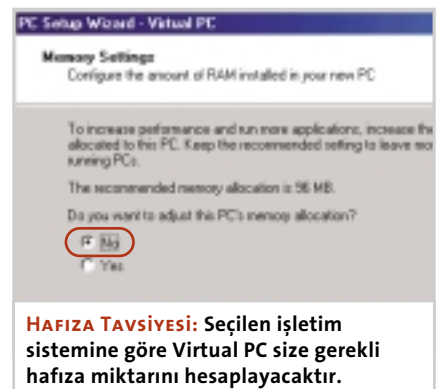
SONUÇ: 300 dolarlık fiyatı ile VMware Workstation, sadece merak için hobi olarak ilgilenilecek program kategorisinden çıkıyor. Ancak yeni ağ modelleri oluşturmak ve tek bir bilgisayarda çok fazla işletim sistemi çalıştırmak isteyen, endüstri kalitesinde emülasyon arayan ileri düzey kullanıcılar ve profesyoneller için mükemmel bir seçim olabilir.

Fantezinizi gerçekleştirin Windows 98 altında XP kurun

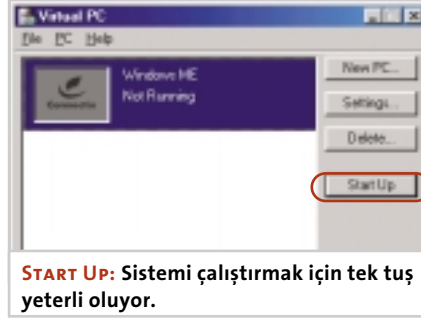
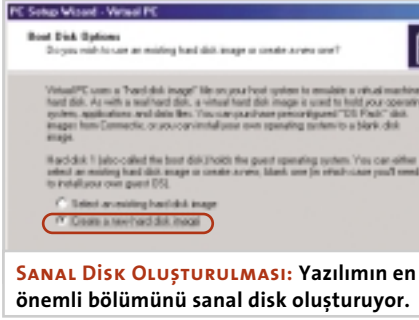
Sadece NT ve 2000 bilgisayarlar altında çalışıyor dense de, iki sanal PC yazılımından biri olan Virtual PC, eski sürümlerinde bile Windows 98 SE altında kullanıcıya ikinci sanal bilgisayarını başarılı bir şekilde sunabiliyordu. Yeni sürüm

ulaşın. "Get The Trial Başlığı" altında yer alan "New Serial Number" seçeneğine tıklayıp açılan sayfada e-posta adresinizi belirttiğinizde en kısa sürede şifre içeren bir posta size iletilecektir. Bu şifreyi bir yere not edip artık kurulumu devam edebilirsiniz.

3 Gerekli dosyalar sisteminize kopyalanıp kurulum tamamlandıktan sonra ise ilk sanal bilgisayarınızı oluşturmak için bir sihirbaz karşınıza gelecektir. İs-

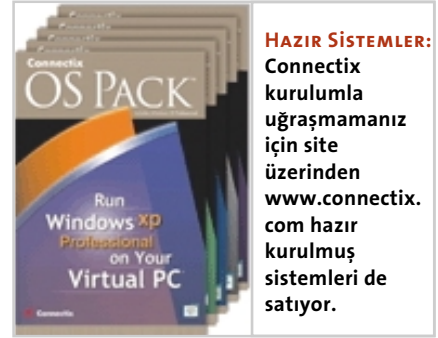
Sanal PC Yazılımları

XP gibi bir işletim sisteminiz varsa, bunu CD-ROM sürücünüze koyduktan sonra ana pencere üzerinde yer alan *Start Up* tuşuna basarak bilgisayarınızın bu CD'den açılmasını sağlayabilirsiniz. Daha eski işletim sistemleri içinse, bir açılış disketi kullanıp, öncelikle sanal sabitdiske sistem dosyalarını kopyalamanız gerekebilir. Bundan sonrası ise gerçek bir bilgisayara bir işletim sistemi kurmaktan farklı değildir.

Performansı artırmak için yapılacak sanal sistem ayarları

Sanal bilgisayarınızın daha iyi çalışması için Virtual PC yazılımı içinde, önemli donanımlar üzerine ayarları değiştirebileceğiniz bir bölüm de yer alıyor. Ancak

tabii ki bu bölümün kullanılmasından, yüksek oranlarda performans artışı beklemek pek doğru olmayacaktır. Çünkü gerçek anlamda bir güç için neredeyse gerekli olan tek şey, daha fazla fiziksel hafıza. Bu yüzden gerçek bilgisayarınıza RAM takviyesi yapmak ya da işlemcinizi güçlendirmek, daha etkili bir çözüm olacaktır.

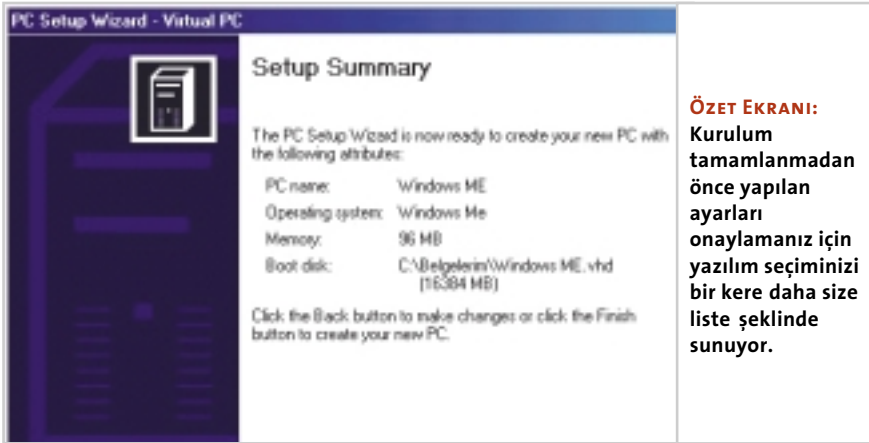
Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

8 Son adımda ise sanal PC'nin en can alıcı noktası olan sanal sabitdiskin tanımlayacağı bölüm yer alır. Burada "Create a new hard disk image" seçeneği ile tamamen temiz bir disk yaratıp, istediğiniz işletim sisteminizi kurabilirsiniz. "Select an existing hard disk image" seçeneği ise Connectix firmasının hazır kurulmuş paketlerinden birine sahip olmanız durumunda işe yarayacaktır. Bu paketleri www.connectix.com adresinden satın alabilir ve işletim sistemi kurma zahmetinden kurtulabilirsiniz.

9 Sanal diskin oluşturulacağı klasörün seçiminin ardından sihirbaz yaptığınız tüm seçimleri size listeleyecek ve kurulumu tamamlayıp ana penceredeki sanal PC listesini de bilgisayarınıza ekleyecektir. Artık bundan sonra seçtiğiniz sistemi kurmaya başlayabilirsiniz.

İşletim sistemi kurmayı biliyorsanız geriye kalan işlem çocuk oyuncağı

Gerçek bir bilgisayarda olduğu gibi sanal PC'niz de disket sürücünden ya da CD-ROM'dan rahatlıkla BOOT edilebilir. Dolayısıyla eğer Windows ME/2000 ya da

CHIP yardım

ÜCRETSİZ CHIP DESTEK HATTI

0800 211 6117 yardım@CHIP.com.tr

Bilgisayar ve internet ile ilgili tüm sorunlarınız için, ücretsiz telefon hattımızı arayarak ya da e-posta'yla CHIP'e danışabilirsiniz. **CHIP YAZI İŞLERİ EMRİNİZDE...**

Pazartesi, Çarşamba, Cuma

10.00-12.00 / 13.00-15.00

Ses Tanıyan Yazılımlar

Söz Dinleyen Bilgisayarlar

Bilgisayarınızı, parmağınızı bile kıpırdatmadan yönetmek ister misiniz? Sesinizi tanıyıp isteklerinizi yerine getiren bir bilgisayara sahip olmak için, özel ses tanıma yazılımlarını incelediğimiz yazımızı mutlaka okuyun.

Bilgisayarlar kendi başlarına belirli işlemleri yapan ve kararlar alan makineler değildirler. Herhangi bir şekilde yapılması gereken işlemin, çözülmesi gereken problemin ve sonra da problem için gerekli verilerin bir şekilde ona bildirilmesi gerekir. Klavye ve fare bunun için bilgisayar kullanıcısının eli ve kolu gibidir. Bilgisayarı yönetmek, belirli problemleri çözmek ve programları çalıştırmak söz konusu olunca normal bir insan için tabii ki en hızlı yöntemlerden biri budur. Ancak bazı engelli kullanıcılar için aynı şeyleri söylemek pek doğru olmaz. Ayrıca genel olarak, bilgisayarda yazı yazmak için de klavye ve fare kullanmak en hızlı yöntem değildir. Çünkü, konuşmak yazmaktan daha hızlıdır. Olaya bu şekilde baktığınızda, bilgisayara herhangi bir veriyi sadece konuşarak yazdırmanın ya da sadece sesinizi kullanarak bilgisayarı yönetmenin ne kadar cazip bir fikir olacağı ortaya çıkar.

Gerçi şu anki ses tanıma teknolojileri, ağırlıklı olarak sadece İngilizce dili üzerine yoğunlaşıyor. Ayrıca, herhangi bir insanın

konuşmasına yetiyecek kadar da hızlı değildirler. Ancak sadece sesle yönetilecek ve başka bir işle uğraşırken konuştuklarınızı aynı hızda dikte edip hatasız bir şekilde metne dönüştürecek yazılımların piyasaya çıkışı da çok fazla uzak değil gibi gözüküyor. Bu konu üzerinde çalışan 4 büyük firma; Microsoft, IBM, Philips ve ScanSoft'un yanı sıra küçük büyük birçok firma daha bulunuyor. Üstelik popüler ses tanıma yazılım paketlerinin aksine, bu programların deneme sürümlerini de kolaylıkla bilgisayarınıza yükleyebilirsiniz (© **eChipCode SES**). Bu yazılımların neler olduğunu yazımızın devamında bulabilirsiniz. Ama önce ses tanıma teknolojinin hangi alanlarda kullanılabileceğine ve bilgisayarınızın sesinizi nasıl tanıdığına kısaca bir göz atalım.

Kullanım alanlarına göre ses tanıma teknolojileri

Çok fazla konuda kullanım alanına sahip olan ses tanıma teknolojileri, 4 ana kategori altında toplanabilir. Ancak şimdiki teknoloji ile maalesef bunlar arasından sa-

dece basit anlamda konuşma tanıma ve dikte ettirme konularında yazılımların üretilmesi mümkün olabilmektedir.

Bu teknolojinin en fazla kullanıldığı alan olan konuşma tanıma, komutları anlayan bilgisayarlar ile telefon üzerinden verilen hizmetlerde müşterinin herhangi bir tuşa basmadan sadece konuşarak istediğini yerine getirmesi mümkün olabilir. Özellikle telefon bankacılığı ve benzeri işlemler bu şekilde daha kolay bir hal alır. Ayrıca bilgisayar üzerinde de fare ve klavye ile yapılacak işlemlerin yerine sesli komutlar kullanılabilir.

Biraz daha geliştirildiği takdirde daha fazla çekici bir hal alabilecek olan dikte ettirme ise, ikinci en büyük kullanım alanını oluşturmaktadır. Bu şekilde sekreterinizin yerini alacak olan bilgisayarlar konuştuklarınızı anında metin haline dönüştürebilirler. Günümüzde kullanıcının sürekli konuşmasına kısıtlı olarak da olsa izin veren, Microsoft Dictation ve Dragon Dictate gibi yazılımlar bulunmaktadır. Bu programlar kusursuz olmasalar da yüzde 90-95 civarında bir doğruluk oranı yakalayabi-

Ses Tanıyan Yazılımlar

lirler.

Üzerinde çalışmaların sürdüğü, diğer 2 kategoriye oluşturan ve gerçekleştirilebilmesi şimdilik uzak görünen teknolojiler içindeyse, konuyu anlayan tanıyıcılar ve doğal konuşmayı tanıyan teknolojiler bulunmaktadır. Bu alandaki çalışmalar sadece söylenen kelimeyi anlamayı değil, ne demek istendiğini yani söylediğiniz cümlelerin anlamını çıkarmayı hedeflemektedir. Doğal dil anlama teknolojisiyle, bilgisayarların sürekli konuşmayı ve diyalogları anlayabilmesine çalışılmaktadır. Microsoft ve IBM gibi yazılım devlerinin üzerinde çalıştığı bu teknolojilerin gelecekte hayatımıza girmesi durumdaysa, belki de bilgisayarınıza yapmasını istediğiniz şeyi normal bir cümle şeklinde söylemeniz anında isteğinize ulaşmanızı sağlayabilecektir.

Tüm bu kullanım alanları içinde oluşabilecek ses tanıma problemleri için, farklı çözüm tarzları bulunmaktadır. Bunlar, tanınması gereken konuşmanın kesikli mi yoksa sürekli mi olduğunu de-

tarzlarda da çözülebilir. Burada önemli olan diğer bir nokta da tanınacak kelimelerin sayısıdır ve bu sayı artıka iş zorlaşır.

Yazılımların insan sesini tanıırken göz önüne aldıkları kriterler

Bilgisayarların konuşmayı nasıl tanıdığının daha iyi anlaşılması için öncelikle biraz insan sesinin özellikleri üzerinde duralım. Konuşma sırasında çıkan ses sin-

yalleri durağan değildir. Eğer bu ses bölümlere bölünecek olursa 5-20 milisaniyelik temel elemanlardan oluştuğu da görülebilir. Konuşma sinyalleri ise sesli, sessiz ya da ikisinin karışımı oluşur. Sesli sinyallerin enerjisi normalde sessiz sinyale göre oldukça yüksektir.

Sesli konuşma gırtlığın, titreşen ses telleri tarafından ürettiği hava dalgalarıyla tahrik edilmesi sonucu oluşur. Ses telle-

PRATİK KULLANIM ALANLARI

» Ses tanıma üzerine online kaynaklar

► <http://www.habitek.co.uk/>

Ses tanıma sistemlerinin en çarpıcı şekilde kullanılmasına bir örnek olarak HAL sisteminden bahsedebiliriz. Bir yazılımdan çok

komple bir çözüm olarak sunulan sistem, kullandığınız bilgisayarınız ve ona bağlı çevre birimlerini kullanarak, evinizi kontrol etmenize olanak tanıyabiliyor. Bir kere HAL sistemini kurduğunuzda, artık sadece sesinizi kullanarak güvenlik kameraları ve evin elektrik sistemi gibi programın desteklediği tüm aygıtları kontrol edebilirsiniz.

► <http://www.gamecommander.com/>

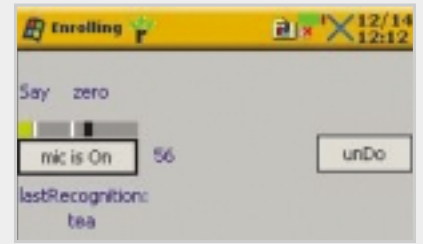
Ses tanıma, oyun oynarken de kullanıcıla-

ra büyük avantajlar sağlayabilir. Örneğin Game Commander 2 adlı yazılım, TeamSound, Roger Wilco ve BattleCom gibi tüm popüler sesli chat programları ile sorunsuz bir şekilde çalışabiliyor. Bu şekilde oyun sırasında sohbet haricinde bilgisayara sesli komutlar da verebiliyorsunuz.

► <http://www.handheldspeech.com/>

Ses tanıma teknolojisini cebinize kadar indiren HandheldSpeech, eksiksiz ses tanıma teknolojisine istediğiniz her yerden

ulaşmanızı sağlayacak bir Pocket PC yazılımı ile karşımıza çıkıyor. Voice LookUp isimindeki bu yazılım, Casio Cassiopeia E100, E105, E115, Compaq iPAQ ve HP Jornada 54x cihazlar üzerinde çalışabiliyor. Yazılımı Windows 95, 98, NT ya da 2000 kullanan bir PC üzerinden ActiveSync ile Pocket PC'ye yükleyebilirsiniz.

► <http://www.nuance.com/>

Türkiye'deyse, ses tanıma teknolojileri üzerine yazılımlar üreten lider firmalar arasında yer alan Nuance tarafından arabirimi hazırlanan Global Menkul Değerler, 4440321 numaralı destek hattından, sade-

ce sesinizi kullanarak borsada işlem gören tüm hisse senetleri hakkında bilgiler almanızı ve işlem yapmanıza olanak tanıyor.

Ses tanıma üzerine çalışan Microsoft, IBM, Philips ve ScanSoft gibi diğer büyük firmalara ise aşağıdaki web sayfalarından ulaşabilirsiniz.

<http://www.microsoft.com/speech/>

<http://www-3.ibm.com/software/speech/>

<http://www.speech.philips.com/>

<http://www.scansoft.com/>

<http://www.lhsl.com/naturallyspeaking/>

<http://www.lhsl.com/voicexpress/>

What is an HMM?

An HMM is a Markov chain, where each state generates an observation. The only way the observations to infer the hidden state sequence. HMMs are very useful for time-series modeling, since the states of the model to approximate many non-linear, non-Gaussian processes.

HMMs and some common variants (e.g., semi-Markov HMMs) can be successfully employed using the Baum-Welch algorithm, as we saw in the previous lecture.

SES TANIMANIN TEMELİ: Popüler teknik olan Hidden Markov modeli üzerine bilgilere tüm yabancı üniversite sitelerinden ulaşabilirsiniz.

netler. Yani iki konuşma çeşidini de aynı teknikte tanımak zordur. Kesikli bir konuşmanın tanınması, kelime-kelime yapılıp ve daha kolaydır. Sürekli bir konuşmanın ise kelime-kelime tanınması daha zordur. Çünkü kelimelerin nerede başlayıp nerede bittiği bilinemez. Dolayısıyla sürekli tanıma genelde, anlam içeren en küçük ses anlamına gelen fonem bazında yapılmaktadır. Yani fonem bir heceden daha kısa bir sestir. Normal bir hecede başlangıç-orta-bitiş olmak üzere genelde üç fonem bulunur. Yine de fonemleri de birbirinde kesin hatlarla ayırmak pek mümkün değildir. Bu nedenle fonemleri tanıyacak ve temsil edecek çeşitli sistemler geliştirilmiştir. Bunların başında Hidden Markov Modeli (HMM) gelmektedir. Ses tanıma problemleri kişiye bağımlı, kişiden bağımsız ya da kişiye uyum sağlayan

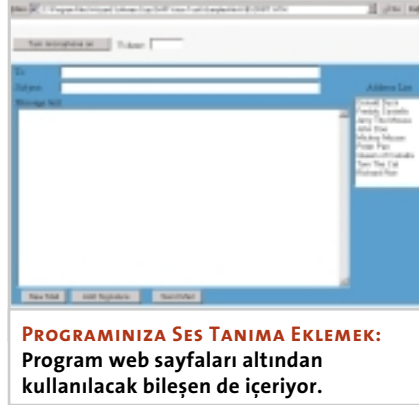
Ses Taniyan Yazılımlar

ri periyodik dalgalar oluşturur ve bu dalga frekanslarına, Temel Frekans adı verilir. Sessiz konuşma ise gırtlaktaki bir boşluktan havanın burun bölgesine zorlanmasıyla oluşturulur. "N" gibi burunsal sesler, gırtlığın akustik olarak sürekli titreşmesiyle oluşturulur. "P" gibi darbeli sesler ise ağız boşluğundan bir anda hava bırakılmak suretiyle oluşturulur. Konuşma üreten ve kodlayan sistemler işte tüm bu karakteristik modelleri göz önünde bulundururlar.

Yazılım geliştiriciler için

Voice Tools 7.0

Voice Tools aslında tek başına çalışabilen bir uygulama değil. Visual Basic kullanarak kendi hazırladığınız yazılımlara ses tanıma özelliğini ekleyebileceğiniz 10 özel komuttan ve kaynak kütüphanelerinden oluşan bir yazılım geliştirme seti. Bu setteki Windows standardı (SMAPI) olan Speech API'sini kullanarak nerdeyse çoğu yazılıma ve web uygulamasına ses tanıma ve benzeri özellikleri ekleyebilirsiniz. Bu amaçlar paket içinde yer alan sonar aracı

PROGRAMINIZA SES TANIMA EKLEMELER:
Program web sayfaları altından kullanılacak bileşen de içeriyor.

bir uygulama içindeki tüm tuşlara, menü çubuğu öğelerine ve seçeneklere rahatlıkla bu özelliği ekleyebiliyor. Ses tanıma işlemi sırasında mikrofon aracı mikrofonun durumunu, Volume Meter aracı ise kayıt seviyesini gösteriyor. Programın gramer aracı tanınan kelimeleri oluşturduktan sonra ise metinden sese çeviren bir başka araç da bunu kullanıcıya okuyor.

İlgilince bir dosya dönüştürücü

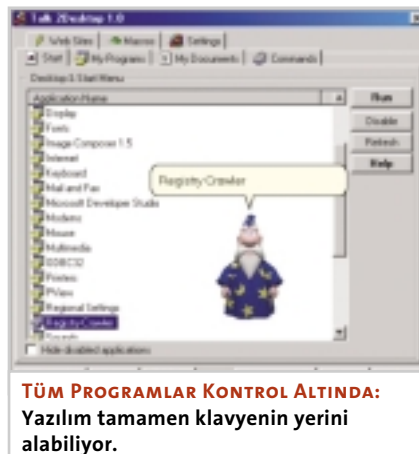
Wave to Text 2.2

Eğer daha önceden sesli olarak kaydettiğiniz konuşmaları metin haline dönüştürmek istiyorsanız Wave To Text adlı bu yazılımı kullanabilirsiniz. Dil olarak sadece İngilizce destekleyen program, bir sihirbaz yardımıyla size adım adım yol göstererek WAV dosyalarından TXT dosyaları oluşturmanızı sağlayabiliyor. Ayrıca program içinde yer alan "dictation pad" de gerçek zamanlı olarak konuşmaları metne çevirebiliyor. Çevrilmiş metnin düzenlenmesi için Wave to text kullanıcılar bir metin düzenleyici de sunuyor.

Bilgisayara söz dinleten yazılım

Talk 2Desktop 1.0

Talk 2Desktop bir mikrofon yardımıyla bilgisayarınızı sadece sesinizi kullanarak

TÜM PROGRAMLAR KONTROL ALTINDA:
Yazılım tamamen klavyenin yerini alabiliyor.

yönetmenize imkan tanıyabiliyor. Bir çizgi karakter de bu sırada size yardımcı olup sonuçları bildiriyor. Talk2Desktop'u kullanarak istediğiniz programı çalıştırabileceğiniz gibi en sık kullandığınız web sayfalarına ulaşmanız ve bilgisayarınızdaki dosyaları açmanız ad mümkün oluyor. Ayrıca macro'ları da destekleyen program daha önceden hazırladığınız cümleleri ya da kelimeleri, kullandığınız kelime işlemciye yazmanıza gerek kalmadan otomatik olarak ekleyebiliyor.

Oyun fanatiklerine yeni eğlence

Game Commander 2 2.0.014

Bilgisayar oyunlarını bir üst seviyeye taşıyacak olan Game Commander 2 adlı uygulama, günümüz oyunlarında yer alan onlarca tuş kombinasyonundan oluşan

DAHA ZEVLİ OYUNLAR: Sadece konuşarak tüm oyunları yönetebilirsiniz.

kontrol karmaşası yerine kullanıcıya sesle yönetim imkanı sunuyor ve oyun sırasında bir komut vermek için hangi tuşların kullanılacağını hatırlama sorunu da ortadan kalkıyor. Örneğin askerlerinize saldırı emrini vermek için sadece "Attack!" demeniz yetiyor. Ayrıca tüm klavye, fare ve joystick ayarları da değişmeden kalıyor. Böylelikle oyun içindeki duruma hakim olmak için o an size hangi yönetim şekli daha uygun geliyorsa onu kullanabiliyorsunuz ve oyun üzerinde hakimiyetiniz daha da artıyor.

Telefon tabanlı PC otomasyonu

Domestic 2001 1.3

Bu basit yazılım birçok diğer farklı yazılımda bulunan çeşitli fonksiyonları bir araya getiriyor.

Bu şekilde Voice modeminizi bir telesekreter olarak kullanmanız, X10 cihazlarınıza uzaktan telefon yardımıyla ulaşmanız, Caller ID yardımıyla arayan numara ya kayıtlı kullanıcıya Outlook içinden bulup görüntüleyebiliyor. Program ayrıca gerçekleşen olaylara göre bazı işlemleri de gerçekleştirebiliyor.

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

HENÜZ TÜRKÇE DEĞİL

» Office XP ve ses tanıma

Yazılım devlerinden Microsoft'un en son piyasaya sürdüğü Office XP paketine yer alan en çarpıcı özelliklerin başında ses tanıma geliyor. Kullanıcıların sadece seslerini kullanarak yazı yazdırmalarına, menüleri kontrol etmelerine ve çeşitli basit komutları çalıştırmalarına olanak tanıyan paketten yararlanmak için sadece bir mikrofon yeterli olabiliyor. Geleneksel fare ve klavye ikilisi yerine ses kullanımıyla performansı artırmayı ve engelli kullanıcılara klavye yerine ek imkanlar sunmayı hedefleyen bu yeni özellik, maalesef şimdilik sadece Amerikan İngilizcesi, Japonca ve basit Çinceyi destekliyor. İngilizce dışında şimdilik sadece bu dillerin seçim nedeni ise, ilk etapta Çince ve Japonca klavye kullanmakta zorlanan kullanıcıların sorunlarını çözmek.

Office XP, ses tanıma üzerine kullanıcılar şimdilik iki tür seçenek sunuyor. İlkinde kullanıcılar mektuplarını, elektronik posta mesajlarını ve notlarını sadece sesle dikte ettirebilirken ikincisinde sadece seslerini kullanarak menüleri kontrol etmeleri ve bazı basit komutları çalıştırmaları mümkün oluyor.

Atölye Swish 2.0

Flash Olmadan
Flash Efektleri

Web sayfasını profesyonel menüler ve efektler ile donatmak isteyenler 350 euro karşılığında Flash 5 satın alabilir ve el kitapları ile haftalarca boğuşmak zorunda kalabilirler. Veya Swish'i tercih edebilirler.

Swish, önceleri sıkça ihtiyaç duyulan metin efektlerini bin bir zahmetle kendisi geliştirmek istemeyen Flash kullanıcıları için uygun bir araçtı. Bu araç o kadar başarılı oldu ki geliştiricileri kendi özel animasyon programlarını yapmaya karar verdiler. Swish yardımıyla, Flash'a ihtiyaç duymadan bugün eksiksiz ve tek başına durabilen Flash Banner'ları ve animasyonları oluşturabilirsiniz.

Hızlı çalışan bu tasarım aracı direkt olarak SWF biçiminde kaydediyor ve HTML kodunu da beraber sunuyor. Bu sayede sadece bir dakika içerisinde kayda değer kayma, çarpma ve uzama, patlama veya üç boyutlu dönme efektleri hazırla-

yabilirsiniz. Örneğin Flash filmleri için gerekli fonksiyonlar olduğu gibi bırakılmışlar. CHIP'in sizler için hazırladığı bu atölye sayesinde kısa sürede birinci sınıf sonuçlar elde edebilirsiniz.

1

Hareketli banner'lar için araçlar

Swish'in temel prensibi çok basit: Her bir nesneyi beyaz perde üzerine yerleştiriyor ve bunların hareketlerini bir zaman ekseninde tanımlıyorsunuz. Tüm nesneler birkaç fare tıklaması ile belirleyebileceğiniz, pozisyon, başlangıç zamanı ve süre gi-

bi özelliklere sahipler. Metinler üzerine sayısız efektler kullanabilir, resimleri arka plan olarak atayabilir veya kısa bir çalışma sonrasında ekranda silinmesini (Fade out) veya görünmesini (Fade in) sağlayabilir veya belirli bir güzergah üzerinde hareket ettirebilirsiniz. Tam burada kısa çalışma ve tabii yükleme süreleri sonucunda görenlerin üzerinde etki bırakabilecek büyük bir potansiyel mevcut. Swish, yazı tiplerini de Flash filmleri içerisine kaydediyor ve bunları yerden tasarruf sağlayan vektör grafikleri olarak kullanıyor. Bu yazıda örnek olarak fare tıklaması sonucunda kullanıcıyı belirli bir URL'ye yönlendiren etkileşimli bir banner hazırlayacağız.

Kullanıcı Arayüzü

AKSİYONLAR: Bu düğme ile örneğin hareket ve efekt gibi aksiyonları ekleyebilirsiniz.

ZAMAN ÇUBUĞUNDAKİ NESNELER: Bir sahnedeki resimler, metinler ve sesler katmanlar halinde düzenlenirler. Üstteki nesneler alttakilerin üzerlerini örterler.

YENİ NESNELER: Bu düğme ile sahneye resimler, metinler ve sesler ekleyebilirsiniz.

SENARYO: Tüm sahnelerdeki ayarları değiştirebilirsiniz bütün nesneleri burada bulabilirsiniz.

VEKTÖR ARAÇLARI: Hareket güzergahları da dahil olmak üzere tüm geometrik şekilleri direkt Swish altında çizebilirsiniz.

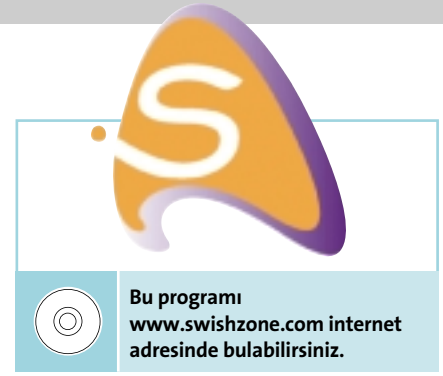
ÖN İZLEME: Tüm animasyonu istediğiniz zaman görüntüleyebilir veya adım adım ileri geri hareket ettirebilirsiniz.

FRAMES: Animasyonun süresi çerçeveler ile ölçülür. 60 çerçevenin ekrana gelmesi, saniyede 12 çerçeve görüntülenen bir animasyonda beş saniye sürer.

ZAMAN ÇUBUĞU: Her nesnenin, zamanın soldan sağa aktığı bir izi vardır. Bu sayede aksiyonların bir nesne için ne zaman uygun olacağını belirleyebilirsiniz.

ÖZELLİKLER: Nesneler, sahneler, metinler veya resimler renkli olabilir, web bağlantıları çağrılabilir veya aksiyonlar yerine getirilebilirler.

LAYOUT: Görülebilir nesneler direkt olarak animasyon sahnesi üzerine yerleştirilirler.

2

**Kare oranları:
Film ayarlarını tanımlamak**

İlk olarak “Movie” kartı üzerinden animasyonun büyüklüğünü belirleyin. Örnekte kullanılan 700x500 piksel büyüklüğü, 800x600 çözünürlüğü daha iyi görünse de bir web sayfası için yeterli bir alandır. Frame Rate ise saniyede 12 resim olmalıdır. Bu daha az hareket anlamına gelse de yükleme süresini düşürecektir. Kullanmak istediğiniz arka plan rengini şimdi belirleyebilir veya Beyaz olarak bırakabilirsiniz. Bunun yerine “Grids and Rulers” kısmından kılavuz çizgilerin görüntülenmesini sağlayabilirsiniz. Banner’lar için 468x60 piksel gibi küçük sayılabilecek büyüklükler yeterlidir. DİKKAT! Banner büyüklüğünü istediğiniz zaman değiştirebilirsiniz. Ancak küçültme esnasında pozisyonların bir kısmı kaybolabilir veya bir anlam teşkil etmeyebilirler.

Artık *Insert/Text* komutunu çalıştırabilir veya alternatif olarak araç çubuğu üzerindeki T simgeli *Insert Text* düğmesine tıklayabilirsiniz. Bunun sonucunda yüzey üzerinde bir metin alanı ekrana gelecektir.

Şayet arka planda koyu bir renk tonu kullanıyorsanız ilk etapta metin kutusunun sadece çerçevesini görebilirsiniz. Bu alan üzerine iki kere tıklayarak içerisindeki metni düzenleyebilir, uygun bir yazı tipi seçebilir veya yazının daha rahat okunması için arka planla zıt bir renk kullanabilirsiniz. Eğer liste kutusundaki seçim düğmesi yerine direkt olarak font tanımı üzerine tıklayacak olursanız, imleç yardımıyla tüm yazı tiplerini deneyebilir ve yapacağınız değişikliğin metniniz nasıl etkileyeceğini hemen görebilirsiniz. Hemen yazı tipi listesi altında Z düğmesine tıklayarak metnin akışını değiştirebilirsiniz. Metnin yukarıdan aşağı veya soldan sağa doğru kayması tamamen sizin zevkinize kalmış.

olan *Insert Image* düğmesine tıklayın. Ekrana gelen pencere yardımıyla banner üzerinde kullanmak istediğiniz resmi seçin. Resmi direkt olarak yüzey üzerinde ölçeklendirebilmeniz için sahneden daha küçük olması gereklidir. Ancak buna karşılık resmin döşenmesi mümkün değildir. Yani tekrar eden resim parçalarından meydana gelen arka planları manuel olarak kopyalamalı ve kullanmalısınız. Zaten sıkıştırılmış bir JFG dosyasını kullanmaktansa bunu yapmaya değecektir.

Benzer şekilde yeni nesneler ekleyin. GIF biçimindeki saydam bilgilerinin bulunduğu ancak JPG biçimindeki resimlerde bunun manuel olarak oluşturulması gerektiğine dikkat edin. Bunun için resmin “Properties” penceresi üzerinde bulunan “Transparency” seçeneğinin işletilmesi gereklidir. “Button” ve “Sprite” nesneleri de 2.0 sürümünün yeniliklerindendir.

“Button”, kullanıcıya basit düğmeler oluşturulmasına imkan tanır. Bunlar oldukça sade olmalarına rağmen hızlı bir şekilde kullanıma geçebilirler. “Sprites” ise kendi zaman çubukları olan bir araya getirilmiş resim nesneleridir. Örneğin burada hareketli GIF’ler kullanabilir ve büy-

3

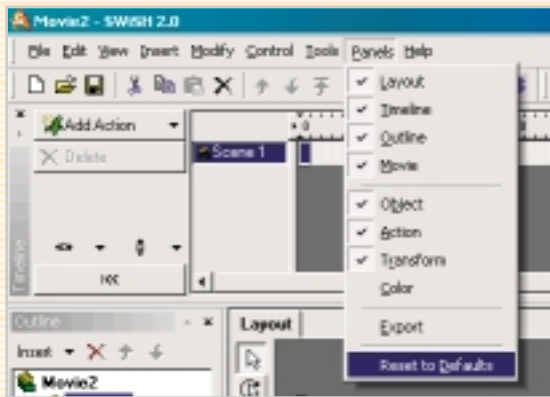
**Metinler için yüzey
belirlemek**

Şimdi “Scene” kartına tıklayın ve aktif sahnenin ismini “Başlat” olarak değiştirin.

4

**Resimler, düğmeler ve
saydamlık**

Şimdi *Insert/Image* komutunu çalıştırın veya üzerinde küçük bir çerçeve resmi

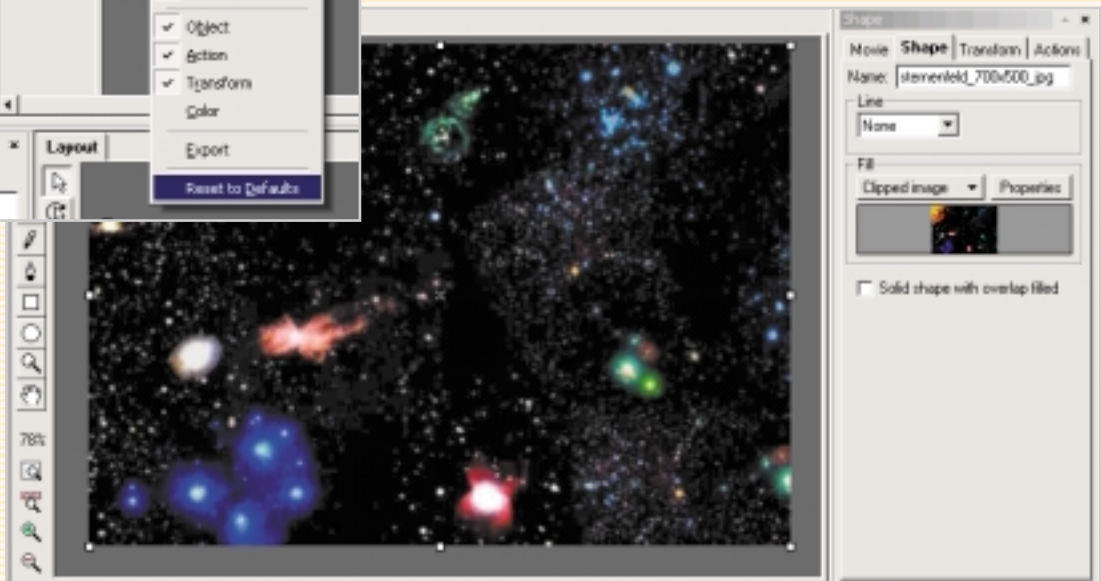
Hızlı okuyucular için önemli adımlar >>>

1

BAŞLANGIÇ SONRASINDAKİ ARAÇLAR
Tüm denetim alanları serbest biçimde yerleştirilebilirler. Ne yaptığınızı sahne üzerinde görebilirsiniz.

2

FİLM AYARLARI:
GIF, JPG ve PNG dosyaları grafik nesnesi veya artalan olarak eklenebilirler.

lece Flash animasyonundaki videoya, yükleme süresini arttırmasına rağmen bir soluk kazandırabilirler.

5 Oyuna hareket kazandıran efektler

Üzerinde tanıtım metni ve web adresi bulunan sabit bir resim. Artık *Swish* penceresinin üst tarafında bulunan zaman çubuğu ile çalışmaya başlayabiliriz. Zaman çubuğu üzerinde kendi izlerine sahip şu ana kadar eklediğiniz tüm metin ve resim nesnelerini görebilirsiniz. Frame Rate değeri animasyonun tam uzunluğunu belirler. Temel ayarlarda saniyede 12 adım ayarlandığını göz önünde bulundurarak 120 adımdan oluşan bir animasyonun yaklaşık olarak 10 saniye süreceği söylenebilir.

Fare imlecini kullanarak, örneğin bir grafiğin ilk alandaki izi üzerine tıklayın. Bu kutucuk mavi renk alacaktır. Daha sonra resmin yavaş yavaş ekrana gelmesi için *Insert/Effect/fade In* komutunu çalıştırın.

Daha sonra bu işlemleri diğer tüm iz-

leri farklı uzunluklarda yeterli efekt ile donatıncaya kadar tekrar edin.

İPUÇU: Daha fazla hareket elde etmek için metinlerin *Slide* efekti ile farklı yönlerden ekrana girmesini sağlayın. Uyguladığınız efektlerin sonucunu görmek istiyorsanız da, animasyonu izlemek için *Play* düğmesine tıklayın.

6 Döndürmek, uzatmak, alternatif hareketler

Swish'in sunduğu diğer efektler ile hazırladığınız animasyona daha fazla enerji kazandırabilirsiniz. "Alternate", "Transform" ve "Squeeze" metinler üzerinde kullanmak için ideal efektlerdir. Bunların sonuçlarını görmek için deneyebilirsiniz. Eğer "Squeeze" gibi bir efekt kullanıyorsanız metinlerin muhtemelen ancak animasyon süresinin yarısından itibaren okunabileceğini göz önünde bulundurmalısınız.

Bu nedenle, tüm izler için istediğiniz efektleri uyguladıktan sonra bunların en azından zaman konumlarını test etmelisiniz.

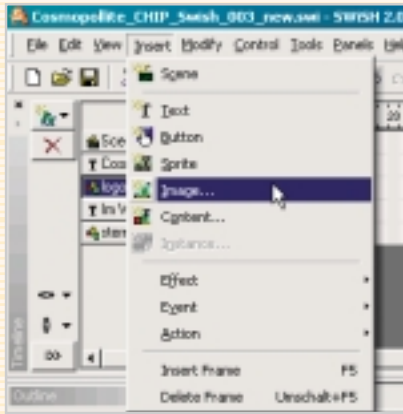
7 Yüzeyleri uygun zamanda kullanmak

Kullanılan nesnelerin sayısının artması ve üst üste binen hareketler ile nesnelerin "Üst" ve "Alt" kavramları daha çok önem kazanırlar. Animasyon içerisindeki her bir nesnenin saydam folyolar üzerine çizildiği ve bunların daha sonra üst üste bindirildiği düşünebilir. En üstteki folyoda bulunan nesne altındaki folyoların görünmesini engelleyecektir. Arka plan desenleri bu nedenle zaman çubuğunun en altına ve URL gibi tıklanabilir önemli bilgiler ise en üstüne aittirler. Yüzeyleri uygun biçimde düzenledikten sonra *Play* düğmesine tıklayın. Animasyonun bu aşamasında resimler yavaş ortaya çıkacak ve ekrana gelen yazılar bu resimleri gölgeleyeceklerdir.

8 Animasyon için kesintisiz akıcı geçişler

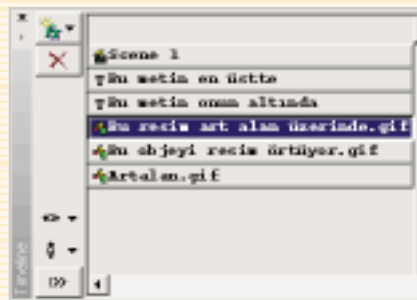
Animasyonun şu anki halinde bir eksiklik var. Yazılar oldukça güzel ve etkili bir şekilde ekrana giriyorlar ancak animasyon

Hızlı okuyucular için önemli adımlar >>>

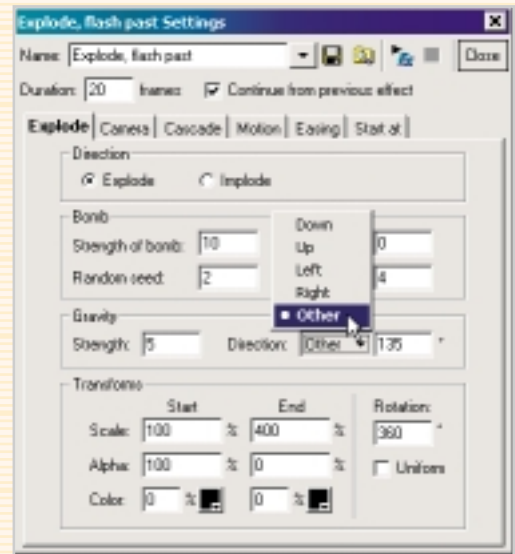
4

RESİMLER VE DÜĞMELER
Resimler & Düğmeler: Metinleri ve resimleri istediğiniz şekilde düzenleyebilirsiniz. GIF saydamlık bilgisi korunurken, JPG'leri kendiniz saydam hale getirebilirsiniz.

7

ZAMAN AKIŞI KONTROLÜ:
Bir nesnenin konumunu değiştirmek için her bir nesne izini zaman çubuğu üzerinde aşağı ve yukarı taşıyın.

9

YAZILAR İÇİN GEÇİŞ: Metinleri animasyondan çıkarmak için "Explosion" efektini kullanabilirsiniz.

Swish 2.0

başladıktan kısa bir süre sonra film yeniden başlıyor. Çok çirkin bir kesinti. Bu sorunu aşmak için çalıştırdığınız tüm resim bileşenlerini başlangıç konumu elde edilmeye ve sahne bir döngü oluşturuncaya kadar tekrar kaldırmalısınız.

Bunun için ilk olarak sahnenin ne kadar uzun olacağına karar vermelisiniz. Bizim örneğimizde oluşturduğumuz sahne şu ana kadar 100 resimden oluşuyor ve saniyede 12 resim görüntülediğini göz önünde bulundurursak sekiz saniyelik bir uzunluğa sahip. Bu, görüntünün silinmesi için sekiz saniye daha sunuyor. Bunun sonucunda sahnemiz toplam 200 resimden oluşan 16 saniyelik bir reklam spotu oluşturacak.

Sondan başlayın: Animasyon sonunda resimlerin tekrar silinmesini veya grafikler için kullanılabilen “Vortex” veya “2D-Spin” gibi efektler ile banner üzerinden kaybolmalarını isteyebilirsiniz. Bir efekt 10 resim uzunluğunda olacağı için fare imlecini 100. alandaki ilk grafik üzerine taşıyın ve “Insert/Effect/Vortex” komutunu çalıştırın. Aynı işlemi geriye kalan diğer grafikler için de uygulayın ve efekt uzunluklarını belirleyin. Bu esnada ayrın-

tılı ayarlar üzerinde tecrübe kazanmaya çalışabilirsiniz!

9

Metinler için geçişler oluşturmak

Metinlerin de dikkat çekici şekilde kaybolmaları gereklidir. Bunun için harflerin bir patlama sonrasında oluşan basınç dalgaları ile resim üzerinden atıldıkları “Explosion” efekti kullanılabilir. Fare imlecini kullanarak URL metninin zaman çubuğu üzerindeki 150. alanını aktif hale getirin ve *Insert/Effect/Explosion* komutunu çalıştırın. Bu efektin standart ayarları doğal etkili bir çizgi film patlaması yaratacaktır.

Efektin uygulandığı nesne üzerine istediğiniz zaman iki kere tıklayarak Explosion efektinin özelliklerini değiştirebilirsiniz. Buradaki değerler ile oynayarak resim dokuzda görüldüğü gibi ilginç yer çekimi ve basınç dalgası etkileri elde edebilirsiniz. Aynı şekilde diğer metinleri de patlama efektleri ile donatın. Efektlerin daha iyi görünmesi için patlamaları daha önceden kullanmalı ve animasyonun sonuna kadar sürmesini engellemelisiniz. Son olarak en iyi sonucu elde etmek için her patlamayı ayrı ayrı değiştirebilirsiniz. Örneğin, patlamanın orta noktasını, harflerin animasyon penceresi dışındaki görünmeyen alanda kaybolmak yerine görülebilir alan içerisinde uçmasını sağlayacak şekilde ayarlayabilirsiniz. “Random Seed” seçeneği de metinleri parçalayan bu efektin neden olduğu animasyonu değiştirecek ve efekti daha ilginç hale getirecektir.

10

Etkileşimle bağlantılar ve olaylar eklemek

Şu anda animasyonun tek eksiği bir sonuca varamaması. Bir kullanıcı banner üzerindeki URL’ye tıkladığında web sayfasının çağırılması gereklidir. Swish, bu nedenle her nesne için olaylar ve aksiyonlar düzenleyebilir. Bunun için *Actions* kartını kullanın. Burada bulunan *Add Events/On Press* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda değişen pencere üzerinde bulunan *Add Action* düğmesine tıklayacak olursanız kullanabileceğiniz aksiyonların bir listesi ekrana gelecektir. “Play” ve “Stop”, aktif Swish sahnesine eklenir. Bunun haricinde müzik seçenekleri de bulunur. Menüler ve etkileşimli küçük oyunlar için il-

ginç olabilecek “Goto Frame”, Swish filmi içerisinde farklı bir sahneye atlama imkanı tanır. Siz “Goto URL” aksiyonunu seçin ve daha sonra tıkladığında çağrılacak olan web adresini girin. Animasyonunuzun sorunsuz bir şekilde çalışıp çalışmadığını son bir kez daha kontrol edin. Tamamladığınız animasyonu ileride üzerinde değişiklik yapmak için kullanabileceğiniz SWI dosyası biçiminde kaydedin. Ayrıca film fanatikleri Swish animasyonları AVI biçimine dönüştürebilir ve bu aracı, dijital videolar için başlık metni editörü olarak da kullanabilirler.

AW / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

SWISH CAZİBESİ

» MP3 ve Wingdings ile küçük dosyalar

Animasyon dosyanızın kapladığı alan grafik arka planların ve ses dosyalarının büyüklüğüne, kullanılan metin nesneleri ve fontların sayısına bağlıdır. Ne kadar az yazı tipi kullanırsanız dosyanız da o kadar küçük olacaktır. Birkaç küçük ipucu ile dosyalarınızı daha da küçültülebilir ve önceden hazırlanmış modülleri kullanabilirsiniz:

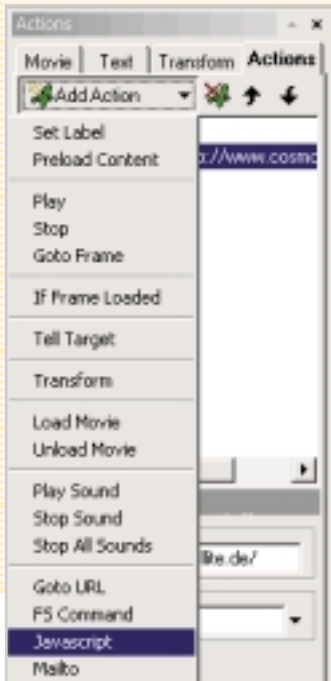
► **WAV YERİNE MP3 :** Swish, sesler için sadece WAV biçimini değil aynı zamanda, eğer sesleri etkili bir şekilde sıkıştırırsanız yerden tasarruf etmenizi sağlayacak olan MP3 biçimini de destekler.

► **METİN İLE GRAFİK:** İlginç fontların grafik arka planlarla üst üste bindirilmesi sayesinde karmaşık grafik menüler elde edilebilir. Wingdings, Dingbats ve diğer Windows grafik fontları yardımıyla tüm hızlı metin efektlerini grafik bileşenler üzerinde de kullanabilirsiniz.

► **ÜCRETSİZ SWISH MODELLERİ:** Son zamanlarda tamamlanmış SWI dosyalarının internet üzerinden kullanımının sunulduğu bir çok sayfa mevcut. Çalışmaya basit Swish filmleri ile başlayın. Swish ustasının animasyonları nasıl hazırladığını anlamak için onun araçlarının kullanılması gerektiği karmaşık animasyonları çözmek daha zor olacaktır. Open SWI başlığı altındaki web sayfaları, sadece kullanacağınız yere göre düzenlemek zorunda olduğunuz henüz tamamlanmış Swish filmleri sunuyorlar. Bu modüller sayesinde kısa bir süre içerisinde şaşırtıcı sonuçlar elde edebilirsiniz.

10

ETKİLEŞİMLİ BAĞLANTILAR: Bir fare tıklaması veya internet adresi aksiyonlar ile ilişkilendirilebilirler. Swish sahnelerini bağlayabilir, URL’leri veya Script’leri çağırabilir ve sesleri çalabilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

147	Sürpriz Yumurta: Turbo Pascal 7.0 Geliştiricileri
147	Ayın Hatası: Soğutmaya rağmen ısınan PC
148	Windows Kilitlenmeleri: Daha stabil bir Windows için
156	6 Adımda Kolay Çözüm: Nero Burning Rom
158	Tips&Tricks: Windows, uygulamalar...

Ayın CHIPucu

Çalışmayı Eğlenceli Kılmak

Sıkıcı gri tonlardan kurtulun! Windows simgelerini atın ve kendi istediğiniz özel simgeler ile çalışma ortamınıza renk katın.

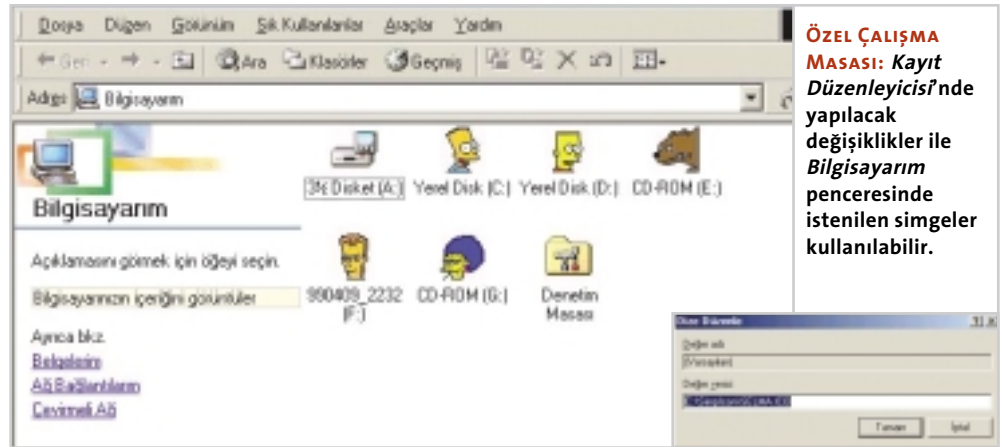
■ *Bilgisayarım* penceresine ne kadar çok sürücü ve partiyon girecek olursa bunları birbirinden ayırmak o kadar zor olacaktır. Gri tonlarındaki ikonlar yerine kendi tasarladığınız veya bir yerlerden temin ettiğiniz simgeler ile çalışmanızı kolaylaştırabilirsiniz.

Yeni simgeler tasarlamak: Çalışma ortamınıza renk katmak için, ilk olarak yeni ve farklı simgelere ihtiyacınız olacak. Yeterli vakti olanlar Microsoft Windows donatıları arasında yer alan Paint veya ArtIcons gibi daha kullanışlı, bu iş için özel olarak geliştirilmiş programları kullanarak küçük resimler hazırlayabilirler.

Şayet bunun için yeterli vaktiniz yoksa internette çok sayıda simge kütüphanelerine

sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve ekrana gelen nesne menüsü üzerindeki *Yeni/Tuş* komutunu çalıştırın ve oluşturulan bu yeni anahtar için isim olarak "Drivelcons" girin. Daha sonra simgesini değiştirmek istediğiniz her sürücü için "Drivelcons" anahtarı altına yeni alt anahtarlar oluşturun. Oluşturduğunuz bu yeni anahtarlar için isim olarak, örneğin "C" veya "D" gibi sürücü adlarını kullanın. Daha sonra bu yeni alt anahtarların içerisine de "DefaultIcon" adında yeni alt anahtarlar oluşturun.

Bir sonraki adımda Windows'a kullanması gereken simgelerin nerede bulunduğu bildirilmesi gereklidir. Bunun için simgesini değiştirmek istediğiniz sürücüye ait anahtarı aktif hale getirin ve burada bulunan "Varsayılan" değerine iki kere tıklayın. Bunun sonu-

göz atabilirsiniz. Örneğin Simpson hayranları "http://synergizedsolutions.com/simpsons" adresinden (off down-loads/Simpsons Icons bağlantılarına tıklayarak) Simpson çizgi dizisindeki karakterlerin bulunduğu bir simge kütüphanesi temin edebilirler.

Kayıt Düzenleyicisi Değişiklikleri: Daha sonra *Başlat/Çalıştır/Regedit* komutunu kullanarak *Kayıt Düzenleyicisi*'ni çalıştırın. Ekrana gelen penceredeki "HKEY_LOCAL_MACHINE\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\explorer\Drivelcons" anahtarını aktif hale getirin. Şayet bu isimde bir anahtar bulamıyorsanız oluşturmanız gerekmektedir.

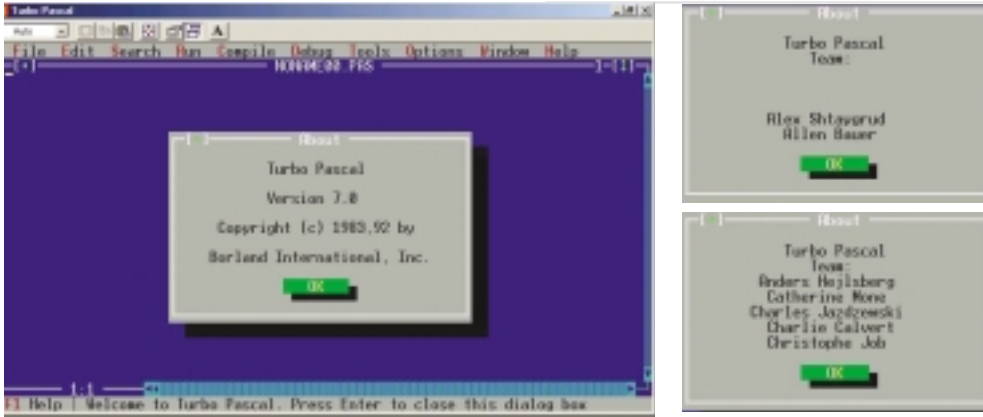
Bunun için "Explorer" alt anahtarı aktif durumda iken sağ taraftaki pencereye fare

cunda ekrana gelen *Dize Düzenle* penceresindeki "Değer versisi" kutusuna kullanmak istediğiniz yeni simgenin bulunduğu adresi girin. Örneğin, "C:\Program Files\Simpicon\Bart.ico". Aynı işlemi simgesini değiştirmek istediğiniz tüm sürücüler için tekrarlayın ve *Kayıt Düzenleyicisi*'ni kapatın.

Değişikliklerin uygulanması: Windows'un yeni simgeleri kullanabilmesi için eski simgelere ait bağlantıları kaldırmalısınız. Bunun için Windows Gezgin'i yardımıyla "C:\WINNT" veya "C:\Windows" klasörlerini görüntüleyin ve burada bulunan "ShellIconCache" dosyasını silin. Yapılan tüm değişikliklerin algılanması ve uygulanması için son olarak bilgisayarı kapatın ve yeniden çalıştırın.

Sürpriz Yumurta

Turbo Pascal 7.0 Geliştiricileri

SİZ DE KATILIN!

- Siz de komik bir hata veya sürpriz bir yumurta (easter egg) bulduysanız, ekran görüntüsü (screenshot) ile birlikte ktuztas@chip.com.tr adresine gönderin. Yayınlanan her ipucu için 10 milyon TL kazanabilirsiniz.

Programlamaya giriş: Şu anda üniversitelerde programlamaya giriş dersi olarak gösterilen Turbo Pascal 7.0 ilk üst seviyeli programlama dillerinden biridir. Bilgisayar dünyasının gelişmesine tanıklık eden Turbo Pascal 7.0'ın geliştiricileri de kendilerini tarihe geçirmek için küçük bir sürpriz yumurta hazırlamışlar. Turbo Pascal 7.0 geliştiricilerinin alfabetik sıralı listesini görmek için ilk olarak programı açın, *Help/About* komutunu çalıştırın ve son olarak [Alt]+[I] tuş kombinasyonunu uygulayın. Bu sürpriz yumurta için Hüzeyfe Onal'a teşekkürler...

AYIN HATASI

Doğru Soğutmaya Rağmen Isınan PC

Bir donanım hatası sinirinizi mi bozdu? Bize iletin: CHIP Yazı İşleri, Donanım Hatası başlığı ile Piyalepaşa Blv., Zincirlikuyu Cad. Ün İş Merkezi N0:231/3 80380 Kasımpaşa/İSTANBUL veya ktuztas@chip.com.tr adresine sorularınızı gönderin.

PROBLEM: Geçen yaz yaşadığımız sıcaklar bir okuyucumuzun bilgisayarına çok fazla gelmiş ve sistemi devamlı olarak çökmeye başlamış. Sıcakların sıkıntıya düşürdüğü okuyucuyu, PC'sini görmek için büromuza davet ettik.

HATA TESPİTİ: İlk başta okuyucumuzun bahsettiği sorunun tekrar meydana gelmeyeceğini düşünürken, birkaç saat sonra bilgisayarın donduğunu gördük. Ancak 45 derece sıcaklığa sahip olan bilgisayar kasasının içerisinde donmaktan bahsetmek mümkün değildi. Söz konusu ısınma-

nın nedenini bulmak kolay değil. Göze çarpan tek şey güç kaynağının, güç kaynağı havalandırmasının işlemci havalandırmasını bastırması, ilk ATX özelliklerine sahip olmasıydı. Kasa, tower olmasına rağmen kullanışlı değildi. Güç kaynağı içindeki havayı konveksiyona karşı olarak kasanın içerisine vermeden önce ısıtıyordu.

SONUÇ: Güç kaynağını atarak ziyan etmek yerine ters çevirmeye karar kıldık. Fanın döndürülmesi ile doğru hava akımı yönü elde edilebilirdi. Bu nedenle fanı ters çevirmek tek çözüm olarak görünüyordu. Bunun için güç kaynağını açtık, fanının yönü değiştirdik ve PC'yi tozlardan arındırdık. Böylece biraz önce sıcaktan kilitlenen bilgisayarın artık yüksek ısı gibi bir sorunu kalmadı.

DİKKAT! Güç kaynağı ile çalışırken çok dikkatli olmalısınız. Buradaki parçalar üzerinde asla değişiklik yapmayın, aksi takdirde aygıtın garantisi sona erecektir.

TERS TAKILI:
Soğutucu fanı ters takınca sorun çözüldü.

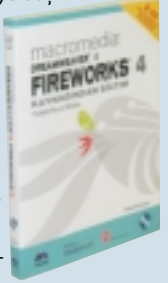
AYIN KİTAPLARI

► Dreamweaver Fireworks 4

Birçok insanın Photoshop kullandığı grafik sektöründe Fireworks de kendini göstermeye başladı. Kitap Dreamweaver ile entegre edilmiş Fireworks 4'ün özelliklerini tanıtıyor. Kitaptaki dersler, resim düzenleme ile başlayıp, basamaklar halinde bir web sayfasının tasarlanmasıyla devam ediyor. Kitap Dreamweaver öğretme amacı gütmüyor, Fireworks kullanırken ihtiyacınız olacak özellikleri anlatıyor. Mac ve PC kullanıcılarının anlayacağı bir dilde yazılmış kitabın belli başlı konuları ise şunlar: Bitmap Düzenleme, Vektör Araçları, Metin, Optimize, Animated GIF, Buton Oluşturmak ve Dreamweaver Entegrasyonu. Kitapla birlikte, ders dosyaları ve Macromedia ürünlerinin deneme sürümlerinin yer aldığı iki CD-ROM veriliyor.

Bilgi: Sistem Yayıncılık

Tel: (212) 293 83 72

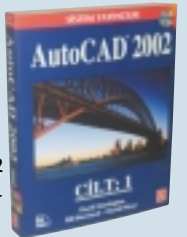

► AutoCAD 2002 - Cilt 1

Mimar, tasarımcı ve teknik ressamların, hızlı bir şekilde çizim yapmasını mümkün kılmaya çalışan AutoCAD'in son sürümü 2002. Dünyanın en çok satan AutoCAD kitabı olarak belirtilen kitap, alım gücünü zorlamamak için 2 cilt olarak yayınlanıyor. Kitap sayesinde; AutoCAD 2002'deki yenilikleri, yeni bir çizime başlamayı, temel nesne düzenleme işlemlerini, katmanları, blokları ve nitelikleri kullanmayı, yeni metin düzenleme özelliklerini, DesignCenter'ı, dış referanslarla düzenlemeyi ve ileri seviye çıktı alma işlemlerini öğrenebilirsiniz. Kitabın ikinci cildi, daha ileri düzey kullanıcıların ilgisini çekebilir. İkinci ciltte; 3 boyutlu AutoCAD, İnternette CAD, Özeleştirme ve Programlama konularına yer verilmiş.

Bilgi: Sistem Yayıncılık

Tel: (212) 293 83 72

Güvenli ve Sağlam Bir Windows İçin En Yeni İpuçları

Çökmeyen Windows

Önlemleri sorun çıkmadan almakta her zaman için fayda vardır. CHIP, tüm Windows versiyonlarında veri kayıplarını ve sistem hatalarını önlemek için yapmanız gerekenleri bu yazıda bir araya getirdi.

Eğer Windows ile çalışıyorsanız, özellikle sistem kilitlenmelerine karşı hazırlıklı olmalısınız. Herhangi bir nedenden ötürü, her an bir mavi ekranla karşılaşabilir veya bilgisayarınızın artık sizin direktiflerini dinlemediğini fark edebilirsiniz.

Bazen sorun çıkmasını önlemek mümkün olmayabilir, ama en azından hazırlıklı olmak gerekir. Bu nedenle muhtemel sorunları önceden fark edebilmek için Windows dahilinde bulunan çeşitli araçları kullanabilir veya en azından her türlü ihtimale karşı önemli bilgilerinizi yedekleyebilirsiniz.

1 Scandisk ile temel sabitdisk kontrolü

Windows 98/ME/XP

Windows kurulum öncesinde ve her sistem kilitlenmesi sonrasında Scandisk yardımcı programını çalıştırır. Bu, aracın tüm sabitdiski zarar görmüş sektörlerle karşı taraması, çalıştırılması için yeterli bir nedendir. Program, bu özelliğiyle sistem sorunlarını engelleyecek önemli araçlardan biridir ve kurulum sonrasında da kullanışlı hizmetler sunar.

Günümüzde fiziksel sabitdisk hataları ile çok sık karşılaşılmıyor. Ancak dosya

sistemi ve tek tek veri hataları sıkça meydana gelebiliyor. Bu tür hatalar tüm verilerin tamamen kaybolmasına neden olabilir. Bu nedenle bir sabitdiskin düzenli olarak hatalara karşı incelenmesi bir kayıp değil kazançtır.

Windows Gezgini'ni çalıştırın ve farenin sağ düğmesini kullanarak istediğiniz sürücü üzerine tıkladıktan sonra açılan nesne menüsündeki **Özellikler** komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencere üzerindeki **Araçlar** kartındaki "Hata denetimi durumu" başlığı altında bulunan **Şimdi Denetle** düğmesine tıklayın. Bundan sonra takip edeceğimiz yol, Windows versiyonuna göre değişiklik gösterir: Windows 98/Me altında, XP'ye kıyasla biraz daha fazla seçenek bulunur. Sınama türü altından **Standart**'ı işaretleyin ve "Hataları otomatik olarak düzelt" seçeneğini aktif hale getirin.

Gelişmiş düğmesine tıklayarak sınama ile ilgili daha fazla seçeneklere, örneğin Windows Me'de "Düzgün kapanmadığında hatayı düzeltmeden önce sor" a ulaşabilirsiniz. Böylece, eğer sistem açılışında kilitlenmeden kaynaklanan bir hata bulunursa Scandisk sizi uyaracaktır.

Buna karşılık Window XP sadece iki tane seçenek sunar. Standart tarama için "Automatically fix file system errors" seçeneğini aktif hale getirmeniz daha iyi olacaktır.

2

Çalışan sistemde işlemler: Güvenli Kip

Windows 98/ME

Windows'un gerçekten büyük bir sorun nedeniyle bir daha çalıştırılmadığı durumlarda son bir güvenlik sistemi, güvenli açılış modu kullanılabilir. Eğer Windows kendisi otomatik olarak güvenli kipte çalışmak istemezse, bu modu manuel olarak aktif hale getirebilirsiniz. Bunun için Windows açılış esnasında [F8] veya [Ctrl] tuşlarından birine basılı tutun. Bunun sonucunda ekrana gelen menüden "3. Güvenli kip" seçeneğini çalıştırın.

Bu çalışma kipinde ne CD-ROM ne de ağ kullanılamamasına rağmen sistem hatalarını giderebilir veya sorun çıkartan programları kaldırabilirsiniz. **Başlat/Ayarlar/Denetim Masası** komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki **Sistem** simgesine iki kere tıkladıktan

Güvenli Windows

sonra *Aygıt Yöneticisi* kartını aktif hale getirin. Burada sarı ünlem işareti ile gösterilen sorunlu aygıtların çalışmalarını engellemek için *Özellikler* düğmesine tıklayın ve *Genel* kartı üzerinde bulunan “Bu donanım profilinde devreden çıkar” seçeneğini işaretleyin.

3

Windows XP için son adıma geri dönüş

Windows XP

Tabii ki Windows XP’de de bir adet kurtarma aracı mevcut. Bunun için bilgisayarın açılışı esnasında [F] tuşuna basılı tutun ve Windows açılış menüsünde yer alan “Last known good configuration” seçeneğini çalıştırın.

Bu çalışma kipinin isminden de anlaşılabilir üzere, Windows, sistemin son olarak sağlıklı bir şekilde açılırken uyguladığı ayarları kullanacaktır. Eğer bu arada sorunlu bir sürücü kurulduysa bu açılış modunda yüklenmeyecek ve böylece rahatlıkla kaldırılabilir.

4

Sistem Geri Yükleme ile eski konuma geri dönme

Windows ME/XP

İlk olarak Windows Me ile beraber sunulan yeni bir fonksiyon sayesinde, sisteminizin konumu (geri yükleme noktası) kaydedilebiliyor. Bu sayede ileride sadece fare yardımıyla bile sisteminizin istediğiniz konumuna geri dönebiliyorsunuz.

Sistem Geri Yükleme aracı ile çalışmak için ilk olarak açık olan tüm uygulamaları kapatın ve *Başlat/Programlar* (Windows Me) veya “All Programs” (XP) altındaki *Donatılar/Sistem Araçları/Sistem Geri Yükleme* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen pencere üzerindeki “Geri yükleme noktası oluşturun” seçeneğini işaretleyin ve *İleri* düğmesine tıklayın. Oluşturmak istediğiniz geri yükleme noktası için açıklayıcı bir isim, örneğin “XY grafik kartı sürücülerini yüklenmeden önce” girin ve tekrar *İleri* düğmesine tıklayarak oluşturma işlemini başlatın.

Sisteminizi eski konumuna geri döndürmek için *Sistem Geri Yükleme* aracını tekrar çalıştırın ve bu sefer açılış penceresindeki “Bilgisayarımı önceki bir zamandan geri yükle” seçeneğini işaretleyin ve ekrana gelen direktifleri takip edin..

5

İnternet için güvenlik kademeleri

Windows 98/ME/XP

Kendinizi internet üzerinden gelebilecek muhtemel saldırılara karşı koruyabilmek için bazı güvenlik önlemlerini önceden almalısınız. Bu önlemler alınmadığı takdirde tek bir tıklama sisteminizin çökmesi için yeterli olabilir.

İnternet Seçenekleri penceresine *Denetim Masası* üzerinden veya *İnternet Explorer* penceresindeki *Araçlar* menüsünden ulaşabilirsiniz. Buradaki *Güvenlik* kartı üzerinden bölge olarak *İnternet*’i seçin ve *Bölge güvenlik düzeyi* başlığı altındaki kaydırma çubuğunu “Düşük”ten “Yüksek” kademesine çıkartın. Ancak bunun sonucunda, bazı sayfaların muhtemelen tam anlamıyla doğru gösterilemeyeceğini göz önünde bulundurmalısınız.

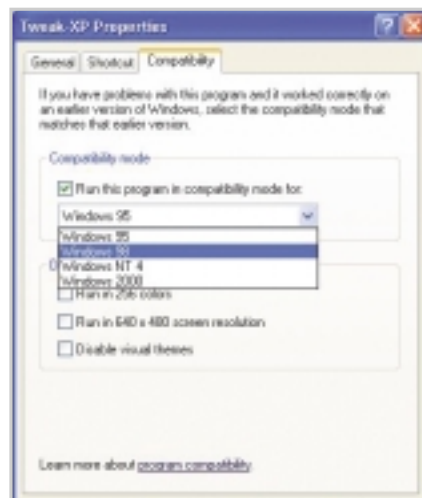
Hangi web bileşenlerinin çalışacağını belirlemek istiyorsanız “Özel Düzey” düğmesine tıklayın ve *ActiveX Denetim Elementleri*, *Komut Dizisi Yazma* ve *Java* altındaki seçeneklerin her birini “Sor” olarak işaretleyin.

6

Keşke eski Windows olsaydı

Windows XP

Sorun değil! Windows XP, sahip olduğu NT çekirdeği sayesinde Windows 98 ve Me kadar sağlam. Ancak eski versiyonlarda sorunsuz olarak çalışan programlar bu sistemde sorun çıkartabilirler. Bu nedenle

6

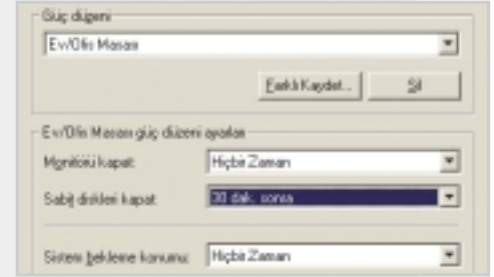
OLMASI GEREKTİĞİ GİBİ: Windows XP, eski programları çalıştırabilmek için önceki Windows versiyonlarının kılıfına bürünebilir.

SORUNLAR&ÇÖZÜMLER

»... ne yapabiliriz

► Eğer PC bekleme konumundan geri dönmüyorsa...

Eğer bilgisayarınız daha önce aktif hale getirilmiş bekleme konumunda kalıyorsa, bilgisayarınızı kapatmalı ve yeniden başlatmalısınız. Windows yeniden açıldıktan sonra *Denetim Masası*’ndaki *Güç Seçenekleri* simgesine iki kere tıklayın ve

Güç Düzeni kartındaki “Sistem bekleme konumu” seçeneğini “Hiçbir zaman” olarak değiştirin.

► Eğer bir program kesinlikle tepki vermiyorsa...

Bu durumda geriye [Alt]+[Ctrl]+[Del] tuş kombinasyonunu kullanmaktan başka bir seçenek kalmıyor.

► Eğer Windows sadece güvenli kipte açılıyorsa...

“C:\Windows” klasörü içerisinde “Wnbootg.sts” dosyasının olup olmadığını kontrol edin ve varsa silin.

Tam tersi olarak zorla güvenli kipte çalıştırmak için Windows klasörü içerisinde yukarıdaki isimde boş bir dosya oluşturun. Bu otomatik olarak silinecektir.

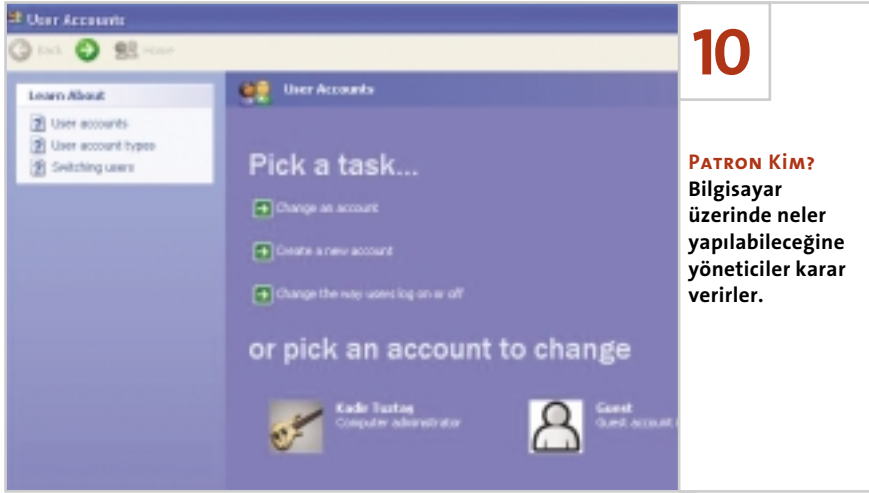
Son yüklenen sürücüler ve programların da kaldırılması yardımcı olabilir.

► CD’ye her erişildiğinde mavi ekran karşınıza çıkıyorsa...

İlk olarak CD’yi temizleyin, daha sonra CD sürücü bağlantılarını kontrol edin ve sonra olarak DMA (Direct Memory Access) erişimini kapatın. Bunun için sürücünün *Aygıt Yöneticisi*’ndeki simgesine sağ tuşa tıklayın ve *Özellikler* komutunu çalıştırın. *Ayarlar* kartı üzerinde bulunan DMD seçeneğindeki işareti kaldırın.

► Programlar yetersiz bellek uyarısıyla kapanıyorsa...

Hafızayı yükseltmeli. “Sanal bellek ayarlarını Windows yönetsin” seçeneğini işaretleyin. Bunun için *Denetim Masası*’ndaki *Sistem* simgesine iki kere tıklayın, ekrana gelen penceredeki *Başarımlar* kartını aktif hale getirin ve buradaki *Sanal Bellek* düğmesine tıklayın.

10

PATRON Kim?
Bilgisayar üzerinde neler yapılabileceğine yöneticiler karar verirler.

Windows XP’de bulunan bir geriye uyumluluk modu sayesinde, uygulamalar Windows 95, 98 veya Me altındaki gibi çalıştırılabilirler.

Bunun için söz konusu programın masaüstündeki simgesine tıklayın veya *Başlat* menüsündeki *All Programs* altında bulunan bağlantısına farenin sağ düğmesiyle tıklayın. Ekrana gelen pencere üzerindeki *Compatibility* kartını aktif hale getirin ve “Run this program in compatibility mode for:” seçeneğini işaretleyin. Burada bulunan açılır listeden çalışmak istediğiniz işletim sistemi versiyonunu, örneğin “Windows 98/Me” olarak belirleyin ve yaptığınız seçimi, sırasıyla *Uygula* ve *Tamam* düğmelerine tıklayarak onaylayın.

7

Her ihtimale karşı açılış disketi

Windows 98/ME (XP)

Bazı durumlarda verilerinize sadece bir açılış disketi yardımıyla ulaşmak zorunda kalabilirsiniz. Bu nedenle alınacak bu önlem tüm PC’ler için geçerli olacaktır. Ayrıca bir açılış disketi yardımıyla Windows Me altında *Sistem Geri Yükleme* aracına da ulaşabilirsiniz. Bir açılış disketi oluşturmak için *Denetim Masası* içerisinde bulunan *Program Ekle/Kaldır* simgesine iki kere tıklayın ve *Başlangıç Disketi* kartını aktif hale getirin. Son olarak *Disket Oluştur* düğmesine tıkladıktan sonra ekrana gelen direktifleri takip edin.

XP kullanıcıları dikkat! Yeni Windows’un CD-ROM kullanılarak da başlatılabilmesine rağmen, XP altında da bir başlangıç disketi oluşturabilirsiniz. Bunun için *Windows Gezgini* penceresinde-

ki disket simgesine farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve *Format* komutunu çalıştırın.

Ekrana gelen pencere üzerindeki “Create MS-DOS Startup Disk” seçeneğini işaretledikten sonra *Start* düğmesine tıklayarak, oluşturma işlemini başlatın. Üzerinde yardımcı programlar ve CD-ROM sürücüler olmayan bu açılış diskinde sadece DOS bulunur. Bu nedenle söz konusu disketle sadece kayıp verilerin kurtarılması mümkün olacaktır.

8

DOS altında açılış disketi ile veri kurtarma

Windows 98/ME (XP)

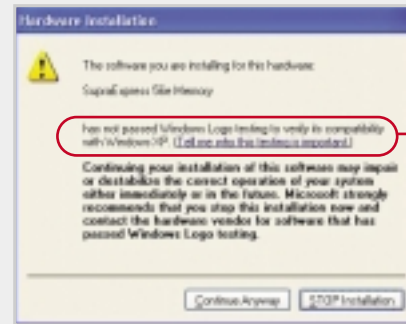
Şayet işletim sisteminiz artık çalışmayı reddediyorsa ve yeniden kurulum kaçınılmazsa, en azından ilk olarak verilerinizi kurtarmalısınız. Windows, bu nedenle en son seçenek olarak DOS modunu sunar. Bu nedenle kullanıcı grafik ara yüzünü kullanmaya çalışmak yerine verilerinizi en azından disket gibi başka bir ortama kopyalamaya çalışmalısınız.

Windows 98 altında bilgisayarınızı çalıştırırken [F8] veya [Ctrl] tuşuna basılı tutun ve ekrana gelen menüdeki “5. Sadece komut istemi” seçeneğini çalıştırın. Windows Me altında ise bilgisayarı başlatmadan önce açılış disketini (bkz. 7. ipucu) sürücüye yerleştirin. Disket yüklendikten sonra ekrana gelen menüden, bilgisayarı minimum konfigürasyonla *Başlat* seçeneğini çalıştırın. **DİKKAT!** Sistemin ilk olarak disket kullanılarak açılması için BIOS’daki açılış sırasının buna uygun olması gereklidir.

Verilerinizi kurtarmak için Windows XP altında da açılış disketinden faydala-

XP SÜRÜCÜLERİ İLE ÇALIŞMAK İÇİN ÜÇ ÖNEMLİ İPUCU

» Windows XP uyumlu sürücüler

İmzalanmamış donanım sürücülerine dikkat

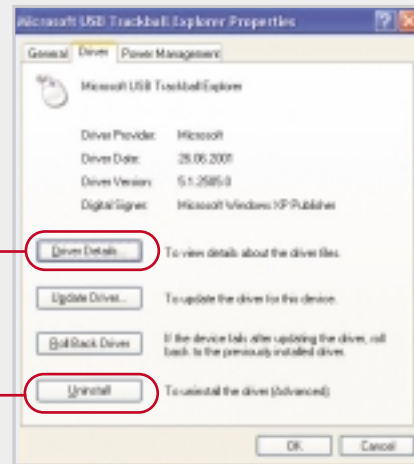
Yüklenme esnasında sürücülerin Windows Logo Test’e sahip olup olmadıklarına dikkat etmeli ve eğer sahip değillerse, kurulum işlemini yarıda kesmelisiniz.

Muhtemel sürücü problemlerinin izinde

Bir sürücü XP uyumlu mu? Donanımın *Aygıt Yöneticisi*’ndeki simgesine sağ tuşla tıklayın ve *Özellikler* penceresindeki sürücü ayrıntılarını (Driver Details) kontrol edin.

XP Sertifikası olmayan sürücülerini kaldırmak

Kullandığınız sürücünün XP’ye uygun olmadığı dikkatinizi çekecek olursa, *Uninstall* düğmesine tıklayarak kaldırabilirsiniz.

nabilirsiniz. Ancak açılış disketi NTFS (bkz. 11. ipucu) ortamlara erişemeyeceği için dosya sistemi olarak FAT kullanılması gereklidir.

9

Sistem doktoru Watson hataların izinde

Windows 98/ME (XP)

Windows hata mesajlarına ve kilitlenmelerine neyin neden olduğunu ortaya çıkartabilmek için tüm Windows versiyonlarında küçük, gizli bir detektif araç bulunur. Bu program bir kere çalıştırıldığında hataların kaydını tutar ve bunları "c:\windows\drwatson" klasörü altında ".wgl" uzantılı dosyalar içerisinde saklar. Bu dosya içerisinde hatanın zamanı ve genellikle sorunun nasıl giderilebileceğine dair açıklamalar bulunur.

10

Daha çok kullanıcı, daha yüksek güvenlik

Windows XP

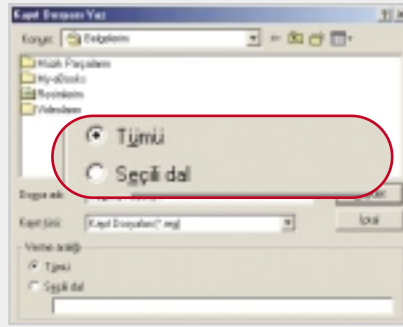
Windows XP, Windows98/Me'ye kıyasla daha kapsamlı bir izin yönetimine sahiptir. Bu nedenle kurulum sırasında tüm haklara sahip bir kullanıcının yani yöneticinin (İngilizce: Administrator) tanımlanması gereklidir. Ancak tüm yetkilere sahip bir kullanıcı olarak çalışmak riskli olabilir. Çünkü bu durumda tüm sistemi bozabilecek haklara da sahip olursunuz. Bu nedenle, bilgisayarınızdaki tek kulla-

WINDOWS KAYIT DÜZENLEYİCİ

» Windows Registry'sini yedeklemek

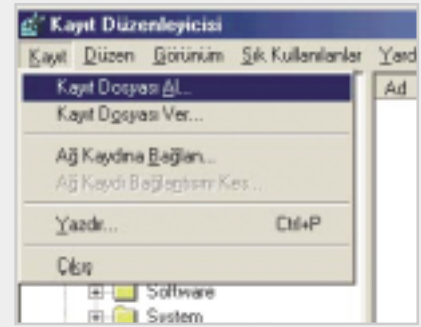
Registry'i Kaydetmek

Bu işlem için *Kayıt Düzenleyicisi* yardımcı olacaktır. *Başlat/Çalıştır* komutunu çalıştırın ve Aç kutusuna "regedit" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayarak *Kayıt Düzenleyicisi*'ni açın. *Kayıt/Kayıt Dosyası Ver* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen penceredeki *Verme* aralığı başlığı altında bulunan *Tümü* seçeneğini işaretledikten sonra *Kaydet* düğmesine tıklayın.

Registry'i Geri Yükleme

Yedeklenmiş veya başka bir dosya içerisine kaydedilmiş Registry'i gerektiği takdirde anında yükleyebilirsiniz. Bunun için *Kayıt/Kayıt Dosyası Al* komutunu çalıştırın, ekrana gelen pencere üzerinden yüklemek istediğiniz kayıt dosyasını seçin ve yükleme işlemini tamamlamak için son olarak *Aç* düğmesine tıklayın. Daha sonra sisteminizi yeniden başlatın.

nıcı dahi olsanız, kendi güvenliğiniz açısından sınırlı haklara sahip ikinci bir kullanıcı daha tanımlamalısınız.

Sınırlı yetkilere sahip yeni bir kullanıcı tanımlamak için *Start/Control Panel/User Accounts* komutunu çalıştırın ve pencere üzerindeki "Create a new account" bağlantısına tıklayın... Kullanıcı ismini girin, *İleri* düğmesine tıklayın ve *Limited* seçeneğini işaretledikten sonra *Create Account* düğmesine tıklayın. Artık yeni kullanıcı için bir parola girebilersi-

niz. Bunun için sırasıyla yeni oluşturduğunuz kullanıcı hesabı ve *Create Password* üzerine tıklayın.

11

NTFS, Windows için en gelişmiş dosya sistemi

Windows XP

Windows XP, sadece kendi özel dosya sistemi NTFS kurulduğu zaman kullanılabilen birçok güvenlik özelliği sunuyor.

ACELECİLER İÇİN 5 İPUCU: AZ ZAMAN, ÇOK İŞ

» Birkaç dakikada güvenli sistem

Kişisel dosyaların korunması için uzun süreler gerek yoktur. Birkaç tıklama ile bilgisayarınızı korsanlara, virüslere ve kilitlenmelere karşı koruyabilirsiniz.

► Dosyaları saklamak

Gezgin penceresindeki *Görünüm/Klasör Seçenekleri* komutunu çalıştırın. *Görünüm* kartı üzerindeki "Gizli dosya ve klasörleri gösterme" seçeneğini işaretleyin ve *Uygula* düğmesine tıklayın.

► Dosya uzantılarını görüntülemek

PC'nize hakim olmak için dosya isimlerinin tamamını görmelisiniz. *Gezgin* penceresindeki *Araçlar (Windows 98: Görünüm)/Klasör Seçenekleri* komutunu çalış-

tırın ve *Görünüm* kartını aktif hale getirin. *Dosyalar ve Klasörler* başlığı altındaki "Bilinen dosya türlerinin uzantılarını gizle" seçeneğindeki işareti kaldırın.

► Değişikliklere karşı korumak

Bunun en kolay yolu yazma korumadır. *Gezgin* penceresindeki herhangi bir dosya üzerine farenin sağ düğmesini kullanarak tıklayın ve nesne menüsündeki *Özellikler* komutunu çalıştırın. Ekrana gelen penceredeki *Özellikler* başlığı altında bulunan *Salt Okunur* seçeneğini işaretledikten sonra *Tamam* düğmesine tıklayın.

► Me/XP: Sistem Geri Yükleme

Windows XP altında *Control Panel/System/*

System Restore

Windows Me altında, *Denetim Masası/Sistem/Başarım/Dosya Sistemi* penceresindeki *Sorun Giderme* kartı.

DİKKAT! Burada bulunan "Sistem Geri Yükleme"yi devreden çıkar" seçeneğinin işaretli olmamasına dikkat edin.

► Word/Excel: Makro virüsü koruması

Office uygulamaları Word ve Excel makro virüslerine açıktır. Bu nedenle programlar kendi virüs tarama fonksiyonlarına sahiptir. *Araçlar/Seçenekler* komutunu çalıştırın ve *Güvenlik* kartındaki makro güvenliğini işaretleyin. Son olarak güvenlik kademesini ortaya getirin ve *Tamam'a* tıklayın.

Örneğin, ancak söz konusu dosya sistemi kullanıldığında sabitdisk üzerindeki verileri şifreleyebilir ve sistem güvenliğinin gerçekten yüksek olması için farklı erişim hakları tanımlayabilirsiniz.

Şayet kurulum sırasında Windows 98/Me ile kullanılan eski dosya sistemlerinde (FAT veya FAT32) karar kıldıysanız, bunları yeni dosya sistemi ile değiştirebilirsiniz. *Start/Run* komutunu çalıştırın ve örneğin dosya sistemi olarak FAT kullanılan C partiyonunu NTFS ile değiştirmek için “convert c: /fs:ntfs” komutunu çalıştırın. Windows XP C sürücüsüne kurulmak zorunda olmadığı için sürücü ismi kullandığınız sisteme bağlı olarak değişiklik gösterebilir.

DİKKAT! Windows XP hem NTFS hem de FAT dosya sistemlerini okuyabilir. Windows 98 ve Me ise sadece FAT sistemlerine erişebilir. NTFS dönüşüm işlemi geri alınamadığı için, karar vermeden önce etraflıca düşünmeli ve eski Windows versiyonları ile buradaki bilgiler erişmek zorunda kalıp kalmayacağınızı göz önünde bulundurmalısınız.

12 Yeniden açılışı hafifletmek

Windows 98/ME/XP

Eğer Windows devamlı olarak kilitleniyorsa, açılış esnasında yüklenen bileşenlerin sayısını azaltmalısınız. Bu azaltma esnasında hangi sistemin kilitlenmelere neden olduğunu da ortaya çıkartabilirsiniz.

Başlat/Çalıştır komutunu çalıştırın ve Aç kutusuna “msconfig” yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. *Genel* kartı üzerinde bulunan *Seçmeli Başlangıç* seçeneği altından Windows’un açılışta neleri yükleyeceğini belirleyebilirsiniz. Üzerinde sistem açılışında otomatik olarak çalıştırılan programların listesi bulunan ve bunları düzenleyebileceğiniz “Başlangıç” (98, Me) ve “Startup” (XP) kartı da önemlidir. Bu sayede sıkıcı sistem duraklamalarının da önüne geçebilirsiniz.

13 Açılışta tutulan protokol dosyası

Windows 98/ME/XP

Şayet Windows sistem açılışından hemen sonra kilitleniyorsa bunun bir kere olsun kaydını tutmalısınız. Bunun için açılış es-

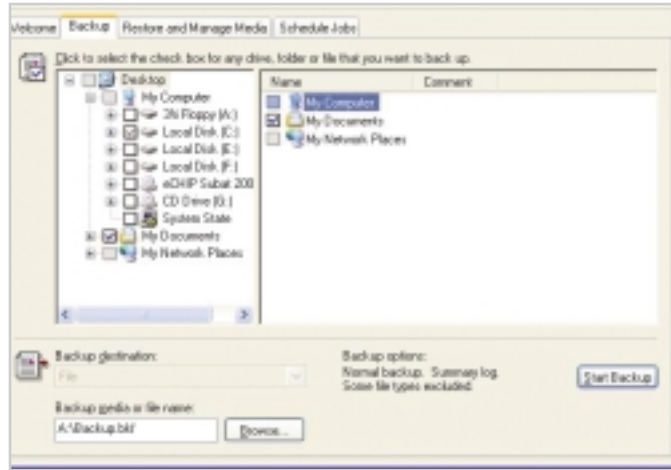
nasında [F] veya [Ctrl] tuşlarından birine basılı tutun. Bunun sonucunda ekrana gelen menüden “2.Günlüklü” (98/Me) veya “Enable boot logging” (XP) seçeneğini çalıştırın. Windows bunun sonucunda normal bir şekilde açılacak ama bu esnada “Bototlog.txt” (98/Me) veya “Ntbtlog.txt” (XP) dosyasını oluşturacaktır.

Bu metin dosyasını kök dizin (C:\)

ve yükleme işlemini başlatmak için *Tamam* düğmesine tıklayın.

Windows Me: Kurulum CD’sini yerleştirin. CD üzerindeki “\add-ons\msbackup” klasörünü görüntüleyin ve burada bulunan “msbexp.exe” dosyasını çalıştırmak için üzerine iki kere tıklayın.

Windows XP: Windows CD’sini yerleştirin ve “valueadd\msft\ntbackup” kla-

15

İyi Gizlenmiş
Tüm güvenlik önlemlerine rağmen, önemli verilerin yedeklerini almaktan kaçınmamalıyız.

çerisinde bulabilirsiniz. Dosya içerisinde gerçek mod ve sanal sürücülerin (VxDs) çalıştırılması ile ilgili bilgiler bulunur. Ancak oldukça uzun olan bu listenin ayrıntıları aslında çok geniştir. Ancak burada önemli olan “LoadFailed” (98/Me) veya XP’deki sürücü yüklenemedi açıklamalarıdır. Belirli bir aygıt ile bağdaştırılabilecek bu bileşenler, muhtemel sorun kaynağı olarak tanımlanabilirler. Bu durumda güncel sürücülerin yüklenmesi yeterli olabilir.

14 Yedekleri geri yüklemek: MS Backup kurulumu

Windows 98/ME/XP

Bu yedekleme programı, maalesef standart kurulum içerisinde yer almıyor. Sadece Windows XP Professional sürümünde, işletim sistemi kurulduktan hemen sonra kullanıma hazır olarak bulunuyor. Ancak bu gizli fonksiyonu tüm Windows versiyonlarına sonradan yükleyebilirsiniz.

Windows 98: *Başlat/Ayarlar/Denetim Masası/Program Ekle/Kaldır* simgesine iki kere tıklayın ve *Windows Kur* kartını aktif hale getirin. Buradaki *Sistem Araçları* altında bulunan “Yedekleme” seçeneğini işaretleyin, kurulum CD’sini yerleştirin

sörünün içeriğini görüntüleyin. Burada bulunan “ntbackup.msi” dosyasına iki kere tıklayın. Bunun sonucunda Windows kurucusu çalışacak ve yedekleme programını yükleyecektir.

15 Verilerinizi yedeklemek için MS Backup

Windows 98/ME

Biraz önce yüklediğiniz yedekleme aracını *Başlat/Programlar/Donatılar/Sistem Araçları/Yedekleme* komutunu kullanarak çalıştırın. Program açılışında ekrana gelen pencere üzerindeki “Yeni bir yedekleme işi oluştur” seçeneğini işaretleyin ve *Tamam* düğmesine tıklayın.

Bunun sonucunda yedekleme sihirbazı çalışmaya başlayacak ve işaretlediğiniz tüm dosyaların yedeklerini çıkartacaktır. Daha sonra yedeklemek istediğiniz tüm klasörleri seçin. Hangi dosyaların yedekleneceğinin sorulduğu bir sonraki pencerede “Tüm seçili dosyalar” seçeneğini işaretleyin. Bir sonraki yedekleme işleminde ise “Yeni ve değiştirilmiş dosyalar” seçeneğini işaretlemelisiniz (Artan yedekleme). Artan yedekleme türü size yer kazandıracaktır. Son olarak bir yedekleme konumu ve yedek dosya ismi belirlemelisiniz.

TF / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

» ALTI ADIMDA KOLAY ÇÖZÜM

Nero Burning Rom

Çok Yönlü CD Yazma Programı

Nero Burning Rom, sunduğu profesyonel yazma özellikleri ve güvenilirliği ile kullanıcıların tüm beklentilerini karşılıyor. CD yazarken sorun yaşayanlar bu yazıda çözümlerini bulabilirler.

■ Yapılan tüm testlerde üst sıralardaki yerini korumayı bilen Nero Burning Rom, piyasadaki hemen hemen tüm CD-R ve CD-RW'larla sorunsuz olarak çalışıyor ve bir CD yazıcıdan beklenebilecek tüm özellikleri ve hatta daha fazlasını bünyesinde barındırıyor. Firmanın, sunduğu eklentiler ile devamlı olarak güncelleştirdiği MP3 desteği bulunan ilk yazılımlardan biri olan Nero, artık MP3 Pro teknolojisini kullanabiliyor ve DVD üzerine de yazabiliyor.

Bir CD yazma paketi olarak adlandırılabilir Nero Burning Rom ile beraber, sürücülerin hızlarını kontrol eden test

araçları, bir wave editörü, bir sürücü imajı programı ve CD kapak ve yüzleri tasarlayabileceğiniz bir tasarım programı kuruluyor.

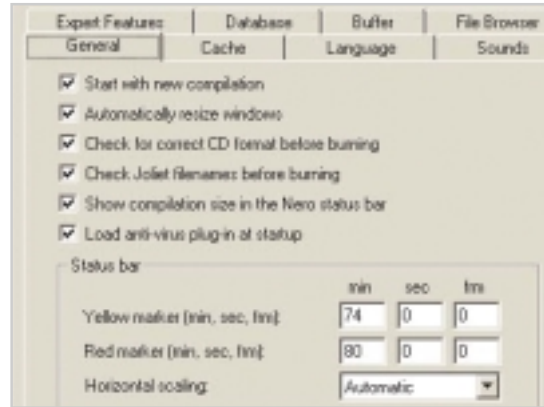
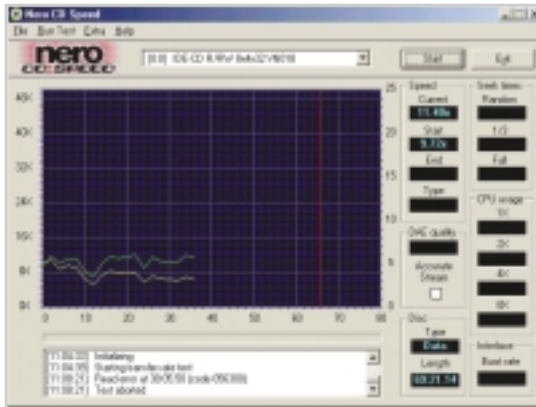
Programın hemen her türlü CD biçimini desteklemesi sayesinde karışık CD'lerden müzik CD'lerine ve video CD'lerden açılış CD'lerine kadar, çok çeşitli işlevlere sahip CD-ROM'ları rahatlıkla yazabilir, elinizdeki CD'lerin kopyalarını çıkartabilir ve sabitdiskinizi CD-ROM üzerine yedekleyebilirsiniz. Nero Burning Rom, sahip olduğu antivirüs eklentisi ile yazmadan önce virüs taraması yapıyor ve sahip olduğu virüs verita-

banını internetten güncelleyerek yeni virüslerle de başa çıkabiliyor.

99 dakikalık yazılabilir CD'leri de destekleyen programın en önemli özelliklerinden birisi, BurnProof ile CD yazma işlemini olabildiğince güvenli hale getirmesi. Ayrıca sahip olduğu overburn desteği sayesinde, CD üzerindeki maksimum alanı kullanabilir. Ancak bu riskli bir işlemdir ve CD-R'ların yanmasına neden olabilir.

Nero Burning Rom'un deneme sürümünü eCHIP CD'sinde bulabilirsiniz.
(© eCHIP-Code Basic Kit)

1

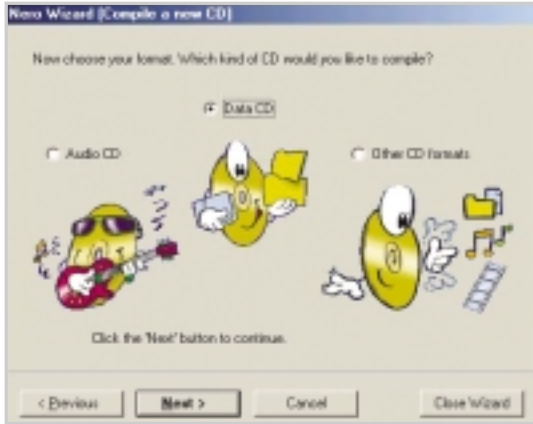
Nero Burning Rom Kurulumu ve İlk Testler

Programı yüklemek için CD arayüzündeki *Programı Kur* bağlantısına tıklayın ve ekrana gelen direktifleri takip edin. Kurulum sonrasında program ile çalışmaya başlamadan önce, CD sürücülerinizin performansınızı belirlemek için *Başlat/Programlar/ahead Nero/Nero Toolkit* alt menüsünde bulunan *Nero CD Speed* aracını çalıştırın. Bu araç yardımıyla CD sürücülerinizin hızlarını ve işlemci kullanımı gibi sisteme etkilerini tespit edebilir ve Drive Speed aracı ile de sürücülerinizin kullanılabilir değerlerini görebilirsiniz. Buradaki değerleri ileride CD yazarken göz önünde bulundurarak muhtemel sorunları engelleyebilirsiniz.

2

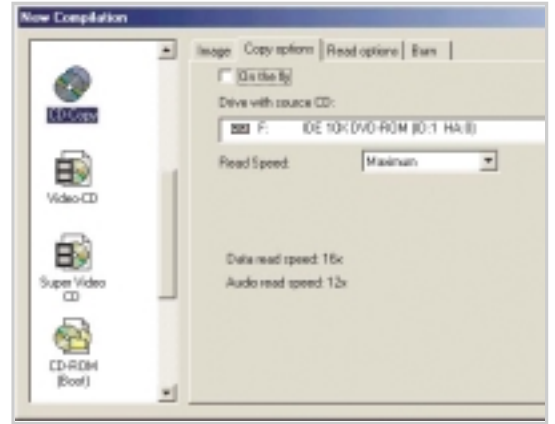
Yazmadan Önce Nero Konfigürasyonu

Program ayarlarına *File/Preferences* komutunu kullanarak ulaşabilirsiniz. Burada genel kartı üzerinden plugin'leri görebilir ve bunların bulundukları klasörleri tanımlayabilirsiniz. Her ihtimale karşı antivirüs eklentisinin açılışta çalıştırılması ve Joliet dosya isimlerinin yazmadan önce denetlenmesinde fayda vardır. *Cache* kartından ise sahip olduğunuz disklerin hızlarını görebilirsiniz. *Cache* ayrılan sabitdisk alanını büyütebilir ve *Cache* klasörünün yeri değiştirilebilir. *Expert Features* üzerinden CD'nin yazıldıktan sonra sürücünden çıkartılmasını engelleyebilir veya "Overburn" özelliğini aktif hale getirebilirsiniz.

3 Nero ile CD Kaydetmek

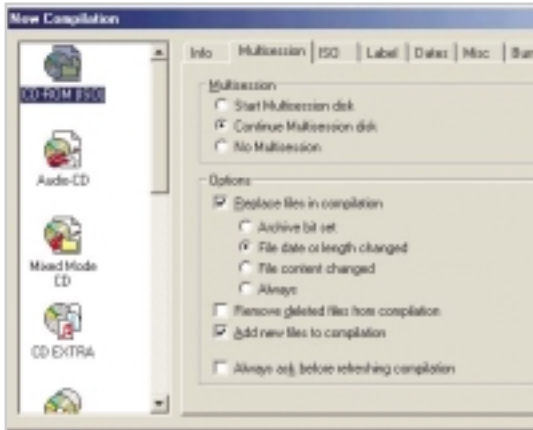
Başlat/Programlar/ahad Nero/Nero Burning Rom komutunu kullanarak programı çalıştırın. Program açılışında si-
zi Nero sihirbazı karşılayacaktır. Buradan *Compile a new CD* seçeneğini işaretleyin ve *Next* düğmesine tıklayın. Ta-
kip eden pencere üzerinden oluşturmak istediğiniz CD tür-
rünü seçin ve sırasıyla *Next* ve *Finish* düğmelerine tıkla-
yın. Sihirbaz sona erdikten sonra CD'ye yazmak istediğiniz
dosyaları, Nero penceresindeki *File Browser*'dan ISO1 ya-
zan alana taşıyın. Son olarak *File/Write CD* komutunu ça-
lıştırın, ekrana gelen yazma modlarından birini seçin ve
yazma işlemini başlatmak için *Burn* düğmesine tıklayın.

5 CD Copy ve Boot CD

CD kopyalama arayüzüne ulaşmak için araç çubuğundaki
simgeye tıklayabilir veya *File/ CD Copy* komutunu çalıştı-
rabilirsiniz. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üze-
rinden CD imajının saklanacağı yeri belirleyebilir ve kop-
yalama seçeneklerini belirleyebilirsiniz. Şayet sabitdiski-
nizde yeteri kadar boş alan mevcutsa "On the fly" seçene-
ğindeki işareti silmelisiniz.

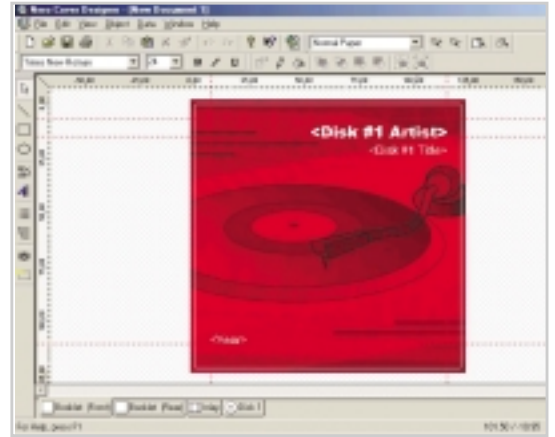
Nero ile açılış CD'si oluşturmak için *New Compilation*
penceresindeki *CD-ROM (Boot)* seçeneğini işaretlemeli ve
açılış bilgisinin alınacağı kaynağı belirledikten sonra diğer
seçenekler ile oynamadan direkt olarak yazabilirsiniz.

4 Multisession CD Oluşturmak ve Üzerine Yazmak

Yeni bir Multisession CD oluşturmak için *File/New* komu-
tunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki *Multi-
session* kartı üzerinde bulunan *Start Multisession Disk* se-
çeneğini işaretleyin.

Bu CD yazma işlemi sonrasında tamamen kapatılma-
yacak sadece yazılan kısmı, örneğin 620 MB'lık bir CD'nin
300 MB'ı kapatılacak ve geri kalan 340 MB'lık alan ileride
kullanılabilecektir. Bir Multisession CD üzerine yeni bilgi-
ler yazmak için *Continue Multisession Disk* seçeneğini işa-
retleyin ve CD üzerindeki izleri okuduktan sonra çalışma-
ya devam etmek istediğiniz track'i seçin.

6 Cover Designer ile Özgün CD Yüzleri

Eksiksiz bir CD yazma paketi olarak adlandırılabilen Ne-
ro Burning Rom ile beraber kurulan Nero Cover Designer
ile, farklı büyüklükler ve içeriklerdeki CD ROM'lar için öz-
gün kapaklar ve CD yüzleri tasarlayabilirsiniz. Bunun için
isterseniz size sunulan hazır şablonları ya da programı ta-
sarımda çalıştırarak kendi yaratıcılığınızı kullanı-
labilirsiniz. Kullanımı oldukça kolay olan bu basit grafik ta-
sarımda programının en büyük dezavantajı ise, kaydetmek
için sadece kendi özel dosya biçimini kullanmasından do-
layı, hazırlanan tasarımların başka programlar altında
kullanılamaması.

İPUÇLARI NİSAN 2002

» WINDOWS

1	Windows 98: Sık Kullanılanlar'ı Başlat Menüsünden Kaldırmak	158
2	Windows 98: Windows klasöründeki geçici dosyalar	158
3	Windows 98, Me, 2000: Simgelerdeki kısayol işaretini kaldırmak	158
4	Windows Me: Kurulu DirectX versiyonunu öğrenmek	159
5	Windows 2000: İşletim sistemi USB yazıcıyı tanımıyor	159
6	Windows Me: "Masaüstünü Göster" düğmesini oluşturmak	159

» UYGULAMALAR

7	Excel 97, 2000: Bir Çalışma Kitabının Renk Paletini Değiştirmek	160
8	Excel 97: Pagefile.sys dosyasına erişimi engellemek	160
9	Office 97/2000: Özel karakterleri metne eklemek	161
10	Outlook 98/2000: Outlook'un tüm konfigürasyonunu yedeklemek	161
11	Internet Explorer 5.5: Kaydırma çubuklarının rengini değiştirmek	161

» OKUR SORULARI

11	Merkezi İşlem Birimi: İşlemci Soğutma	162
12	ADSL Modemler: Alırken Dikkat Edilmesi Gerekenler	162
13	CD-R/W: Normal CD'lerle Yaşanan Okuma Problemleri	162

1

Windows
98Sık Kullanılanlar'ı Başlat
Menüsünden kaldırmak

Sık Kullanılanlar klasörünü kullanmıyorsa rağmen Başlat menüsünde fazla yer kapladığını düşünüyor ve buradan kaldırmak istiyorsunuz.

İPUÇU: Başlat menüsündeki Sık Kullanılanlar öğesini kaldırmak için ilk olarak Başlat/Çalıştır komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki Aç kutusuna "regedit" yazdıktan sonra Tamam düğmesine tıklayın. Ekrana gelen Kayıt Düzenleyicisi penceresindeki "HKEY_CURRENT_USER\SOFTWARE\Microsoft\Windows\CurrentVersion\Policies\Explorer" anahtarını aktif hale getirin. Daha sonra Düzen/Yeni/Dize Değeri komutunu çalıştırın ve yeni değer için isim olarak "NoFavorites" girin. Daha sonra bu dize değerini değiştirmek için seçtikten sonra Düzen/Değiştir komutunu çalıştırın. Eğer burada değer olarak "1" kullanacak olursanız Sık Kullanılanlar öğesi Başlat menüsünden kaldırılacaktır. Bu öğeyi tekrar görüntülemek için de söz konusu değer "0" olarak değiştirilmesi yeterli olacaktır. Kayıt Düzenleyicisi kapatıldıktan ve Windows yeniden başlatıldıktan

tan sonra Sık Kullanılanlar öğesi Başlat menüsünden kaldırılacaktır.

2

Windows
98Windows klasöründeki
geçici dosyalar

Windows klasörü içerisinde büyüklüğü sadece 0 Byte olan ve örneğin "FFE7-4A8F{*}.TMP" gibi isimlere sahip çok sayıda dosya bulunuyor.

İPUÇU: Her sistem açılışında Windows klasörü içerisinde büyüklüğü 0 Byte olan iki tane dosya oluşturulur. Bunun nedeni MDM.EXE yani Machine Debug Manager aracıdır. Söz konusu dosyaları gönül rahatlığıyla silebilirsiniz. Daha önceki sistem açılış kayıtlarına ait dosyaların otomatik olarak silinmesi için Autoexec.bat dosyası içerisine aşağıdaki satırı ekleyebilirsiniz:

```
Del c:\windows\ff*.tmp
```

Şayet bu dosyaların hiç oluşturulmamasını isterseniz Sistem yapılandırma Hizmet Programı'nı kullanabilirsiniz. Bunun için ilk olarak Başlat/Çalıştır/MSCONFIG.EXE komutunu kullanarak söz konusu aracı çalıştırın ve Başlangıç kartını aktif

Tips
&
Tricks

Donanım ve yazılım sorunları bilgisayar kullanıcılarının günlük hayatlarının bir parçasıdır. CHIP size sorunları güvenli bir şekilde çözebilmeniz için önerilerde bulunuyor ve rehberlik ediyor.

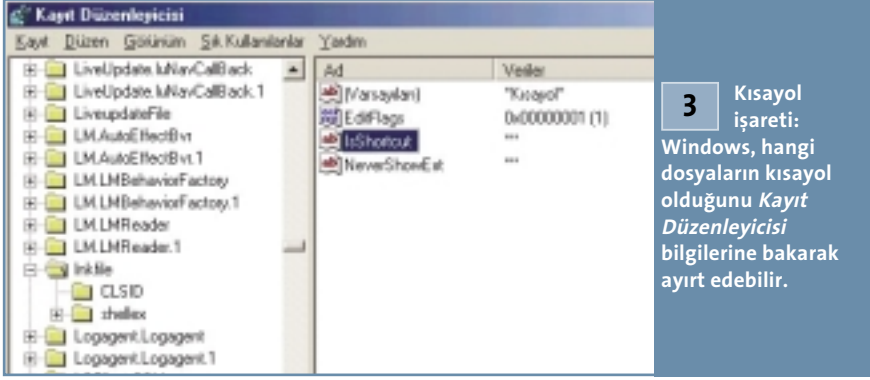
hale getirin. Bu kart üzerinde sistem açılışında otomatik olarak çalıştırılan programların bir listesi bulunur. Bu listedeki Machine Debug Manager öğesini bulun ve bundan sonra sistem açılışında otomatik olarak çalıştırılmasını engellemek için önündeki kutuda bulunan işareti kaldırın.

3

Windows
98, Me, 2000Simgelerdeki kısayol
işaretini kaldırmak

Windows, oluşturulan kısayolları sol alt köşelerine yerleştirdiği küçük bir ok simgesi ile ayırt eder. Ancak artık bir kısayol ile orijinal dosyanın ayırt edilmesini sağlayan bu simgenin görünmesini istemiyorsunuz.

İPUÇU: Windows, her program dosyasına ait kısayolu ayrı bir dosya halinde sabitdisk üzerinde saklar. Kısayol bilgilerinin saklandığı bu dosya normalde LNK uzantısına sahiptir. Ancak MS-DOS programları için de PIF uzantılı kısayollar oluşturulur. Buradaki amaç kolaylıktan ziyade küçük bir ok simgesi ile diğer dosyalardan ayırt edilen LNK ve PIF kısayol dosyalarında programların çalışma bilgilerini saklamaktır.

3 Kısayol işareti: Windows, hangi dosyaların kısayol olduğunu Kayıt Düzenleyicisi bilgilerine bakarak ayırt edebilir.

İlk olarak *Kayıt Düzenleyicisi*'ni açmak için *Başlat/Çalıştır/Regedit* komutunu çalıştırın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki "HKEY_CLASSES_ROOT\lnkfile" anahtarını aktif hale getirin. Burada bulunan "IsShortcut" değerini silerek Windows'un LNK dosyalarının birer kısayol olduklarını unutmasını sağlayabilirsiniz.

Aynı işlemi PIF dosyaları için de uygulamak için "HKEY_CLASSES_ROOT\piffile" anahtarı altında bulunan "IsShortcut" anahtarını da silmelisiniz.

Yukarıdaki değişiklikleri yaptıktan sonra Windows *Kayıt Düzenleyicisi*'ni kapatın ve bilgisayarınızı yeniden başlatın. Bundan sonra LNK ve PIF dosyalarının aslında kısayol olduklarını gösteren küçük ok simgesi karşınıza çıkmayacaktır.

Şayet Tweak UI aracını yüklediyseniz *Kayıt Düzenleyicisi* ile çalışmak zorunda değilsiniz. Bunun için *Denetim Masası* içerisinde bulunan *Tweak UI* simgesine iki kere tıklayın ve ekrana gelen pencere üzerindeki *Explorer* kartını aktif hale getirin. Burada bulunan "Shortcut overlay" alanından kısayolların görünümünü üzerinde değişiklik yapabilirsiniz. Söz konusu ok simgesinden tıklamak için yapmanız gereken tek şey ise "None" seçeneğini işaretlemektir. *Tweak UI* ile sadece *Kayıt Düzenleyicisi* ile çalışmaktan değil aynı zamanda sistemi yeniden başlatmaktan

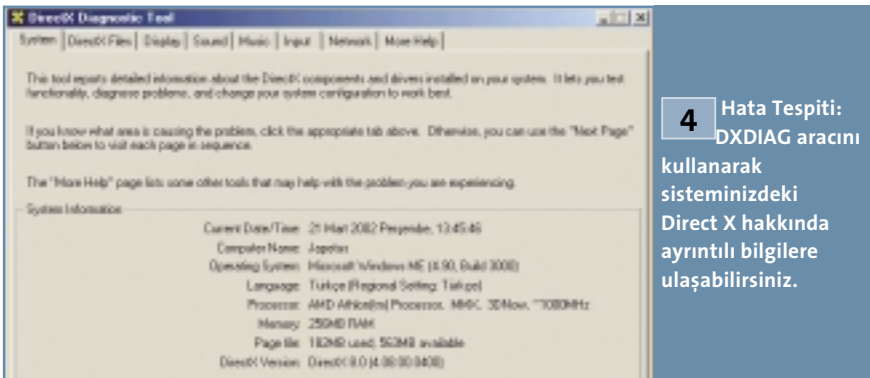
da kurtulabilirsiniz. Yapılan değişiklik etkisini anında gösterecektir. *Tweak UI* aracının kullandığınız işletim sistemine uygun versiyonunu Microsoft'un web sayfasından temin edebilirsiniz.

DİKKAT! Bu işaretin kaldırılmasıyla birlikte, bir simgenin orijinal dosya mı, yoksa sadece bir kısayol mu olduğu görsel olarak ayırt edilmeyeceği için ileride sorunlara neden olabilir. Yanlışlıkla orijinal dosyaları silmemeye dikkat etmelisiniz.

4 Windows Me Kurulu DirectX versiyonunu öğrenmek

DirectX'in yeni versiyonunu kurmak istiyorsunuz ancak sisteminizde kurulu olan DirectX'in versiyonunu bilmiyorsunuz.

İPUCU: DirectX özelliklerini görüntülemek için kullanılan DXDIAG.EXE aracı normalde Windows sistem dizini içerisinde bulunur. Söz konusu araca ulaşmak için *Başlat/Çalıştır* komutunu çalıştırın ve *Aç* kutusuna "dxdiag" yazdıktan sonra *Tamam* düğmesine tıklayın. Sisteminizde kurulu DirectX'in versiyonunu ekrana gelen pencere üzerindeki *System* kartı üzerinde görebilirsiniz.

4 Hata Tespiti: DXDIAG aracını kullanarak sisteminizdeki Direct X hakkında ayrıntılı bilgilere ulaşabilirsiniz.

DirectX Diagnostic Tool üzerindeki diğer kartlar yarımıyla DirectX'in kullandığı dosyalar ve sürücüler hakkında ayrıntılı bilgiler edinebilir, muhtemel sorunları ortaya çıkarabilirsiniz. Bu aracı diğer Windows versiyonlarında da bulabilirsiniz.

5 Windows 2000 İşletim sistemi USB yazıcıyı tanımlıyor

Windows 2000'in yazıcılar klasöründe bulunan bir USB yazıcı silindikten sonra işletim sistemi açılışta söz konusu yazıcıyı görmemeye başladı.

İPUCU: Windows 2000, Windows NT'den farklı olarak USB portunu destekler ve bunlara bağlı olan aygıtları otomatik olarak tanıtır. Şayet bir USB yazıcıyı, örneğin yeni bir sürücü yüklemek için yukarıda anlatıldığı gibi sistemden silecek olursanız benzer bir durumla karşılaşabilirsiniz. Bu nedenle söz konusu yazıcıyı sistemden kaldırmak için *Aygıt Yöneticisi*'ni kullanmalısınız.

Ancak isterseniz söz konusu yazıcıyı manuel olarak yükleyebilir ve daha sonra uygun anahtarı *Kayıt Düzenleyicisi*'nden silebilirsiniz. Bunun için *Kayıt Düzenleyicisi*'ni çalıştırın ve "HKEY_LOCAL_MACHINE\SYSTEM\CurrentControlSet\Enum\USBPRINT" anahtarını arayın ve bulduktan sonra silin. Daha sonra *Kayıt Düzenleyicisi*'ni kapatın ve yaptığınız değişikliğin aktif hale gelmesi için Windows 2000'i yeniden başlatın. İşletim sistemi yazıcıyı artık otomatik olarak tanıyacak ve sürücüsünü yükleyecektir.

6 Windows ME "Masaüstünü Göster" düğmesini oluşturmak

Görev çubuğu üzerinde bulunan Hızlı Başlatma çubuğu içerisindeki uygulamaları, simgelerine bir kere tıklayarak çalıştırabilirsiniz. Hızlı Başlatma çubuğunun düzenlenmesi çok kolay olduğu için içeriindeki simgeler rahatlıkla silinebilir. Bu-

rada bulunan “Masaüstünü Göster” simgesi ile açık olan tüm uygulamaları simge durumuna küçülterek masaüstüne bakabilirsiniz. Eğer “Masaüstünü Göster” simgesini yanlışlıkla silerseniz, bu işlemi geri almak oldukça zordur.

İPUCU: Normalde Hızlı Başlatma çubuğunda bulunan simgeler ilgili uygulamalara kısayollar içerirler. Masaüstünü Göster simgesi bir istisnadır. Bu simge çalışmak için herhangi bir uygulama kısayoluna ihtiyaç duymaz.

Bu simgeyi Hızlı Başlatma çubuğuna tekrar eklemek için “Not Defteri” gibi Windows 98 altında çalışan bir metin editörü kullanmalısınız. Not Defteri uygulamasını Başlat/Programlar/Donatılar grubu içerisinde bulabilirsiniz.

Bu metin editörünü kullanarak içerisinde “[Shell]” ve “[Taskbar]” başlıklarını bulunduran bir metin dosyası oluşturun ve bu başlıkların altını aşağıdaki şekilde doldurun

```
[Shell]
Command=2
IconFile=explorer.exe, 3

[Taskbar]
Command=ToggleDesktop
```

Daha sonra Dosya/Farklı Kaydet komutunu çalıştırın. Kaydetme yeri olarak Windows klasörünü (Normalde C sürücüsü üzerinde Windows adında bulunur) ve daha sonra Application Data\Microsoft\Internet Explorer\Quick Launch alt klasörünü seçin.

Dosyayı seçili klasör içerisine Show Desktop.scf adında kaydedin. Bu işlem sırasında dosya türü olarak Tüm Dosyalar (*.*) seçeneğinin işaretli olmasına dikkat edin.

Dosyayı kaydettikten hemen sonra Masaüstünü Göster simgesi Hızlı Başlatma çubuğu üzerinde ekrana gelmeli. Eğer

bir süre bekledikten sonra bu simge ekrana gelmiyorsa, masaüstündeki boş bir alana tıklayın ve masaüstünü güncellemek için F5 tuşuna basın. Bu işlem sonrasında Masaüstünü Göster simgesi Hızlı Başlatma çubuğu üzerinde kesinlikle belirecektir.

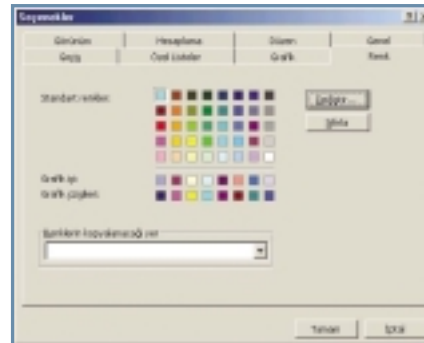
7 Excel 97. 2000

Bir Çalışma Kitabının renk paletini değiştirmek

Yeni oluşturduğunuz grafiğin renk dizilimi hoşunuza gitmedi. Hem dizilimi hem de renkleri kendi isteğiniz doğrultusunda değiştirmek istiyorsunuz.

İPUCU: Excel bir çalışma kitabı içerisinde 56 farklı renk işleyebilir ve kullanabilir. Eğer standart renklerle çalışmazsanız, Excel sizin tanımladığınız renkleri çalışma kitabının bir parçası olarak kaydeder.

Renkleri düzenlemek için Araçlar/Seçenekler komutunu çalıştırın ve ekrana gelen pencere üzerindeki Renk kartını aktif hale getirin. Bu palet içerisinde toplam 40 renk bulunur ve Excel bunlardan 8 tanesini grafik çizgileri ve nesneleri için öncelikli olarak kullanır. Bunun için değiştirmek istediğiniz rengi seçin ve Değiştir

7 Renk cümbüşü: Excel, her bir çalışma kitabında serbest olarak tanımlanabilen 56 farklı renk seçeneği sunuyor.

düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerinde renk ayarlarını ayrıntılı bir şekilde yapabilirsiniz. Bunun için Standart ve Özel kartlarından faydalanabilirsiniz. İsterseniz Standart kartı üzerinde bulunan, daha önceden tanımlanmış renklerden birini seçebilir veya Özel kartından renk değerlerini direkt olarak rakamlar halinde girebilirsiniz.

Aynı işlemleri değiştirmek istediğiniz tüm renkler için tek tek uygulayın. Şayet karşılaştığınız sonuç hoşunuza gitmeyecek olursa Sıfırla düğmesine tıklayarak yaptığınız tüm değişiklikleri geri alabilir ve Excel'in standart paletini etkinleştirebilirsiniz.

Ayrıca daha önceden başka bir çalışma kitabı içerisinde tanımladığınız renk paletini de kullanabilirsiniz. Bunun için her iki çalışma kitabını da açın ve Araçlar/Seçenekler komutu ile ekrana gelen pencere üzerindeki Renk kartını aktif hale getirin. Artık “Renklerin kopyalanacağı yer” açılır listesinden diğer çalışma kitabını seçebilirsiniz. Son olarak Tamam düğmesine tıklandığında seçilen çalışma kitabındaki renk paleti etkin dosya içerisine alınır.

8 Excel 97

Pagefile.sys dosyasına erişimi engellemek

İşletim sistemi olarak Windows NT kullanıyorsunuz. Excel 97 son zamanlarda program açılışında PAGEFILE.SYS dosyasına erişmeye çalışıyor ve bunda başarısız oluyor.

İPUCU: Excel 97'nin erişmeye çalıştığı Pagefile.sys aslında Windows'un takas dosyasıdır. Excel'in açılışta söz konusu dosyaya erişmeye çalışmasını engellemek için Başlat/Çalıştır komutunu kullanarak açılan pencereden aşağıdaki işlemleri sırasıyla yerine getirmelisiniz.

İlk olarak “Excel /unregserver” komutunu kullanarak Kayıt Düzenleyicisi kayıtlarını silin. Daha sonra “Excel /regserver” komutunu kullanarak biraz önce sildiğiniz kayıt düzenleyicisi değerlerini yeniden oluşturun. Son olarak “Excel /o” komutunu çalıştıracak olursanız Excel orijinal konfigürasyonunu kullanarak çalışacaktır.

Yukarıdaki işlemler yerine getirildik-

ten sonra Excel Pagefile.sys dosyasına artık gereksiz yere erişmeye çalışmayacaktır.

9

Office
97, 2000

Özel karakterleri metne eklemek

Word kullanarak hazırladığınız belgelerde, örneğin matematikte kullanılan işaretler gibi, sıkça özel karakterler kullanmak zorunda kalıyorsunuz. Bu can sıkıcı işlem aynı zamanda vakit kaybına da neden oluyor.

İPUCU: Bu tür özel karakterler bir çok yazı tipi içerisinde bulunmazlar. Bu nedenle özel işaret ve karakterleri metne eklemenin en kolay yolu *Ekle/Simge* komutunu kullanmaktır.

Ekrana gelen pencere üzerindeki simgeler arasından kullanmak istediğinizi seçin ve metin yazarken başka hiçbir şeyle ilgilenmeden söz konusu simgeyi eklemek için *Otomatik Düzelt* düğmesine tıklayın. Bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki “Değiştirilen kutusuna” örneğin “^=” yazın ve *Ekle* düğmesine tıklayın. Bundan böyle benzerlik işaretini kullanmak istediğiniz zaman yapmanız gereken tek şey biraz önce belirlediğiniz örnek karakterleri girmek ve yazmaya kaldığınız yerden devam etmektir. Bu işlem sonucunda örnek karakterler otomatik olarak benzerlik simgesine dönüşecektir.

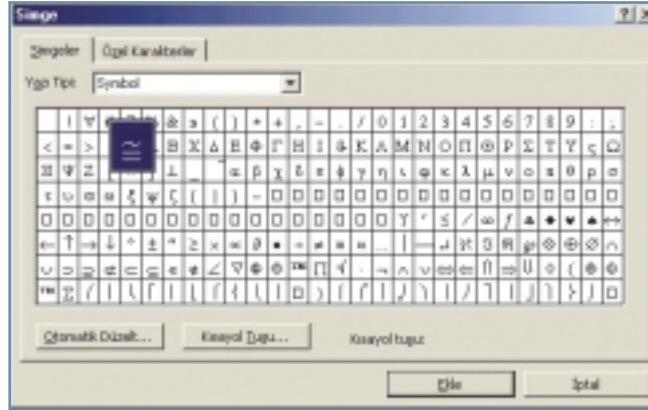
10

Outlook
98, 2000

Outlook konfigürasyonunu yedeklemek

PST, PAB ve OST dosyalarını yedeklediniz ancak asıl olarak zaman içerisinde biriktirdiğiniz kurallarınızı yedeklemek istiyorsunuz.

İPUCU: Outlook’un kural sihirbazını kullanarak bugüne kadar oluşturduğunuz tüm kuralları rahatlıkla yedekleyebilirsiniz. Bunun için Outlook penceresindeki *Araçlar/Kural Sihirbazı* komutunu çalıştırın ve ekrana gelen iletişim penceresinde bulunan *Seçenekler* düğmesine tıklayın.

9

Ekleme zor: Kullanılan özel karakterlerin metne eklenmesi düşünüldüğünden daha kolay olabilir.

Buradaki *Kural Ver* düğmesi yardımıyla kurallarınızı RWZ uzantılı *Kural Sihirbazı Kuralları* türündeki özel dosyalara kaydedebilir veya *Kural Al* düğmesini kullanarak bu dosyalar içerisinde kayıtlı yeni kuralları yükleyebilirsiniz.

11

Internet Explorer
5.5

Kaydırma çubuklarının rengini değiştirmek

Web sayfanızın profesyonel bir görünüme sahip olmasını istiyorsanız, kullandığınız renkler ve sayfa yapısına dikkat etmelisiniz. Aynı zamanda Internet Explorer kaydırma çubuklarının renginin de sayfa ile uyumlu olmasına dikkat etmelisiniz.

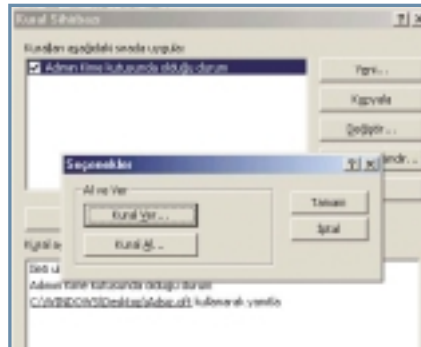
İPUCU: Web sayfanızı ziyaret eden sürfçülerin kullandıkları Internet Explorer penceresinin renklerini sayfanızla uyumlu hale getirebilirsiniz. Kaydırma çubukları ile ilgili bilgiler bir web sayfasının *Header* alanında yani “<head>” ve “</head>” başlıkları arasında tutulur. Örneğin söz

konusu kaydırma çubuklarının rengini kırmızı olarak değiştirmek için aşağıdaki komutları sayfanıza entegre edebilirsiniz.

```
<body style="scrollbar-base-color:red;"> → Ana renk
<body style="scrollbar-face-color:red;"> → Üst yüzey
<body style="scrollbar-arrow-color:red;"> → Oklar
<body style="scrollbar-3dlight-color:red;"> → 3B gölgeler
<body style="scrollbar-darkshadow-color:red;"> → Hareket alanı
<body style="scrollbar-shadow-color:red;"> → Düğmelerin sağındaki gölgeler
```

Kaydırma çubuğunu değişik renklerde görüntülemek için buradaki “red” yerine tanımlı diğer renkleri veya heksadesimal karşılıklarını kullanabilirsiniz.

DİKKAT! Bu ipucu web sayfanızı ziyaret eden sürfçüler arasında sadece Internet Explorer 5.5 ve üstünü kullananlar için geçerlidir. Eski versiyonlar veya rakip browser’lar söz konusu komutları göz ardı ederler.

10

Kurallar güvende: Zaman içerisinde oluşturduğunuz kuralları özel dosyalara kaydederek yanınızda taşıyabilir ve geri yükleyebilirsiniz.

11

Renkli: Web sayfanızın kaydırma çubuğunu renklendirerek sayfa tasarımına uygun hale getirebilirsiniz.

Okurlar Soruyor CHIP Cevaplıyor

Yazıcınız çalışmamak için grev mi yapıyor, monitörünüz mü titriyor, Windows'unuz zamanla çöküyor mu? CHIP Hotline çözümünü biliyor. Geçen aylardaki en ilginç olaylar ve çözümlerini burada okuyabilirsiniz. Sorularınızı yardim@chip.com.tr adresine bekliyoruz.

12

CPU

Soğutucu

Merkezi İşlemci Birimi: İşlemci Soğutma

SORU: Anakartımın FSB (Front Side Bus) frekansını 100'den 104'e yükseltmek ve bu nedenle daha iyi bir soğutucu kullanmak istiyorum. 1 GHz'e uygun bir soğutucuya sahibim. Bu modeli kullanmaya devam mı etmeliyim, yoksa yeni bir tane mi almalıyım? Gökhan Yaşar

CEVAP: Soğutucular üzerindeki MHz veya GHz değerleri çok etkili değildir. Önemli olan, soğutucunun oldukça geniş bir alanı kapsayan (hava yolları veya ızgaraları ne kadar ince ve çok olursa o kadar iyi) büyük bir temel plakaya (yani direkt olarak işlemciye temas halinde olan parça) ve olabildiğince büyük bir vantilatöre, yani aynı dönme hızında daha çok etkiye sahip olmasıdır. Bunun haricinde soğutucunuzun anakartınıza kesinlikle uygun olmasına dikkat etmelisiniz. Bir çok overclock soğutucusu oldukça büyük olduğu için ana kart üzerindeki kondansatörlerle çıkışabiliyorlar.

Soğutucu ile anakartın, iki ürünün beraber paketlenmesi ve uygunluklarının denenebileceği aynı satıcıdan alınmasında fayda vardır. Eğer yakınlarınızda bu tür bir satıcı mevcut değilse, her iki ürünün uygunluğunun garanti altında olabileceği bir yerden alınması gereklidir. Ayrıca soğutucuyu aldıktan sonra bakımının da düzenli olarak yapılması, örneğin soğutucunun özellikle tozdan arındırılması gereklidir. Çünkü tozla kaplanmış bir soğutucu sıcaklığı tamamen ememez ve bunun sonucunda geri dönülmesi mümkün olmayan zararlara neden olabilir.

13

Modem

ADSL

Modem alırken dikkat edilmesi gerekenler

SORU: Aralık 2001 dergisindeki haberler köşesinde Allied Data ADSL modem hakkındaki yazıdaki "uyumluluk" ibaresi kafamı karıştırdı. Amerika'dan ADSL modem getirmeyi düşünüyorum. Getireceğim modem burda çalışmaması gibi bir ihtimal var mı? Eğer varsa Türkiye'de kullanabileceğim markaların marka ve modelleri hakkında bilgi verebilir misiniz? Suat Çağlar Karaman

CEVAP: Yurt dışından aldığınız bir modem Türkiye'de kullanabilmeniz için hangi protokolleri desteklediğine dikkat etmelisiniz. Ülkemizde PPPOE protokolü kullanılıyor. Yani ADSL bağlantısını gerçekleştirmek için alacağınız modem bu protokolü desteklemesi yeterli. Çünkü yurt dışında birden çok ADSL standardı uygulanıyor. Dikkat ederseniz 56K modemlerin hepsi aynı standartlara sahipler. Örneğin santraller V.90 standardına uyumlu.

14

CD-R/W

Okuma Sorunu

Normal CD'lerle yaşanan okuma problemleri

SORU: Bilgisayarımda çok sık hatayla karşılaşıyorum ve çevremdekiler aşırı yavaşlığının nedeni olarak Windows 2000'i gösteriyor. Sahip olduğum 12x8x30 Philips CD-R/W bazen CD'leri hiç okuyamayabiliyor. 64 MB'lık Asus ekran kartı, bazı oyunlarda sorun çıkartabiliyor. Ay-

rica onboard ses kartımdan elde ettiğim kalitenin kötü olduğunu düşünüyorum. Bu konuda bir tavsiyede bulunabilir misiniz?

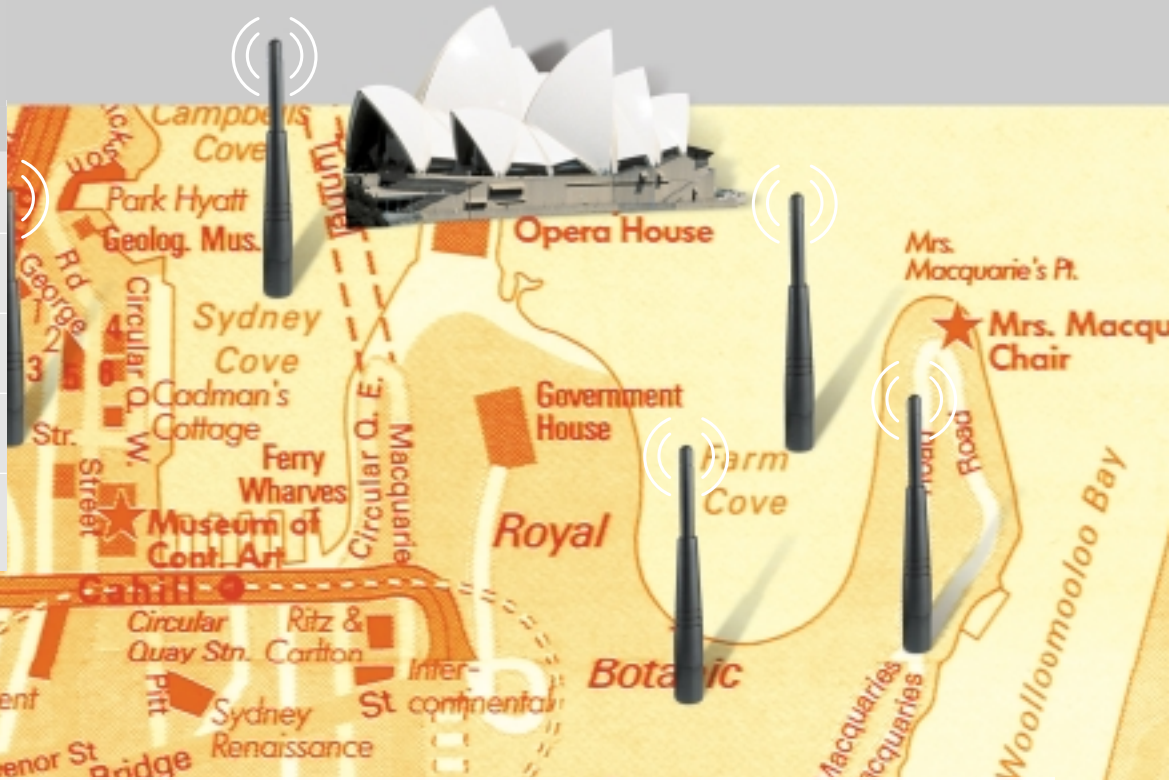
Kemal Şeyhzadeoğlu

CEVAP: CD okuma hızının düşmesi çeşitli nedenlerden dolayı olabilir. Bunlardan bazıları sabitdiskinizde caching için yeterli yerin olmaması. Dolayısıyla sistem de buna bağlı olarak yavaş çalışacaktır. Bu yüzden sisteminizde sıkı bir temizlik yapmanız gerekebilir. Temizlikten sonra Defrag sonra da Scandisk araçlarını çalıştırın. Kullandığınız işletim sisteminin CD okuma hızını etkilediğini pek düşünmüyoruz. CD'yi okumamasının sebebi ise CD-ROM olabilir. Özellikle CD yazıcılar bu konuda çok hassaslar. Yani bu tür cihazları daha çok sadece CD yazmak için kullanılmalıdır. Ekstradan bir CD sürücüsü almanızda fayda var!

Ekran kartı hakkında bilgi istemek için öncelikle bize modelini tam olarak söylemeniz gerekir. Arkadaşınızın söylediklerinden yola çıkarak ekran kartınızın yeni nesil kartlardan biri olduğunu düşünüyoruz. Dolayısıyla bu kartların DirectX desteğine sahip olduğunu söylemeliyiz. Sizin sorunuz DirectX'in sürümünden kaynaklanıyor olabilir. Tavsiyemiz öncelikle ekran kartınızın son sürücülerini kullanmak ve eCHIP Basic Kit bölümünden son DirectX sürümünü yüklemeniz yönünde olacaktır. Sese önem veriyorsanız onboard ses chip'inden vazgeçmeniz gerekiyor. Bu yüzden amacınıza göre bir ses kartı almanız tavsiye ederiz. Sesin kalitesi ses kartına olduğu gibi hoparlörlere de bağlı. DVD seyretmeyi seviyorsanız 5+1'lik bir hoparlör sistemi almanızda fayda var. Oyun ve müzik tutkunları için 4+1 yeterli. Normal uygulamalar için ses istiyorsanız diğer hoparlörleri tercih edebilirsiniz.

İÇİNDEKİLER

- İnternet Servisleri:**
Online hizmetler
- Firewall Yazılımları:**
İnternette güvenlik
- İCQ Kurulumu:**
İnce ayarlar ve ipuçları
- Swish 2.0 Atölyesi:**
Flash'a alternatif program
- Gelecekte SMS:**
Yeni SMS hizmetleri geliyor

Mobil İnternet

Kablosuz Ağlar: UMTS'den İyi ve Daha Ucuz

Oteller kablosuz ağın avantajlarını keşfediyorlar. Bir yandan Sydney'de tüm şehir kablosuz ağ ile donatılırken, diğer yandan UMTS'in kullanışsız olduğu konusundaki eleştiriler yayılıyor.

■ UMTS'i biliyor musunuz? Biliyorsanız tekrar unutabilirsiniz. Yeni mobil bağlantı tekniği, tüm zamanların en pahalısı olarak tarihe geçebilir. Universal Mobile Telephone Standart, sadece Almanya'daki sunuculara 50 milyar euro değer biçti. Elde edilecek 2 MBit/s'lik veri transfer hızı, filmler, futbol oyunları, cep telefonlarından video SMS sektörün başını döndürmek için yeterli uygulamalardı. Günümüzde bunların hepsi UMTS çerçevesinde mümkün.

Birçok geçerli nedenden ötürü, her geçen gün daha fazla internet sunucusu, donanım üreticisi ve son olarak sörfçüler, Wireless Local Area Network'un (W-LAN, Kablosuz Yerel Bölge Ağı) avantajlarını keşfediyor. Teknik, UMTS ile aynı, hatta daha yüksek veri transfer hızlarına imkan tanıyabilecek yönde gelişmeye devam ediyor. Bunun haricinde UMTS lisans sahipleri 2 MBit/s'lik hız değerlerini en azından başlangıç olarak 384 KBit/s'ye düşürdüler. W-LAN yapısının kurulmasının UMTS ile kıyaslandığında, çok daha basit olduğu söylenebilir. Bir şehri ağ ile donatmak için, aynen UMTS'de olduğu gibi, W-LAN baz istasyonlarına ihtiyaç duyuluyor. Ancak W-LAN daha yaygın ve bu nedenle çok daha ucuza mal olabiliyor. Örneğin Frankfurt'taki Airport Club, konferans salonlarını on tane Access

Point ile donatarak, müşterilerin 11 MBit/s'lik veri transfer hızıyla web'de sörf yapmasına imkan tanıyor. Benzer şekilde München'deki "Königshof" oteli de 21 Access Point'e sahip ve misafirlerine notebook veya webpad'lerinde kullanabilecekleri PCMCIA kartları dağıtıyorlar. Elsa ve servis sağlayıcı Metronet ise, Viyana'daki restoran ve halka açık binalara yirmi tane erişim noktası yerleştirdi bile.

Şu ana kadar ki en büyük W-LAN projesi ise aklınızı başınızdan alabilir. Sydney'deki internet servisleri ileride bir gün tüm şehri bir araya getirecek devasa bir ağın temellerini atarak, tüm şehre 170 tane baz istasyonu yerleştirdiler. Böylece bir sefere mahsus olarak ödenen 60 euro karşılığında şehrin herhangi bir noktasından internete bağlanmak mümkün olabiliyor. Wireless LAN, Voice over IP ile UMTS cep telefonlarının son atılımı olan "simple" görüşme fonksiyonunu da geride bıraktı.

W-LAN'ın iki farklı avantajı da servis sunucuları heyecanlandırıyor. Bunlardan biri W-LAN üzerinden gönderilen frekansın tüm dünyada serbest olması... Diğeri de, erişim noktalarının küçük olması ve radyasyon yaymaması nedeniyle radyasyon karşıtı protestoların önüne geçilebilecek olması...

Haberler

Superonline

Çocuklara İnternet Filtresi

Superonline, çocuklarının istenmeyen web sitelerine girişini engellemek amacındaki ebeveynlere yardımcı olmak için yeni bir program hazırladı.

SurfControl adlı program, çocukların istenmeyen web sitelerine ulaşmalarını engelliyor. Superonline abonelerinin satın alabildiği program ile, tüm aile bireyleri için ayrı filtreler geliştirilebiliyor. Örneğin, evin küçük

çocuğunun yetişkinler için tasarlanan sitelere girmesi engellenebilirken, üniversiteye hazırlanan büyük çocuğun da oyun sitelerine girmesi kontrol altına alınabiliyor. Bir yıllık lisans ücreti 20 milyon olan SurfControl, anlaşılır bir kullanıma sahip ve aslında kullanıcılar ile internet arasında kapı görevi yapan bir proxy.

Bilgi için: www.superonline.com

Selçuk Üniversitesi

Evde Online Sınav

Selçuk Üniversitesi başlattığı yeni online sınav sistemi ile, not yükseltmek isteyen öğrencileri-

Coşkun, üniversitelerine bağlı fakültelerin birinci sınıflarında seçmeli dersler arasında bulunan Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk dili ile yabancı dil derslerinde başarı notunu 20 puan artırmak isteyen öğrencilere "online sınav hakkı" tanıdığını ifade etti.

SÜ, sitesinde "online sınava" girmek isteyen öğrencilere, "Artı 20 puan kim istemez ki?", "Gözetmen yok, hoca yok, kalem yok, silgi yok, notunuzu 20 puan artırmak için online sınav hakkınız var" şeklinde duyuruda bulunuyor. "Online sınava" katılmak isteyen öğrenciler, numaralarını yazarak, girişi yapıyorlar ve soruları yanıtlıyorlar.

Bilgi için: www.selcuk.edu.tr

nin, evlerinden, internet kafelerden veya üniversite bünyesindeki internet bağlantılı bilgisayarlar üzerinden online sınavlara katılabileceğini duyurdu. SÜ Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Behiç

Panasonic CF-P1
Mükemmel PDA

Panasonic, Toughbook CF-P1 ile Microsoft işletim sistemine sahip, sağlam bir el bilgisayarı piyasaya sürüyor. 17,3 santimetre yüksekliğindeki bu aygıt, yarım kilo ağırlığında ve 1.20 metreye kadar düşmelere karşı dayanıklı. Aygıt, bir GPRS veya GSM modülü ile donatılabilir. Gücünü sahip olduğu 206 MHz'lik Strongarm işlemciden alan CF-P1, ayrıca 32 MByte hafızaya ve hızlı veri işleme için bir barcode taramaya sahip.

Bilgi için: www.panasonic.com

Değişim Borsası KaZaA
Yeni Ülke,
Yeni Şans

Hollandalı değişim borsası KaZaA, Avusturyalı Sharman tarafından satın alındıktan sonra, istemci yazılımlarını yüklemek üzere yeniden yayınladı. Bir Hollanda mahkemesi firmayı, koran müzik kopyalarını istemci yazılımlarından çıkarması konusunda uyarılmış ve ardından cezalandırmıştı. Bunun sonucunda firma, istenilen değişikliği yapmadan hemen internetten çekilmişti.

Bilgi için: www.kazaa.com

BAĞLANTI ÜCRETLERİ

superonline superonline.com (212) 310 0000
superonline maxx

1 ay	23 milyon TL
3 ay	59 milyon TL
12 ay	189 milyon TL

sınırsız erişim

1 ay	18.9 milyon TL
3 ay	49.9 milyon TL
12 ay	155 milyon TL

tt net ttnet.net.tr (212) 444 0145

psn 1 ay	6 milyon TL
3 ay	14 milyon TL
6 ay	24 milyon TL
12 ay	36 milyon TL
isdn-ba 1 ay	6 milyon TL
3 ay	14 milyon TL
6 ay	24 milyon TL
12 ay	36 milyon TL

turknet turk.net (212) 444 0077

net.optima 1 ay	15 milyon TL
net.ultra 1 ay	24 milyon TL

Veezy vezy.com (212) 413 1414

mono p. 1 aylık	12 milyon TL
eko p. 3 aylık	30 milyon TL
pro p. 12 aylık	100 milyon TL

e-kolay e-kolay.com (212) 478 0478

10 saat fistik	4 milyon TL
1 ay sınırsız	12 milyon TL
3 ay sınırsız	29 milyon TL
12 ay sınırsız	115 milyon TL

trnet tr.net (312) 295 9000

aylık sınırsız	7,5 \$
yıllık sınırsız	75 \$
saatlik bağlantı	0,25 \$

işnet is.net (312) 289 8060

s. paket 1 ay	14 milyon TL
3 ay	38 milyon TL
6 ay	73 milyon TL
12 ay	140 milyon TL
kontrollü saatlik	400.000 TL

anet anet.com.tr (212) 336 1919

Sınırsız internet

1 ay	15 milyon TL
3 ay	30 36 milyon TL
12 ay	119,7 milyon TL

IN & OUT

Online Radyo

İnternet üzerinden yayın yapan ve gittikçe yaygınlaşan online radyolar, zaman geçtikçe popülerliklerini arttırıyorlar.

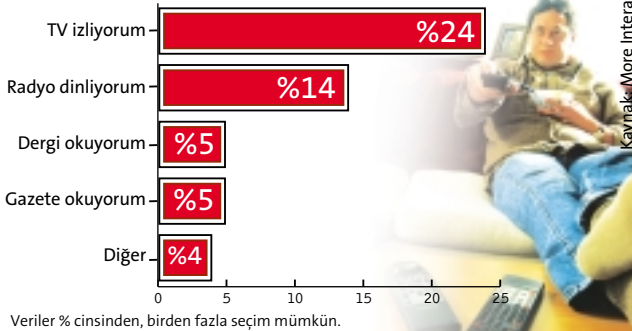
Flash Siteleri

Animasyon çizgi karakterlerin yer aldığı mizahi flash siteleri ilk dalgadan sonra durgunlaştılar.

BOŞ ZAMAN KEYFİ

İnternette sörf ederken ne yapıyorsunuz?

MULTI TASKING: Toplamda sörfçülerin yaklaşık yüzde 38'si interneti başka bir medyayla paralel olarak kullanıyor.

EN İYİ SİTELER**TAŞINMAK**

Bahar mevsimi ile birlikte taşınmaların sıklaştığı, emlak piyasasının açıldığı bir döneme giriyoruz. Yeni ev alanlar veya kiraya çıkanlar için ise dertler hep aynı. Taşınma sorunlarına internet üzerinden çare arayacaklar için üç ilginç sitemiz var.

► **www.emlax.xom**

Yeni ev arayanlar için, sokak sokak dolaşmaya, eski gazeteleri aramaya gerek bırakmayan, kullanışlı ve popüler bir emlak sitesi olan emlax'da online sorgulama yapmak kadar, emlak mevzuatından, tesisat sorunlarına kadar, bir ev alırken veya kiralarken karşılaşılabilecek tüm sorulara cevap verilirken tavsiyeler de getiriliyor.

► **www.turkmobilya.com**

Ev mobilyasından, mutfak eşyasına, ev tekstilinden, ofis ürünlerine, bahçe mobilyalarına kadar, yaşam alanlarında gerekli her tür mobilyaya ve aksesuara online ulaşmayı sağlayan site, ürün tanıtımlarına ve işe yarayacak pek çok ilana da ev sahipliği yapıyor. Mobilyalarını yenilemek isteyenlerin semt semt, mağaza mağaza dolaşmadan önce, piyasalardaki tüm ürünlere online göz atmaları, hatta sipariş vermeleri de mümkün.

► **www.kovucu.com**

Sinek, böcek gibi haşereler ve fareler, doğadaki zincirin önemli bir halkası olsa da, insan hayatında ve yerleşimlerinde istenmeyen unsurlardır. Ancak, kalorifer dairelerinden, atık su kanallarına kadar şehirlerde insanların girmedikleri her yeri işgal etmiş bu canlıları, yaşam alanlarından uzak tutmak uğraş ister. Kovucu sitesinde, haşere ve fareleri uzaklaştıran ancak insanlara zarar vermeyen ses dalgaları üreten elektronik cihazlar tanıtılıyor ve pazarlanıyor.

WEB GÖZCÜ**MY Party****Virüs Nedeniyle Kedi Sesi**

Outlook kullanıcıları, posta kutularını rahatsız eden bir başka kurt ile karşı karşıyalar. "My Party" kurdu, konu satırındaki "new photos from

my party!" cümlesi ile oldukça zararsız görünen bir ileti ile kendini belli ediyor. Şayet kullanıcı "www.myparty.yahoo.com" bağlantısına tıklayacak olursa, kurt kendini Outlook adres defterinde kullanılabilecek tüm üyelere gönderiyor ve geliştiricisine de bir çeşit onay mesajı hazırlıyor. Bu kurt, gizlenmiş "Troj/Msstake-A" trojanını yüklemeye çalıştığında belli ediyor ve sadece Windows NT/2000/XP işletim sistemlerindeki arka kapıları kullanıyor.

Bilgi için: www.mcafee.com

Hacker Saldırısı**New York Times Vuruldu!**

ABD'nin büyük gazetelerinden New York Times'ın web sitesi, genç bir hacker'ın saldırısına uğradı. Hacker, gazetenin internet sitesinde okurlara ait kredi kartı, sosyal güvenlik numarası gibi önemli bilgilerin olduğu kayıtlara girilmesine izin veren bir güvenlik açığı bulunduğunu iddia etti. Gazete yetkilileri iddiayı araştırdıklarını belirtti.

Hacker, kayıtlarda gazete çalışanlarının ve gazeteye yazı yazan ünlü kişilerin sosyal güvenlik numaraları ile gazeteye abone olan okuyucuların formlarının bulunduğunu belirtti. New York Times'ın sözcüsü ise, iddiaları araştırdıklarını belirterek, güvenlik açıkları ile iddianın doğru olduğunun anlaşılması halinde, güvenlik önlemlerini arttıracaklarını söyledi.

Bilgi için: www.nyt.com

Hata Arayışı**Microsoft İçin Destek**

Güvenlik uzmanları Bruce Schneier ve Adam Shostack, "www.securityfocus.com" sayfasından yazılım devi Microsoft'a Windows güvenliği konusunda yardımda bulunuyorlar. Bu konunun başlangıç noktasını ise Bill Gates'in artık Microsoft'un yazılım güvenliğini ön planda tutması gerektiğini bildiren bir iç yazışma metni (bununla ilgili daha ayrıntılı bilgiyi yazılım haberler bölümünde bulabilirsiniz) oluşturuyor. Sneier ve Shostack, Windows'un artık yeni fonksiyonlar ile donatılmasını istemiyorlar. Hatta standart kurulum içerisinde daha az özellik bulunmalı ve kullanıcılar istedikleri fonksiyonları ihtiyaçları doğrultusunda daha sonra kur-

malılar. Ayrıca yazarlar, tam anlamıyla hatasız ve güvenli şekilde çalışana kadar otomatik güncelleme işleminin de durdurulmasından yana-

Bilgi için: www.securityfocus.com

GÜNCEL VİRÜS UYARILARI► **Messenger Bilgileri Dağıtıyor**

Windows Messenger, Microsoft web sayfasındaki kullanıcı isimlerini, e-posta adreslerini ve "Buddy List"lerini açığa çıkartabiliyor. Diğer sayfalar da scriptler yardımıyla bu bilgilere ulaşabiliyorlar. Bunun için Registry'deki bir girdi yeterli oluyor.

Bilgi için: www.theregister.co.uk

► **Kurt Bilgileri Siliyor**

"JS.Gigger.A" internet kurdu iki şekilde yayılıyor: "Outlook Express Update" konulu bir ileti veya Chat (Internet Relay Chat) üzerinden. Ancak bir kere çalıştırıldıktan sonra zarara neden oluyor ve disk üzerindeki tüm bilgileri siliyor.

Bilgi için: www.bitdefender.com

► **Şaşkın Virüs**

W32.HLLP.Gosusub virüsü bir programlama hatası nedeniyle bulaştığı bilgisayar haricinde kendi kendini de etkiliyor. Virüs kodundaki hatalar, virüs bulaşmış EXE dosyalarına ve tabii ki kendisine de zarar veriyor.

Bilgi için: www.symantec.com

İÇİNDEKİLER

Online Eğitim Servisi
www.brainpop.com

Online Sinema Bilgi Serv.:
www.imdb.com

Pratik Bilgiler Servisi:
www.ehow.com

Web'den POP3'e Erişim:
www.internetimiz.com

Yeni Internet SERVİSLERİ

Bilgisayar kullanıcıları eskiden günlük yaşamlarında gerçekleştirdikleri birçok işlemi artık internet üzerinden online olarak da yapabiliyorlar. Bunlar arasında en fazla dikkat çeken internet servislerine, bu sayfalarımızdan ulaşabilirsiniz.

■ Günümüzde internet maalesef olması gerektiği gibi eğitim amaçlı olarak kullanılmıyor. Bu yüzden de bu ayın sitesi olarak seçtiğimiz BrainPop gibi siteler diğerleri arasında başarıyla sıyrılıyor. Eğer eğitim çağında çocuğunuz varsa mutlaka bu siteye bir göz atın ilginizi çekeceğine eminiz. Ayrıca web'den POP3 posta hesaplarınıza istediğiniz her yer-

den hızlı ve güvenli bir şekilde ulaşmanıza olanak tanıyan internetimiz.com'un postacı hizmetini de mutlaka deneyin. Neyi nasıl yapmanız gerektiğini anlatan ehow ile internetin en geniş sinema bilgi kütüphanesi olan imdb ise bu ay incelediğimiz diğer siteler oluşturuyor.

Mahmut Karslıoğlu, mkars@chip.com.tr

DEĞERLENDİRME

CHIP, servislerin kalitesini 0 ile 10 arasında bir puanlama sistemiyle değerlendiriyor ve burada ki üç kriter olan işlevsellik, ergonomi ve kaynaklar 4:3:3'lük bir ortalama ile toplam değerlendirmeye giriyor.

Kriterlerden işlevsellik, servisin konusundaki görevini ne derece yerine getirebildiği sorusuna cevap veriyor. Burada servise online olarak gerçekten ne kadar ihtiyaç olduğu ve sunulan çözüm kalitesi değerlendiriliyor. Ergonomide ise CHIP, web sayfasında istenene ne kadar çabuk ulaşılabilirliğini ve site yapısının kalitesini değerlendiriyor. Menüler yeterince anlaşılır mı? Alınan servis için hangi ödeme şekilleri sunuluyor ve güvenilir mi? Bilgi istendiğinde ne kadar hızlı cevap alınıyor? gibi sorulara cevap aranıyor. Kaynaklarda ise web servisinin, sayfasında kullanılan web bileşenlerinin kullanıcıların web browser'ları ile uyumluluğuna puan veriliyor. Bu toplam puanlamadan sonra CHIP ayrıca fiyat ve performans değerlerini tavan puan 100 üzerinden değerlendiriyor. Bu değerlendirme servislere verilen paraya deyip deymediğini gösteriyor.

TOPLAM CHIP PUANI

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

FİYAT/PERFORMANS

çok iyi	■■■■■	(100-90 Puan)
iyi	■■■■■	(89-75 Puan)
orta	■■■■■	(74-60 Puan)
vasat	■■■■■	(59-45 Puan)
kötü	■■■■■	(44-20 Puan)
çok kötü	■■■■■	(19-0 Puan)

AYIN SERVİSİ

Online Eğitim Servisi

www.brainpop.com

CHIP TOP. PUANI

FİYAT/PERFOR.

-

ÜYELİK SİSTEMİ

var

BİLGİ

info@brainpop.com

FİYAT

ÜCRETSİZ

Eğer bilim konularına uzaksanız ve bunların sadece bilim adamlarını ilgilendirdiğini düşünüyorsanız, ziyaretçileri eğlendirirken bilgiye boğan bu siteyi henüz görmemişsiniz demektir. Brainpop.com adındaki bu multimedya web sitesi, sağlık, bilim ve teknoloji konularında neredeyse bilinmesi gereken önemli her şeyi içeriyor.

Ayrıca Tim ve Moby adındaki iki sanal karakter de site içinde dolaşırken size yol gösteriyor. Brainpop altında yer alan her başlığın kısa bir animasyon film ile anlatılıyor olması ise siteyi bir fizik dersi havasından kurtarıyor. Ancak tabii ki bunun için

her konuda kısa bir yükleme süresini de göze almak gerekiyor. Bekleme sırasında sıkılmamanız için site içine seçtiğiniz konu ile ilgili sorular içeren küçük bir eğlenceli test de eklenmiş.

Sağlık bölümü, vücudunuz ve onun nasıl çalıştığı ile ilgili konuları içeriyor. Bu bölüm ergenlik sivilceleri gibi gençleri ilgilendiren konulardan, şeker hastalığı gibi ciddi sorunlara kadar oldukça geniş bir yelpazeye sahip. Sevimli bir laboratuvar faresi tarafından sunulan Bilim bölümü ise, elektronikten tektonik plakalara kadar tüm konuları basit ama etkili bir dille kullanıcıya ulaştırıyor. Sitede yer alan diğer sevimli karakterler, Cassie ve Rita ise neredeyse her konu hakkında basit yorumlar yaparak kullanıcılara ek bilgiler sunuyor.

Bu iki karakter aynı zamanda bilgisayar ve internet konusunu ele alan teknoloji bölümünü de sunuyor.

SONUÇ: Bilim, sağlık ve teknolojisi konularını çok temel bir seviyede ele alan ve çeşitli animasyonlar ve çizgi karakterler yardımı ile renkli bir şekilde ziyaretçilere sunan Brainpop, bu tür konulardan çabuk sıkılan çocuklarınızı eğitmek için biçilmiş bir kaftan. Bu servisten yararlanmak için browser'ınızın Flash destekliyor olması gerekiyor.

- ➕ Mükemmel tasarım
- ➕ Geniş içerik
- ➕ Eğlenceli ve renkli sunum

Internet Servisleri

Online Sinema Bilgi Servisi**www.imdb.com**CHIP TOP. PUANI ☐☐☐☐☐☐

FİYAT/PERFOR. -

ÜYELİK SİSTEMİ var

BİLGİ help@imdb.com

FİYAT ÜCRETSİZ

Pratik Bilgiler Servisi**www.ehow.com**CHIP TOP. PUANI ☐☐☐☐☐☐

FİYAT/PERFOR. -

ÜYELİK SİSTEMİ var

BİLGİ memberservis@ehow.com

FİYAT ÜCRETSİZ

Web'den POP3'e Erişim**www.internetimiz.com**CHIP TOP. PUANI ☐☐☐☐☐☐

FİYAT/PERFOR. -

ÜYELİK SİSTEMİ yok

BİLGİ info@internetimiz.com

FİYAT ÜCRETSİZ

Eğer bir sinema kurduysanız, sıradan bir sinema izleyicisinden farklı olarak, seyrettığınız filmi kim çekmiş, yönetmenin ve oyuncuların kimler olduğu ve hatta sette çayları kimin hazırladığı gibi detaylı bilgileri öğrenmek hoşunuza gidecektir. Bu ve bunun gibi bilgilere ulaşmak içinse, tek yapmanız gereken, internetin en büyük sinema veri tabanı olan IMDb'yi ziyaret etmek. Bu geniş arşivde 200 binin üzerinde film ve televizyon şovu, 400 binin üzerinde aktör ve aktrist ile 40 binin üzerinde de yönetmen yer alıyor. IMDb'de neredeyse en bilinmeyen filmler hakkında detaylara bile ulaşılabilir. Ayrıca sitede sinema ve televizyon üzerine, eğlenceli magazin tadında ünlülerle ilgili dedikoduları da içeren bir haber bölümü de bulunuyor. Ancak çoğu Amerikan kökenli sitede olduğu gibi içerik uluslararası olmaktan biraz uzak. Yine de Amerika'da gösterime girmeyen filmlerle ilgili yorumlar ve trailer'lara erişmek için linkler de sitede yer alıyor. Site ziyaretçilerinin ve ortak konulara ilgisi olanların birbirleri ile haberleşmeleri içinse, çeşitli konulardaki 30 mesaj listesi, IMDb'nin diğer bir çarpıcı özelliğini oluşturuyor. Ancak bu özellikten yararlanmak için kayıtlı kullanıcı olmak gerekiyor. Kayıt olmak ise tamamen ücretsiz.

SONUÇ: Eğer sinema bilginiz ile arkadaşlarınızı sürekli şaşırtmak istiyorsanız bu siteyi sık kullanılanlara ekleyin ve sık sık ziyaret etmeyi de unutmayın.

- + En geniş sinema arşivi
- + Detaylı mesaj listeleri
- İçerik Amerikan ağırlıklı

Eskiden insanlar herhangi bir konuda öğrenmek istedikleri şeyler için ailelerine, arkadaşlarına, danışma servislerine danışıyor ya da kullanım kılavuzlarına ve referans kitaplarına başvurulardı. Ancak artık hemen her yerden kolaylıkla ulaşabilecekleri internet var. Dolayısıyla da bu tür bilgilere ulaşmak artık daha kolay. Ancak yine de çok geniş bir bilgi okyanusu olan internet üzerinde doğru bilgiye ulaşmak için çoğu zaman birden fazla sitenin dolaşılması gerekiyor. Yanlış ya da hatalı bir iş yapmadan ilk seferde size gereken tüm bilgileri ulaştırmayı hedefleyen ehow.com ise, araba tamirinden yemek yapmaya, bilgisayarlar ile ilgili tüm konulardan sağlık konularına kadar her şeyi kendi bünyesinde toplamış. Diğer arama motorlarından farklı olarak kullanıcıları, bağlantılar ile yabancı kaynaklara yönlendirmek yerine tüm konuları kendi üzerinde barındıran sitede 14 ana başlık altında tam 120 bölüm bulunuyor. eHow içinde yer alan tüm çözümler için uzman ekiplerce yazılmış ve adım adım doğruluğu da gözden geçirilmiş. Hiç bilmediğiniz bir işe kalkışmadan önce bu siteyi mutlaka ziyaret edin.

SONUÇ: Arabanızın motor yağını değiştirmekten özel Cajun acılı sosunu hazırlamaya, ikna kabiliyetinizi artırmaktan diyet yapmaya kadar ilginç konuları bulabileceğiniz bu site, eğer İngilizce biliyorsanız vazgeçemeyeceğiniz bir başvuru kaynağı olacaktır.

- + 15000 adım adım ipucu
- + Soru sorabileceğiniz mesaj listeleri
- Tasarım çok iyi değil

Web tabanlı postalara hemen her yerden rahatlıkla ulaşılabilir olması, haberleşmedeki sınırları kaldırıyor. Ancak tabii ki bu posta hesaplarını her zaman her yerde kullanmak mümkün olmuyor. Örneğin iş ortamında çalıştığınız şirketin ismine sahip bir posta adresi kullanmak durumunda olabiliyorsunuz. Şirket içinde kendi bilgisayarınızda POP3 postaları almak sorun olmasa da başka bir bilgisayarda bu tip mail'lere ulaşmaya çalışmak sorunlara yol açacaktır. Çünkü gittiğiniz her bilgisayarda kendi posta hesabınızı kurmanız, mesajları aldıktan sonra da o bilgisayarda kalmaması için mesajlarınızı silmeniz gerekecektir.

Ayrıca başka bir bilgisayardan aldığınız mesajlar sunucudan silineceğinden kendi bilgisayarınızdan bir daha ulaşmak mümkün olmayacaktır. Tüm bu sorunları engellemek için, internetimiz.com'un istediğiniz yerden web'i kullanarak POP3 mesajlarınıza ulaşmanızı sağlayan Postacı servisini kullanabilirsiniz. Bilgisayardan güncel konulara renkli bir portal olarak hizmet veren internetimiz.com altında yer alan Postacı servisine posta sunucunuz ile mail adresinizi ve şifrenizi yazmanız yeterli oluyor.

SONUÇ: Tamamen güvenli bir şekilde postalarınızı size ulaştıran internetimiz.com, kesinlikle kullanıcı adınız, şifreniz ve hiçbir mesajınızın kaydını tutmuyor ve oturum sonunda da sunucuda sizinle ilgili her tür içerik siliniyor.

- + Dosya eklentilerini destekliyor
- + Outlook tarzı arabirime sahip
- + Çok güvenli

İnternetteki Güvenlik Açıklarını Kapatmak

Kusursuz

Firewall

Çok sayıda casus yazılım, her gün başka PC'lerdeki güvenlik açıklarını bulmak için interneti tarıyor. Bilgisayarınız yeterince güvenli mi? CHIP size, kendinizi nasıl en etkili şekilde koruyabileceğinizi gösteriyor.

Web sunucuları hemen her gün hacker'ların saldırısına uğruyor. Bu saldırganları, biraz polisiye enerji, biraz da sportif hırsla büyük sistemlerin ve onların işletim sistemlerinin güvenlik açıklarını nişan alan internet kaçıkları olarak tanımlayabiliriz.

Neyse ki meşhur hacker'ların neredeyse hiç biri özel kullanıcıların kişisel dosyalarını hedef almıyor. Çünkü bu sistemleri kırmak son derece kolay. Hacker'ların mantığı ve etiği biraz farklı: Ancak çok büyük bir savaşta başarının, ün ve takdir edilmeyi beraberinde getireceğine inanıyorlar. Buna rağmen ev kullanıcılarının tamamen huzur içinde yaşaması mümkün değil. Çoğunlukla acemi hacker'lar, Windows kurulu sistemlerde işin inceliklerini öğrenmeye çalışıyor. Ayrıca "script-kiddie" adı verilen kullanıcılar internette hazır programları aratarak, bunları hızlı bir veri biçiminde kendi PC'lerine indiriyorlar.

Bu durum özellikle çevirmeli ağ bağlantısıyla daha da vahim bir hal alıyor. Saldırganlar, bu şekilde her bağlantıda takiplerini zorlaştıran ve büyük kullanıcı kitlesi arasında kaybolmasını sağlayan farklı IP adresleri alıyorlar. Bu nedenle bu işin uzmanları, büyük online-servis sağlayıcılarını hacker'lar ve skript-kiddies olarak adlandırılan kitlenin tecrübe kazanabilecekleri bir buluşma noktası sayıyor. CHIP size

dosyalarınızı bir firewall yardımıyla nasıl meraklı bakışlardan koruyabileceğinizi gösteriyor. Saldırının türüne göre, sanal güvenlik duvarının farklı bir fonksiyonuna başvurmak gerekebiliyor. CHIP size, güvenliği en iyi şekilde sağlamanın yollarını gösteriyor.

Hassas firewall'lar: Hata uyarıları web'de gezintiyi engellemeye başladığında

Kulağa tuhaf gelse de mantıklı: PC'nizi ne kadar güvenli yaparsanız, ondan o kadar az faydalanabilirsiniz. Her kalıcı kullanıcı dosyasını, JavaScript'i veya ping'i özel olarak bloke etmek istediğinizde, online hizmetler kısa sürede sırtınızda o kadar büyük bir yük olmaya başlar.

Tam aksi şekilde pek çok kuralın otomatik olarak firewall tarafından yaratılmasını sağlarsanız, ayarlarla ilgili daha az çaba göstermek zorunda kalırsınız, ancak güvenlik düzeyi de aşağıya çekilmiş olur. Bu nedenle bir orta yol bulmak gerekiyor. Firewall, hiddetle bir başka kullanıcının bilgisayarınızın açık portlarını açığa çıkarmaya çalıştığına dair uyarı sinyali vermeye başladığında paniğe kapılmamalısınız. Bu tarz taramaları her gün göreceksiniz. Firewall'un söylemek istediği tek bir şey var: Güvenlik için yaptığınız yatırım boşa gitmez.

ZoneAlarm: Ücretsiz Firewall

İstenen Özellikler

- ⇒ Standart koruma
- ⇒ Düşük maliyetli güvenlik
- ⇒ Web'e erişen uygulamaları tanımak
- ⇒ Detaylara boğmayacak kurallar

ZONEALARM
www.zonelabs.com
Fiyat: Freeware

- + Program erişimini kontrol ediyor
- + VBS-Maila. script'ini bloke ediyor
- + Kolay kullanım
- Popup-Alarmları aşırı hassas
- Detaylı olmayan konfigürasyon

ÖZETLE: Standart kullanım için yeterli basit koruma aracı
eCHIP Code **FIREWALL**

■ Ücretsiz olan her şey kötü olmak zorunda değil. ZoneAlarm, freeware olarak piyasada yer alsa da firewall temel koruma mekanizmalarına sahip. İleri düzeydeki kullanıcılar için sınırlandırılmış konfigürasyon seçenekleri yeterli olmayabilir.

Bölgelerin tanımlanması: Ağ ve internet arasındaki fark

ZoneAlarm'ın fonksiyonlarında, internet ve örneğin şirketinizdeki veya evdeki yerel ağlar gibi lokal alanlar arasında farklar görülüyor. Genel olarak internet ortamında daha yüksek güvenlik sağlanması gerekir. Yerel ağda orta seviyeli güvenlik önlemleri de yeterli olacaktır.

Ancak ZoneAlarm hangi alanın nereye ait olduğunu ayırt etmekte güçlük çekiyor.

yor. Bu konuda Security menüsündeki Advanced düğmesinden yardım alabilirsiniz. Buradan tüm önemli ağ bağlantılarının listesini elde ediyorsunuz ve yerel ağa ait olanları işaretleyebiliyorsunuz. Örneğin NDIS (yerel ağ kartları için varsayılan) veya ağ kartınızın adını taşıyan kaydı etkinleştirin. Asla PPP-Adapter veya "WAN PPP/SLIP (DSL için ideal) gibi kayıtları aktive etmeyin. Farklı bilgisayarları veya güvenilir alanları "Add"le diğerlerinin arasına dahil edin.

Splashscreen'in kapatılması: Rahatsız edilmeden Web'de gezinti

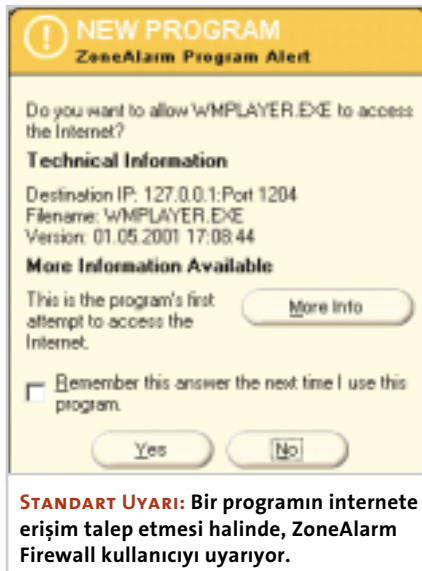
ZoneAlarm'ın sıklıkla karşınıza çıkaracağı uyarıların sizi rahatsız etmeye başlaması halinde Alerts menüsünden "Show the Alert Pop-up Windows" seçeneğini kapatın. Ayrıca Pro-sürümünü satın almanızı talep eden sinir bozucu pencerelerden de (splashscreen) kurtulabilirsiniz. Başlat/Programlar/Başlangıç menüsündeki

ZoneAlarm simgesine sağ tuşla tıklayarak kısayol özelliklerini "...\\ZoneAlarm\\zonealarm.exe" -nopopup -no-splash" şeklinde değiştirmeniz halinde uyarı penceresi ortadan kaybolacaktır.

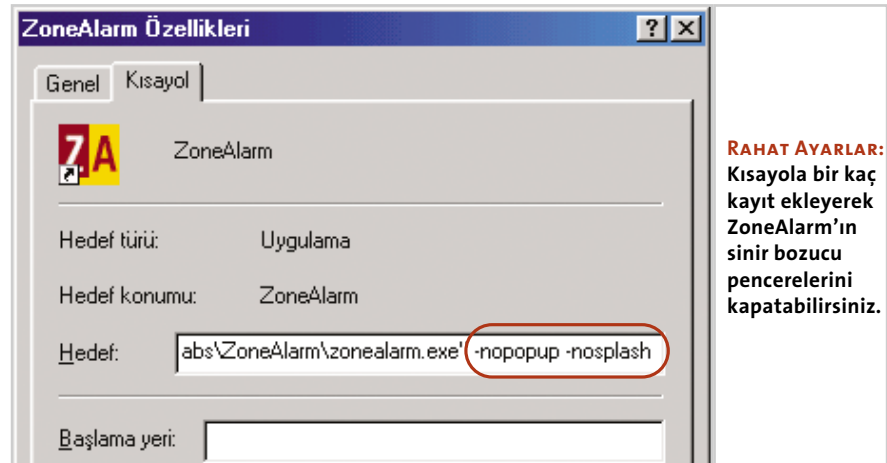
Firewall kurulumu: Hangi programın web'e erişebileceğini belirleyin

İnternet programlarının, özellikle de e-posta alabilmeniz, FTP sunucularına bağlanabilmeniz ve bütün fonksiyonlarını yerine getirebilmeleri için tam izinle çalışmaları gerekir. ZoneAlarm her programda hiç çekinmeden, Popup aracılığıyla yöneteceği soruyla bu uygulamanın internete erişip erişemeyeceğini soracaktır. Her defasında hangi programın internete erişmeye çalıştığını ve bunun gerçekten gerekli olup olmadığını gözden geçirin. Ne kadar fazla programı bu düzeyde kullanırsanız, daha sonraları o kadar az şekilde ZoneAlarm tarafından rahatsız ediliyorsunuz. Her zaman aynı uyarılarla karşılaşırırsanız, bu uyarıların gerçekten anlamlı olma ihtimali kuvvetlenecektir. *More Info* seçeneğine tıklarken dikkat edin. ZoneAlarm bazı sistemlerde bu özelliğe erişim sırasında kilitlenebiliyor ve bilgisayarınızı yeniden başlatmak zorunda kalıyorsunuz. ZoneAlarm'ın Popup sorularını doğru yanıtlamış olsanız dahi pek çok açık konfigürasyon seçeneğini elle değiştirmeniz gerekebilir. Ayrıca bazı programlar internet erişimlerinin engellenmesi halinde çalışmayı reddedip erişim haklarının açılmasını isteyebiliyor. Bunun için *Programs'a* tıklayarak uygulamaların listesini elden geçirebilirsiniz.

Allow connect kısmından yerel ağ veya internet erişimi için hangi programın online bağlantıya ihtiyaç duyduğunu belirtin. E-posta programınıza ve FTP istemci- →

STANDART UYARI: Bir programın internete erişim talep etmesi halinde, ZoneAlarm Firewall kullanıcıyı uyarıyor.

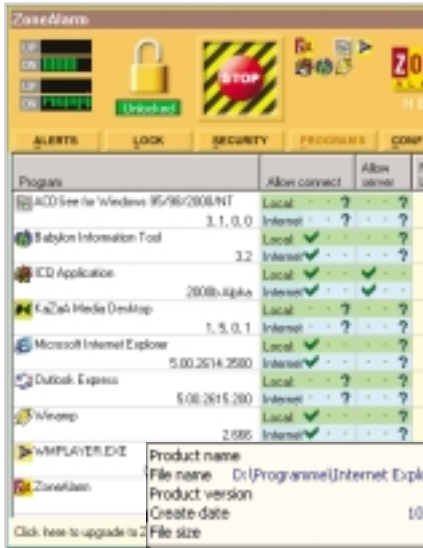

RAHAT AYARLAR: Kısayola bir kaç kayıt ekleyerek ZoneAlarm'ın sinir bozucu pencerelerini kapatabilirsiniz.

lerinize erişim hakkı tanıyın. Windows Media Player veya Real Player gibi araçlarda da bu tip sorularla sıkça karşılaşabilirsiniz, çünkü bu çoklu ortam yazılımları oynatma codec'lerini sonradan yüklemek istiyor olabilir.

Sunucu hizmetlerinin bloke edilmesi ve tekrar açılması: Sunucu nedir?

Aynı listeden hangi programların sunucu olarak kullanılabileceğini de belirleyebilirsiniz. Ancak ZoneAlarm'da sunucu (server) özel bir kavram. Bahsedilen internet iletişimi sırasında aktif şekilde veri bekleyen ve onları alan tüm programlar sunucu olarak tanımlanıyor. Güvendiğiniz FTP programına sunucu haklarını ta-

AYRINTILI: İnternet erişim ayarları kullanıcı tarafından sonradan da değiştirilebilir.

niyebilirsiniz. RealPlayer veya Outlook gibi uygulamalar işlevlerini tam yerine getirebilmek için aynı sunucu haklarına ihtiyaç duyacaklardır. Aynı şekilde tüm bu izinler dosya paylaşım sistemleri, messenger yazılımları ve IRC gibi chat istemcileri için de geçerlidir.

Ancak bu sunucu hakları firewall'unuzda güvenlik gediklerine neden olur. İlgili portlar açık ve tarayıcılar için uygulama çalıştığı sürece görünür olacaktır. Bu nedenle bu haklarla ilgili dikkatli olmalı ve işinizi tamamladıktan sonra onları sonlandırmakta özen göstermelisiniz. Kritik durumlarda Security menüsündeki "Block Internet Server" seçeneği, sunucu hakları tanıdığınız bu tip programların erişimini de geçici olarak engeller.

Outpost: Bireysel Firewall

İstenen Özellikler

- Daha fazla güvenlik
- Web sayfalarının engellenmesi
- Hazır kuralların anlaşılması
- Outlook kadar basit bir arabirim

AGNITUM,
OUTPOST FREE
www.agnitum.com
Fiyat: Freeware

- + Çok fonksiyonel
- + Hazır kurallar
- + Java, ActiveX, temp file engeli
- + Eklentilerle geliştirilebilen yapı
- Gizlenmiş fonksiyonlar

ÖZETLE: Özellikleri neredeyse Norton Internet Security kadar geniş, ancak karmaşık ve düzensiz bir yapıya sahip.

■ Outpost ücretsiz, ve üstelik tecrübeli kullanıcılar için de uygun bir çözüm sunuyor. Kolay anlaşılır kurallarla programlarınızın online hareketlerini tam olarak ayarlayabilirsiniz. Ayrıca Outpost, e-mail istemcinizi güvenlik altına alabilir ve bu sırada bazı virüsleri bloke edebilir.

Otomatik kurallar: Önyayarlarla hedefe daha hızlı ulaşmak

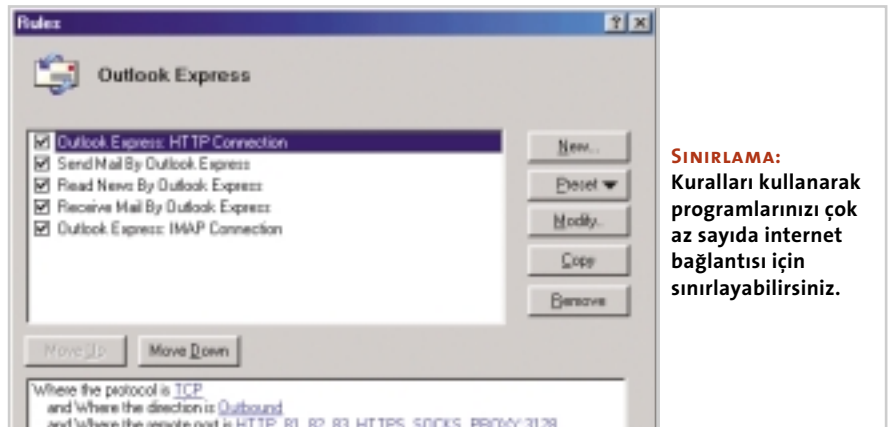
Outpost "self learn" modunda size uygulamalara hemen kurallar belirleme şansı tanıyor. Bunun için Outpost'taki rolldown menüdeki önyayarıları kullanabilirsiniz. Outpost sonrasında browser, mail programları, FTP ve chat istemcileri gibi yazılım kategorileri için otomatik kurallar atayacaktır.

Kuralların özel olarak belirlenmesi: Bireysel ince ayarlar

Yanlış seçimlerle yanlış programlara erişim hakkı vermemek için kuralları sık sık denetlemelisiniz. Kural editörünü *Opti-*

ons/Applications'dan bulabilirsiniz. Yeni bir kural eklemek için uygulamayı öncelikle *Blocked*, *Partially allowed* ve *Trusted applications* gibi üç farklı kategoriden birine dahil etmelisiniz. Bloke edilmiş (blocked) veya güvenilir uygulamalar (trusted) için ayrıca kural tanımlanamıyor. Bu durumda web bağlantısını reddetme veya izin verme gibi basit fonksiyonlardan daha ayrıntılı özellikler istiyorsanız uygulamayı *Partially allowed* bölümüne eklemelisiniz. Bu işlemin ardından *Edit* seçeneği aktif hale gelir. Kuralları düzenlemek istiyorsanız *Modify Rules* üzerine tıklayın.

Kural düzenleyicisinin nasıl çalıştığını öğrenmek için hazır ayarlardan faydalanabilirsiniz (Preset). *New* seçeneği ile sadece seçilen uygulamalar için geçerli olan yeni bir kural yaratılır. Rules penceresinde "1." penceresi altında "Where the specified protocol is" benzeri *If* koşulları belirlenir ve burada iletişim kuralları tanımlanır. Bu işlemlerin sonunda "Where the protocol is TCP and where the direc-

SINIRLAMA: Kuralları kullanarak programlarınızı çok az sayıda internet bağlantısı için sınırlandırabilirsiniz.

tion is Outbound and Where the remote port is HTTP, Allow it” gibi mantıklı bir İngilizce koşul cümlesi ortaya çıkar. Ne yazık ki 5 farklı dil desteğine rağmen, şimdilik View/Language menüsünde Türkçe desteklenmiyor.

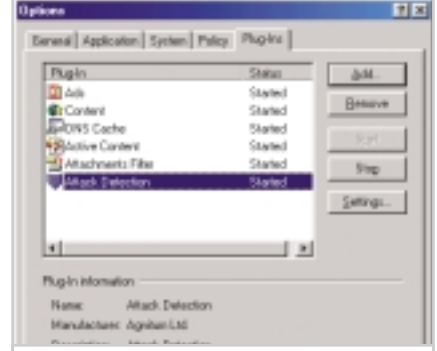
Auto-Blocker'ın açılması: Web'den gelen saldırılarda güvenlik

Norton Internet Security (NIS) yazılımındaki benzer bir biçimde Outpost, saldırıların otomatik olarak engellenmesi fonksiyonuna sahip. Bu seçeneğe *Options/Plug-Ins Setup* menüsünden ulaşabilirsiniz. Karşınıza gelecek olan pencerede Outpost'un modülerliğini arttırabilecek birçok farklı eklentinin de bulunduğunu görebilirsiniz. *Plug-In* listesinden *Attack Detection*'u işaretleyin ve *Settings* tuşuna tıklayın. “Block intruder's IP for...” seçeneğini işaretleyin ve “Alert Level” ayar çubuğunu Maximum seviyesine çıkarın.

Böylelikle herhangi biri sisteminizde güvenlik açıklarını aradığında bile program sizi uyarır.

Diğer eklentilerin ayarlanması: E-mail güvenliğinin sağlanması

Active Content ayarları (*Settings*) üzerinden Internet Explorer ve e-mail istemcisi programlarınızda kullanılan ActiveX ve benzeri web teknolojilerinin engellenmesini sağlayabilirsiniz. *Options* penceresinde *Mail, News* üzerine tıkladıktan sonra sağdaki listeden tüm ayarları tek tek kapatın. Böylelikle Outlook yazılımının Active-X virüslerine veya Java-Script-Pop-up'lara karşı korunması sağlanır. Reklamların engellenmesini sağlayan ADS fonksiyonu kusursuz olmasa da en azından başlangıç seviyesinde koruma sağlıyor. Örneğin bu seçenek altındaki “Enable blocking by image-size” seçeneğinin kapatılması önerilir. Çünkü çoğu zaman

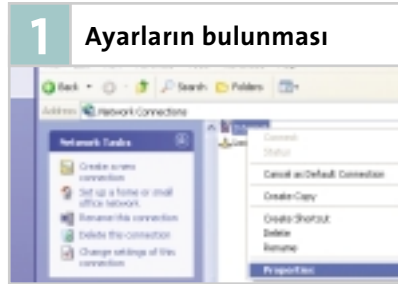
ENGELLENMİŞ: Plug-In menüsünde saldırıların engellenmesini sağlayan eklentilere ulaşabilirsiniz.

bu fonksiyon gerekli resimlerin görüntülenmesini de engelleyebiliyor. “Attachments Filter” eklentisi kullanıcıları dosya iletilerinden ve yanlışlıkla tıklanan dosyaların yaratacağı felaketlerden koruyor. Bu fonksiyonu dikkatli kullanmaya çalışın, çünkü hiçbir kullanıcı kusursuz değildir.

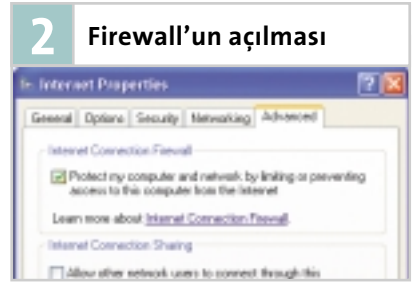
ATÖLYE

» Windows XP'de firewall fonksiyonunun açılması

Microsoft'un yeni işletim sistemi Windows XP'de artık firewall fonksiyonu da bulunuyor. Ne yazık ki bu araç geçici olarak kullanılabılır, çünkü basit ve zayıf bir koruma sunuluyor. Örneğin XP-Firewall, internetten gelen saldırıları engelleyemiyor ve başka bilgisayarlarla iletişim kuran trojan tipi yazılımların önünde de durmuyor. Bu özelliği aktif hale getirdiğinizde sadece oldukça düşük bir seviyede güvenlik sağlanıyor. Yine de tamamen korumasız kalmaktansa XP-Firewall'u kullanmakta fayda var.

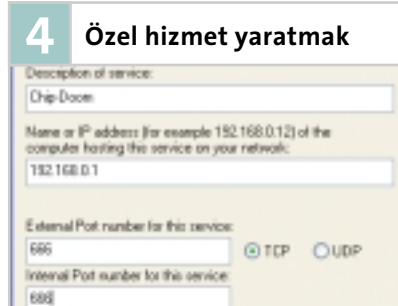
XP-Firewall fonksiyonunu aktif hale getirmek için *Start/Control Panel/Network Connections* seçeneği üzerinden ağ bağlantılarının listesini görüntüleyin.

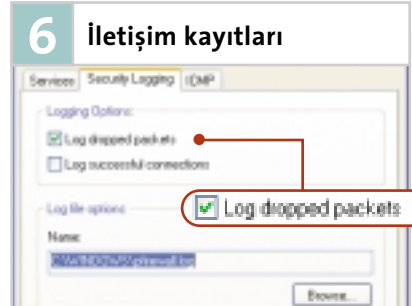
Alt pencerede ağ bağlantıları görülür (ADSL bağlantısı da burada yer alır). Farenin sağ tuşuyla üzerine tıklayarak *Properties* seçeneği ile bağlantı ayarlarını açın ve *Advanced* kartına geçerek internet bağlantısı için kullanılacak firewall'un ayarlarına ulaşın.

Advanced penceresi üzerinde hizmetlerin listesi görülür. Standart olarak hiçbirisi işaretli değildir. Eğer sunucu olarak hizmet vermek istiyorsanız, tüm görevleri açın.

Eğer yeni bir hizmet eklemek istiyorsanız, *Add* tuşuna tıklayarak tüm değerleri el ile girmeniz (isim, port numarası vb.) ile sunucunuza erişim hakkı tanımanız gerekir.

“Log dropped packets” seçeneğini işaretleyin: Artık XP-Firewall belirlediğiniz hizmetin iletişimine izin verir ve tüm veri transferi log dosyalarında rapor edilir.

Tiny: İdeal bir firewall

İstenen Özellikler

- ⇒ Biraz yenilik ve değişiklik
- ⇒ Firewall kurallarının görülmesi
- ⇒ Ayrıntıya da inilebilmesi
- ⇒ Firewall'lar hakkında bilgi edinmek

TINY FIREWALL
www.tinysoftware.com
Fiyat: Freeware

+

Esnek ayarlar

+

Başarılı kural düzenleyici

+

Yüksek güvenlik

+

Kusursuz durum göstergesi

-

Daha fazla ayar imkanı bulunabilir

ÖZETLE: Çok basit görüntüsüne rağmen oldukça güçlü ve firewall'ları öğrenmek isteyenler için de birçok imkan sunuyor.

■ Tiny Firewall, oldukça esnek ve sadece dosyaların engellenmesiyle sınırlı kalmayan çok fonksiyonel bir firewall güvenlik çözümü sunuyor. Sahip olduğu özelliklerden biri ön plana çıkıyor. Tiny Firewall sayesinde uygulamaların internet erişimi belirli saatler arasında sınırlı tutulabiliyor.

Hızlı kural sihirbazı: Internet erişimini düzenleyin

Tiny, herhangi bir program internete erişmek istediğinde kullanıcıya bu erişime izin verme (permit) veya reddetme (deny) imkanı sunuyor. Firewall'da önceden yapılan ayarlar ile bu bağlantıyı kurallarla sınırlamanız da mümkün. Ayrıca Tiny'de "Customize Rule" ile erişilen kural sihirbazı ayrıntılı özellikleriyle programın kullanılabilirliğini artırıyor. Bu ayarlar üzerinden kuralların direkt olarak sadece bir veya tüm port'lar ve IP'ler için geçerli ol-

ması da sağlanıyor. Bu sayede kurallar çok daha kolay ve hızlı biçimde tamamlanıyor.

Daha başarılı bir yönetim: İki kuralı birleştirin

Oldukça güçlü ve kullanıcı dostu bu arabirim altında yatan firewall sistemini düzenlemek için gerekli ayarlara *Advanced* seçeneğinden ulaşılıyor.

Filter Rules kartı altında şimdiye kadar yaratılan kurallar Norton'da karşılaştığımız biçimde ve anlaşılabilirlikte listeleniyor. Ayrıca dosyaların akış yönüne göre ince ayarlara da izin veriliyor, çünkü Tiny bazı yazılımlar için gelen veriler ve giden veriler olmak üzere iki farklı kural uyguluyor. Bu yöntem, FTP istemcileri gibi standart yazılımlarda mantıklı olsa da, diğer yazılımlar için her iki yönde veri akışını bir arada kurala bağlamanıza da imkan tanıyor.

Kuralların el ile ayarlanması: Dosyalar için sabit yollar

Örneğin bir email programını ayarlamak için *Add* tuşuna tıklayarak yeni bir kural yaratın. Tanım alanına "E-Mail SMTP"

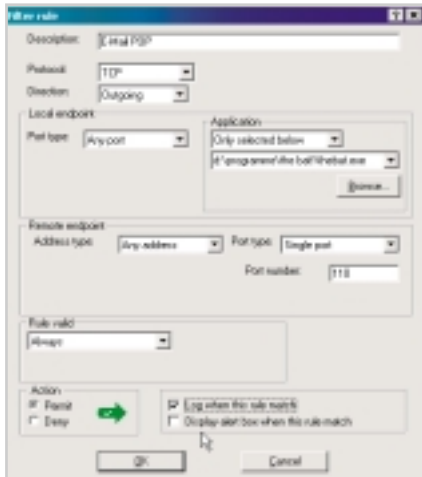
yazın. İletişim kuraları alanında "TCP", veri akış yönünde *Outgoing*, Port alanında *Any* seçeneklerini seçin ve *Browser* penceresinden sabitdiskinizdeki e-mail istemcisini aratın. "Remote Port"un çıkış numarasını 25 yapın ve "Remote Address" alanına mail sunucunuzun adresini (veya Any) girdikten sonra *Permit* eylemini seçin. İletilerin alınması için de ayrıca bir kurala ihtiyaç duyulur: Bu kuralı da "E-Mail POP" olarak adlandırın ve Any yerine "TCP Outgoing"i seçin. Tekrar sabitdiskinizdeki mail istemcinizi belirttikten sonra "Remote Port" olarak 110 yazın ve *Permit* eylemini seçin.

Durum penceresinin kullanılması: Web erişimini denetleyin

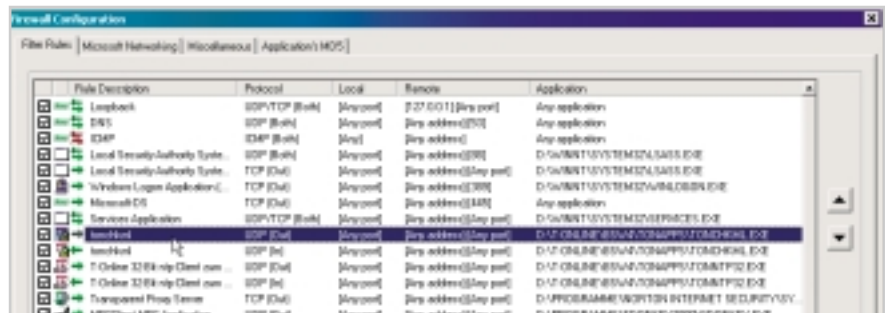
Ekranın sağ alt köşesindeki Systray simgesine farenin sağ tuşuyla tıklayarak, ilgili durum penceresini aktif hale getirebilirsiniz. Bu pencerede adresleriyle birlikte tüm güncel ağ bağlantıları ve transfer hızları görüntüleniyor. Böylelikle sadece izin verdiğiniz uygulamaların internete erişebildiğini kontrol edebilirsiniz. Ayrıca, özet bir biçimde hangi programların ne kadar veri transferi gerçekleştirdiğini gözlemleyerek, sisteminizi buna göre düzenleyebilirsiniz.

Zaman aralığı tanımlayın: Akıllı bağlantı yönetimi

Tiny Firewall'un en çekici ve farklı özelliklerinden birisi zamana bağlı kuralların yaratılabilmesi. Bunun için *Edit* menüsünden *Filter Rule* seçeneğine tıklayın ve *Always* görülen *Rule Valid* değerini "In this Interval only" olarak değiştirin. Set üzerinden gün içerisindeki zamanları ve haftanın günlerini kolaylıkla ayarlayabilirsiniz. Bu sayede gerçekten pratik bu kurallar ile sunucu veya dosya paylaşımı yazılımlarınızı gün içerisinde istediğiniz zamanlarda kapatabilir ve tekrar hizmete sokabilirsiniz. Eğer şirketinizde gün içerisinde bağ- →

TAM KONTROL: Eğer istiyorsanız mail'lerin ne zaman alındığını rapor edebilirsiniz.

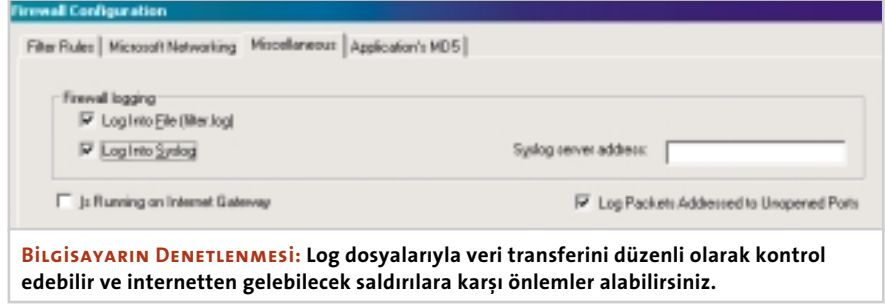
ANLAŞILIR KARMAŞA: Kısa bir süre içerisinde farklı uygulamalar için basitçe değiştirebileceğiniz sayısız firewall kuralı oluşuyor.

lantının yavaşlamasından şikayet ediyorsanız bu tip kuralları kullanarak bağlantının geç saatlerde veri transferine açılmasını sağlayabilirsiniz.

Kayıtların tutulması: İnternette gelen saldırıları raporlayın

Tiny standart ayarlarıyla ayrıntılı raporlar çıkaramaz. Yapılan port taramaları bile o kadar basit kaydedilir ki çoğunlukla saldırılar kayıtlarda tanımlanmayabilir. Miscellaneous menüsünden hem "Log Into File" hem de "Log Packets Addressed to Unopened Ports" seçeneğine tıklayın.

Eğer Windows NT, 2000 veya XP işletim sistemlerinde düzenli olarak rapor dosyalarını kontrol ediyor ve istemci olaylarını sunucuda yer alan kayıtlara kaydetmek istiyorsanız "Log Into Syslog" özelliğini kullanmanız önerilir. Bunun için en

önemli kurallarda "Log when this Rule Match" seçeneğini işaretlemeniz gerekir.

MD5 imzalarının açılması: Trojanları hemen tanıyın

Uygulama tabanlı firewall'larda çözümü en zor sorunlardan biri de her program için güvenlik gediklerinin kapatılması işlemidir. Güvenilen bir uygulamanın adını taşıyan herhangi bir trojan bu sayede

programın gediklerinden de faydalanabilir. Bu yüzden Tiny Firewall her program için MD-5 olarak adlandırılan güvenlik imzalarını kullanıyor. Bu sayede Tiny, taklitçi trojanların suçsuz uygulamaların arkasına saklanarak, internet bağlantısını kötü amaçları için kullanması engelleniyor. Bunun için "Application's MD5" kartı altında "Check MD5 Signature" seçeneğini işaretleyin.

AĞDA GÜVENLİK

» Kişisel firewall'lar yerine router

Bir yönlendirici (Router) ve PC'nizde sadece bir ağ kartı kullanarak firewall ve modem kullanmadan, internet üzerinden dosya transferi gerçekleştirilebilir. Kiralık hatlar veya DSL bağlantısı için Router modelleri bulunuyor. Basit ve son kullanıcıya hitap eden modeller ise 150 dolar civarında satılıyor.

SEÇİM: Çok sayıda LAN portuna sahip bir Router ile birçok donanım aynı anda internette gezinebilirsiniz. Eğer ağızda Network Address Translation (NAT) kullanılıyorsa internette sadece Router görülür. Bu durumda Router bilgisayarlarınızın dahili IP adreslerini gizleyerek saldırıların büyük bir çoğunluğunu engeller. Tüm saldırılar, bilinen portlara yöneltilse de hiçbir hizmete ulaşamayacağından başarısızlıkla sonuçlanır.

KURULUM: Güncel yönlendiricilerin çoğu tarayıcı üzerinden ayarlanır. Bunun için öncelikle ağ kartınızla otomatik olarak dağıtılan IP adreslerinden birine kaydolun. Router kurulduktan ve PC'nizle bağlandıktan hemen sonra bilgisayarınızı yeniden başlatın. Tarayıcınızın adres satırına <http://192.168.0.1> yazdıktan sonra karşınıza router ayarları menüsüne erişim için bir parola çıkar. Firewall/Access menüsü altında tüm güncel ayarları görebilirsiniz. Genellikle standart olarak tüm bağlantılara izin verilir ve bu durumda trojanlar da ağızda sınırsız biçimde dolaşabilirler. Bu

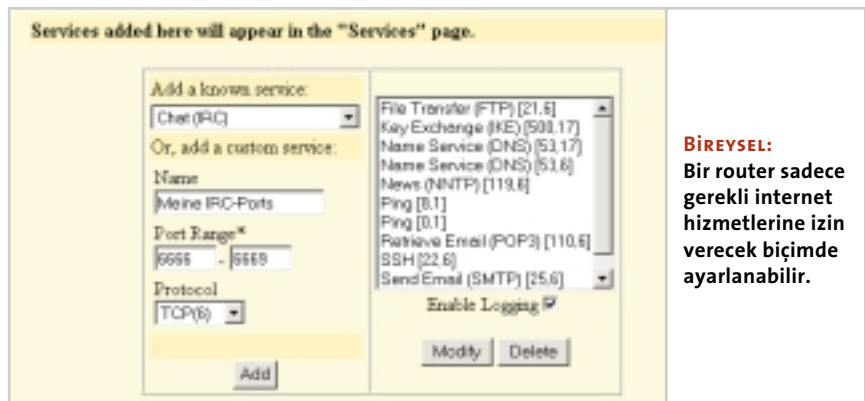
WEB'DE ÖZGÜRLÜK: Router'lar internet bağlantısının birçok bilgisayara paylaştırılması için kullanılıyor.

yüzden öncelikle bu özelliği kapatın. Ayrıca kullanılmayan ve ihtiyaç duyulmayacağını belirlediğiniz tüm bağlantı noktalarına erişimi engelleyin.

AYARLAR: Default seçeneğini kapattığınızda kuşkusuz artık bazı programların çalışması da engellenir. Örneğin ICQ gibi chat programları özel portları kullandığından, artık

bağlantı kuramazlar. Add Services seçeneğinden bu programları ayrıca el ile eklemeniz gerekir. Bu programların ihtiyaç duyduğu portları belirlemek için, sisteminize geçici olarak bir kişisel firewall kurarak bağlantı sırasında kullanılan noktalar sorunsuz biçimde tespit edebilirsiniz. Bu işlemin ardından firewall yazılımının bağlantı sırasında sizi uyardığı Port'ları not edin ve elinizdeki hizmet listesini Router'ın Firewall ayarlarına girin. Çoğu araç için gerekli portları kendiniz de tanımlayabilirsiniz.

SUNUCU KURULUMU: Eğer bilgisayarınız üzerinde internet kullanıcıları için küçük bir web sunucu veya FTP hizmeti sağlamak istiyorsanız, bunu router'a bildirebilirsiniz. Bu durumda ilgili port'lardan iletilmesi gereken veri paketleri, donanım tarafından yerel ağdaki doğru bilgisayara ulaştırılır.

BİREYSEL: Bir router sadece gerekli internet hizmetlerine izin verecek biçimde ayarlanabilir.

Uzmanlar İçin Firewall

İstenen Özellikler

- ⇒ Otomatik güncelleme
- ⇒ Fonksiyonellik ve virüs koruması
- ⇒ Ayarların otomatik veya elle yapılması arasında seçim

SYMANTEC.

NORTON INTERNET SECURITY
www.symantec.com
Fiyat: 80 Euro

- + Bir yıl ücretsiz güncelleme
- + Çok fonksiyonel
- + Ayrıntılı ayarlar
- + Java, ActiveX, temp file engeli
- Otomatik ayarlar gereğinden fazla cömert

ÖZETLE: Pahalı bir yazılım paketi, ancak oldukça geniş özellikler sunuyor.

■ Symantec firmasının ücretli Firewall yazılımı, internet bağlantısını denetlemekten çok daha fazlasını yapabiliyor. Program reklam pencereleri, kalıcı kullanıcı verilerini ve Java'ları engelliyor ve otomatik güncellemeler sayesinde sürekli güncel kalıyor. Ayrıca program CD'si üzerinde ek olarak virüs tarama aracı da sunuluyor.

Autoblock fonksiyonu: İstenmeyen ziyaretçileri durdurun

Personel Firewall/Intrusion Protection seçeneğiyle Norton Internet Security'nin (NIS) tipik saldırılara karşı koruma fonksiyonları yönetiliyor. *Detect Port Scan Attempts* ile bağlantı noktalarının taranması da engelleniyor. Ayrıca ek olarak AutoBlock fonksiyonunu aktif hale getirerek varsayılan saldırılara ait IP adresleri ve sayfalardan gelen bağlantı istekleri 30 dakikalık bir süre için engelleniyor.

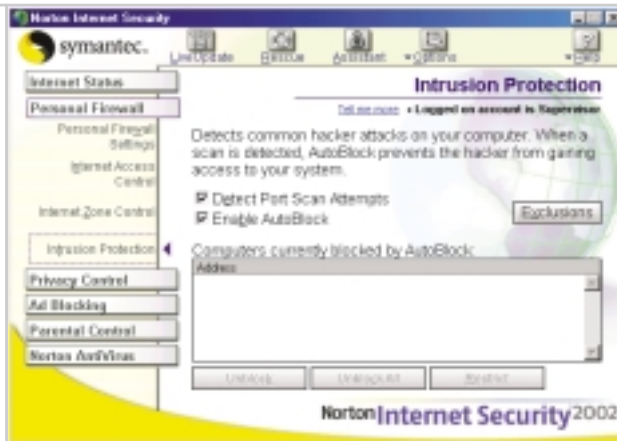
NIS, nadiren de olsa servis sağlayıcınızın rutin kontrol işlemlerini sıradan bir

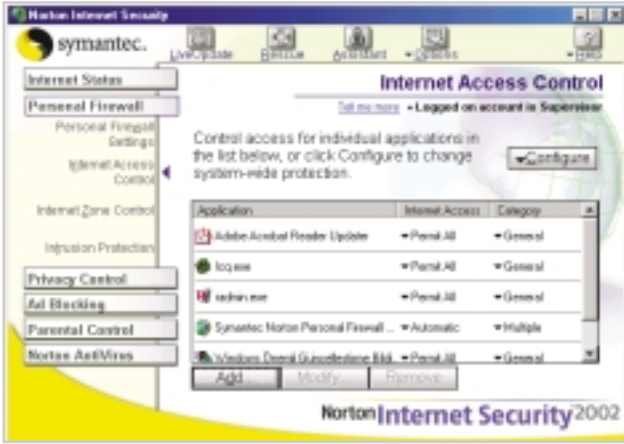
saldırı olarak yorumlayabiliyor. Böyle bir durumda bağlantınızın engellenmesini istemiyorsanız, Autoblock fonksiyonunu tekrar kaldırın veya servis sağlayıcınızın IP adresini *Exclusions* tuşuna tıklayarak güvenilir adresler listesine ekleyin. Tüm bunlara ek olarak *Advanced/Web* menüsü üzerinden *Block IGMP* seçeneğini işaretleyerek sisteminizdeki son gediği de kapatabilirsiniz. Böylelikle artık bilgisayarınız internetten gelecek ping sorgularına da cevap vermez.

Uygulama hatalarını önleyin: Her program internete açılmaz

NIS tüm uygulamalarla yakından ilgilenerek esrarengiz dosyaların kişisel sunucunuzu kullanmasını önler. Bu ayarları *Internet Access Control* seçeneği altında açabilirsiniz. *Configure* menüsü altında gizli *Enable Automatic Access Control* seçeneğini aktif hale getirin. Bu seçenek "risk-siz" olarak tanımlanan programlar için haklar tanımlayarak farklı bir bağlantı

HIZLI VE SESSİZ:
Saldırıları ilk ataktan sonra durdurularak veri paketleri kolayca engelleniyor.

EKONOMİK: Norton Internet Security ile her program sadece ihtiyaç duyduğu kadar bağlantı kullanıyor.

NASIL ÇALIŞIR

» Kişisel firewall'un kontrol edilmesi

ELLE DENEME: Öncelikle siz web'de gezinirken bilgisayarınıza bağlanmayı deneyecek güvenilir birine ve bilgisayarına ihtiyacınız olacak. Karşınızdaki kullanıcı Superscan (www.foundstone.com/rdlabs/tools.php?category=Scanner) veya LanGuard (www.languard.com) gibi tarayıcı yazılımlardan birini sistemine kurduktan sonra, her iki bilgisayarda internete bağlanır. Güvenliği test edilecek bilgisayarın IP adresini *Başlat/Çalıştır* altında komut satırına "Winipcfg" (NT/2000'de "ipconfig") yazarak öğrenebilirsiniz. IP adresini öğrendikten sonra Scanner yazılımlarıyla bu IP adresini tarayın. Eğer Superscan açık port

tespit edildiğinde engellenmesini sağlar. Kısacası Symantec'in "risksiz" anlayışı kullanıcılardan biraz farklı. Buraya yeni programları üç farklı biçimde ekleyebilirsiniz. Bunlar arasında en kolayı herhangi bir uygulamayı sadece kullanmak. Program çalıştırıldığında, NIS otomatik olarak devreye girerek, programın internette hangi haklara sahip olacağını sorar. İkinci yol olarak Add tuşuna tıklayarak programları ekleyebilir ve son olarak da *Configure/Application Scan* üzerinden sabit diskinizdeki uygulamaları arayıp programdaki kurallar arasına dahil edebilirsiniz.

Uygulama haklarının ayarlanması: Veri transferini sınırlamanın yolları

Programlardan oluşan listede düzenli olarak erişim haklarını kontrol etmelisiniz. *Automatic* veya *Permit All* gibi izinleri sadece çok güvendiğiniz programlar için kullanmaya özen gösterin. Ayrıca internet bağlantısı gerektirmeyen ve yerel olarak kullanılmasını istediğiniz programların da internet erişimini engelleyin.

Eğer programlarınızın bu yüzden çalışmazlarsa, bu programlardan şüphelenebilir ve kullanıcıların gizliliğini korumadığını düşünebilirsiniz.

Programların sıralandığı listede *Customize Internet Access for This Application* seçeneği üzerinden özel kurallar tanımlanabilir. *permit* ve *block* seçeneklerinin birleşimiyle *action* kartı altında internet bağlantısını engelleyebilirsiniz.

Communications penceresi üzerinde iletişime izin verilen bağlantı noktaları tanımlanır. Örneğin email programları için en önemlileri 25 (SMTP; iletilerin gönderilmesi) ve 100 (POP3; iletilerin alınması) portlarıdır. Bir adım ileriye giderek *Computer* seçeneği altında mail sunucunuzun IP adresini girerek e-mail haberleşmesi sırasında yabancı bilgisayarlardan gelebilecek olan virüslere karşı kesin koruma sağlayabilirsiniz.

Script ve ActiveX'in kapatılması: Veri koleksiyoncularının önüne geçin

Eğer uzun süredir NIS kullanıyorsanız, *Advanced/Web* altında sayısız kayıt birikir. Her domain adı, gözden geçirmeniz gereken yeni bir kayıt anlamına gelir. Böylelikle "doubleclick.net" veya "ad" gibi tanınmış reklam firmalarının sunucu adlarını kullanarak *Cookies*, *Referrer*, *Browser*, *E-Mails* ve *Active Content* seçeneklerini kapatabilirsiniz. Eğer bir proxy sunucu kullanıyorsanız kuşkusuz *Advanced Options/Web* altındaki bağlantı listesini tamamlamanız gerekir. Aksi takdirde Norton tüm Active Content, Script ve Control'lerinin çalışmasını engeller.

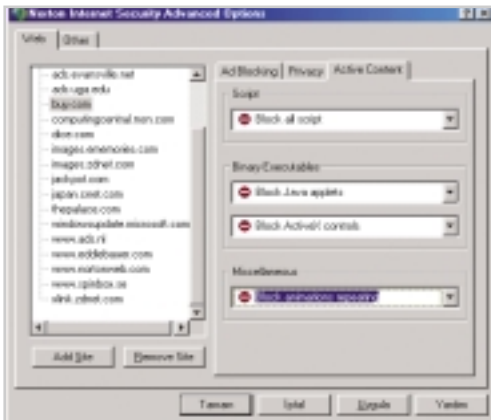
AW / Murat Karslıoğlu, muratk@chip.com.tr

DENEME: Online testler internette ne kadar kolay bulunabildiğini gösteriyor.

bulamıyorsa bilgisayarınızın güvenliği tam olarak sağlanmış anlamına gelir.

OTOMATİK DENEME: <http://grc.com> adresi web'de en meşhur online testlerden biri olarak kabul ediliyor. Bu sayfada *Shield up* menüsünden "Probe your ports" seçeneğine tıklayın. Bu sayede otomatik olarak tarama yapılır. Ancak yapılan tarama çok ayrıntılı sayılmaz. Daha detaylı bir tarama için kişisel firewall üreticilerinden biri olan Sygate firmasının <http://scan.sygate.com> adresini deneyebilirsiniz. Bu sitede trojanlar için özel bir tarayıcı da dahil olmak üzere birçok farklı imkan sunuluyor. Yine de kuşkusuz her iki online test sitesi de gerek bağlantı noktaları gerekse trojan testleri açısından güncelliğini korumadığı için, başarılı ve güvenilir sayılmaz.

GÜVENLİ GEZİNTİ: Active Content'i engelleyerek, Internet Explorer'ın birçok güvenlik gedikliğini yamayabilirsiniz.

Eksiksiz ICQ Konfigürasyonu

Sorunsuz Chat

Arkadaşlarınıza kısa iletiler göndermek için neden ICQ kullanmayasınız? Bu sayede iletişiminiz hızlı ve ücretsiz olacaktır. Gerçek eğlence için öncelikle sohbet programının ayarları doğru yapılmalı!

Üç harflik SMS/Short Message Service, gençler için çok önemli. Bu hizmet, cep telefonlarından kısa mesajlar gönderilmesine imkan tanıyor. Başka bir alternatif ise henüz mevcut değil. Bu patlama son zamanlarda internete de sıçradı ve üç harften oluşan bir kısaltma, ağızdan ağza dolaşmaya başladı. Açılımı "I seek you" olan ICQ'nun kullanıcı sayısı her geçen gün artıyor. Bu sayede herkese, her yerde ve her zaman ulaşılabilir. SMS'e kıyasla en büyük avantajı, mesaj göndermenin ücretsiz olması. Kullanabilmek içinse sadece bir internet bağlantısının olması yeterli! Bu aralar, özellikle çalışanlar, ICQ'yu daha fazla kullanmaya başladılar. Farklı sohbet odaları da,

çalışanları, kısa süreliğine de olsa, işten uzaklaşıp rahatlamak ve dünyanın farklı noktalarında bir araya gelmiş on-line topluluk ile tanrı veya dünya üzerine felsefi tartışmalar yapmak için teşvik ediyor... Yöneticiler bu konuda heyecana kapılmamalıdır. Onlar da isterlerse ICQ'yu kendi amaçları doğrultusunda kullanabilirler. Örneğin bu program yardımıyla dahili haberleşme hızlandırılabilir...

Haberleşme için e-postanın da kullanılabileceğini dile getiren sesler de tabii ki yok değil. Ancak ICQ mesaj göndermekten çok daha fazlasını yapabiliyor. Bir sohbet penceresi açarak, karşınızdaki kişi ile birebir konuşabilirsiniz. Benzer şekilde bir mikrofona ve ses kartı yardımıyla tele-

fon görüşmesi yapmak da mümkün.

Ancak ICQ kullanmanın dezavantajları da yok değil! Örneğin cep telefonunda olduğu gibi bu mesaj hizmeti bir süre sonra sıkıcı olabilir. Her zaman erişilebilir olmak, genellikle istenmez. Şakacı sohbet arkadaşınızın gelen kutunuzu kısa mesajlar ile doldurması ICQ'da pek sık karşılaşılan bir durum değildir. Ancak yarım kalan bu işi sayısız spam (gereksiz posta) mesajları tamamlayabilirler. Tüm bunların üstüne bir de hacker'ların sisteminize girmeye çalışması tuz biber olabilir. Bu tür durumlarla karşılaşmamanız için CHIP, ICQ istemcinizin ayarlarını noksansız bir şekilde nasıl yapacağınızı gösteriyor.

FK / Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

ICQ Konfigürasyonu

KULLANICI AYARLARI

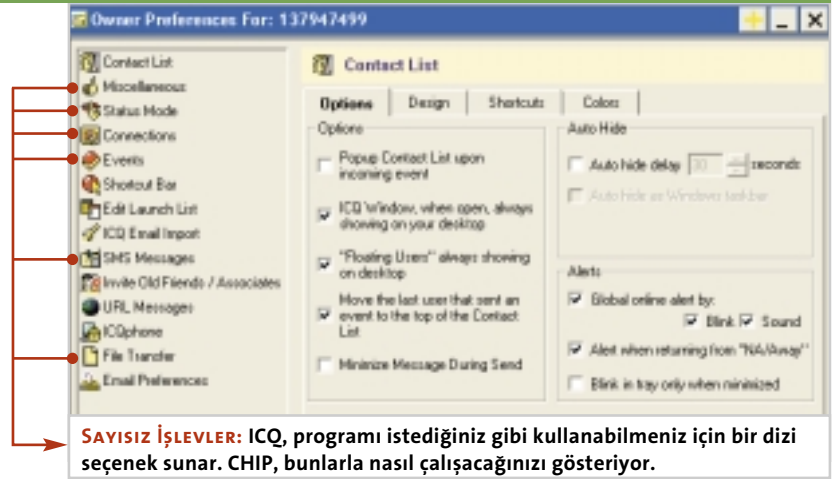
ICQ istemcisinde parametre ve seçenekler konusunda gerçekten de hiçbir eksiklik yoktur. Her bir menü komutu, arkasında çok sayıda ayar seçenekleri saklar. Kullanıcıların programa daha fazla hakim olabilmesi için geliştiriciler, iki ayrı kullanım modu hazırlamışlar. Bunlardan birincisi olan “Simple Mode” yani basit mod, bir çok ayar üzerinde kesinlikle değişiklik yapamayan ve bu nedenle standart ayarlara güvenmek zorunda olan kullanıcılar için uygundur. Buna karşılık “Advanced Mode” yani gelişmiş mod, kullanıcılara geniş imkanlar tanır. Burada tüm parametre ve seçeneklere ulaşabilirsiniz. Kullanım modunu değiştirmek için *To Advanced Mode* komutu çalıştırın ve bunun sonucunda ekrana gelen pencere üzerindeki “Switch to Advanced Mode” düğmesine tıklayın. Takip eden ayarlara ulaşmak için *Main/Preferences* komutunu kullanabilirsiniz. Buradan ulaşabileceğiniz önemli seçenek ve ayarların açıklamalarını aşağıdaki başlık altında bulabilirsiniz.

MISCELLANEOUS

Burada bulunan “Show the “ICQ Welcome screen when launching ICQ” seçeneğindeki işareti kaldırmalısınız. Bu sayede araç çok daha hızlı çalışacaktır.

STATUS MODE

Buradan online konumunuzu belirleyebilirsiniz. “Set Away status...” seçeneği yardımıyla, ICQ’nun diğer kullanıcılara, geçici olarak bilgisayardan uzaklaştığınız bildirmek için beklemesi gereken süreyi belirleyebilirsiniz. Hemen altındaki seçeneği kullanarak da ICQ’nun otomatik olarak N/A konumuna geçmek için beklemesi

SAYISIZ İŞLEVLER: ICQ, programı istediğiniz gibi kullanabilmeniz için bir dizi seçenek sunar. CHIP, bunlarla nasıl çalışacağınızı gösteriyor.

gereken süreyi tanımlayabilirsiniz. *Not available*, yani erişilemez anlamına gelen bu konum artık ICQ’dan size ulaşamayacağı anlamına gelir. Ancak tabii ki hem *Away* hem de *N/A* konumundayken ICQ mesajları alabilir veya gönderebilirsiniz.

CONNECTIONS

Buradan, ICQ ağına nasıl bağlanılacağını belirleyebilirsiniz. Buradaki *Firewall* kartında, bir firewall arkasında çalışanlar için önemli ayarlar bulunur. Ağ yöneticinizden temin edebileceğiniz proxy adresini buraya girmelisiniz. ICQ, http proxy’lerini veya dört veya beş sürümü socks sunucularını (standart olarak ağ içerisindeki bilgisayarların firewall dışındaki kaynaklara erişmesine imkan tanır) destekliyor. Tabii ki kullandığınız Firewall’a 5190 ICQ portunu girebilir ve erişimi serbest bırakabilirsiniz.

EVENTS

Eğer başka bir kullanıcı size ICQ üzerinden mesaj gönderecek olursa iletinin alındığının gösterilmesi için farklı seçenekler

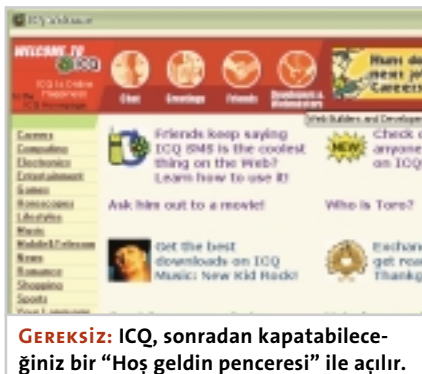
bulunur. Eğer isterseniz alınan mesajı görüntüleyen bir pencerenin açılmasını sağlayabilirsiniz. Ancak ileti penceresinin genellikle en küçük boyutta açılması çok daha iyi olacaktır. Eğer aynı anda birden fazla kişi ile konuşuyorsanız aksi takdirde tüm ekran bir anda pencerelerle dolacaktır.

SMS MESSAGES

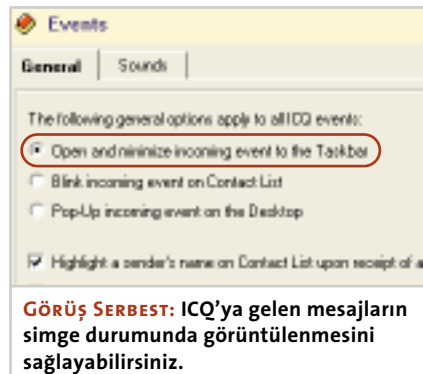
ICQ kullanarak SMS mesajları da gönderme imkanına sahipsiniz. ICQ, her SMS mesajına standart olarak bir imza ekler. Bu imza içerisinde sizin ICQ numaranız ve isminiz bulunur. Söz konusu eklentiye *SMS Messages* penceresinden değiştirebilirsiniz. Ancak ICQ, hazırlanan eklenti metnini SMS’de kullanabileceğiniz karakter sayısından (SMS başına 160) düşeceği için söz konusu imzanın kısa tutulmasında fayda vardır.

FILE TRANSFER

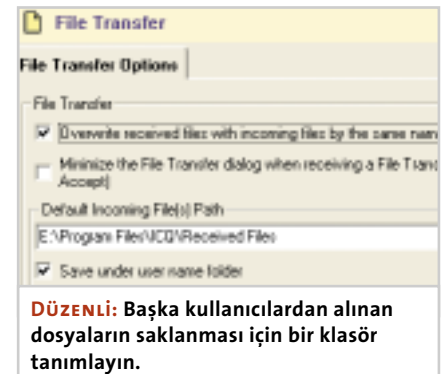
Bu başlık altından, ICQ’nun diğer kullanıcılardan aldığınız dosyaları standart olarak kaydedeceği konumu belirleyebilirsiniz.

GEREKSİZ: ICQ, sonradan kapatabileceğiniz bir “Hoş geldin penceresi” ile açılır.

GÖRÜŞ SERBEST: ICQ’ya gelen mesajların simge durumunda görüntülenmesini sağlayabilirsiniz.

DÜZENLİ: Başka kullanıcılardan alınan dosyaların saklanması için bir klasör tanımlayın.

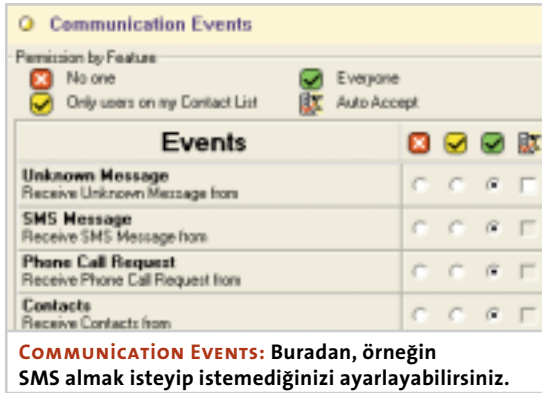
GÜVENLİK AYARLARI

ICQ ve diğer Instant Messenger programları, korsanların Instant Messasing kullanıcılarının bilgisayarlarına rahat bir şekilde erişmelerine imkan tanıdıkları önyargısından mustarıptirler. Bunun haricinde her gün sayısız spam iletisi de elektronik posta kutularını meşgul etmektedir. Genel ataklardan zarar görmemek için bazı ICQ ayarlarında gerekli değişikliklerin yapılması zorunludur. Bunun için *Main/Security&Privacy Permissions* komutunu kullanarak güvenlik penceresini açın ve aşağıdaki konfigürasyon değişikliklerini uygulayın:

COMMUNICATION EVENTS

Chat, web adresleri ve dosyalarla ilgili güvenlik ayarlarını buradan değiştirebilirsiniz. Burada bulunan tüm seçenekleri *Only users on my Contact List* olarak değiştirin.

Bu sayede liste içerisinde bulunmayan kişilerin, belirli ICQ fonksiyonlarına erişmesini engelleyebilirsiniz.

CONTACT INFO / FILES

Bu bölüm telefon numaranız, resim ve paylaşım açık dosyalarınız ile ilgilidir. Buradaki tüm seçenekleri de "Only users on my Contact List" olarak değiştirin ve *Auto Accept* altındaki işaretleri silin. Eğer ICQ'da telefon numaranız veya resim dosyalarınız yoksa söz konusu seçeneklerin ayarlarını *No one* olarak değiştirebilirsiniz.

PEER TO PEER CONNECTION

Bu fonksiyonun arkasında veri transferi ile ilgili ayarlar bulunur. "Allow peer to peer connection with user listed on your Contact List" seçeneğini işaretleyin.

Bunun haricinde "Do not allow Peer to Peer connection with previous ICQ software

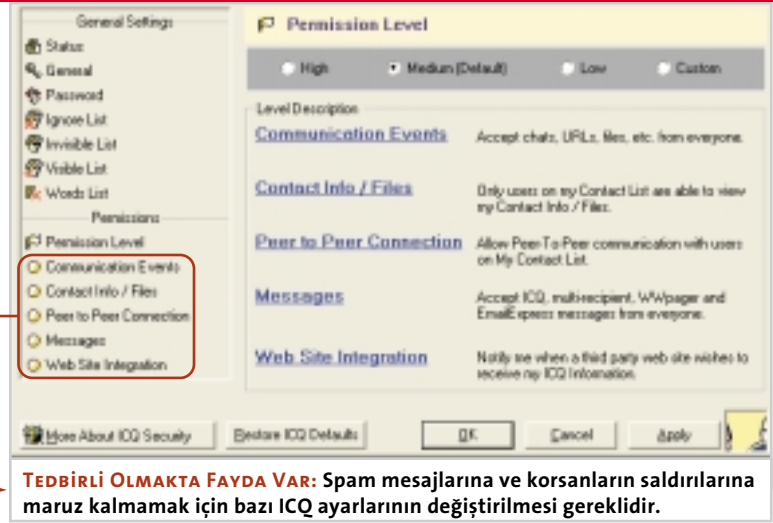
versions" seçeneğini de aktif hale getirin. Şimdiden iki tane güvenlik açığını kapatınız.

MESSAGES

Mesaj aktarımı ile ilgili ayarlara bu başlık altından ulaşabilirsiniz. Burada bulunan *Accepting Messages*, *World Wide Pager Messages* ve *EmailExpress Messages* seçeneklerini aktif hale getirin. Ayrıca *Multi-RecipientMessages* altında bulunan "Users not on my Contact List" seçeneğini de işaretlemelisiniz.

WEB SITE INTEGRATION

Yabancı sunucuların ICQ bilgilerinize erişip erişmeyeceğini buradan belirleyebilirsiniz. Söz konusu erişimi engellemek için "No, I don't want any third party Web site to be able to receive my ICQ Information" seçeneğini işaretleyin.

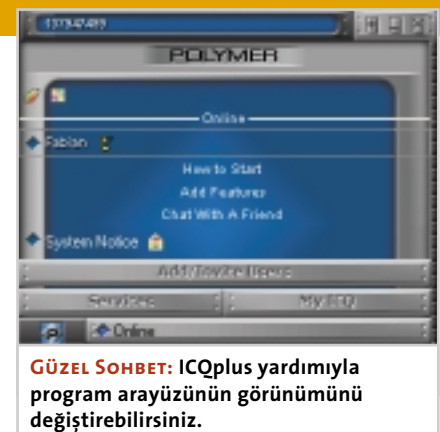

ICQ EKLENTİLERİ

ICQ'nun sadece davranışları değil, aynı zamanda dış görünümü de kendi istekleriniz doğrultusunda değiştirilebilir. ICQ Plus programı bunun için gerekli araçları sunuyor. Bu programı www.icqplus.org internet adresinde veya önümüzdeki ayın eCHIP CD'sinde bulabilirsiniz.

Şu an 3.2 versiyonu bulunan araç direkt olarak ICQ'ya entegre oluyor ve farklı skin, yani arayüzlerin kullanılmasına imkan tanıyor. İnternette programda kullanmak üzere farklı skin'ler bulabilirsiniz.

Yaratıcı olduğunu düşünenler ise programlarının görünümünü kendileri de değiştirebilirler. Tabii ki tüm dünyanın bağlı olduğu ağ içerisinde her zevke hitap eden güvenilir seçeneklere ulaşmak mümkün. Bunun için örneğin www.win-customize.com adresine göz atabilirsiniz. Söz konusu arayüzleri çalıştırmak için ICQ'da Start altından ulaşabileceğiniz Plus üzerine tıklamanız yeterli. Böylece farklı bir ICQ arayüzü ile arkadaşlarınızı şaşırtabilirsiniz.

HATA ÇÖZÜMLERİ

» Sık karşılaşılan ICQ sorunları ve çözümleri

PROBLEM: ICQ'ya kayıt olurken Security Error hata mesajı ekrana geliyor. Ne yapmam lazım?

ÇÖZÜM: Bu mesaj bilgisayarınızın ICQ ağı ile bağlantı kuramadığı durumlarda ekrana gelir. Bu durum, internet bağlantısının koptuğu veya sistemin çökmesi sonucunda ortaya çıkabilir.

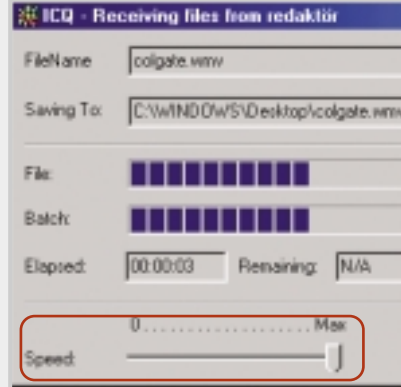
ICQ servisi henüz bağlantınızı sona erdirmemiştir. Bu, kullanıcının halen online olarak işlem gördüğü anlamına gelir. Bunun sonucunda aynı kullanıcı ismi ile ikinci bir bağlantı kurmak mümkün olmayacaktır. Bu sorunun çözülmesi için biraz sabırlı olunması yeterlidir. Birkaç dakika sonra ICQ hesabınız tekrar açılacak ve sohbetinize kaldığınız yerden devam edebileceksiniz.

PROBLEM: ICQ ile beraber çalışmayan özel bir firewall kurdunuz. ICQ'yu kullanabilmek için hangi ayarların yapılması gereklidir?

ÇÖZÜM: ICQ istemcisi, ana sunucu "login.icq.com" ile "5190" numaralı TCP portunu kullanarak bağlantı kurar. İstemciler arasında kurulan doğrudan bir bağlantı için, örneğin dosya transferi, "1024-65535" IP aralığındaki TCP portlarının serbest bırakılması gereklidir. Ayarlar ile ilgili olarak bağlı bulunduğunuz ağın yöneticisi ile görüşebilirsiniz.

PROBLEM: ICQ açılış esnasında "Socket Initialization Failure" mesajını vererek kilitleniyor.

ÇÖZÜM: Bu mesaj, "NetDetectAgent" ile ilgili bir sorun olduğu anlamına geliyor. Bu araç bazı bilgisayarlarda sorun çıkartabiliyor. Program, normalde bil-

ÇOK HIZLI: Veri transferi kesiliyorsa çok yüksek hız isteniyor demektir.

gisayarın internet bağlantısı olup olmadığını kontrol eder ve ICQ'yu çalıştırır. Şayet bu çalışmıyorsa ICQ'yu manuel olarak açmalısınız. Eğer söz konusu sorunla çok sık karşılaşıyorsanız geriye ICQ'yu kaldırıp yeniden kurmaktan başka bir seçenek kalmadı demektir.

PROBLEM: Başka ICQ kullanıcılarına dosya gönderirken, transfer işlemi büyük dosyalarda kilitleniyor.

ÇÖZÜM: Dosyaların gönderilme işlemi ICQ ağı üzerinden gerçekleştirilmez ve bunun yerine kullanıcılar arasında direkt bağlantı kurulur. Bu bağlantı direkt olarak internet erişimi ile ilgilidir. Genellikle Speed altındaki kaydırma çubuğunu kullanarak daha düşük bir hız değeri belirlemek, sorunu çözmek için yeterli olacaktır.

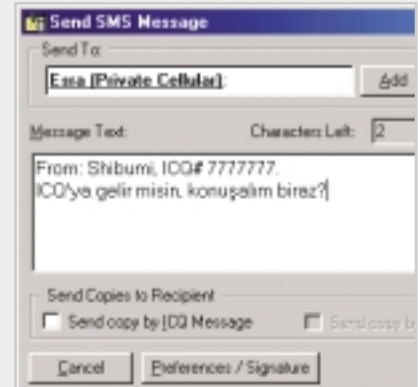
PROBLEM: Bir chat bağlantısı kurulmaya çalışıldığında, işlem bir hata mesajı ile kesiliyor.

ÇÖZÜM: Dosyaların aktarımında olduğu gibi bir chat bağlantısının kurulması sırasında da ICQ, diğer kullanıcılara

doğrudan bağlanmaya çalışacaktır. Şayet bir firewall arkasında çalışıyorsanız ve bunun için gerekli portları açık bırakmadıysanız bu fonksiyondan faydalanamazsınız.

PROBLEM: Sahip olduğunuz ICQ hesabınızı, ICQ programını sisteme kurmaya gerek kalmadan başka bir bilgisayar üzerinde kullanmak istiyorsunuz.

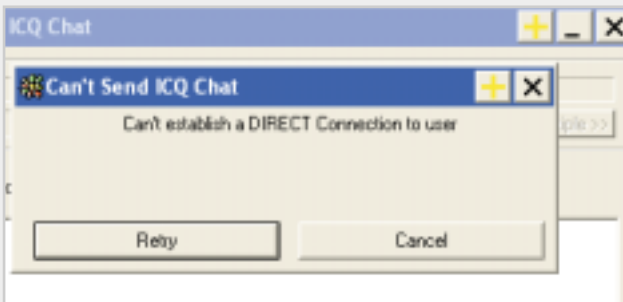
ÇÖZÜM: ICQ, söz konusu istemcinin bir web versiyonunu internette kullanıma sunuyor. Bu durumda ICQ iletişimi göndermez ve alamazsınız. Bağlantılarınız ICQ web sunucusunda saklandığı ve her yerden ulaşılabilir oldukları için bunlardan da vazgeçmek zorunda değilsiniz. Söz konusu web istemcisine www.icq.com/icqlite adresinden erişebilirsiniz.

ICQ VE CEP TELEFONU: ICQ ile cep telefonuna SMS gönderebilir veya SMS alabilirsiniz.

PROBLEM: Bir dostunuz veya iş arkadaşınızın ICQ hesabına cep telefonu yardımıyla bir SMS göndermek istiyorsunuz.

ÇÖZÜM: Bir ICQ hesabına cep telefonundan SMS gönderebilmek için tabii ki alıcının ICQ numarasını bilmeniz gereklidir. Cep telefonunuza ICQ numarasını girdikten sonra "+2783142" numarasını yazın. Bu sayede direkt olarak ICQ hesabına bir mesaj gönderebilirsiniz. **DİKKAT!** Söz konusu SMS'in gönderilmesi esnasında ücretlendirme yurtdışı göz önünde bulundurularak yapılacaktır.

GEÇİT YOK: Şayet firewall arkasında çalışıyorsanız, chat için direkt bağlantı kuramazsınız.

Geleceğin Cep Hizmetleri

SMS Sadece Bir Başlangıç

SMS, daha önceden de olduğu gibi, halen çok seviliyor. Ancak, geleceğin cep telefonları daha fazlasını vaat ediyorlar: Filmleri, fotoğrafları ve şarkıları gönderebiliyor ve eğlenceli oyunlarla keyifli dakikalar yaşıyorlar.

Uzun süren bir filmin ardından sinemadan çıktınız ve filmin heyecanından dolayı farkına varmadığınız açlığını hissettiniz. Çözüm çok yakınızda! Cep telefonunuzu açtığınızda Location Based Services sayesinde bulunduğunuz bölgeye özel reklamlar gönderen sistem çok yakınızdaki bir lokantanın reklamını özel mesaj olarak cep telefonunuza iletir. Telefonunuzun ekranından lokantanın bulunduğu yeri öğrenebilir, mö-

nüsünü okuyabilir, resimlerini görebilir, hatta aynı zamanda rezervasyon bile yaptırabilirsiniz.

Hayal gibi görünen tüm bu imkanlar, bu yılın sonbaharında, MMS uyumlu bir cep telefonuna sahip olduğunuzda gerçeğe dönüşecek. Multimedia Messagig Service (MMS) bu yıl içerisinde SMS kullanımının büyük oranda yerini almayı planlıyor. Cep telefonu üreticileri ve cep telefonu operatörleri, uygulama olanakla-

rı ve kaynak kullanımıyla dikkatinizi çekecek bu yeni standart üzerinde duruyorlar.

Kuşkusuz artık MMS ile gönderilecek reklamlarla para kazanmak da mümkün olacak. Location Based Services imkanları sayesinde, cep telefonu kullanıcılarının reklam bombardımanı altında kalacağı ve sınırların bozulacağı kaçınılmaz bir gerçek. Bu durumda, örneğin deminki durumun tam tersi olarak, sakın bir iş yeme-

ğinde, beş dakikada bir lokantanın bulunduğu alışveriş merkezindeki sinemadan gelen en son film tanıtımları, büyük ihtimalle birçok kullanıcının canını sıkacak.

MMS: Bu yılın sonunda başlıyor

Avrupa'da birçok araştırma enstitüsünün ve cep telefonu operatörlerinin yaptığı araştırmalar cep telefonu kullanıcılarının yüzde seksen oranında MMS hizmetlerinden faydalanmak istediklerini gösteriyor. Türkiye'de ise, ilk MMS hizmetini hangi operatörün sağlayacağı halen bir soru olarak kalmaya devam ediyor. Bu sayede firmalar ve mağazalar sunumlarını, ürün tanıtımlarını ya da belgeleri MMS mesajlarıyla gönderebilecek ve canlı video konferanslar yapabilecekler.

Kişisel kullanıcılar ise, çizgi karakterlerden oluşan ekran koruyucular, video klipler ve MP3 dosyaları beklentisi içindeler. Eğer işiniz dolayısıyla takımınızın maçını kaçırdıysanız gollerini artık cep telefonunuzda görebileceksiniz. Ancak, kuş- →

DÜNYADA SMS

» Herşey çağrı cihazıyla başladı

Ana düşünce oldukça basit:

Toplantıdaki işadamlarının veya doktorların telefona ihtiyaç duymadan da erişilebilir olmaları gerekiyordu. Bu ihtiyaçtan yola çıkarak, çağrı cihazlarının kullanımı yayıldı. İlk başlarda ne telefon numarası ne de metin iletebiliyordu. Gelişen teknolojiyle birlikte telefon numaralarının gönderilmesini yazılı mesajlar takip etti. Günümüzde SMS cep telefonu kullanıcıları için büyük kolaylıklar sağlıyor. Kullanım oranları ise hızla yükseliyor. Yapılan istatistiklere göre, 2001 yılında, dünya üzerinde GSM ağlarında 187 milyon üzerinde SMS gönderilmiş.

Kaynak: www.cellular.co.za

4,65

31,4

117

187

1998

1999

2000

2001

Gönderilen SMS sayısı (milyar cinsinden)

kusuz günümüz cep telefonlarının hiçbir bu imkanlardan yararlanabilecek özelliklere sahip değil. Cep telefonu üreticileri de bu konuyla yakından ilgileniyor ve eski modelleri elden geçiriyorlar. Nokia ve Ericsson, 9210 ve T68 modellerinde MMS desteği için çalışıyorlar. Şimdilik Nokia, sadece yeni piyasaya çıkacak olan 3510 (mesaj alma), 7210, 7650 modellerinde MMS desteği sunuyor.

Artık kullanıcılar, SMS aracılığıyla basit tebrik mesajları yerine MMS ile yüksek kaliteli fotoğraf ve film kareleri gönderebilecek. Ancak mesaj ücretlerinin nasıl belirleneceği de henüz kesinlik kazanmadı. Resmi olarak herhangi bir açıklama yapılmasa da, bu konuda büyük ümitler besleyen cep telefonu operatörlerinin fiyatları çok önceden belirledikleri saklanamayacak kadar açık bir gerçek.

MMS hizmetlerinin cep telefonu ağlarında kullanıma geçmesinden önce altyapının kusursuz biçimde tamamlanmış olması gerekiyor. Bugüne kadar kullanılan servis merkezlerinin MMS merkezi gibi farklı standartlarla çalışması için yapılması gereken değişiklikler bulunuyor. Planlamada üç adım söz konusu:

► Şimdiye kadar MMS merkezleri mesajları SMTP arabirimi aracılığıyla gönderip alabiliyor ve ücretlendirme yapabili-

KARŞILIKLI İLETİŞİM SORUNLARI: Siemens ME45 modelindeki gülümseyen ördek, Ericsson T68 modeline büyük burunlu bir adam olarak iletiyor.

yor.

► Bu yıl içerisinde MMS-C eski SMS-C ile tamamen uyumlu hale getirilecek, kullanımın yaygınlaştırılması için ön ödemeli hizmetler için altyapı ve erişim imkanları geliştirilecek.

► 2003 yılında donanımlar MMS-Streaming destekleyecek ve MMS merkezlerinin tüm mesaj biçimleriyle uyumluluğu sağlanacak.

Henüz gerekli band genişliği sağlanmadığı için MMS, gerçek ve tam kapasiteli iletişim hızına önümüzdeki yıllar içerisinde erişilecek. UMTS altyapısının hayata geçirilmesiyle birlikte Streaming hizmetlerinin kullanımı da kolaylaşmaya başlayacak.

Gerçek sisteme geçilmeden önce, ilk adımda MMS-C ile uyumluluğun ve kullanımın artırılması planlanıyor. Bu sayede, MMS gönderen bir kullanıcının karşısında, MMS destekli bir telefon olup olmadığını düşünmesi gerekmiyor.

Mesajın gönderildiği adreste uyumlu bir telefon bulunmuyorsa, MMS-C sayesinde gönderilen mesaj süzülüyor ve normal bir SMS biçiminde iletilmesi sağlanıyor. Alıcı, MMS mesajının diğer bölümünü e-mail hesabından veya operatörün HTML biçimindeki internet sayfalarından okuyabiliyor.

EMS: Karmaşa ve uyumsuzluk

Ericsson firmasının geçtiğimiz yılın ortalarında ilk EMS uyumlu cep telefonu olan T20e modelini piyasaya sürmesi ve aynı zamanda kısa mesajlar için yeni bir standardın yaratılmasıyla birlikte yeni ümitler doğdu. Enhanced Message Servi-

ce, günümüzde kullanılan standart SMS temeline dayanarak, resim ve kısa zil seslerinin gönderilmesini sağlıyor. Ancak ne yazık ki sadece aynı üreticilerin telefonları arasında mesajlaşılmasına imkan sağlanıyor.

Şimdiye kadar bu yüzden SMS'in tüm yeni takipçileri başarılı olmuş sayılmaz. Haberleşmenin yeni tekniği olarak görülen kısa mesajlardan memnun kalan cep telefonu kullanıcıları ise MMS'in hayata geçeceği günü sabırsızlıkla bekliyor. Ancak firmalar arası uyumsuzluk ve EMS'nin kullanımında karşılaşılan engeller kullanıcıların biraz olsun geri adım atmasına neden oluyor.

Özellikle çok sayıda Nokia kullanıcısı bunların tamamen dışında kalıyor. Örneğin Ericsson'un T68 modeli gibi bazı telefonlar Nokia'nın "Smart Messaging" standardını desteklerken tam tersi bir uyumluluk yakın bir gelecekte görülmüyor. Örneğin Philips kendi telefonlarına

SMS, EMS VE MMS

SMS Kısa Mesajlar Servisi. Mesajların uzunluğu 160 karakterle sınırlı. Daha uzun mesaj gönderebilen telefonlar ise, basit bir mantıkla, birçok mesajı ardarda gönderiyorlar.

EMS Birçok SMS birbirine bağlanıyor ve resimler zil sesi gibi bilgiler iletebiliyor. Kuşkusuz piksel boyutundaki resimlerden veya kapı zili kadar basit tonlardan fazlasını göndermek mümkün olmuyor.

MMS Bu yılın sonunda renkli, hatta televizyon kalitesinde resimler göndermek mümkün olacak. Etkileşimli özellikler, cep telefonlarından video konferansına da izin veriyor.

SMS TELEFON HATLARI

» Tek yönlü iletişim

Kısa mesaj servisi (SMS), kablosuz cep telefonu dünyasından standart telefon ağlarına geçmeye hazırlanıyor. Siemens Gigaset 4010 modeliyle normal telefon hatlarında kullanılabilen ilk SMS destekli telefonu piyasaya sunuyor. Telefon şirketleri bu modeli Sinus 710 olarak tanımlıyorlar. Amstrad, Ascim ve DeTeWe gibi firmalar da bu tip ürünler üzerinde çalışıyorlar. Ancak bu yeni telefon standardının Türkiye'de telefon ağlarında çalışıp çalışmayacağı henüz kesinleşmedi. Ayrıca Grundig firmasının (Dijital Türk hizmetlerinin haricinde) tek başına SMS gönderebilen ilk televizyonu da yakında piyasaya sunulacak.

Yavaş yavaş gelişen ve faks cihazlarına veya e-mail adreslerine ancak daha sonraları mesaj göndermeye başlayan mobil SMS'ten farklı olarak, sabit ağ SMS'i bu fonksiyonları hemen sunuyor. Ancak iletişim halen tek yönlü olarak gerçekleşiyor, çünkü cep telefonundan gönderilen SMS mesajları normal telefonlar tarafından anlaşılıyor.

özel M@gic4 sistemini tamamen EMS uyumlu olarak sunuyor. Firmalar arasında mesaj standardı desteği konusunda ümit kesilmiş sayılmaz, çünkü en azından yakında tüm cep telefonu üreticileri MMS temelinde birleşmek zorundalar. Herşeye rağmen EMS standardında iletişimin yerleşmesi mümkün değil, çünkü karşılaşılabilecek korkunç faturalar da önceden tahmin edilemiyor. EMS, SMS ile aynı altyapıda çalışıyor ve aynı biçimde ücretlendiriliyor. Bu durumda EMS'nin ardarda yapııştırılmış SMS mesajlarından farksız olduğunu söyleyebiliriz.

Örneğin telefon üzerinden kısa bir metin içeren hareketli resimler gönderildiğinde iki SMS olarak ücretlendiriliyor. Teorik olarak EMS en fazla 255 SMS'den oluşabiliyor. Bu tür bir mesaj oldukça pahalıya mal olabilir!

Oyunlar: Eski dostlar ekranda

Artık cep telefonu satın alırken ses kalitesi ve bataryanın bekleme/konuşma süreleri tercih sebebi olarak görülüyor. Yüksek telefon faturalarını pek dikkate almayan genç kullanıcıların en büyük zevki cep telefonu oyunları.

Bir cep telefonunun "havalı" sayılması için, oyunlar vazgeçilmez özellikler arasında yer alıyor. Örneğin, yılan oyunu Nokia cep telefonlarıyla birlikte bir klasik haline geldi. Genç nesil arasında en önemli etkenlerden biri de değiştirilebilir telefon kapakları. Siemens bu noktada Nokia'nın başarısını görerek C45 modelinde birçok oyun ve plastik değiştirilebilir kapak özelliklerini bir araya getiriyor.

Oyunlar, cep telefonlarında artık o kadar önemli bir yere sahip ki internette

MULTIMEDYA VE OYUNLAR İÇİN EN İYİ CEP TELEFONLARI

CEP TELEFONU	ÖZELLİKLER	İNTERNET ADRESİ	FİYAT
Nokia 3310	Resimli mesaj, Oyunlar	nokia.com	204 Euro
Nokia 3330	Resimli mesaj, Oyunlar	nokia.com	255 Euro
Nokia 5510	Müzik çalıcı, Radyo, Resimli mesaj, Oyunlar	nokia.com	327 Euro
Nokia 6210	Resimli mesaj, Oyunlar	nokia.com	408 Euro
Nokia 8310	Resimli mesaj, Oyunlar	nokia.com	469 Euro
Nokia 8850/8890	Resimli mesaj, Oyunlar	nokia.com	485 Euro
Nokia 9210	Resimli mesaj yok, MMS desteği geliyor	nokia.com	945 Euro
Siemens C45	EMS, oyun yükleme	siemens.com	255 Euro
Siemens S45	EMS, oyun yükleme	siemens.com	459 Euro
Siemens ME45	EMS, oyun yükleme	siemens.com	459 Euro
Siemens SL42	EMS, oyun yükleme	siemens.com	408 Euro
Siemens SL45	Java oyunları, MP3	siemens.com	664 Euro
Ericsson T68	EMS, Oyunlar	sonyericssonmobile.com	666 Euro
Ericsson T65	EMS, Oyunlar	sonyericssonmobile.com	329 Euro
Ericsson T39m	EMS, Oyunlar	sonyericssonmobile.com	357 Euro
Ericsson T20e	EMS, Oyunlar	sonyericssonmobile.com	192 Euro
Sagem MW3026	Oyun yükleme	sagem.com	203 Euro
Trium Neptune	Oyun yükleme	trium.com	102 Euro
Philips Az@alis 288	EMS (M@gic 4)	philips.com	117 Euro
Philips Savvy Voge	EMS (M@gic 4)	philips.com	117 Euro
Philips Xenon 9@9	EMS (M@gic 4)	philips.com	308 Euro

cep telefonunuzun üzerine yerleştirilen basit Joystick'lere rastlamak bile mümkün oluyor. Örneğin <http://www.mobil.co.uk/snake.html> adresinde, Nokia cep telefonları için üretilmiş Snake Bite modelini görebilirsiniz. Eğer oyunlar yeteri kadar eğlenceli gelmiyorsa, yaklaşık 150 euro'ya Siemens'in C35i, C45, M35i, ME45, S35i ve S45 modelleri için bir MP3 çalar satın alabilirsiniz. Daha fazla eğlence isteyen kullanıcılar için cep telefonu üreticileri her gün ilginç fikirler üretiyor ve hayret verici yeni modeller piyasaya sunuyor. Örneğin dahili MP3 çalara sahip Siemens SL 45 ve Nokia'nın önümüzdeki günlerde piyasaya sunulacak olan 7650 modeli, Java desteği sayesinde yeni oyunların yüklenmesine imkan tanıyor. Bu sayede artık internette ücretsiz olarak indirebileceğiniz Java oyunlarını, Java destekli cep telefonunuzdan oynayabilirsiniz. www.javamobiles.com ve www.telfon.net adreslerinde

onlarca oyun ve programa yer veriliyor. Üstelik Space Fihgter oyununda "Force Feedback" efekti bile kullanılıyor: Bunun için SL45i'nin titreşimli alarmından faydalanılıyor. Java oyunlarının ve programlarının kurulumu hakkında ayrıntılı bilgiyi Siemens yetkili servislerinden edinebilirsiniz. 9.600 Kbit/s ve hızlı bir PPP bağlantısıyla en uzun oyunun indirilmesi bile iki dakikadan fazla sürmüyor. Ancak önceden telefonunuzun arama ayarlarının sorunsuz tamamlanması gerekir. Dosyayı indirdikten sonra bağlantı kesilir ve oyuna başlayabilirsiniz.

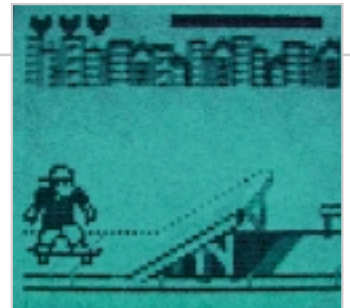
Java oyunları oldukça basit *Wall Breaker*'dan *Jurassic Park 3'e* ve *Snow Kid* ya da *Skate Kid* gibi spor oyunlarına kadar çeşitlilik gösteriyor. Herşeyden önce web'de gezinerek doğru seçimi yaptığınızdan ve günlük işlerinizi tamamladığınızdan emin olun, çünkü bu oyunlar başından kalkamayacağınız kadar zevkli.

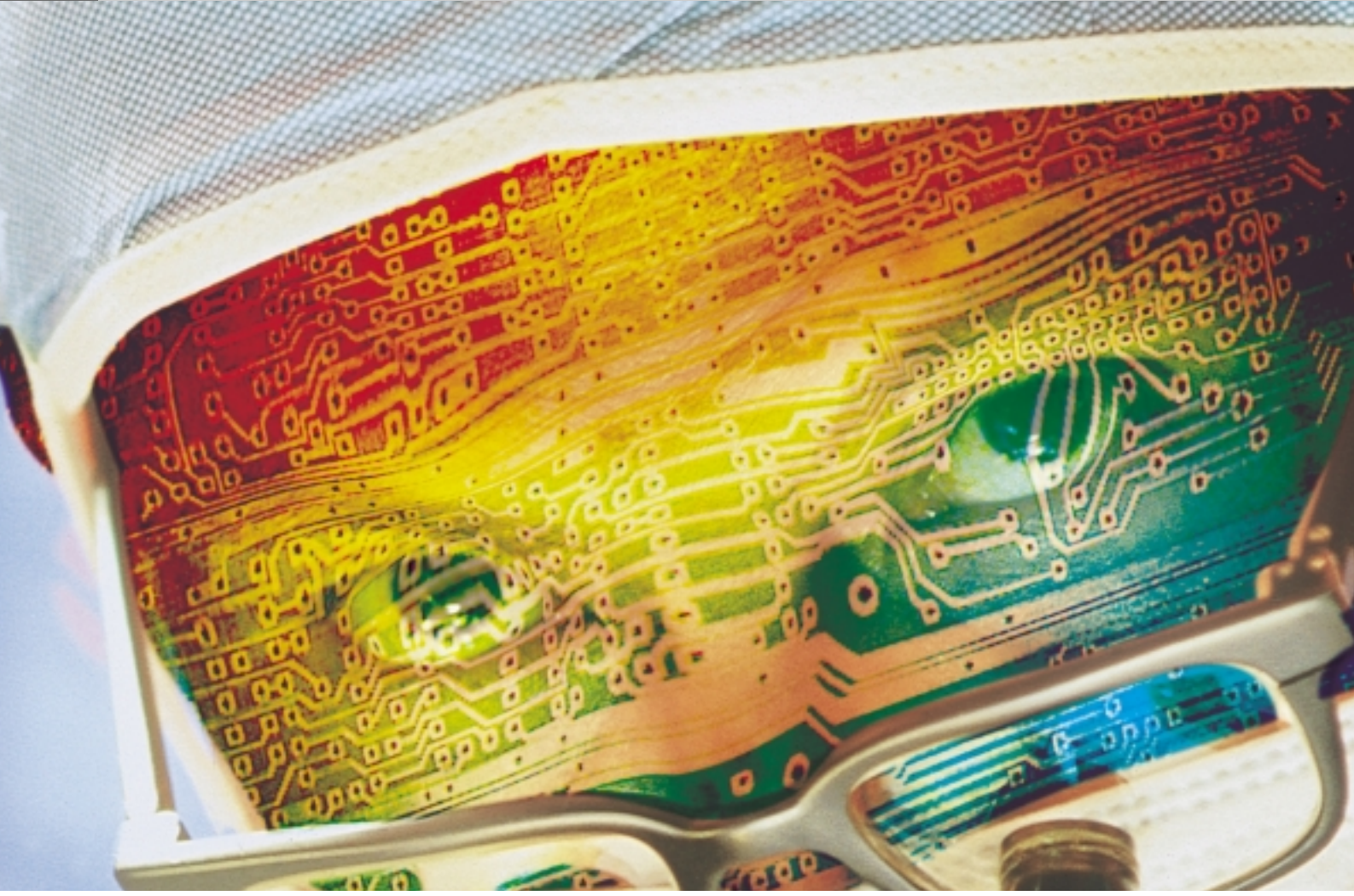
SR / Murat Karslıoğlu, muratk@chip.com.tr

GO BACK: Bir zamanların en popüler oyunu geri dönüyor (<http://www.javaonthebrain.com/java/midpman>).

PİKSEL BOYUTUNDA EĞLENCE: Platformlarda zıplayan bir kahraman, bir sporcu ya da bir dinazor. İnternette gelen oyunlar eski günleri hatırlatıyor.

Rolf Homann'ın Gelecek Senaryosu

İş Katili İnternet: İnsan Yerine Yazılım

Üretici ve tüketiciler arasındaki araçlar, internetin çekim alanında ortadan kalkıyor. Ancak satıcılar ve bankacılar yanında başka meslek grupları da sorunlarla karşı karşıya kalıyor, örneğin tıpçılar ve hukukçular gibi. Gelecek araştırmacısı Rolf Homann CHIP'e vizyonunu anlattı.

İnternet dünyayı tepe taklak ediyor. Bu durumun etkilerinden biri, “gelecek” literatüründe “Disintermediation”, yani “ortanın ortadan kalkması” olarak nitelendiriliyor. Buradaki “orta” terimi, üretici ve tüketici arasında bir köprü oluşturan insanlara, yani öncelikle satıcılara, tüccarlara ve büyük pazarlara tekabül ediyor. Bu gidişle sadece araçlar ortadan kalkmakla kalmayacak, bu durum çeşitli mesleklerle de yayılacak.

Bugünkü business to business alanında, ortalık para kazanan araçlardan geçilmiyor. Araçlara bankalar ve hizmet sektörü işletmeleri de dahil. Onların oynadığı rolle ve aracılık etkinliği nedeniyle oluşan fiyatlardan ne üreticiler ne de tüketiciler uzun zamandır hoşnut değil.

Üretici ve alıcı arasındaki doğrudan ilişkiyi, modern ortamlar yeniden, yeni bir biçimde olanaklı kılıyor. Üretim işletmeleri, gitgide artan ölçüde, internet üze-

rinden doğrudan müşteriye uzanan yolların arayışında. Üretici ve tüketici arasındaki etkileşimli iletişim, hiçbir zaman bugün olduğu kadar doğrudan olmamıştı. Bu durum daha da güçlü bir bağ oluşturmaya yönelik olarak sürecek. Gelecekte perakendecilerin sayısı hissedilir oranda azalacak; ABD’de, beş yıl içinde, perakende ticaretin yüzde 50’sinin bir daha geri dönmek üzere ortadan kalkacağı tahmin ediliyor. Almanya’da durum henüz

BENİM VİZYONUM

İnsanlık tarihinin en ilginç yüzyılının başındayız. Peki ama yarının dünyası nasıl olacak?

CHIP size her ay bilişim çağının öncü düşünürlerini vizyonları ve ütopyaları ile tanıtıyor.

DR. ROLF HOMANN (59)
İsviçreli gelecek araştırmacısı ve yazar

Etkinlikleri:

World Futures Studies Federation'ın konsey üyesi, İsviçre Gelecek Araştırmaları Birliği üyesi, World Future Society'nin Futures Research Quarterly dergisini çıkaranlardan.

Aşağıdaki kitapların yazarı:

Erfolgsfaktor Kundenerlebnis (1993) (Başarı faktörü müşteri yaşantıları)
Zukunft – heute denken morgen sein (1998) (Gelecek -bugün düşünmek yarın olmak)

da orta vadede biçimselleştirilebilecek tüm etkinlikler üzerinde baskı oluşacak. Sigorta şirketleriyle aynı ölçüde banka etkinlikleri de sorgulanacak, çünkü pahalı danışma masraflarının yerini zeki internet arayışının alması daha bugünden gerçekleşiyor.

Ama şaşılabilecek olan şey, doktorlar ve hukukçulardan ibaret meslek gruplarının da tehlike altında olması. Hasta, bir yandan, sağlık ve hastalık hakkında gitgide daha fazla aydınlanıyor ve hasta kendi görüşüne göre kendisine yardımcı olacak araçları kendisi seçiyor. Öte yandan, yaklaşık 10 teşhisin aile doktoru etkinliklerinin yüzde 90'ına tekabül ettiği varsayımı doğruymuş gibi görünüyor. Bu alan kolaylıkla uzman sistemler tarafından ikame edilebilir.

Modern teknolojiler, aksi takdirde bir doktor kontrolünün gerekli olacağı bir durumda hastaların gözlemlenmesine yardımcı oluyor. Hastaların ölçüm verileri, örneğin cep telefonu ile transfer edilebiliyor. EKG değerleri bir başlangıç oluşturuyor, bunu neredeyse tüm beden işlevlerini gözetleyebilecek yüksek teknoloji ürünü sondalar takip edecek. Hukuk alanında da çoğu şey, uzman sistemler tarafından devralınabilecek.

Turizm sektöründe de üzerinde de aynı şekilde bir baskı kendini hissettiriyor, çünkü yakında tüm veriler, ağdaki hizmet sağlayıcılar yoluyla elde edilebilecek. O zaman niye hala turizm bürolarına girdilsin ki? Bu durum, tüm bu branşların ortadan kalkacağı değil, hacimlerinin büyük ölçüde azalacağı anlamına geliyor. Bunlar "added values" (katma değer) olarak yeri doldurulamaz olan insani etkinliklerden ibaret küçük alanlarda varlıklarını sürdürecektir.

İş, iş eğitimi, daha yüksek tahsil ve boş zaman kaynaşıyor

Ama gelecekte insani etkinlikler de değişime uğrayacak. Önceleri yaşam hala açıkça şu dört değişik aşamaya ayrılabilirdi: Öğrenilmiş meslek kapsamında çoğu kez düzenli bir çalışma süresi, iş eğitimi ya da daha ileri düzeye ulaşmak için iş eğitimi, boş zaman ve uyku zamanı gibi.

Gelecekte söz konusu olanın iş mi, iş eğitimi ya da daha ileri düzeye varmak için iş eğitimi mi ya da boş zaman mı olduğunu saptamak daha zor olacak. Boş zamanı ya da işyerinde öğrenmeyi teşvik edici şeyler içermeyen bir iş, modern çalış-

bu kadar dramatik değil. Elektronik pazarların büyüme oranları bir hayli küçümseiyor. Süper marketler ve tüketici merkezleri için oluşacak yüzde 15'lik bir alıcı kitlesi kaybı bile varoluş sorunlarına yol açabilecektir.

Akıllı yazılım, masraf faktörü insanın yerini alıyor

Broker'lar sigorta şirketleri ve bankalar için etkinlik gösteriyor. Ama bugün broker'ların hangi vasıflarının özelleştirilmiş arama makineleri (intelligent assistants) tarafından aynı derecede iyi bir şekilde yerine getirilebileceği sorusu gündemde. Broker, zeki asistanların, bizim yazılım yardımcılarının yeni kuşağının yakında yerine geçeceği bir masraf faktörü. Tüketici, "aracı ticarete" yalnızca hizmetlerin değerini azaltan bir masraf faktörü gözüyle bakıyor. İki grup, broker'ların yaka-sına yapışmak istiyor: İşletmeciler ve tüketiciler. Yeni teknolojiler onlara gerekli araçları sağlıyor.

Disintermediation en çok perakendecilerde rastlanan bir olgu. Ama kısa ya-

şanlar tarafından kabul görmeyecek. Birçok serbest meslek sahibi aşamalar arasında artık pek bir fark göremeyecek, çünkü bilgi ve eğlence (zevk) mesleki etkinliklerinin zorunlulukları arasında bulunacak.

Başka bir olgu da, gelecekteki etkinliklerin zamandan bağımsız olacağı. Bu gelişme hedefe yönelik çalışmayı hedef alıyor. Çalışanların nasıl ve neyle bir şeye ulaştıkları önemli değil. Önemli olan sonuca verili çerçeve içinde ulaşmış olmaları. Sanal etkinlikler önceden belirlenmiş çalışma sürelerini değiştirecek.

Rolf Homann /

Çeviren: Garo Antikacıoğlu, agaro@chip.com.tr

KÜNYE

Yayın Koordinatörü (Sorumlu): Gökhan Sungurtekin
sgokhun@chip.com.tr

Genel Yayın Yönetmeni: Ufuk Yamankılıçoğlu
uyaman@chip.com.tr

Yazı İşleri Müdürü: Mahmut Karslıoğlu
mkars@chip.com.tr

Yazı İşleri:

Sevda Kılıç, chipyaz@chip.com.tr

Kadir Tuztaş, ktuztas@chip.com.tr

Yavuz Şahin, yavuz@chip.com.tr

Haber Merkezi: Cem Şancı
cemsanci@chip.com.tr

CHIP Test Merkezi:

Şahin Ekşioğlu, esahin@chip.com.tr

Ecevit Bıktım, ecevitb@chip.com.tr

CHIP CD: Korcan Meydan, korcan@chip.com.tr

CHIP Online: Halil Selanik, webmaster@chip.com.tr

Katkıda Bulunanlar: Murat Karslıoğlu, Ozan Ali Dönmez,

Garı Antikacıoğlu, Sena Kürşün, Chian Baykal,

(DM) Daniel Metzger, (MS) Markus Schmidt,

(MM) Markus Mandau, Thomas Feibel,

(TF) Thorsten Franke, (KK) Kim Kranz, (SR) Stefan Reinke

Görsel Yönetmen: Gökhan Koç, gokhank@chip.com.tr

Grafik Asistanı: Dilek Kircan

Genel Müdür: Hermann W. Paul

Genel Müdür Yardımcısı: Beste Özerdem

Finans Müdürü: Aylin Aldemir

Halkla İlişkiler Müdürü: Özlem Cenker

Pazarlama Sorumlusu: Ayten Çar

Abone Bölümü Satış Müdürü: Asu Bozyayla

Abone Servisi:

Ayten Akgüre

Ebru Cinek

Dağıtım Müdürü: Cem Cenker

Dağıtım Asistanı: Mehmet Çil

Üretim Koordinatörü: Turgay Tekatan

VOGEL Medya Yayıncılık A.Ş. Adına Sahibi:

Gökhan Sungurtekin

VOGEL MEDYA YAYINCILIK REKLAM GRUBU

Satış Müdürü: Gülcan Bayraktar

gulcanb@vogel.com.tr

Pazarlama Müdürü: Güler Okumuş

oguler@vogel.com.tr

Reklam Müdürü: Nurhan Bağcı Eyiip

bnurhan@vogel.com.tr

Market Sorumlusu: Yeliz Koyun

kyeliz@vogel.com.tr

Reklam Trafikeri: Aynur Kına

aynur@vogel.com.tr

Renk Ayrımı-Film Çıkışı ve Baskı

ASIR Matbaacılık Ltd. Şti. Tel: (212) 283 84 38

Dağıtım: BİRYAY A.Ş.

VOGEL Medya Yayıncılık A.Ş.:

Piyalepaşa Bulvarı Zincirlikuyu Cad. Ün İş Merkezi 231/3

Kasımpaşa/İstanbul

Telefon: (212) 297 17 24 (pbx)

Faks: (212) 297 17 33

Abone Faks: (212) 238 73 43

Yazı İşleri Faks: (212) 238 73 26

Web Adresi: http://www.chip.com.tr

REKLAM İNDEKSİ

AIDATA	69	KORALSOFT	155
AKFA	167	KOYUNCU	63-65-83-85
ALLIED DATA	117	KULVAR	109
ARMADA	45-47-49-51-55-57	KYE	25
ASUS	81	MACLINE	179
BALKAN	29	MAKRO	137
BİLKOM	175	MARKET	203-204-205-206-207- 208-209-210-211-212- 213-214-215
BOĞAZIÇI	A.K	MBS	135
BSA	183	MEDYASOFT	37
CDROM DATA	105	MEGAVIZYON	103
ÇÖZÜM	41	MICROSOFT	13-15
DATAGATE	67	MULTIMEDYA	71
DENGE	89	NOKIA	19
DEXAR	173	PANCOM	115-123
DİNAMİK	141	PHILIPS	7
EPDATA	177	PM TEKNOLOJİ	133
EMEK	A.K.İ	REDOKS	163
EMPATİ	17-18	ROMAR	23
ERGOSIS	59	SAMSUNG	91-97
ERICSSON	27	SPOT	11
ERPA	181	TEKOFAKS	Ö.K.İ
ETÜD	75	UFOTEK	101-151-153
HİTECH	93	VISIONS	77
INTRO	95		
ITD	33-35		
KONT	125		

VOGEL MEDYA YAYINCILIK A.Ş.'NİN DİĞER YAYINLARI

► **LEVEL**

Türkiye'nin bir numaralı oyun dergisi
www.level.com.tr

LEVEL

► **IT BUSINESS WEEKLY**

IT profesyonellerinin güvenilir rehberi
www.itb.com.tr

IT-BUSINESS

► **HERKES İÇİN BİLGİSAYAR**

Yeni başlayanlar için bilgisayar ve
internet rehberi

BİLGİSAYAR

► **www.internetimiz.com**

Bilgisayar, kitap, sinema, müzik, haber...

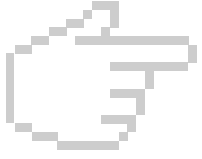
DÜNYA'DA CHIP

► **CHIP'in yayınlandığı diğer ülkeler:**

Endonezya	Hindistan	İtalya	Almanya	Çek. Cum.	Çin
Romanya	Rusya	Singapur	Macaristan	Malezya	Polonya
Türkiye	Slovakya Cumhuriyeti	Ukrayna	Yunanistan		

Merkezi Almanya'da bulunan ve Almanya'nın en çok satılan aylık bilgisayar dergisi olan CHIP, Türkiye ile birlikte 17 ülkede yayınlanmaktadır.

CHIP'TE GELECEK AY

MAYIS 2002

İnternet

Hepsi Bedava!

Gizli download'lar, ücretsiz cep telefonu hizmetleri, en yeni filmler, MP3'ler, oyunlar ve yazılımlar... İnternette yasal olan ve olmayan bir çok ücretsiz yazılımla her türlü dosyaya ulaşabiliyorsunuz. Sadece, neyi, nerede ve nasıl arayacağınızı bilmeniz yeterli. CHIP, internetin size neleri bedavaya sunduğunu açıklıyor, filmler ve müzikler de dahil olmak üzere...

Yazılım

Dosya Kurtarma

Veri kayıpları ve mavi ekranlar her Windows kullanıcısının korkulu rüyasıdır. Ancak bilgisayarınız çöktüğünde, çok şükür ki hasar gören partition'ları ve kaybedilen verileri kurtaran programlar var. CHIP, verilerinizi kurtarmak için kullanabileceğiniz en iyi araçları tanıtıyor.

İşletim Sistemi

Yeni Sistem Kurulumu

Eski sistemlerinden memnun olmayanlar ve artık PC'sini komple yeniden kurmak isteyenler için eksiksiz bir yeniden kurulum rehberi: Planlama, yedekleme, sürücülerini hazırlama, ayarlar, açılış disketi, silme, bölümlendirme, formatlama, kurulum ve yeni sisteme ince ayarlar...

İpuçları

PC'nizi Hızlandırın

Bilgisayarınızın aslında daha hızlı çalışması gerektiğini düşündüğünüz oldu mu hiç? Sabırsızlanmakta haklısınız, zira her bilgisayarda daha hızlı çalışmak konusunda potansiyel vardır. CHIP, profesyonel kullanıcıların sistemlerini hızlandırmak için uyguladıkları en iyi ipuçlarını açıklıyor.

DİĞERLERİ...

- **Word To PDF**
Bedavaya DOC'tan PDF'e dönüştürme
- **Etkileyici Excel Grafikleri**
Verilerinizi daha etkileyici sunabilirsiniz
- **Verilerin Dayanıklılığı**
Taş devri internetten daha iyi

! Yazılarda güncel gelişmelerden kaynaklanan değişiklikler yapılabilir